

وَلَقَدْ نَزَّلْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَذَا مَوْجِدٌ

مَوْجِدٌ قُرْآنٌ نَصِيحٌ وَبَارِئُ آسَانٍ كَرِيمٌ كَتَبْتُكَ شَيْخٌ نَصِيحٌ وَآخِلِي

گرچه ای مسلمان زیستن
نیست ممکن جز بقرآن زیستن

﴿پشتو﴾

تفسیر جدیدی

جلد دوم

مصنفه

(مولانا الحاج) حبیب الرحمن بن مولانا محمد حسن

فاضل دیوبند مولوی فاضل منشی فاضل مکتبہ لیت

دادالتصنیف سرستم ضلع مردان شکرالکرم

KATIB SAHIB RUST

وَلَقَدْ سَبَّحْنَا الْقُرْآنَ الَّذِي ذَكَرَهُ الْمُؤْمِنُونَ

مؤمن قرآن و نصیحت پادشاهان کوه خورشید پدید آمدن اهل

گریمخواهی سلمان زیستن

نیست ممکن جز بقرآن زیستن

پشتو

تفسیر حلی

مُصَنَّف

مولانا حکیم حبیب الرحمن بن محمود الحسن

فاضل دیوبند - مولوی فاضل منشی فاضل

میریکولیٹ دارالتصنیف سید صلح دران

سرحد KATIB - SAHIB - RUSTAM

تقدیر صلح دران

فہرست مضامین تفسیر جینی پشتو پارہ دوم جلد دوم

نمبر	مضمون	نمبر	مضمون	نمبر
۱	دکچہ نقشہ	۲۸	دخلائیا تو قسمو نہ	۳۱۲
۲	د مسلمان ژوند	۲۹	دمومن یقین	"
۳	قبلہ ولے اکر زیدہ	۳۰	د عالمانو کار	۳۱۳
۴	مسلمان پر اعتراض پروا نہ کوی	۳۱	حما د تفسیر مطلب	۳۱۴
۵	کعبہ د خوب نبی صلی اللہ علیہ وسلم غور	۳۲	پقیامت کین مشران او کشران	۳۱۵
۶	د اهل کتابو عالمان	۳۳	شیطان به خنک پیچنه	۳۱۶
۷	د اهل کتابو تا بجداری	۳۴	د اسلام د راتلو پر وقت کین مذہبونہ	۳۱۸
۸	کتابیانو خوب نبی صلی اللہ علیہ وسلم پیچندہ	۳۵	د خانو غور ولے حرامہ دہ	۳۲۰
۹	د قبلہ مسئلہ فروغی مسئلہ دہ	۳۶	په دین پیتولو پیسہ غسٹل	۳۲۱
۱۰	قبلہ ولے بدله شوہ	۳۷	مسلمانان به کلمہ فاتحہ وی	۳۲۲
۱۱	بیت المقدس ولے خہ مد قبلہ دہ	۳۸	نیکی خہ تہ وائی	۳۲۵
۱۲	په عمر بو کامل نعمت	۳۹	د ایماندار مخنه	۳۲۶
۱۳	اخلاق پاکي	۴۰	د پیغمبر مثل خہ تہ وائی	۳۲۷
۱۴	حکمت سنت تہ وائی	۴۱	د غرباء امداد او اشتراکیت	۳۲۹
۱۵	بے حکمتہ پو پیہ	۴۲	د مونخ حقیقت	۳۳۰
۱۶	تذکیہ او حکمت جد اجدادی	۴۳	د نکوۃ دندور کولو حیلہ	"
۱۷	د خوب نبی صلعم غیبی خبرے	۴۴	د عربو قصاص په جهالت کین	۳۳۳
۱۸	شکر په خہ تہ وائی	۴۵	خونوب موجوده قانونو نه او قصاص	"
۱۹	صبر خہ تہ وائی	۴۶	د مددک په بدل کین دیت	۳۳۶
۲۰	د مونخ بوکت	۴۷	د یورپیانو ظلمونه	۳۳۷
۲۱	د صابریه خدائی مدت	۴۸	د وار قانون د پاره وصیت	۳۳۸
۲۲	د شہید روح	۴۹	د اسلام نه فحکنه روجے	۳۴۰
۲۳	د حجر کارونه	۵۰	د روجے غرض	"
۲۴	د عمرے کارونه	۵۱	د روجے پر بخودل	۳۴۲
۲۵	د دین بیان	۵۲	قرآن او نور کتابونه	۳۴۳
۲۶	د خدا مے تم صفونہ	۵۳	په روجہ کین دقم آن ختم	۳۴۵
۲۷	بے عقله خلق	۵۴	په قطب شمالی او جنوبی کین روجے	۳۴۶

شمار	مضمون	نمبر	مضمون	نمبر
۵۵	د دعا مطلب	۳۴۸	د دروین مقرر فتنے	۳۷۹
۵۶	د اصحابو اجتہاد پر بارہ دروچے کتب	۳۵۰	د دروین مقرر چہ حاکم شی	۳۸۰
۵۷	پر روئے کتب چیلہ اعتکاف	۳۵۱	خدائی خلق	۳۸۱
۵۸	روئے دار بہ پردے مال مخوری	۳۵۲	عبادت چالہ خورد و رکوی	۳۸۲
۵۹	خیرات بہ خولک ناخلی	"	د اسلام قلا	۳۸۳
۶۰	د مال کتب او حیلہ	۳۵۳	بے عملہ جنتونہ	۳۸۵
۶۱	د عدالت حاکمان	"	خدائی قانون	۳۸۶
۶۲	د مقدسہ بازو اجرت	۳۵۴	د خدائی نعمت مطلب	۳۸۷
۶۳	د نبی نہ د تپوس طریقہ	۳۵۵	قرآن و لے خولک نہ منی	۳۸۸
۶۴	د قبول حج فتنے	۳۵۷	اولہ فتنہ	۳۸۹
۶۵	جنگ مسلمان لہ کلہ جائز دے	۳۵۹	دویمہ فتنہ	۳۹۰
۶۶	د اسلامی جنازہ خصوصیت	۳۶۲	روزی چالہ و رکوی	"
۶۷	د سلاکت خدہ وائی	"	آخرت بہ خولک گیتی	۳۸۹
۶۸	د ایتونو ترتیب	۳۶۵	د انسان زور تاریخ	۳۹۰
۶۹	د حج فرضیت کلہ شومے دے	۳۶۶	خونین عقل او اختلاف	۳۹۱
۷۰	د حج فرضی	"	بالغ انسان	۳۹۲
۷۱	د عمرے کا دفعہ	"	پہ انسان کتب د پیغمبر درجہ	"
۷۲	د حج قسمونہ	۳۶۷	جنت تہ بہ خولک حی	۳۹۳
۷۳	تمتہ - قرآن - افراد	"	نبی عالمان او د پیغمبر وراثت	۳۹۴
۷۴	پہ حج کتب پہ خان قابو	۳۶۸	د حکومت خلق	۳۹۵
۷۵	سوداگری او حج	۳۷۰	د غزا فرضیت	۳۹۸
۷۶	پہ منی کتب د پلار نوشتا پنے	۳۷۲	د اصحابو تکلیفونہ	۴۰۰
۷۷	یواحے دینا خولک غواہی	"	د اسلام بنیادی اصول	۴۰۲
۷۸	د دنیا او آخرت غوختنہ	۳۷۳	تبلیغی جماعت او جہاد	
۷۹	د نا جانہ و دعا	"	د خدا لے رحم پاکیزہ	
۸۰	د منی و رکھے	۳۷۴	پہ قلا رے د شول بوند منہ	
۸۱	حج او قیامت	۳۷۵	د عمر بوجوادی	۴۰۶
۸۲	د روین تفریر و فتنہ	۳۷۶	د شرا بوضر و فتنہ	"

شمار	مضمون	حز	شمار	مضمون	حز
۱۱۱	دجوارے ضرور نہ	۲۰۷	۱۳۸	اُسنی خنہ خاوندان	۲۴۸
۱۱۲	دمالداہو قہو نو	۲۰۹	۱۳۹	دموئہ دفرضیت فائدہ	۲۴۹
۱۱۳	دنیوی عاموہ ضروری دی	۲۱۰	۱۴۰	مینہ مونیہ	۲۵۰
۱۱۴	دمسلمانانو قسمو نہ	۲۱۱	۱۴۱	دیلماز بے نقصان	۲۵۱
۱۱۵	دعیتیم مال خوبل	۲۱۲	۱۴۲	دقیحہ مونہ فائدہ	۲۵۲
۱۱۶	دمشتر کے خنہ سرہ نکاح	۲۱۵	۱۴۳	مونہ چھوختہ معاف گیری	۲۵۳
۱۱۷	دمسلمانے خنہ د مشرک سرہ نکاح	۲۱۵	۱۴۴	بزدلہ خلق	۲۵۴
۱۱۸	دغیر نکاح سرہ نکاح	۲۱۶	۱۴۵	دکشمیر چھا د	۲۵۵
۱۱۹	پر حوض کن کور والے	۲۱۸	۱۴۶	دجہاد دیارہ مال لکول	۲۵۶
۱۲۰	دنکاح غرض	۲۱۹	۱۴۷	ددین او ملاک حفاظت ضروری	۲۵۷
۱۲۱	دقسم نقصان	۲۱۹	۱۴۸	دکئی قہ نیکی و بیل	۲۵۸
۱۲۲	خنہ قہ نہ نزد عہد و قسم	۲۱۸	۱۴۹	د دنیا ترقی یافتہ قومو نہ	۲۵۹
۱۲۳	د طلاق و عدت	۲۲۵	۱۵۰	د غالب او مغلوب قومو نہ	۲۶۰
۱۲۴	تیرہ زمانہ او تین زمانہ	۲۲۶	۱۵۱	دجناک بہ ہمیشہ دعا	۲۶۱
۱۲۵	د اسلام اجتماعی احکام	۲۲۷	۱۵۲	د بادشاہی صفات	۲۶۲
۱۲۶	دمہر مسئلہ	۲۲۷	۱۵۳	د طاوت د بادشاہی خنہ	۲۶۳
۱۲۷	پر مال طلاق اغشتل	۲۳۱	۱۵۴	دمسلمان بادشاہ کار	۲۶۴
۱۲۸	د درے طلاق کوکراہت	۲۳۱	۱۵۵	د فوج امتحان	۲۶۵
۱۲۹	د خدا پرستی نو پورے تہو قہ	۲۳۵	۱۵۶	دجہاد حکمت	۲۶۶
۱۳۰	د مچی پٹی	۲۳۸	۱۵۷	د انسان دیواٹے اوسید قوانین	۲۶۷
۱۳۱	موراد پلادہ بد ضروری نہ سی	۲۴۰	۱۵۸	دیواٹے اکثریت بے مضی خیز	۲۶۸
۱۳۲	د دے مور د پیو دیارہ	۲۴۱	۱۵۹	ضمیمہ	۲۶۹
۱۳۳	د نوی تسلیم بی بیان	۲۴۲			
۱۳۴	د خاوند د مرگ عدت	۲۴۳			
۱۳۵	د جاہلیت غم	۲۴۴			
۱۳۶	د خنہ عزت بچ کول	۲۴۷			

کتبہ محمد صاحب زاد گل ساکن
سرستم ضلع مردان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّهُمْ عَنْ قِبَلَتِهِمْ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا

نزدے : چہ اوہ والی ہے عقلمندان و خلقونہ چہ خدہ شی اوگر زول داسلمانان دھنے قبلہ مخکنہ نہ چہ وودوی علیہ

حدیث عن البراء أن رسول الله صلى الله عليه وسلم صلى إلى بيت المقدس سبعة عشر شهراً أو سبعة عشر شهراً أو كان يحب أن تكون قبلته قبل البيت فإنه صلى صلاة العصر وصلى معه قوم فخرج رجل ممن كان صلى معه فسر على أهل المسجد وهم راكعون فقال أشهد بالله لقد صليت مع النبي صلى الله عليه وسلم قبل مكة فلادوا كما هم قبل البيت . رواه البخاري .

ترجمہ : دبراء صحابی نہ روایت دے والی چہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم بیت المقدس تہ شہار س یا اولس میاشتہ مونج کریکے . او دھنہ دا خبرہ خونہ و چہ دہ قبل کعبہ شریفہ اگر زیڈ نہ وودوی ما زیکر مونج کاوچہ دا حکم داغے چہ مخ کعبہ تہ اگر نہ وہ . نوخو بنی صلی اللہ علیہ وسلم او فو لو مقتد یا نوخ کعبہ تہ اگر نہ وود دینہ یوسر بل جماتہ ورغے اوھوئی تہ خبرہ او کربہ چہ زہ د خدا ای دیارہ شاہدی کوم . چہ تاسو مخونہ کعبہ تہ اوگر زوی ما دخو بنی صلی اللہ علیہ وسلم سرہ مونج کعبہ تہ کہ نو خلقو چہ پہ مانجہ ولاؤ چل مخونہ کعبہ تہ اگر زول . دا حدیث امام بخاری نقل کرے دے .

د مخکنن نہ و اھل کتابو سرہ بحث شروع دے او دا آیتونہ ہم سرہ متصل دی . واقعہ دا وہ چہ

چہ تاسو مخکنن نقشہ تہ فلادو کے چہ پہ ہول حال پوہی شی .

بیت المقدس

مکہ منورہ شمال

مشرق

مغرب

کعبہ

موضع نبی صلی اللہ علیہ وسلم

نقشہ

ہوں بنی اسرائیل پیغمبران نبی بیت المقدس تہ مونچ کا وچہ حضرت محمد صلی اللہ علیہ
 وسلم تہ یہ معراج کنی مونچ حکم اُشہ اوھغوی تہ دامعلومہ وہ چہ داسحق علیہ السلام
 اولاد کنی ہوں پیغمبران نبی بیت المقدس طرف تہ مونچ کریک بل خوا داد ورتہ ہم معلوم
 وہ چہ ابراہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام دیکھ آباد کریک اوھغوی پخیلہ کچہ شریفی تہ
 مونچ کریک اور سہ حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم دھلت ابراہیمی او دعا
 ابراہیمی پہ خاطر پیغمبر جو رہو و۔ نو حضرت بہ پہ کچہ شریف کنی نیلا و جنوب طرف تہ
 او دریائے اوغز بہ کچہ شریفی تہ کاوا و فغانچہ بہ ورتہ قطب شمالی غارہ شوہ او دغسے
 چہ فغانچہ کورے۔ نو بیت المقدس بہ ورتہ ہم پہ قبلہ کنی شد دغسے بہ ہوں نبیاء
 قبلہ حضرت قبلہ اگر زید دیارلس کالہ چہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم پہ مکہ
 کنی و۔ نو دغسے بہ مونچ کاو۔ خو چہ دمدینہ طرف تہ ہجرت او شہ۔ نو داسے مونچ ورتہ
 گران شو حکہ چہ کہ کچہ تہ مخکوی نو بیت المقدس تہ شاکی بنی۔ او کہ بیت المقدس
 تہ مخکوی نو کچہ تہ شاکی بنی پہ دوجہ شیارس یا اولس میا شتہ لک چہ دحدیث
 نہ معلوم یمنی پہ مدینہ منورہ کنی خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم بیت المقدس
 تہ مونچ اکہ آخر دماز یکر پہ مانعی کنی حضرت پہ مسجد دو قبلتین کنی مونچ
 الہ دچہ کچہ تہ مخکری و لو حکم اُشہ او حضرت صلی اللہ علیہ وسلم
 مخکچہ تہ او کز و۔ د کا ایت نہ دامعلوم یمنی چہ مسلمانان د بے عقلا نو
 اعتراض نو نہ خداے د مخکن نہ خبرہ وی چہ دوئی ورتہ نہ شیاروی او داسے

معلوم ہیں یہ ایت دھڑکڑ و لونہ مخکن نازل شویک پہ دیکھن غیبی خبر
 خبر دا وہ چہ مدینہ منورہ کن دے دے خلق د مسلمانانو مخالف وو یو
 یہودیان د موسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام پہ نامہ منونکی۔ دویم نصرانیان
 د حضرت عیسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام منونکی۔ او دریم مشرکان د ادرے وارے
 تش د پلرونو پہ تابعدار کن بے دلیلہ توند تیر ونکی و دوی پہ د حیرانتیا وہ چہ حکم
 دبیت المقدس نہ حزیات بل دبرکت اولوئی حائے کید شتی ہ کورہ مسلمانانو ترہ
 مدہ مونونہ اکرہ انو اوس تر مخ اکر زوانو خداے خوب نبی صلی اللہ علیہ وسلم
 تر دے جواب خائی۔

قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ

تر و تہ اولہ د اللہ د پارہ د گورناتہ طرف او نور بہیواتہ طرف

دا طرفونہ حائلہ لویی پہ یویل نہ لری دا خود خداے خوب نہ چہ کوم طرف اغواری
 ہفہ تر غورہ والے وکری۔ تا سو ہیلہ طرفونہ د مونخ مطلب خیال کرے دے د مشرق
 مغرب جنوب شمال پستی پہ جا ملو قومون کن جو رہ جا رہ مذہبی خبر وہ قرآن د اطراف پستی تہ
 گذار وکرہ ۱۲۔ خبر داسے نہ مطلب د زہ و نو خداے طرف تہ کر زول دی۔ او د خداے
 چہ کوم طرف تہ د مخ کو لو حکم وی ہفہ مثل دی۔ خواہ د مقصد حاصل د خداے کرم کیہی
 حکم خدا وائی

يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

خداے چہ چاہے اغواری نو نیغلاے و تہ ہیکارہ کوی

ہفتہ در صحیح فکر و تدبیر اخلاق و اولیای اعمال لایہ رہ بخاکین خدا و دغسے ہدایت ذکر

کوی چہ دے ہدایت نعمت چاہے و کرکے شوی دے؟

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا

او ہم دفعہ ثانی موند تا سو میانہ حال ہو گئے جو بر کوی

د اسلام نہ مخکنی دہ قسہ خلق و د یو صفہ چہ صرف وجود پہ خورد و نوکین عمر کو نکلی و د لک

یہود و مشرکان او بل صفہ چہ دنیا بالکل پیچود کجہ او خالص دروہ پہ پاکے کن لکیا و

لکہ نصاریٰ و جوگیان شوداد و اہرہ قسم نہ بہ زیاتر او کمے کن گیر و د اسلام میانہ حال دین دے

وہ حکم الہ چہ و جسم او دروہ دوار و خیال بہ ساتی دغے تہ تھا ویلے شی۔

لَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ

داد دے د پارہ چہ تاسو مسلمانان کو امان شی بہ خلقو

مسلمانان بہ داسے کامل ژوند تیوہ وی چہ دوی بہ بہ جسمانی مزو کن پر تو خلقو تہ وائی چہ اے

ناپو بہ خلقو تا سو و لے یولخے دنیا ژوندون خپل مطلب کر نو لے دے دروہ دپاکی

طرف تہ ہم کرکے او بل خواہی رو حانیاتو کن گیر و خلقو تہ بہ وائی چہ تاسو و جسمونو

حقوق ادا کوئی او یولخے درو حانیاتو بہ پاک وخت لکوی کو یا مسلمانان بہ کامل انسانان

وی دی بہ در رب حقوق ادا کوئی دغان حقوق دخیلوا نو حقوق بہ پورہ پورہ ادا کو

کہ مسلمانان داسے اکی نو شہادۃ قابل بہ شی کنی نہ و مسلمانان بہ داکمال چاند زده کوی

وَيَكُونُ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا

خدا پاک وائی او وی بہ رسول پہ تا سو باندے گواہ

مسلمانان بہ د خوب بنی و خوب نژاد شریعت تا بعد از کوی خوب بنی صلی اللہ علیہ

و سلم چہ پر میا نہ حال او نیغہ لار روان و نو دہ تا بعد از بہ ہم پر نیغہ لار و شی چہ مسلمانان
پہد پویہ شی چہ دین اسلام دزیاتی او کی نہ پاک د نو یہ دوی بہ اہل کتاب و اعتراض او اثر
نہ کوی چہ دوی دے دبیت المقدس نہ کعبہ تم و پرید ۶ یاد منافقانہ الاعتراض چہ مسلمانان
دیہودیانو داکر نو لود پیرہ سپاس میا شتہ دبیت المقدس نہ مونہ او کہ ادبیا پر و وطن محبت لب
شہ نو مخ کعبہ نہ اکر نو.

د ابہ پر خکہ اثر نہ کوی چہ مسلمانان بہ دین بہ حقیقت پویہ وی دہر عبادت پر داز
بہ واقف وی دوی بہ پویہ وی چہ دقبیہ نہ مطلقہ خاص طرف نہ دے بلکہ چہ دکن مطلب د
تول امت یو طرف چہ د مغرب کورہ بل دی چہ تول خدا دے تہ پر ہیہ متوجہ شی و لغو نہ
چہ گنے خدای بہ یو طرف کن موجود دے او بہ بل طرف کن العیاذ باللہ نشہ مسلمانان
دوخت نہ مخکن بہ دوجہ خبر و لے شی چہ دوی پر زب و کن دمشو کاو منافقانہ
اواہل کتاب بہ اعتراض نو کمزور تیار نشی و نادانانو و زیاتی کی کو نکو بہ دمیہ نہ حال اکامل
دین بہ مقابلہ کن خہ اعتراض وی چھو نہ و تولو عبادت نو داد مدار بہ د خوب بنی بہ عمل وی
و خان بہ جو رخت نہ کو پیغمبر و قران عملی مفسر دے او تول محمدی است بہ دتو لے
دنیا دپارہ عملی غو نہ وی چہ خلق و رتہ اگوری او ہفہ عمل الکی ۱۰

باقی دا خبر چہ دا قبلہ بیت المقدس دے وہ ادبیا دے او کر زیلہ نو د
دے حکمت و اورے.

وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنُعْلِمَ مِنْ تَتَّبِعِ الرَّسُولَ

او مومن نہ دے کر زو لے ہفتہ قبلہ چہ تہ پیر و سے کو دپارہ و دختہ چہ مومن او پیز نچہ خوک تا بعد الا کوئی رسول

مَنْ يَقْلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ

لَهُ هُفَ كَسَانُو نَدِ چہ کوئی پہ پشند و خپلو

خداے دے کر زو لو حکمت بیانوی چہ یہ مدینہ کنی منافقان و مسلمانانوسر اکہ و دکرزیدہ
او مسلمانانوتہ معلوم نہ و چہ پاخہ مومنان کوم دی و او دھوکہ بازان خوک دی و نو خدا حکم
او کہ چہ تا سوربیت المقدس نہ کجہ تہ مخر او کر زوی پہ حکم منافقان جدا شو ہفوی اوسے
چہ والاشکاک چل دے و تپارس میاشتہ بیت المقدس تہ مومن کید و او اوس کجہ تہ مومن
کیزی مومن بروقتہ نہ بیوتیار پس مسلمانانوتہ معلوم شو چہ منہ او منافقان نو مسلمانان
نہوی کنی دوی بہ و خداے و حکم پہ منلو کنی شکونہ و لے کول خدا پاک و مسلمانانوپوھے
تہ خیلہ پوھے و یلے و ہکر کہ خداے تہ خود بخکن نہ علم و او داسے بہ دیو خدا بخکن راشی
داسے ویل و خداے د مومنانوسر دویسے مہربانی نچہ دہ

وَأَنَّ كَانَتْ لِكَبِيرَةٍ أَهْلَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ

اگر کہ ہا کر زیدل بویہ خبرہ دہ مکر دا خبرہ بویہ نہ دہ یہ ہفتہ کسانو چاہتہ خدا ہدایت کریکے
و خلق و اعتراض نو سپر و نہ کول دکلاک زبہ کار دے او زرو نہ دھتہ چاکلاک و ی خوک
چہ پویہ لری او پویہ مسلمانانولر لے دہ ہفوی پوھیدہ چہ یہ عبادت کنی خاص محلے لہ
ہیتر دخل نشہ مطلب و خدا عبادت دے او ماطر فونہ خوئل خود توئل اُمت یو
والی و پارہ دی کہ ہفتہ خو خدی نو دایچہ بیت المقدس تہ مخر کرے او چہ خو خدے

وی نودائی چہ کعبے تہ مح کرے جھونن خو حکم منل کار دے۔ اویس

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ

اوندے خدا سے چہ بے فائدے بہ کوری یقین ستاسو

د خدا اے پاک خہ نکلے کلام دے مومنانے د واقعہ نہ محکمن خبر کرے چہ زہدینا کور
خداے بہ قبلہ دبیت المقدس پہنچاے کعبہ کزوی خو چہ زہدینا کور دہ کورے اور خلقو
داعتراضو نو خیال اوند کرے حکم چہ دغا اعتراضو بہ دے وقوفانو خلقو وی دشریعت
پہ غرض نہ پوہینبی تا سو خو پنے بغلار روان خلق یتے ستاسو شریعت دکی زیاتی
نہ پاک دے دھغوی ثوند یا تش د وجود پنے ساتنہ کنن تیریلنی او یا جو کیا نو غوند وی او کہ
خوک در نہ مرتد شی۔ او اسلام پر یکدی نو پیدے پروا مکوے د قیلہ کز نو لو مطلب
ہم داؤ چہ نیم جو بلہ خلق د پخو مسلمانانو کور مٹی او کور پنے ایماندار سسری کنن کلاک والے
وی دھغوی دلوپو کار و نو نہ عز نہ کزوی بیادائی چہ کور کہ خوک دبیت المقدس طرف تہ
پہ عز کور لو کنن مہر وی نو دھغوی دایقین خوبے فائدے نہ دہ دھغوی پنے دے
یقین موغونہ قبول دی۔

إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرُؤُفٌ رَّحِيمٌ

بیشک خداے پ خالقو مہربانہ او دید مہربانہ دے

داڑے خبر دلیل دے چہ خداے دچا ایمان نہ بے فائدے کوری حکم خداے
مروف۔ یعنی خداے دہ صیبتون د فہم کونکے دے او د یوسفراخر رحم کونکے دے

مسلمان دچا داعتراضو پنے مہر کوری

یوازے تکلیفونہ نہ لے گوی بلکہ جسے ہم رحم کوی نو دا سے لوی خدائے بہ
 خرفاٹ و بیت المقدس موخونہ چہ در رسول دتا بدارے پہ یقین شوی و
 بیفائدے کری. نو گویا کعبے تہ دحر کو نکو تسلی او مشوہ چہ حمونہ د مخکنو مرد
 موخونہ خدائے تہ قبول دی.

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُلَاقِيكَ قَبْلَ تَرْجُعِكَ إِلَى جِهَتِكَ

مونہ پکار بار ستارہ گوزل آسمان تہ اولیدہ مؤیدہ معنی قیامتہ اکر نو کو مدیہ ستا خوبندہ و نواخذہ (تہ

شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ

خیل رخ از رخ و مسجد حرام و کوزہ وہ چہ ہفت کعبہ تہ بیجا تہ او ہر جائے تہ اسو ما ان فی النخونہ اکر نو وطنہ کعبہ تہ

و بیت المقدس طرف تہ شپا رس میا شتہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم موخونہ لڑ لیکن نخو

مے داسے وہ چہ کہ خما اورد ہتو لو مسلم آنا نو قبلہ کعبہ اکر نو نو خکے بخدی چہ یو خوا و اکعبہ دہ

و نیکہ حضرت ابواہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام قبلہ وہ بلہ و اچہ پد مے عیب خلق خوشحالہ شفی

او دہما بود اسلام طرف تہ راتلہ پہ دنیا کین و اسلام دغورید و نبیہ و ریحہ وہ دنیا نو خوات

دخان پہ خاطر نہ وی بلکہ پد مے کین مے دخلا مے رضا مطلب وی

بل نبوت دینی اسرائیلونہ بنی اسرائیلونہ مراغے نو کعبہ مے قبلہ پکار وہ

فَلَنُؤَلِّقَنَّكَ دَدَیْ مَعْنَى بَادِشَاہِ جَوْرٍ وَلَہُمْ دِی چہ تہ بہ پراخے د دے طرف

تہ موخونہ نہ کو مے د دے بہ والی شتہ ۱۱

خوبد نبی صلی اللہ علیہ وسلم دذریہ توجہ کعبے تہ لولہ خوبد تہ بہ مے دا دآب

کعبہ نبی صلی اللہ علیہ وسلم و لہ جوحدہ ۹

نہ غلط نہ کا وادہ خدا مے تر دا ادا پیرا منظور وادے توجہ دیجے سوالوند خے
 نہوی۔ پیدے وجہ خدا مے ورسرہ وعدہ کوی۔ اود وعدہ سرہ وقت حکم کوی چہ
 خدوہ عز کجے تہ اگر زوہ۔ اود احکم پوازے و حضرت رسول صلی اللہ علیہ وسلم پیارہ
 ندے بلکہ تول امتیان پکبن شریک دی۔ اود احکم پوازے دیکجے پہ خواکبن خلق و
 پیارہ ندے۔ بلکہ دیکجے نہ ہر طرف تہ چہ خلق اوسی دھغوی دیارہ دا حکم دے
 دوی بد کجے طرف پہ جغرافیائی علم معلومہ وی اود کجے طرف تہ بد کجے کوی۔ دیکے تہ کجے
 خدا مے دخیل خوب نبی خمصرہ رضا ساقی چہ دھغہ پہ خوش قبل بیت المقدس
 پہٹا مے کعبہ جو رہ وی۔ ددینہ و شان دار نبی و سر تہ پتہ لکی داد محبوبیت
 مقام دے ۱۷

وایسے خدا مے دے وقوفان حال بیانوی چہ

وَأَنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ط

اوبیشک ہغہ کسان چہ کتاب لہ وکریے شویک یقینا پوہیہ چہ شکہ اکبر تہ گزیدل دخل فی طرف نہ حق دی

پیدے اعتراض کونکو کین ہغہ خلق دیر خطر ناک و کو موتہ چہ کتابیان وائی حکم چہ
 دوی پہ عربو کین پہ عالما نو مشہور و عوامو بہ پہ دوی اعتبار کا و۔ اود خلق بہ د
 دوی پہ ظاہر دھو کہ کیدہ اود عالما نو بہ پہ توکل ہرہ خبرہ کتاب تہ منسوب
 گزولہ۔ نو خدا مے وائی چہ واکتا بیان بند خبر دی۔ چہ تیر و پیغمبرانو د
 حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم پہ پیغمبر دے دویتہ خبر وکریے دے

وہ اذکار دے ویا قیام بعد حصول اسم ہے چہ
 سوسے دے کمرہ عزیزی نویسنہ و لفظ ہوا لکھی

او د دیندے ہم خبر کریدی۔ چہ آخری نبی بہ کعبہ تہ مونہ کوی۔ او بیت المقدس
نہ بہ کعبہ تہ گزیدل کین ی نو کویا د کتابیان عالم انو ظاہر یو شان وواو باطن
ے بل شان و حکہ خداے دانی

وَمَا لِلَّهِ بِغَافِلٍ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ط

او خداے نہ دے بہ خبر لہ ہفتے کار و نونہ چہ دوی گوی

خوین بنی صلی اللہ علیہ وسلم پہ اصل کتب د کتابیان نو پیا ایمان راو رلو کین د پیر
دو د مشرکینو پہ بارہ کینے دو سرہ شوق نہ لالہ۔ دغہ وجہ دہ چہ د اہل کتابو
اعتراضونہ او شکونہ بہ حضرت اولید، نو د پیر بہ خفہ کیدہ۔ د قبلے پہ مسئلہ
کین کتابیان د پیر شکونہ پید اکونکی اکوزیدہ۔ نو خویر بنی صلی اللہ علیہ وسلم
پہ دے چہ پیر کہ دیت مخہ دا سے دلیلو نہ بیان شی چہ د دوی شکونہ پیر لہ
شی نو نہ بہ وی خداے پاک خویر بنی صلی اللہ علیہ وسلم خبر وی چہ حق
دوی تہ معلوم دے۔ داد دوی فتنہ دنا پوہی پہ وجہ نہ دہ۔ بلکہ دا خود عناد
پہ وجہ شکونہ او اعتراضونہ کوی۔ او دا قسم ضدیان پہ دلیلو نو یقین نہ کوی
خداے د دے بیان دا سے کوی

وَلَيُنْ أْتِيَتِ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَّا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ

او کہ تہ رانکہ او کرے ہفتے کسانو تہ چہ چالہ کتاب د کو مشرکین پہ پورہ خودہ دوی ستاقیہ تابعداری تہ کوی

خویر بنی صلی اللہ علیہ وسلم دا غوتہ چہ کتابیان اسلام قبول کری او خداے ہفتوی

حال بیانری چه هفتی دومر ضد بیان دی چه تول دین خو پیریکه هفتی ستا قبله کعبه
 ته هم حزن کز روی او دے وجه داده چیه دایمیه دلیل در بند و محسوسه پیر لاد و لاد دی
 نظر او دلیل نه یحیی او دے داسه خلق و ضد ما تول کران دی ابراهیمی قبله خودی دیکه
 هم و نه نیت ابراهیمی قبله کعبه خرنای دیته پیریکه او دوی تابع به شه
 ستا خو پیر عالمگیر امتیانی قبله کعبه او کز زید اهل کتاب ستانہ تا امید و شو
 ته به خیل کعبه کلاک شه

وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قَبْلَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قَبْلَهُ بَعْضٌ

او نه به تابه اری که دوی بقیله او نه به بعضی دکتا بیا تو بعضی نور و قبله تا بعد اری او کری

گو یا بود بیت المقدس به قبله والی پینا ش و لاری او نصاری و نور نبأ ته طرف
 به قبله والی کلاک دی او د راکر خید و نه دی به داسه حال تو کن خدا می خوب بینی
 صلی الله علیه و سلم ته یو قسم دمنه خبر و کوی او پیر دے کنی موبزقه

سبق را کوی چه

وَلَمَّا أَتَتْهُمُ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقَالَ أَتَى الظَّالِمِينَ

کذا نه دی دکتا بیا تو تا بعد اری او کز پیر پیر نه نیت به پیر حجت کنی دظالمانو نه شه

چرتنه خوب بینی صلی الله علیه و سلم او پیر رقه دکتا بیا تو دخواست تا بعد اری؛
 داد خبر دیو عجیب طریقه ده چه که بالفرض محمد صلی الله علیه و سلم هم سره
 دد و دمره لویته دکتا نه او کری چه دکتا بیا تو دخواست تا بعد اری او کری نور

به دیر لویا جرم اکی گویا مطلب داشت که مومن سره دحق علم نه دچا دناحقو خبره
تا بعداری اگرو. نومون به ظالمان شواهد ظالم پر باره کین خدا می دانی
وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنَ الْإِصْرِ وَالظَّالِمَانِ حَوْلُكَ مَدَدٌ كَارِشْتَهُ اے الله مومن دهر
قسم ظلم نه میچ کین امین

اُس داکتل پیکاری چه یوسری ته حق بنه په دلیل معلوم وی. نود تا حقو
تا بعداری و لے کوی؟ نود دے دیر و جوطات کید مے شی. دامیرا نوا و سردارانو
نخشه طعم لوی. او په دے خاطر دناحقو مرسته کوی. یا دهمغه نه خاموشی کوی
یا و سره دیره وی چه که د دے ناحقو تا بعداری اونه کرم. نواعام خلق به را نه
مخالفت شی. او نه به اعتباره شتم. او شما عزت کین به فرق راشی هم دغه
طعم او دیره دناحقو بدعتو نود و اوج بیا موند و سبب او گونزید. او نن د داسه
نود خبر و زور شور د. چه خلق یکین بوخت پروت د دیر لای خلق به حقیقت
دخبرید و نه پس دناحقو تا بعدار و نه خلاصی وی خدا می د مومن د دے
قسم نه اگرو وی او د طعم او ویر مے د باد نه دے خدا مومن میچ کوی امین
اَلْعِلْمُ. دقرآن په ژبه کین و الفظ په دجی ثابت علم ته دانی دنیوی علوم ته العلم شی و
خدا می پاک د دے اهل کتاب بود میچند کلو قصه کوی چه

الَّذِينَ اتَّيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ

هغه کسان چه مومن دینه کتاب و دکر دے میچنی و گونزید. د کچه که چه پیل خا من میچنی

کتابیانو تہ دومہ پہ یقین سرور کعبہ طرف تہ دمسلمانان تو کر زیدال معلوم و و۔ لکہ چہ
 ہر پلار خیل زوئے پہ یقین سرور یلجینی۔ بلکہ عبد اللہ بن سلام یہود عالم و و۔ او بیہ
 مسلمان شہ وائی چہ عجماد زوئی پہ بارہ کنش شک کید مے شی۔ لیکن د محمد صلی اللہ
 علیہ وسلم یہ پیغمبر کنش عجماشاک نہ شی کید وائی چہ حضرت عمر رضی اللہ عنہ و عبد اللہ
 بن سلام نہ پہ د بارہ کنش تیوس او کہ نو عبد اللہ رضی اللہ عنہ و تہ پہ جواب کنش ادو مے چہ
 کید مے شی چہ عجماخز مے خیانت کر مے وی او عجمازوی عجمانہ نہ وی لیکن د
 محمد صلی اللہ علیہ وسلم پہ نبوت کنش حیر شک نشی کید مے و یقر فونہ جنمیر
 خون بنی او کعبہ دوار و تہ کر زید مے شی۔

وَإِنْ فَرِيقًا مِّنْهُمْ لِيَكْفُرُوا بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

او بیشک یو تہو لکے دوینہ حق پتہ وی او دوی پہ دے یو ہیبری

دلتر یو قسم تسلی حضرت تہ ور کر شہ چہ د حق پتہ تول تہول کتابیان نہ کوی بلکہ یو تہو لکے قدر دے
 او دوی داکار پہ ناپوھئی نہ کوی چہ گنے کہ چا پویہ کر۔ نو دحق اظہار بہ او کری دوی دینج او دہ
 شویدی۔ نو کویا کتابیان در مے قسم شہ یو ہفہ چہ حق او پچندہ نو ایمان پر سا و ہ۔
 او ہدایت بیاموندہ۔ دویم ہفہ چہ دنا پوھئے پہ وجہ مے انکار کاوہ۔ چہ حق و تہ
 بنکارہ شہ نو حق قبول کرہ او دیمد غہ دی چہ سرور دپوھے دعنا دپہ وجہ حق ز مہنی
 لکہ دیجھو د علماء

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

حق خوستا د رب و طرف نہ دے نو تہ د شک کو نکونہ مہ کیہ۔

دلتہ ہم خبرہ دے مکین ہسے دہ چہ خوبہ نبی اکہ خلق قبلہ دکر زید و پیر بارہ کنس اعتراضو
 اکی یا حق مرتد شی یا چنے سورہ اودھی۔ نو پیر باندے تہ شک مکوہ۔ وحق حق والے خود خدا
 دطرف نہ پکار دے او خدا اے خود دین اسلام خبر و تہ حق وائی نو کہ حق پیر دین کنس شکوہ
 پیر اکری نو پیر دے پیر دین کنس شک نہ را حئی خدا اے پیر اول اول قرآن کنس ویلی دی
 (ذَالِکَ الْکِتَابِ لَا رَیْبَ فِیْهِ) پیر قرآن کنس ہیتر شک نشہ۔ نو کہ خلق قول قرآن
 خدا اے ونکی پیر یکدی یا دقرآن خہ حصہ پیر یکدی نو مونہ لہ داشک ند پکا مچہ کنہ دا
 بہ حق نہ دی۔ حکمہ چہ خلق پیر دے دے۔ مونہ خوبہ دقرآن ہر حکمہ دا سے یقینی کنو
 چکہ ہولہ دنیا قرآن پیر یکدی نو خہ خوبہ قرآن نہ پیر یدم۔ دایہ اصولی خبر او
 اعتقاد دی خبر دہ چہ خطاب پکنس حضرت رسول صلی اللہ علیہ وسلم دے
 او مراد تر مونہ یو۔

وَلِكُلِّ وَجْهٍ مِّنْهُمۡ مَّوَلٍۭہٗۤ اَفَاَسْتَبِقُوا الْخِیَارَ اَیْنَ مَا تَکُونُوا یٰۤاَیَّتِہُمۡ

او دھنہ و پیر قبلہ دہ چہ دوی و رتہ کوئی پس مخکے والے اکی پیر کنس ہر جائے چہ پیر راہ ولی تا سو

اللّٰہُ جَمِیْعًا اِنَّ اللّٰہَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ

خدا اے قول بیشک خدا اے پیر ہر چیز قادر دے

دقبلہ دکر زید و پیر مسئلہ باندے کتابیا نو داشور و شرقت و عبادہ و حجہ حکمہ چہ قبلہ خدا اصولی
 او بنیادی مسئلہ فردہ۔ بلکہ دہ پیر و امتونو خان خان لہ جہدا جہدا قبلہ دی نو کہ امت محمدیہ
 قبلہ جد اشقی یا خہ مدہ بیت المقدس و وادیا کبر او کر خید نو داکو مدہ اسے لو یہ خبر دہ
 ابراہیم ادا سمعیل علیہما الصلوٰۃ والسلام دواہو بہ کہجے تہ مونہ نبی اسرائیلونہ

و بلیت المقدس یوحنا ص مقام صخرے تہ مونہ کا ڈانصاری مشرق تہ بحر کو نکلی و دو نو
گو یاد قبل مسئلہ خود پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم پہ اتباع باندے دہ او فروغی مسئلہ
لکہ در کتونیو شمیر او سر کوع پہ رکعت کین یوہ او سجدے دہ کول چہ یواھے پیغمبر
صلی اللہ علیہ وسلم پہ حکم او فرمان کیدے شئی پد کین دخیل خواہش تا بہ
داری نہ دی بلکہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم تا بجداری پکاروی دے تا بعد ارے جزاء
بہ پہ اخراج کین مونہ شئی و طرفون او مکان پکین شہ خیال نشہ د دین جوہر پہ
نیکو کین دیو بل نہ مخکے کید و کین دے دانہ چہ عمل یکر نہ وی او تش بخشونہ او خلقو
تہ خان پویہ او عالم خودل دسری کار شئی لکہ چہ نن مونہ ہمرا کثر دکتا بیا نو پرنک
تش پہ تیکو او فروغی خبر و کین اختہ یو او د عمل حال موخراب دے

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ط

او دھر جائے تہ چہ ادھی تہ نواؤ گروٹوہ مخچیل طرف د مسجد حرام تہ

دایا حکم پہ دوجہ بیان شہ چہ دا حکم یواھے دکی دپارہ نہ دے او نہ یواھے د مقیم دپارہ دے
پہ د حکم کین دتہ خاص زمانے او د مکان دیو خاص خار خیال نشہ بلکہ ہر جوک
بہ پہ ہر جائے پہ ہر حالت کین کعبہ تہ مخکری پہ اصل کین دا حکم پہ مانجھ کین بہ مسجد
قبلتین کین را غلے و نو کو یا پہ د حکم سرہ او خود شہ چہ پہ د کین د حالت
او د مکان شہ خصوصیت نشہ پہ حض او سفر دواہ و کین بہ مخکے تہ کوی

وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

او بیشکہ د کعبہ تہ گرزیدہ ستاد رب د طرف نہ حق دی او خدا نے دھخ نہ بے خبر لاندے کو حجتا سو کوی

اول یوحنا پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم تہ ویلے شی چہ گورے یقین او کہ دالکجہ خدا پر حکم نہ
بدایہ کنیں قبلہ او گزیدہ بیا خداے تہو لو امتیانو تہ خطاب کوی چہ کہ تا سود پیغمبر صلی
اللہ علیہ وسلم پہ تابعدار میکن او د کعبہ پر مخ کو لو کنیں کو تا ہی او کبرہ او داکارہ و غیر ضروری
او کانرہ نو نہ ستا سود دے نامائی نہ بے خبرہ نہ یم گویا خداے مو بنر جنبہ وی چہ کہ خلاف

مواو کہ نہ سزا بہ موئی

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا
ادھر جائے نہ چہ جائے تہ نو او گزیدہ مخ پھیل کعبہ تہ ادھر جائے چہ جائے

کُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ

تا سو نو او گزیدی مخونہ پھیل طرف د کعبہ تہ

مخکانی حکمونہ چہ یوحنا پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم ادیا تول امت تہ شوی وریا پہ دغرض
دوبارہ کرے شوچہ ددے حکم فائدہ خداے بنکارہ کی او عفا
د کعبہ طرف تہ مخ کو لو حکم شپاٹ گذارہ راغے یود و جوب دیارہ بیاد سفر حض دیارہ ددیم
لڑے نزد دے دیارہ خلورم ددے بندہ مالے خول بیا پہ پورہ توجہ سرہ ادریدہ

شیکم چہ دا حکم بدی دے

لَا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ

چہ پہ تا سو د خلق مخالفانہ دلیلونہ پاتے نشی

مسلمانانوحہ بیت المقدس تہ مونہ کاو نو اھل کتابو بوجہ خونہ پہ کتابو نو کنیں خود
اخری بنی صلی اللہ علیہ وسلم دیارہ قبلہ کعبہ وہ او د خوبیت المقدس تہ مونہ

کوی. نوگویا د اھنہ اُخری پیغمبر نہ آو چہ بیت المقدس نہ کجہ تہ حج او کونرا ملے
 شہ نو دکتا بیا نو دلیل ختم شہ او حق پرست کتابیان مسلمانان شود غصہ بہ شراکانو
 اعتراض کاؤ چہ د ابراھیم علیہ الصلوٰۃ والسلام پہ اولاد کنہ خو پیغمبر و دین ابراھیمی
 دژو ندون دپارہ وو. او دھنوی قبلہ خو کجہ تہ داد حج صلی اللہ علیہ وسلم بیت المقدس
 تہ مسوئمہ خہ معنی لری: نو چہ کجہ تہ دموئمہ حکم او شہ نو دھنوی اعتراض او شہ
 بیورتہ شہ

إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي

مگر عھد کسان چہ لدینہ ظالمان دی نو تہ ددوی نہ مدیرینہ ادا کمانہ ابریکہ

دضدیا نو دا اعتراضونہ خلاصہ نشہ یی ہو دیا نو ددینہ پس داؤے چہ کجہ ددہ دخیل وطن
 قبلہ وہ نو حکمہ غریبہ کجہ ددوی دین ہم شہ درخے پس قبول کری او دغصہ ب
 مشرکانو دے چہ نن ئے خمونیز قبلہ غریبہ کجہ او صبا لہ ب خمونیز دین خو خ
 کری او منافقانو دے چہ پیغمبر پہ شک کنہ دے کلہ یو خواجہ کوی او کلہ بل
 خواجہ کوی خودا بقوفان دقتہ دلک اعتراضونہ دی پہ دے خہ فکرنہ دے پکار دکجہ
 د قبلہ جبرید و دویسہ فائدہ.

وَلَا تَمْنَعَتْنِي عَلَيْهِمْ

او چہ پورہ کہ نعمت چیل پہ تا سو باندے

اول اول پہ مدینہ کنہ شپاہر س میا شہ بیت المقدس حکم قبلہ شہ چہ پہ دغہ دخت
 کنہ کجہ دبتا نو نہ کہ وہ او کافران غالب وو. او مسلمانان لا دے پہ پاکی قا درمومہ

نوح خدا سے داسے لکھے کہ جسے تہہ مونہ کو پوچھا ہے بیت المقدس تہہ مونہ حکم او کہ
 اچھے بیا د کجے دیا کی وخت نزد سے شہ او د کافر نونہ د کجے اغشتل ممکن شی نو
 مسلمانانوتہ حکم او شہ چہ تا سو اس کجے تہہ مخ کرے او دومہ توجہ ورت
 اکرے چہ دبتا نونہ کجے پاکہ کئی او پہ مکہ غلبہ بیا موی او دخیل نیکہ ابراہیم
 علیہ السلام ملت ژوند کرے داکو یا د مکہ دفتح دپارہ مخکن وینا وہ
 او دتوحید پر شرک دغلبے راتلو خندہ وہ او داد خدا سے لوی نصبت و
 چہ کمزوری او شریفی مسلمانان بیا مکے تہہ فاتحین راشی بل خون بنی
 دابراہیم ددما دقلید وینخہ وہ او هفا وشوہ نود دہ بلہ دعا وہ چہ کجے مقبول
 او کر زوے نو پہ دطریقہ کجے ہمہ دابدی دین ابدی قبلہ شوہ او د

خدا سے دانصمت ہم پورہ شہ ۱۲ دریمہ فائدہ

وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

او بناسیہ یچہ تا سولار بیا موی

مطلب داد ہے چہ دمنافقانو مشرکانو او کتا بیا نو پہ اعتراضونہ بہ تا سو پہ حق کلاک
 پاتے شی او تا سو تہہ معلومہ شی چہ مخالفین پر غلطہ دی او تا سو پہ حقہ یئی
 او داکہ چہ خدا ائی امداد حق سر دتو کہ داکجے تہہ کرزیدہ ندوے شوے نودا
 مقابلہ بہ نہ وہ راغله اچہ دانہ وے راغله نو دحق او باطل فرق بہ من بن شوے
 دو د خدا سے نصبت پورہ شہ چہ د مکہ فخر شوہ او بیا فو خونہ فو خونہ خلق

مسلمانان شہ ہدایت خود و لے دھدایت خود پر مرتبے دی یہ ہر محنت پسے

نومے نومے ہدایت حاصل پوری د غسے یوبل نعمت یہ موبن خدا کا ا کہ چہ

کَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ

لکھ چھڑا اولیہ موبن یہ تاسو کنب پورسول لہ تاسو نہ چہ لوستہ پڑھا یا تو نہ خود بناد یا کو لے مے تاسو او تعلیم

الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

کتاب اور حکمت تاسو نہ کا نا تاسو نہ ٹھہر تعلیم دکا و چہ تاسو پورا اولیہ پڑھ

خدا اے یہ عرب بوباند و خیل نہت پورہ کو نو ذکر کو ی چہ کور سچا سو مایہ بیت اللہ غالب کرے اور غلبے

نہ مخکنیں مایہ بیت اللہ ستا سو قبلہ او کر زولہ او تاسو بیاد اکبرہ دبتانہ پاک کرے او تاسو یہ و قادر

شوے چہ بت پرستان تاسو او بنکر کور کا بیت اللہ دعرستان زبردہ پدہ بیت اللہ تاسو شریفان

گنہ لے شئی۔ او د غسے مایہ تاسو کنب ستا سو نہ یو عربی رسول دیا لیکہ او د رسول داسے صفات کی

چہ دہ کامل انسان جو رہ وی اول اول بہ د خدا سے ایتونہ یہ خلق لوی ادبہ و کنب بہ مثلاً و خدا سے

دیو والی ذکر وی ادبہ و کنب بہ و ذکر وی چہ ہدایت و خدا سے یہ لاس کنب د غسے دیلونہ او د دین

بنیادی اصول بہ بیان وی دودہ تعلیم بہ حق تہ پہ دلیل سرور ہلف وی چہ عقاید او د دین

اصولی خبرے میان کی نو بیابہ دھنوی اخلاق پاکوی۔ ردیل او کمینہ خوبونہ پر پیغور دل ادقابل

تشریف خوبونہ پیدا کول بہ د دہ دویم کاروی عرب و اسلام نہ مخکنیں پہ دیو و بد و خوبونہ

کنب کیرو و لکہ نو نہ بہ مے جو نہ مے خند و لے اولاد بہ مے د فقیری پہ وجہ واجہ پکور کنب پہ

جنکونہ پہ پیرو پیرو کول دیو بل مال بوتل دودی عام شغل و دخیلو پلار انو خرمیر نے

بسم اللہ الرحمن الرحیم

الحمد لله

ماینده په نکاح کول د دوی معمول وو. د دې په ځای پیغمبر صلی الله علیه وسلم تعلیم
 په دیکن لوی اخلاق او احباب راغله د دوی دشمنی په دوستی بدل شوه او د دوی لوی شو
 لکه چه یو تن بدن وی په جنګونو کېن به چه یو مصر لوی قوم ته امان وکړه نو دا به د
 امیر المؤمنین دامن برابر و. او هم د دې پاکي برکات وو. چه دوی دنیا و اغشته او
 د خلقو امان شو. چیمیا نو د اسلام لویا و اولنه خوبی دغه انصاف او په جنګ
 کېن اخلاق خوځ کړی و. مقرران شریف خوبه دوی پس د اسلام را وړونه پیچنده
 او چه عربی به نه و کړه نو د پیره مده پس به پیر پویه شو. د خون بنی صلی الله
 علیه وسلم خپل پاک خویونه د صحابه و د پاره یو عملی نمونه وه او د دوی پاک اخلاق
 د توره دنیا و پاره یو راځونکې مضاف طیس وو. د رسول نظر او پویه د وحی په وجه و ورسره
 باریک بین شیی او لوی و. بنی چه دغه حقیقتونه لوی لوی فلسفیان یواځې په عقل
 نه رسې دوحی علم د عقل کشف. اشراق هو لونه اچت وی.

دریم خون بنی صلی الله علیه وسلم خلق په قرآن او حکمت عالمان کړه. قرآن
 کېن د توحید مسئله او اصولی احکام بیان دی. خو په دې کېن د بادشاهانو او د دغوی د رعایانو
 ذکر نشته او دغسې په دې کېن د یو سړی او د هغه د تېرو تېرو مسئله نشته. د پته کورنه
 ژوندون وائی. د غسې په قرآن کېن قاضی او د قضا مسئله جنګ او د دغې تفصیلی
 بحث نشته. نو دا به د خون بنی صلی الله علیه وسلم د ژوندون نه معلومېږي
 قواعد به په قرآن کېن وی او د دې تفصیل او د دې وړتیا به په سنت نبوی کېن وی

پہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم جنات اور غنیمتوں کے سفر و نہ مکرو تیا اور غلبہ ہر قسم حالتوں
 سراغی دی چہ ہفتوی پہ دفعہ وخت کیں خہ عمل کویک نو دا دقران بیان دے اوپہ دکن دقران
 د احکام و راز دے اور شتیاً خبر خود دے چہ تش پہ زبانی تقریری و عطا نو دا عربی قوم د
 دومرہ لویو د تہ منوجہالت او نا پو ہون چہ راکر خیدہ دلحبت اتفاق ہر دوی
 غلم داپہ حکمت او سنت بتوی باندے حاصل شویک سنت ہفتوی داعملہ
 اخوہ چہ دقران نہ ہدایت خہ دین حاصلیری او عدل پہ تلوو حالات کیں خہ
 سر نک قائمیری۔

نن روئے مونز تول حلال او حرام پیچنو خہ والے او نا کار والے خمونز نہ بہت
 نہ دے خمونز پیدے علم عمل نہ کاؤ دے علم نہ ہیتر فائدہ نشہ مونز حکم
 پیچنو خود حکمت نہ پیچنو یواؤ د خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم د سنت عمل
 پہ پتہ خبر نہ یو محکمہ مونز نہ پوہیز وچہ و اخیر پہ خہ وجہ حرام دے ؛
 خمونز پوہیہ حکم د نہ حقیقت تہ دہ رسیدے مونز خہ واجبات او مستحبات
 کوؤ خمونز د ہفتے پہ پورہ عام خاص فائد و پوہیہ نہ یواؤ د وجہ دادہ چہ
 خمونز پہ محکمہ علی نمونہ د تربیت کو نکو نشہ صحابہ بہ د حضرت رسول پہ لید و
 د پوہیہ پہ سزا و خانہ شوخو بنی صلی اللہ علیہ وسلم بہ حلال کا بار بار کاو
 نو صحابہ و د الید اولہ د وجہ بہ ہر یو صحابی دیو بل نہ محکمہ کیدہ او دحرامونہ
 بہ بار بار پرہیز و نو صحابہ و تہ داکار نہ ہر نہ کارید صحابہ د دین

بیخبر او حقیقت ته پریوتی و و حکه هغوی حکیمان. عالمان. عادلان او شریفان و و
که لای په قرآن پوهید و لکه به د لوی ملک کورنۍ ته نو هغه به داسه انصاف
کاوه چه خلق به ورته حیران دریان شه.

خه اخلاق. او په دین پویه چه اول ته ترکیه او دویم ته حکمت وائی جلد
خیزونه دی د خوب نبی صلی الله علیه وسلم د تعلیم تر بیت ته او کورم اول
اول خلق ایمان ته را بلی چه د یته قرآن وائی د توحید ایا تونه و نه تلو و کوی
د حساب د کتاب او جزا او سزا نه دوی واقف کوی چه خلق او منی نو بیا دوی د
حضرت په اخلاق و اعمال کین نظر کوی او دهغوی په دیکین تا بعد اری شروع کوی
په دریمه درجه کین بیا احکام منل شروع شی نو ترکیه خه اخلاق د تلو و
نه دستوری او د حکمونو د سازو نو پیچند و نه مخکین دی

په اخر کین خلورم کار د حضرت دا و و چه د یته هغه خبر خو له چه دوی تر مخکین
خبر نه وو. خوب نبی صلی الله علیه وسلم دوی ته د عالم غیب خبر ې کول د پیغمبرانو
علیهم السلام د خوب نه ې و رته خول د تیر و قومونو حالات بیا نول د دوی د
غلطو خبر داری ې دوی له وړ کوله دوی په خپل ځان هم خبر نه وو. خوب نبی
صلی الله علیه وسلم و رته د دوی د نفسونو بیان اکر او و رته ې داسه سبقونه
او خوده چه په هغه دوی د تلو و امتونو نه لوی شو دا خبر په قرآن کین نه و ې.
دا د خوب نبی صلی الله علیه وسلم غیبی بیان و چه خدا ې دوی ته وړ کړ ې وو. نن بعضو

ترکیه او حکمت
په اجدادی

ف
د خوب نبی
په خبر ې

خلق دے ضرورت نہ کنہی خاک دنیا محزیہ بکنہ سہانہ دہ او دیتہ ترقی والی توبہ دیتہ

فَاذْكُرْنِي اَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُوْنَ

پس تاسو مایا دکرے نہ بہ تاسو یاد کریم او حجا شکر کی او ناشکری مکوی .

خدا ے محبتیں و احسانات بیان کرہ چہ دیکھ پہ قبلہ جو پرید و کین درے فائد ے اوشو ے
او تاسو نہ ستا سونہ پور رسول در لیکل شہ او ہف ستا و علم او خواہد تو سبب اگر زیدہ
نو تاسو داہیر نہ کرے چہ تاسو دے ذکر کو ے نوزہ بہ دال انعامات قائم او ساتم
او تاسو بہ فاتح او غالب او ساتم دا ذکر خدا ے داحکام پہ طاعت کین دچہ خہ پہ
شوق ہر دخت او طر حیا ے ددہ تا بعد اری کوی

عن ابی ہریرۃ قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یقول
اللہ عز وجل انا عند ظن عبدي بنی وانا معہ اذا ذکر بنی فی نفسہ
ذکرته فی نفسی واذا ذکر بنی فی ملأ ذکرته فی ملأ خیر امنہ وان تقرب الی شبرا
تقربت الیہ ذراعاً متفق علیہ .

ترجمہ روایت دکر ابو ہریرہ رضی اللہ عنہ نہ ہف والی چہ خوب بنی صلی اللہ علیہ وسلم والی
چہ لہ د بندہ د گمان پہ بدریم چہ پاک خوب گمان کوی کہ دما پر زہ کین یاد دی نوزہ ہم پیرہ
کین یاد کریم او کہ ما پہ تو لکی کین یاد کری نوزہ ے پہ غورہ ہو لکی دملہ کو کین یاد کریم
او کہ ماقہ یولیشٹ نزد ے شی نوزہ ورتہ یو خنکل نزد ے شہ روایت کرے دے دایخاری مسلم
خومرہ دویک مہربانی نہ کہہ دینا دہ حدیث قدسی دے کو یل خوب بنی صلی اللہ علیہ

وسلم په غیبي علم سره د خدا ښه نه روایت کوی چه زه د بند سره د هغه ښه معامله
کوم نو خومره لوی احسان د هغه رب ته او مونږ بند کمان یو او خدا ښه مونږ سره د برابر
معامله کوی خدا ښه غنی د هغه او مونږ فقیران یو په دې کین خدا ښه مونږ له تربیت
راکوی چه که تاسو مایاد کړه نو دا یا د به بدله نه پاته کیږی. خدا د طرف نه به فضل
او نعمت وی د د هغه مخالف دا خبره شو چه که چا خدا ښه هیڅ کړه. نو خدا ښه به
همه ښه کړی او د انصاف په وجه به ده ته سزا ورکي

بیا خدا ښه وائی خما شکریه ادا کړه. او ناشکری مړ کوی شکریه مونږ خلق
یو اچي په جبه شکر شکرت وایو. نو خبره یو اچي د انده

دین د اخلاص په بنیاد اباد د هغه دین خپل خان واحد خدا ښه ته سپارل
دی او داسه نیک عمل کول دی چه انفرادی او اجتماعی ثوند په ښه شیی
خمونږ ټول طاقتونه ښکاره او پټ په هغه طریق استعمالول. څرنگه
چه مونږ ته د خدا ښه او د هغه د رسول هدايت د هغه دیندار ښه ته
د نعمتونو شکریه وائی او د د هغه بالمقابل هر خومره ناشکری چه او شوه د هغه
ته کفر وائی په شکر سره د هغه نعمتونه زیاتوی او په ناشکری کین هر قسم نړوال او
عذابونه وی مسلمانان چه تر خوشکوښارو و نو نیکبختان و او چه ناشکریه شو

نو تاسو نه وینی چه مسلمانان په څه حال کین دی

روا د تاذن بکم کین شکرتم لا زید نکم ولکن کفرتم ان عذابا لشد یس ط

ستاسو خدا اعلان کوی چہ کہ تاسو شکر ادا کہ نوزیات بہ در کرم ادا کہ ناشکرہ شو مے نوحاً عذاب سخت دے

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۱

اے ہفہ کسانو چہ ایمان مو را در مے مدت اغواہی پہ صبر ادا مانعہ سرہ بیشاک خدا سرہ صبر کو نکونہ دے

خدا مے دھنے فتنہ ذکر چہ مخالفینو پہ تحویل قبیلے کنس پیدا کر مے وہ اکہ اودا دے مکے
د فتنہ زیر مے ثابت کہ پہ دے باندہ مؤمن او منافق جدائی اوشوہ کو یا کعبہ قبلہ کر زیدل یو
لوی نعمت و اودا دا سے نعمت و ولکہ چہ محمد صلی اللہ علیہ وسلم پہ عربو
کنس خاتم النبیین را الیکلے شہفہ قرآن تلاوت کا وحکمت او اخلاق خلق
تہ خوبیا حکم اوشہ چہ دے نعمت شکر یہ ادا کر مے اوس دوی تہ خوولی شی
چہ د نعمت سرہ مصیبتونہ ہم وی دے مرض دارو مخکنس خود مے شی چہ
صبر زده کر مے اومونخر کو مے نو د خدا مے امداد بہ تاسو سرہ وی اوتا سوبہ د نعمتو نہ
حاصل کر مے او پہ دے قائم پاتے شے صبر او یا گذارہ پہ قرآن کنس ذکر شوید مے
معلوم میں بی چہ د صبر و حق د تبلیخ سرہ دیر تعاق د کہ خوک و حق اظہار کول
اغواہی نو دا دے صبر و بندہ نہ نشی کید مے صبر ہفہ طاقت دے چہ دے پہ د جہر
یو تکلیف پہ سری اسان وی بلکہ پہ صبر قول بندہ والے حاصلید مے شی پہ صبر
باطل تباہ کیری پہ صبر باندہ دشمنان اسلام مقابلہ کید مے شی صبر پہ اول اول کنس
گران وی اوسر لٹ پہ زورہ دا حاصلو وی خوبیا پہ بار بار صبر کو تواسرہ دا
طبیعت اگر مخی صبر اختیار دی خیز دے حکم خدا مے موثر تہ دے د کو لو حکم را کو وی

اوچہ صبر راشی او دسری طبیعت او کرجی نو بیا خدا ئے امداد و نہ دسری شامل
 حال شی پیکر خبر خون نبی صلی اللہ علیہ وسلم او صحابہ کرام و عمل اُکے نو سورہ دلالت
 والی او کز و شری پے طاقتمو تو مرنو غالب شو بیا دیتہ او کورہ چہ پوا ئے صبر و مصیبتونو
 دار و نہ دے بلکہ مونچ و سرہ پکار دے بیلما از صابران و خدا ئے امداد و نشی کتے اوس
 داخلہ چہ مونچ و صبر سرہ پکار دے پے مونچ کین خد صیت دے پے مونچ
 کین خدا ئے تہ توجہ پیدا کیری خیل تول طاقتمو نہ خدا ئے پے محبت کین و بوی
 بیا دہ نہ دے حیائے کار و نہ کیری پے صبر او مونچ کین د تکلیف نہ توجہ
 و خدا ئے طرف تہ بدلہ شی او دغہ و آرام سبب شی مونچ چہ مریض تہ بوی
 پکارتا و لو تونہ موتسلی بیا موی کہ بندہ پے صبر و مصیبت کین لو ئے خدا ئے تہ پورہ توجہ
 اکی نو پس مزیدہ بہ ئے کلاک شی ۱۱

خو کورے مونچ پوا ئے دے ظاہری عمل و نوم نہ دے کنی نو پے جما عتو نو کین لک ویر
 مونچ و نہ خلق کو ی خود غے اثر مونچ وینو چہ پے مانچ کڈائے نہ کیری نو حقیقی مونچ
 دادے چہ خمونہ زیدہ دالہ پے لو پیئے داسے قائل شی چہ د خدا آدین پے لہ کین
 پے مونچ ہر تکلیف آسان شی او کہ ہر شے و لہ منجے لہ را حی داور تہ د خدا آد رضا
 پے مقابلا کین ہیتر شکاری او دے ہر دخت اللہ اکبر اللہ اکبر وائی او بل خیز و تہ اہو بوی
 نہ شکاری۔

کہ صبر او کڈ شہ او پے ہر قسم تکلیف صبر دسری مکرے وی نو

بیآخدا بی، امداد هم دده سرگرمی وی اوچه خدا فی مدت شامل حال وی نویا خو
گفته که وی خدا فی قانون دادے چه دیوخر او طبیعتی صبر سره خدا چیل مدت
سرگرمی کوئی که پوخر والے پکین ندو. نو دخدا فی مدت سرگرمی بیانه وی صبر دینه
وای چه نفس په عقل غالب نه شی دانه چه گنے په دهر کین دچغه ندوی او په مرگ
کین د ا خک نه وی

صلوة یو مثبت عمل دے او صبر منفی دے لکه داسرو او پر هیواد او په چه پوختا
شی نور و حانی صحت حاصل شی ۱۳

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَمْوَاتٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ
او تاسو دخدا اے په لار کین مړو خلقوته مړه دایک

دا دلیم داسرو دی چه تاسو نه به د دین حق په تبلیغ کین مرگ هم راچی خوتا سو دینه
خبر شه چه دامر لای دنور و کور و نو د مرگو نو هسه ندے بلکه دامر لای ندے داجوندون دے
خو نمونز په ناقصو فکر و نو کین داجوندون نه راچی حدیث شریف دے

ان ارواح الشهداء عند الله في حواصل طيور خضر تسرح في الجنة التي
یقین الکی چه دشهیدان نور و حوند به دخدا اے سخره دشو مرغوپه چور و کین وی او په جنت کین به کورچی
خوک وای چه دشهیدان شاء صفت دده ژوندون دے خبر به دا وی چه دایو غنهی
خبره ده چه مونز دا وایو چه مونز دوی په حقیقت نه پوهیږن دا و نه هغه رزق
پهچنو کو م چه به داسرو د خوری واللہ اعلم.

دابر زخی عام ژوندون خوبه دعائم سرود پاره هم وی دے دشهید انود پاره به
دو مسخره ژوندون وی چه ددی وجود به خاور مے نه خوری او دپیغمبران خو
داسه ژوندون مے چه ددی دبیبیان نکاح او دمال تقسیم هم منع شه

وَلَنْبُلُونَكُمْ بُشًی مِّنَ الْخَوْفِ الْجُوْءِ وَتَقْصِرُ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ الْمَرَاتِ

او ضرور به دآزایو موبن تا سر پد پو خیزد ویرے او دلوگے او دمال دکمی نه او خانو نو ادمیو را به ذریعه

دشههادت ذکر نه روستو دعائم مصیبتونو ذکر کیبری چه تش په ایمان را دپلود رزق فراخی او
طاقونه نه حاصلیبری او نه دخالفانه ویر او غمونونه سر په خلا صیبری بلکه
مؤمن به خان دستخو او خطر و عادی کوی. او چه داپه رالنشی نو ددین په هدایت
نه دپه پویه حکم چه خدا مے وائی

وَلَبَّيْكَ الصَّبْرِينَ

صبر کونکو ته زیر مے دے

گو یا دا امتحان چه دپه دپه سره دصبر طبیعت حاصلیبری او چه صبر حاصل
شه نو دخدا مے امداد حصول شه او چه دخدا مے امداد حاصل شه نو دغه مومن
دایمان مطلب د

خوف خود مکه کم زور و مسلمانانو ته هر وخت پیژد و چه چا به ایمان را وره نو دیتول
تهیر به دشمن شه. خالی لاس به دکو نه شرونه شه نو فقیری. لکه دمال نقصان
دا خود ایمان سره تر لے خیزد و کججور ددغوی میو مے دابه هم پاتے شو مے

د ابہم پاتے شوے د دے نہ علاوہ پہ غزا د احزاب اود تبوک کین پر یو خو
 د انو لہجور کڈ ارہ کیدہ شہادت او پہ مدینہ منورہ کین و بائی ناجور تیا کمانے د
 نفسونود مرلی امتحان وو۔

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

خدا خلق چہ دیتہ مصیبت اری نزدیکی وائی چہ موبن خود خدا سے یوا موبن وہ تگوزیلہ دنگی یو

د ایمان اویقین سر د الله پہ تضار ضاکوی او پہ تکالیف و راتلودے نور کلکین یی او حیث
 کلہ پہ مصیبت کین جبر انکولانہ کوی بکھلے مانے او ہر چاہتہ تکلیفونو ذکر اذکار
 نہ خو خوی پہ تش غجن کید و او د نربہ پہ نرم والی کین خہ صرح نشتر حکہ چہ
 صحیحینو کین را حئی چہ د خوب بنی صلی اللہ علیہ وسلم ابراہیم خوے وفات شہ
 نور حضرت دسترز و مبارکونہ اُخکے لارے حضرت اویلے شوچہ تا سوخو موبن د
 دینہ منم کری دو خوب بنی صلی اللہ علیہ وسلم اویلے نہ داخل رحمت د دستر کو
 نہا بنکے حئی اوز بہ غجن کین یی او موبن خود الله پیر ضار ضایو خود ابراہیم پہ
 جد ایئی غجن یو دا د مصیبتونو ذکر د راتلودے کین دوسرہ پہ تفصیل سرہ حکہ او شہ
 چہ مومنان ورتہ طیاروی

أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ

د اہل خلق دے چہ پیر دوی خاص مہربانی دی د طرفہ در بہ دوی نہ عام رحمتونہ دی

صلوات د خداے سرہ لوے مرتبہ عن تونہ د کتا ہونو بخندہ رحمت چہ د مصیبت

پہ وخت کنیں و خدا سے پہ قضا درضا اظہار اکرے شی پہ کافرانو خود مصیبت
پہ وخت ارتقہ دنیا تنگہ شی ۔

وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ

اوہم دوی لار موند و تکی دی ۔

چہ دوی دومرہ لوہا اخلاق او نبہ اعمال لری نو دوی بہ ہم پہ دنیا کنیں پہ آرام وی
اوہم بہ پہ اخروہ کنیں پہ آرام وی کامل انسان او لار موند و تکی سری ہم دغہ دی اے اللہ

موند دوی نہ حساب کرے امین

إِنَّ الصَّافِيَ الْمُرَوِّعَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ وَأَعْتَمَرَ فَاجْتَمَعَ

یقیناً صفا و مردہ غولہ سے د خدا سے دغہ دی نوخوک چہ دیبت اللہ حج یا عمرہ کوی نوخوہ باک نشسته

عَلَيْهِ أَنْ يَطُوفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

پہ دہ چہ دے دواہر و طواف کی اوخوک چہ زیاتی اکی پہ نیکی کنیں نو بیشک خدا و شکر اخوان کو جزا و کونکے عالم ہے

خبر ہمہ ہفہ دجکنن نہ روانہ دہ چہ پہ تحویل د قبیلہ د خالفین و اعتراضات دی

او بل خو الکعبہ تہ پہ ہر کوزہ لوکن مقصد د مسلمانانوزہرہ نہ بیت اللہ تہ کوزہ و

چہ دوی کعبہ د بتانہ پاکہ کری اوہم دغہ دپاکی حکم حضرت ابراہیم او حضرت

اسمعیل علیہما الصلوٰۃ والسلام تہ ہم وواد پہ لایتم نغمتی کنیں دے غلبہ زیرے

ہم و د خدا سے دوی تہ دے غلبہ او دہو دینی مقاصد و پارہ طریقہ

ہم خودہ چہ پہ صبر او مونجہ بہ داحا صلیبی کہ پہ لارہ کنیں سختی او لوگے تندے

سراغے نو دابہ تیہ و دے ادس د دے غلبہ پہ خدشان سرہ خودنکی بی

چه تا سوبه مکہ دے خید کنے چه دجر کاروند به پکین خه په انزادی کوی او په دے
 به د خدا د نعمت او هدایت پوره شی صفا و مروءه د بیت الله مخه ته اُس د
 پو نرو جوړه په په دی د دی منځنۍ اگد و له د دے سوه اتیا کزوند دے
 توله لاس د دکانو نونه خالی ده په مینه کین ۷ خا ۷ په خا ۷ پریکه نیم سکه
 دیوال د صفا خلق په قطب اړخ او نیم طرف ته د مروءه خلق ۷ی مراح۷ی بره پر خه
 یو خ د سمتو یو خ چهلته د الحمد لله چه په سنه ۱۹۵۵ ل کین راته زیارت نصیب شه
 شعائر د جرج کالو نونه والی د خدا د حکمونه خه د دے قسم نرو چه موبن
 د هغه په فایده پوهیږد لکه د معاملا توحکمونه شو چه خرید فروخت کو د
 او سود مکو د او خه دا س د دی چه موبن هغه یواځې پک وجه کوو چه دا د خدا د
 حکم دے او موبن په دے ایمان دے چه خدا د موبن ته هغه حکم کوی چه
 په هغه کین موبن خیروی اگر که موبن د دے په ظاهری فائده نه پوهیږد او
 دا دے تا بعد اری موبن په دنیا کین هم کوو لکه یو سر د دیو طبیب دار د
 اخیری او په هغه جوړه شی نو دے اگر که دار په مولو اجزاؤ او د هغه په مقدار او
 پو به نه دے چه دا خه دی او خه نین دی خود دے والی دا دار خه دی فائده کوی
 نو د صفا مروءه منډ او د غصه نور د جرج په کالو نو موبن نه پوهیږد چه موبن د اکار
 د لے کو و خو بس د خدا دے حکم دے نو موبن د اکو واد پک کین خیل خیر کونرو
 جج خود لوی اختر په اشم تار یخ احرام تر لرو او په دغه ورځ

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمُ لعنةُ اللَّهِ

پیشکدہ کسان چہ کفر سے اور کہ او پر دے حالت کفر میں چہ کافران ویدی و اللہ لعنت دے

وَاللَّعْنَةُ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝ خِلَافُ بَيْنَ فِيهَا لَا يُخَفِّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ

اور ملائکہ اور دہتو لو خلقو ہمیشہ بدوی دوی بدے کیں سپیک بدہشتی دوی نہ عذاب

وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ۝

اور نہ بدوی تہ اکتے شی

تاسو تہ یادوی خبر دے شروع دہ چہ د خوب بنی صلے اللہ علیہ وسلم سرور
کافلہ و عموماً او یہودیان نیز خصوصیت سورہ عناد کا واد قبلہ یہ مسئلہ اعتراض نہ داد و دعویٰ و عناد یہ

بلکہ نہ دہ د یہودیہ بار کہن محکم بنی تاسو سستی دی چہ دوی و محمد صلے اللہ علیہ وسلم نبوت دے
پیچندہ لکہ چہ پلا رخی پیچنی خودوی د عناد نہ د خبر سے پتو لے پدے ایتو نو کیں دے

خبر سے تفصیل دے دوی بہ دے چہ ہر محکم بنی دوستی پیغمبر متعلق و بنا کو
خود محمد صلے اللہ علیہ وسلم متعلق موسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام خدا وینا نہ دہ کہے
چہ کہنے دے اسمعیل علیہ الصلوٰۃ والسلام پیدا د کیں بہ یہ عمر بو کیں بنی راجی نو خدا
وائی چہ دوی بنکارہ خبر پتوی۔ کومہ چہ د محمد صلے اللہ علیہ وسلم یہ بار کہن یہ تیرا کہن
را غلہ دہ۔ اور غصہ دے یہودیہ و حضرت عیسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام متعلق ہم د تورا

و بنا پتہ کہہ او پوائے د اہم نہ بلکہ د تورا حد ایتو نہ دے داسے بدل کہہ چہ د خلقو نہ
نیفہ لہر سا کہ شہوہ۔ تو یہ خود دے خلقو د تورا د نہ لکہ کہہ او بل طرف نہ دے تلو کی قرانی د نہ دے
ہم خلق محدود کہہ چہ د دوی یہ و بنا خلقو اعتباراً و کہہ او خوب بنی تے بنی اور نہ مانہ اور قرآن
در نہ نہ خلق بے برخہ شہ کہہ دوی سزا دہ چہ پدوی د خدا کھنتو نہ دی گویا دوی

و خدا سے درجہ تونو نہ محسوسه شوا و دوی داکار دوسره ناکار دے چه خلق وینی نولغتو نہ پیر دای چہ
 ظالمانو تا سود و مسره لوی کنا کوی چه و خدا سے پر کتاب پو هیبتا و پیر هغه کین پت پستون کوی .
 مگر که خوک پید میخند غلطی پوید شوا و توبه اے اُخکه چه بیا به حق نہ پیتو و او خیل عملو نہ
 خد کره چه و خور بنی صله الله علیه و سلم پیر تاجدار سے اولکیده او پیتو خبر سے دوی بنکاره
 کرے او و خلقو پیر مخکن بنکاره کرے . نو دوی توبه به به خدا سے قبوله کری . یعنی د لغتو نہ پیر
 حائے نه پیر همستون را الیزی . اُخکه چه خدا سے خوتو به قبلونکے او مهر بانده خوک
 و خدا سے نه نا امیدی نہ کوی .

دا واقعہ خود اهل کتابو د عالمانو پیر باره کین ده . لیکن اعتبار خو عا موالفا ظولرہ وی نو
 کہ نن ورعے یا پیر راتلونکے زمانه کین چا و قرآن ایتونہ پیت کره پیر کین سے ناجائز و تاویل
 تحریفونما و کره نو هخوی به هم د لغتو نہ قابل اگر حرجی . او کور سے دایو اُخے نه ده کافی چه
 خوک لتا سونه تپوس اُکی نو تا سو به جواب در کره بلکہ د لغت نه به هله خلا صید سے چه
 چه د حق بیان اُکی او به غو خفتے اُکے او به طمع سے اُکی او دا بیان به پیر پیر کو سے
 اُخکه چه د کفر بیا نونه پیر لا د کو خد کین د دشمنان او دستان پیر پیر کوی
 که یو منصف سرے د حان سوره بحث اُکی چه که خوک مانه عزت اخلی . یا لک
 مال جا بد ادرانه قبضه کوی . یا حماد و ستا شنا سوره خوک سپوره کوی نوزه به خومره زور
 لگوم شپه روخے نه خوار واد شو کین نه به نه کورم او مندا سے تر پیر به و هم او که کار کینری
 او کنه کینری به حنه به روان یم نور اُخے چه او کور و چه نه به دین خومره مین یم . و خدا
 حکمونہ خونین پیر مخکن ماتینری و خدا سے د دین و خبر و پیر بنکاره
 سیکا و سے کینری بدعتونہ د سنت پیر مقابله کین رواج موسی . گمراهی
 پیر هدایت غالبه کینری بخونین یورای سریکه هم نه دهی نه نه د حق
 امداد پیر جب کوم او نه پیر لاس کوم نو اخر خدا سے نه به خونین خه جواب وی ؟

توبہ دے تا کہ زمانہ کنس دین خبر دار و خلق و له حان تہ فکر پکار دے چہ د خدا د رحمتونو
استحقاق پیدا کری یکمون حق پتول او د حق خلاف کول سرہ د چہ د حق د اظہار ضرورت
دی بینات بنکارہ نھے. اَلْهُدٰی ای چہ د نور و خلق و د هدایت سبب گرچی
لَعْنَتُ و رحمت نہ کر خند و د آیت نہ معلوم شو چہ پہ علماء د حق تبلیغ او د
علم بیان واجب دے د خدا د حکم خلاف لکے مونجہ روجہ دے توبہ بخند غوختہ دی
او کہ د بندیان حق تلفی وہ لکے قتل. غلا. رشوت. بد امنی. سود. نورد دے بے عملی
ثبوت و د کوی صلہ بہ توبہ قبلین بی حکم چہ د اول تعلق و رحم سرہ دے او د دریم
د عدل سرہ یکین د کفار دے او د خاتما سزا تر دید اشد ۱۲

کوم خلق چہ پک کفر تیندک پاتے شی او سرہ شی نو د خدا دے د ملائکوا و د قو لو خلقو
بغتور تیندک شی د خدا دے د لعنت سرہ د ملائکوا و خلقو لعنت حکم ذکر شہ چہ د بہ دومرہ
لعنتی شی چہ د دہ بہ یحشوک نیک خواہ پاتے نشی چہ کنے د دہ د پارہ خدا دے تہ دینا کی
خکتہ او پور تہ مخلوق بہ تہول د دہ دشمنان شی او د اعداب بہ قول عمری عذاب دی
دیتہ بہ موعنہ نہ در کیبنی چہ کنے بیورہ راشی او توبہ او باسی او خیل عملونہ سکیم
توبہ د بہ. شہ د یس لوی عذاب دے! اللہ د موب د قرآن د ایتونو بیان کونکی او
پہ دے عمل کونکی اگر خوی امین.

وَالْهٰکُمُ الْاِلٰهُ وَاحِدٌ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ

او خدا دے ستا سو خدا دے یو دے ہیئتہ معبود برحق نشہ مکرهم د غہ اللہ د چہ د مذی در کونکی او بنو ککے دے

د حق د پتو نکر د سزا د ذکر نہ پس د بیان ضروری د چہ د دین او حق دین مالک ادبوا اللہ

دے اور داسے لوی ذات ہدایت پتول اور ہفہ خلقوتہ نہ خوئل دیں لوی جرم ہے داوے؛
 حکمہ چہ ہفہ دلو یو لویو صفتونو مالک و رحمن و کامل و کریم و آخر سب بہ دلسے ذات
 نہ دے محرابہ وی۔ بل خولک خوبہ مخدومکے دہفہ درحم مقابلہ خوبہ یدہ نہ حصہ حرم
 ہم نہ لوی راتہ بنکاری دچاہا دشاہ امیر اور رئیس پہ خاطر داکار شہ وی اور دچاہا دخیال وی
 چہ کنے خولک پیہ فقیر بہ موبن و خداے دغدا ب نہ خلاص کی۔ نو داخیال خلط و ہفہ
 دہر خہ پتیلہ مالک دے پہ خیل رحمت ہر خہ کوی چہ تر خولک و خداے شریک
 جو رہنکی۔ دلتر د خداے واحد والے بیان شہ چہ چہ تر خولک خداے تر د خاں د
 سفارش دپارہ سرہ جو ندی جو رہنکی اور دھغوی پہ نامہ نذرانے اور قویانے چہ تر اوٹکی
 ہفہ بہ ذات کنی یک تنہا دے اور رحمن رحیم والے نے بیان شہ چہ کہ ستا سونہ گناہ
 اُشی نو نا امیدہ کہیں دے مہ۔ ہفہ رحمن اور رحیم دے۔

اِنَّ فِيْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اٰخْتِلَافٍ اَلْيَوْمَ النَّهَارِ

بیشک یہ پیدا اش د آسمانوں اور زمکہ کنی او یہ اختلاف و شبے اور دے کنی

د واحد خداے د خدا یئی د پیچند لو د پارہ خمونن فکر نہ خدا آسمانوں نو نہ کر وی چہ لای
 د دے نور سپورزی اور ستور و باقاعدہ ختوپر یوتوتہ او گورے۔ او کہ د طاقت علی نہ کر نو دے زکے نہ
 او گورے چہ خورنک و خزان اور سپری جدا جدا امور سمونہ پہ دے لای کتے، و نے، اُخا اور انور
 مخلوق یکیں خورنک اباد دے او دے خیلے شبے و رختے تا او گورے چہ کلہ شبہ او گورے وی
 او کلہ سر و خ کلہ گرمی وی او کلہ یخنی وی دا پچیلہ نہ کہیں ی واحد اے کوی

وَالْفُلُكِ الَّتِي تُجْرٰی فِی الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ

او یہ ہفہ کشتون کنی چہ یہ دریا بکنی د سودا گری مال و بری داری

اول د آسمانوں نو ذکر او شہ چہ د ستور و پہ علم دے او لونڈے مسافر ضرور پویہ پکار دے
 اور غصے د سر و خا و شیوا و قات معلوم دل ہم مسافر و نہ ضروری جہتوں پہ ستور و معلومیں ہی
 کہ دے دینہ خبر نہ وی۔ د باد و نو۔ باران و نو۔ اور د غصے د نور محال تو علم نہ لری نو اکثر بہ پہ
 سفر کنی نا کامیاب وی مخکنس خوبہ خلق و کشتو پہ تجارتی قائد و دوسرے

پوچھیدہ یا نہ اوس خوشالہ بناد یہ دمال پہ جہاز و نوکین روانہ وی روح بنکے او قلا کمانے د
جنک و سلعے اور اسونہ پکین پراقتہ وی کپتان داد بو پہ خا حیت پیوید وی طوفانوں نو
نہ خبری بزی دا ہر خہ دھخے یو واحد خداے نظام دے پہ اسمان کن بندہ لہ جیخ
دخول نشہ پہ زمکہ کن خہ قدرے کر کیلہ اوکی خوبیا تو کول اولویہ دل بارانوں نہ
اد نور کرحی ددہ اختیار نہ بہروی دغے جہاز نہ او کشتی دے جو بروی خو خدا فی
طوفانوں نہ د خداے پہ امداد پیہ کیبی پہ دے کن دھخے مخلوق پرستو تر دید
ہم کیبی خول چہ اسمانوں نہ زمکہ شپہ اور دھخ او کشتی محبوبان کنری او پہ ہندوستان
کن اول اول انجن ہم دیوتاود

وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

اد پہ دے کن چہ داوری خداے د اسمان نہ او بہ

فَأَجْبَاهِ الْآرُضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ

پس ژوندی شتی پہ دے باران موہ زمکہ او خورہ وی پہ دے زمکہ کن ہر قسم زندہ سر

باران د شینکو سبب شتی او شینکی و حیوان و ژوندون درجہ دہ دز مکے لوے او بہ
د باران نہ دی کہ نہ ہر نہ دی او کہ کو بیان دی نودا د اللہ خورہ رحم د چہ د زندہ سر
د ژوندون باتا عہہ انتظام کریدے او کمال تہے او کورہ چہ باران یو دے او خیز نہ ترحہ جدا
خوند لرونکی پیدا کیبی د تر خہ ہنا وانیے او دختکی یو شکل دے او خوندے جدا دے
دغے بویونہ تے جدا دی داد باریک نظام برکات دی چہ دو احد رحیم
خداے جو نظام دے پہ نایت کن چہ د خداے مخلوق دے د غواغویات
او نور و حنا و رد و معبود منلو تر و دید آشتہ

وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِينَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا يَأْتِ بِقَوْمٍ

اد پہ کر زید لود باد و نوکین او پھغ وریز کن چہ ژوند دے دی پہ پیچہ د اسمان اور زمکہ کن پہر کن نغہ دی

يَخْلُقُونَ

د عقلمند و دوبارہ

باد و نہ وریزے آری لا اری او پہ دے قریبان جو رہتی۔ داباد و نہ بے مطلب
 کوئی دہندہ داریزے پہ خیل والک روان دی۔ پہ وریز و کین دید قسم نہ دی۔ پہ چاکن باران
 دی او پہ چاکن نہ دی۔ چہ باران تر وریزی۔ نو باد و نہ ترکو تہ غول دے جو پہ کی۔ او
 چہ باران بس کی بی نو باد و نہ وریزے خورے ورے کی۔ شوک چہ داسما کو نو
 علم لری۔ او دغے د باد و نو او وریز و دفن نہ خبر دی۔ هغوی خداے
 د کامل نظام پہ بارہ کین پوخ یقین لری او چہ شوک بے علم دی نو بس دے ظاہری حالات
 نگوری او دغہ قدرے د خداے پہ نظام قائم نی۔ دغہ وجہ دہ چہ خداے
 دانی چہ پہ دے اوہ نظام مو کو کین د خداے دغہ دی و والی او پوخ
 نظام اور حمایت نھے دی عقلمند دھکار سبب او سال لہتوی۔ دھر خین فائدے او
 نقصان تہ گوری د کار کلک والی او پوخ والی تہ گوری او پہ دے سر سبب
 او پیدا کوئی د قدرت فضل اور رحمت اندازے لکوی او چہ داور تہ ثابتہ شئی
 چہ داسے کلک باقاعدہ۔ فائدہ من کار و نہ چہ شوک کوی نو هغه خوا لله او یوازے
 الله دے پہ دے وجہ الله یواھے د معبود والی مستحق دے۔ بے عقل د اندازے
 نشی لکونے سر سری نظر لری د کار حقیقت تہ نگوری نو د خداے سرے
 شریکان جو پہ دی او هغوی خداے تہ سفارشیان کوی چہ د هغوی پہ نوم نذر و نہ
 منی او قربانی کوی۔ نن د مادیات ماہران کرا ایمانی رنہ کین د مادیات مطالعہ شروع
 کی۔ نو د ایجاد پہ خائے بہ د مصرفت پہ رہنما بر د خانہ شئی۔ خداے د اتکوینی خیر و نہ
 نہ مکر اسماں۔ باد و نہ او وریزے د خیلے خلائی پہ ثبوت کین راورہ حکم چہ
 د اھر شوک دینی۔ او پہ د خداے لوی یو والے او معبود والے پیچندے شئی
 قومرہ قومرہ چہ د تکوین علم زیات شئی۔ د و مرہ پد خداے مصرفت
 حاصل نی۔ خداے د مہوین د کائنات علم لرو نکوتہ ہدایت اکی
 چہ د دے علم پہ ذریعہ د الله احکام منلو تہ غایہ کیدی تش دے
 فنون علم بہ یواھے پہ دنیا کین پاتے شئی۔

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ

او بعض خلق خدا سے دوسرے کو دوستی و محبت کی دوی سرہ پشیمان و محبت خدا

وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرْوْنَ

او ہفہ خلق چہ ایمان را دہے دے خدا سرہ دیر محبت کوی اولہ اوینی ہفہ کسان چہ ظالمان دی ہفہ وقت اگر چہ

الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ

بلہ پکین عذاب اوینی نوبوی بہ سنی چہ بیشک طاقت ختمول خدا سے نہ دے او بیشک چہ اللہ سخت عذاب ورکے دے

وَعَقْلًا وَدِيارَهُ خَوَاتِيمَ عَمَلِهِمْ لِيَوْمَ يُخْزَوْنَ أُولَئِكَ جُزْءٌ مِمَّنْ لَا يَخْلُفُونَ عَهْدَهُمْ إِذْ يَخْلُفُونَ
پاتے شو بے عقلان نو ہفوی خدا سے دینیوی باد شاہانو ہفے کنری او خان کنہکار وینی ادوائی چہ
موبن پمچلہ خدا سے تہ رسید نشو۔ نو دی حائنہ شوک دلائل ان او نیسی چہ دوی خبر سے
بہ خدا سے تہ کوی "نذ" یو عام لفظ و بیان۔ سر و ان او خاصکر ہفہ خلق چہ دوی سے دینی
مشران کنری او دلتہ خوہم مراد معلومین ی۔ حکم چہ محکے دوی بایلائی
پہ قیامت کنن بشکارہ کنری دوی غلطی داوی چہ دانایوہان دوی نہ ہفہ خبر سے
غواہی چہ ہفہ بے خدا سے نہ بل شوک نشی کوئے او دوی ورتہ منع نکوی
چہ دامانہ مہ غواہ سے۔ بلکہ واقسم کار و نہ کول و خان دنر بن نئے یہ
ثبوت کنن بیا نوی۔ (رتوبہ)

گور سے یہ دنیا کنن دوی قسم شین و نہ دی یو ہفہ چہ دھفے سبب نہ
خدا سے موبن تہ خوئے دی۔ نو یہ دے کنن بہ خو موبن سبب نہ لیتو واد
کار بہ کو واد دویم ہفہ دی چہ دھفے سبب موبن تہ نہ دی معلوم
نو پید سے کنن بہ موبن خدا سے تہ زان کو و چہ سبب موبن تہ دوی
سبب را بشکارہ کے۔ یا تہ دے پہ بدل کنن بل خیر مر کے۔

گور سے اسلام خلق تہ دانہ دائی چہ تا سوز مینداری
پید سے او دا سوال تہ کوئے چہ موبن تہ بے کر کیلے دانے د
نہ کے نہ دا او یا سہ بلکہ خدا سے موبن تہ دے حدہ پوہ کوی یو

چہ پہ وخت وخت او پہ مناسبتوں کو کہندہ اذ کو بیا پہ کو موخبرو
چہ نہ پوہین وادھو بن طاقت ورتہ نہ رمی۔ نو ہفتہ بیا د خداے نہ غوارو
لکہ باران حُمو بن دا اختیار نہ بھر دے اذ چہ فصل او شئی نو با دو نو۔ مکلوا وافتون نہ
بہ ے خلا اے بیچ کوی دا سوالو بہ د خداے نہ کوو۔

د غسے د دشمن سر پہ جنک کین بہ د سلا جو پہ دوز خان بہ د سلا د اسکو و میدان
تہ بہ و رحو مکن بہ د خلا ے نہ سوال کوؤ چہ اُس حُما زپہ کلاک کے او ما پہ دشمن
غالب کے کہ خوک نا پو یہ دا اسباب نہ حا صلو ی او د غنمو کند و دک غواری
یا بے جنگ پہ دشمن کتہ غواری نو دے د خلا ے د قانون نہ بے خبر دے دے او
د غسے چہ خوک د دا سے کس مر یا جو ندی نہ دھتہ خیز غواری چہ دے د دھتہ
سبب نہ دے نو دا مشرک دے دا قسم سوالو نہ کہ خلق د پیغمبر نو۔ صالحانو مقرر ہو
ملا نکو۔ بتانو۔ یا مرو نہ کوی نو دیتہ یندہ دائی۔

دیند چیر تمونہ دی اوّل قسم دا دے چہ عین دھتہ نہ حاجتو نہ غواری او د ویم
دا چہ دودہ پہ واسطے د خلا ے نہ غواری۔ د ویم دا سے دینی مشران مل چہ
هغوی د خلا ے کتاب او د پیغمبر سنت نہ بیا نو ی بلکہ دھتہ مخالف بیان کوی۔
او خلق دامنی او دائی چہ دے حُما نہ بنہ پو ہی بوی۔ نو کہ دودہ دینا او دودہ
او دھتہ د رسول نہ مخالف دہ خو حُما دپارہ کافی دہ ار دوی دودہ سرہ د خداے
هسے محبت کوی او دی دائی چہ حُما پہ دے مشرکین چیر بے جدہ طاقت
دے دے غیبی تا شیرات لوی۔ خو مومان دا سے نہ دی۔ هغوی د مخلوق
او د خالق تمیز کوی۔ نو دائی چہ مخلوق غریب بہ خدا کی چہ خالق مل نہ دی
هغوی دائی چہ خالق خدا ے چیر لوی رحیم دے دھتہ پہ ہر خیر ازا دا نہ
تصرف دے لول اسباب او دھتہ اثر نہ دقا در خلا ے پہ قدرت کین دی دزیکے
آسمان ہتہ خیز دھتہ دا اختیار نہ با ہر نہ دے پہ دے وجہ د مومن مینہ محبت
د خلا ے پتہ دا سے مرتبہ کین دی چہ دھتہ پہ برابر د بل چا مینہ نہ شئی کید ے
مومن دائی چہ ماتہ کہ پہ کسب خیر او مسیدہ نو د دے ہدایت او توفیق
مالک خلا ے را کہ او پہ کوم خیر چہ دے قادر نہ دی۔ نو دھتہ دپارہ د خدا ے نہ

غوختنه کوی او مشرک ناپو هه که نر خطایان لری چه خد شروته اوسی نو کله یو مکتی
تدو رنجی او کله بل بیت تداسره کوی دے کله د جوندا و او کله د سرو طوافونه کوی او په
دے هم خبر نه وی چه خدا کوم یو خدا لے پکار راغی و کوم یو ته مے
هسه چغه او هله

کور مے! عالمان د دین او بزرگان و لیان د دین نقل کونکے دی او د دے
مطلب خو لکی دی خدا مے حضرت رسول صلی الله علیه وسلم ته وائی وَاَنْزَلْنَا
اٰیٰتِ الْكِتٰبِ الْغٰیْبِ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ - وائی چه ما قرآن ما فاته
د دے مے غرض دیکه نازل که چه ته واخلقو ته بیان که - نو دی به موبن ته بیان
کوی - او موبن به لدینه فائده مے اخبر - دی به موبن له داسه عقیدے او عبادتونه
نه جوړه وی چه هغه خوب نبی صلی الله علیه وسلم او د هغه صحابه موندی
کړی او که داسه مے اکره نو دے ته بدعت وائی - او هر بدعت کمرامی ده
او که دی مے خدا مے دیکي جوړکی نو موبن به داند منو - هم موبن دین پاک دین
د دے موبن به هر هغه د قرآن او سنت رسول صلی الله علیه وسلم نه اخوا او د موبن له کافی
شافی دی موبن به چه دیو کار نه لاجاره شو - نا جوړه شویا په بله سختی کب کیر شو یو اچے خدا مے
به دهر هغه کار ساز کړو - خدا مے به زور و باده شاه نکړو - چه کتے به وسیله ور له نه شوتله
موبن ته به اقرار یزی - هغه رحیم او کریم ک - د هغه دربار کب فام رسائی ده کافر چه ور ته
ورشی او پدا خلاص ورشی نو د هغه هم منی پاتے لا کنا هکار مسلمان د هغه خوخواه
مخواه اوری -

مخکے د قیامت یوه نظاره خدا مے بیان نه وی - چه نن ور مے خود ظالمانو په
سترگو پیر د مے دی طاقتونه او قوتونه قتل دخلا مے نه نه کتری - کله یو ته
نور ورو وائی او کله بل ستائی او نن په دے نه پوهیږی چه خلا مے په شریک د پیر
خفه کیږی - او مشرک له به دیر سخت عذاب ورکوی - خو چه داپن د مے لر مے شی او هر
خپنا د هغه حقیقت بشکاره شی - نو ظالمان به وائی چه تو تونه خود خدا مے دی - دانوس
خو کچه کب لا خه دی - او عذابو نه خود خدا مے سمحه دی نو د نور چا عذابو نه به خه دی
خود اقرار به هغه وقت هیڅ فائده اوند کی

گورے حماد تفسیر دقوان^{شریف} مطلب دادے چہ یہ قرآن^{شریف} کمال مکمل دین موجود
دے یہ دے دمنو کو روح نہ پاکیزہ پہ کے دنیا و آخرت بنا سکتے ہیں۔ مومن چہ
قرآن^{شریف} گورو۔ نو خان تہ بہ گورو چہ ایا یہ مومن کین صفہ خوبی شتہ کو مے چہ یہ
قرآن^{شریف} کین بیان دی او کنہ ادا یا مومن دھنے خرابو نہ خلاص یو کو مے چہ قرآن^{شریف} بیان
کرے دی نو پہ کے نظر بہ مومن خان پہ خائستہ خبر و خائستہ کو اود نا کارو
نہ بہ خان بچہ کرد۔

د دین یو ظا^{شریف} ہری بد فی عباد تو نہ دی۔ اولے صفہ اثر دے چہ یہ زہ او
روح باندے کین ی۔ کوم خلق چہ ظا^{شریف} ہری عباد تو نہ اود کو ی نہ۔ نو دوی کو یا دروحانی
پاک صفا علاج نہ مٹی کوم چہ خدا مے پہ قرآن^{شریف} کین خوے دے اود کو یا دی یا ناجورہ
خو خ دی یا دخیل ناجور تیا دارو پہ بل حکیم کو ی کہ ناجورہ خو خ دی نو د اھم انشا
خو پریدہ و خنا ورتوب نہ ہم کہہ پو عہ وہ او کہ بل چا پہ علاج کین خیر گنری
نو د اشرك دے او مشرك نوے ظالم کے۔ او چہ خوک ظا^{شریف} ہری عبادت
کو ی او پہ دے کین دیر اختیار کو ی د بیختہ د بیختہ د ظا^{شریف} ہری پاک خیال ساتی
خود دے عبادت د وہ پہ دل و دماغ اثر نہ دی خو یونہی نہ دے نہ دی معاملہ
مے پاکہ نہ دی نو دایم گریے کار دے وجود شتہ خو روح پہ کین نشتر۔ او صفہ
خوک چہ د ظا^{شریف} ہری عباد تو نو ہم دیر خیال کو ی او دھنے اثر پہ خیل نو دندون کین
گوری پاک عباد تو نہ۔ ہم داری۔ دھم انسان خیر خواہی پاکہ معاملہ ساتی نو د ا
قرآنی تعلیم مطلب دے او دایہ د تفسیر کتونیکی یہ خان کین پیدا کو ی

اِذْ تَبَرَّءَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَاَوَّاهُوا الْعَذَابَ تَقَطَّعَتْهُمْ

یہ کوم وخت چہ ویزا^{شریف} ہری صفہ کسان چہ تابعداری کری شوی و تابعدار نو نہ ارغاب ہا و دینی او سپونہ بہ کتہ شتی

الْاَسْبَابُ وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأُ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا

او تابعداران بہ او وائی چہ کہ خمون بہ دیارہ بیرقہ کر زیل و مومن بل وینہ دے ویزا^{شریف} شرو و لکہ

مِنَ الْبَارِئِ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسْرَةً عَلَيْهِمْ وَمَا يَخْرَجُونَ

چه دودی خمونیز. نرویزار مشوهم دغسه بدودی تملله ددوی علوه اویله افسوسون او خانی او دوی بره اوند وچی

مِنَ الْبَارِئِ

د اوس نه

داد قیامت یوه بله نقشه ده په دنیا کښی دا په خلق وی چه د خلق و پاره
د خان نه دین جوړه وی خپله وینا کانه په خلقو منل ضروری کړی وی اود
خلقونه په دغه کتے کوی سردار مشری او مال دولت تر حاصل وی بل طرف تشه ناپوه
خلق د هغوی تابعداری کوی اود د نیکی وخت په رنده او خه واره تیره وی نو خلا په پاک
د دے متبوعانو او تابعدارانو ذکر کوی چه اول اول به متبوعان د عذاب احساس اکی او پوی
به شی چه د عذاب د دمسره دیر والی لویه وجه داده چه مونیز خان له د وچه تابعدار
جوړ کړی وو. اودیل د کتاب او سنت را سمه ندو. وارا وکله چه د تابعدار نه اود خان
ویدیزار کوه نو دوی به اوائی چه خمونیز خوا د و تابعداران نشته. مونیز خوچاته اود
ویلی نورو چه خولک د خمونیز تابعدار شی. داتا بعداران چه د مشرانو د انکار وادی
نودوی به اوائی چه خه تا سو اس انکار ونه کوه! مونیز ته خوتا سوچه چه قران حدیث ته خه
حاجت د و له مونیز خه په دلیل خیر ے کوه! تا سو خمونیز اچو فکر ته پریخی نه و
ارمان د چه بیا دنیا ته تله ا شوه چه مونیز تا سوت د امشری اخیو خوپه د غر بحث
کښ به جیح فائده ندوی. ځکه چه د مشرانو پیر انکار د امشران نه خلا صیبری
اود نه تابعدار په نادانی او د بل پر وینا د کناه پیکولو خلاصه موند ے شی په دغه وخت
به بد عملی خیل اثر اوی او دوی به افسوسونه کوی وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ
دینه دوی همیشه په و تر خ کښ ا سیده معلوم شو. ځکه دا خبر ے د کافر د متبوعان او
تابعداران معلوم یزی او مسلمانان بدعتیان به د اسلام په وجه سزا ا معی
و له بیا به خلاص جنت ته ورشی ۱۶

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ

اے خالق خور ے له هغه خیزونو نه چه به مکښ حلال پاک دی او د شیطان د قدمونیز تابعداری کوی

الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۚ إِنَّمَا يُمِرُّكُمْ بِالشُّرِّ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا

بیشکه دستا سو ریاره دشمن نیکارو خاصکو تاسوند دیته او به حیایائی حکم کوی او چه تاخو به

عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۚ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ يَنْتَبِعُ

خدا اے دے به علمه وینا اکی اوچه دوی ته او ویله شی چه تا بجداری اکی دفران نودوی وائی چه مریز خو

مَا الْفَيْنَا عَلَيْهِ إِبَاءً نَا ۚ أَوَلَوْ كَانَ إِبَاءَهُمْ لَيُعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَئِيْهِتَدُونَ ۚ

تا بجداری کو دهنه چه په کوم مریز خیل یلوان موندی دی آیا کچه و یلوان دی په یهیل چه یخه چین اوندی یغه لدرنو بیا بهم دوی و تا بجداری

د مخکنی نه دا بیان روان دے چه انداد خدا یان دوه قسمه دی. یوهغه دی چه پخپله دلسه

حلال حرام جوړوی او خپله وینا دلیل کنړی او د کتاب او سنت ا د و پیر وانه کوی یا په خان کنډ غیبی طاقت منی. دخیر او د شر اعتبار په خان لری. او خلقو باند دخپله لویي جال غوړوی او تا بجدار هم د خپلو متبوعانو متعلق د عقیده لری نو د دوی به په قیامت کنډ چه خه حشر وی هغه تاسو اگوسته را انکار ونه به که کیږی چه په دنیا کنډ د دوی په مینو کنډ نفع او فائده ترون وو. او په قیامت کنډ به داکته دته بند دے شی نو خود به بیا دوستی یاتنه شی.

په دے آیتونو کنډ خدا دے د امدنونه پیلته وائی چه دا هیڅه گتته نه دی پاک حلال خورا کو نه اکی داد شیطان سبق دے. او دوه په وینا مال کتل او د ناپوه گرا هوپلا رانو په رسمونو رسو جو نو خلق لوقل خبیث کار دے. سود شریف په زوره اغشل. غلر. د هوک. د شیطان لار دے دی او ناره دی حلال چه خدا دے ندوی حرام کړی طیب چه په حلاله طریقه گتله شوه دی د حلال خوراک په وجه د بنده حره دعا قبلین ی.

شیطان په وجود موندنه شو لید دے خوشی طانی و سوسه د گرا هې خطر دے د شیطان د پیچند و نځه دی چه سره د طاقت نه په ضرورت دینی او عوامی کار کنډ پز به کنډ چیلی راشی نو دا شیطان کار دے. د حق د اظهار د امر بالمعروف او نهی عن المنکر په دخت کنډ بزوی او ناره استی د شیطان و سوسه ده نو کویا

موبن د شیطان د سوسو او خطر و نه منع کره شریعت د دے وجه خدا سے بنکاره کوی چه
شیطان به تا سوتد دبد مے حکم کوی

سوء بعض کنا هونہ دل سے وی چه بشر و مکن اچو بشکاره بدی وی او بعض
دا سے وی چه په اول کنش بشکاره بدی ندوی خوا خربد مے ترسی نو د دے د پاسه
دیر و پنجر ا سیدل پکار دی چه بشکاره او پته بدی او دبد مے خطر مے ا پیچنو
فحشاء هر هغه قبیح کار دے چه د خلقو به نظر کنش هم کنا هوی
دا نه نا وی او که بلر کنا هوی او ا کنا هوی د مخکنه نه دیر و نا کاره وی دیر نا کاره
کنا هوی دا دے چه خل مے کومه د اسباب او د هغه دیتجو کومه سلسله جوړه کړیده
د ا پیچدی او د چا سر و یا جوړند و د چاره غیبی تصرف به د اسبابو نه په کائنات عالم کنش
ا منی و اشکوته ادبه ویل دی که بل چا تا سوتد د دلیل تا بعد از جوړه دے نو چه به قرائنه
او به حدیثه دا سے پر نه تا بعد از وی او نه کوی و اشیطانی خطرات دی او کمر احمی ده
د شیطان موبن د دیت طیاره وی چه په خدا مے تر نه او کو په عقائد و کنش و حان
نه عقید مے جوړول که د خدا مے وینا ده چه نه د شاه ولی نه دیر تا سوتد نزد مے بهم
او موبن ورته واسطه لخوا او د ایو چه خدا مے به واسطه او به وسیله کار نکوی د اعتقده کله به
جوړند و باند مے ساتو کله ور له قبر و نه خاص کوو حال دا دے چه خدا مے دانی
چه ر بل ایاة تد عوون خاص د خدا مے نه سوال و نه ا و که د اعتقادی
او بنیادی د سوسو دی او موبن خلق په کنش گرفتار دے

سوء هغه کنا هوی چه عقلا هم نه نه وی او شرعی حد په کنش ندوی
فحشاء چه شریعت منع کره وی او احد هم وی

او که د شیطانی و سوسو تا بعد از کونکی خوک منع کوی نو په جواب کنش دانی چه به تا سوسو
دا سے ملا یان را غلی بینی و لیخو موبن پلاران نه پوهید موبن به تا سوسو نه منو او
د پلارانو به منو دی که جا هلان و د لوهم نه پیرید و پلارانو تا بعد از وی
پکار ده خو چه به دلیل او به عقله کار و نه مے کړی دی نو د هغو تا بعد از وی خو
دیر و نادانی دے د دینه د معلومه شوه چه تا بعد از وی به هله کوی چه د یونکی سخته د قران
او حدیث دلیل دی کنی د هغه به دلیل خبر و تا بعد از وی مے کوی په

دلیل دیا تقلید کو یا جائز دے

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْفَعُ بِمَا لَا يَسْمَعُ الْأَعْيُنَ وَفِي دَاخِلِ

اد مثال د کافر انو بہ شان د ہفتے سری دے چرچنے دھی پدا سے ادا زونو چہ ہفتہ اور بدل بلند اوچنے دی

صَمُّكُمْ عُمِّي فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

کانرہ دی کو نکیان دی براندہ دی پس دی عقل نہ لری

دیلار انو بے دلیلہ تا بعداری لکہ نورہ بندہ مثال پہ دے ایت کین بشکار کو چہ شینکے
خپل کندہ پہ اواز نو عادت کی اوخاردی چہ دغا دانہ نہ داری نو عمل پہ او کی خود اٹھاری
پہ دے نہ پو حین چہ آخر دے شینکی خمون بن پہ تلور تلور او را کر زید و کین خم مطلب دے
نو کو یا د کافر انو مثال د خارد مثال د دیلار انو مثال د شینکی شہ

دھومن نیکی پہ دل سے بے خے او بے دلیلہ نہ دی دے بہ دینی معرفت حاصل دی او نیکی
بہ پہ دے غرض کو چہ پہ دے واللہ رضا حاصلین او بدی بہ پہ دے کو چہ پر پی
چہ دے بہ دے پہ آخر پوید دی چہ پہ دے کین حما د دنیا دین ضرر دے
دے بہ خیل عقیدہ خہ پر رنر و ستر کو دینی تش د دیلار انو دینا بہ دلیل نہ
کتری

وَمَثَلُ الَّذِينَ لَا يَسْمَعُونَ نَوَاحِيَهُمْ بِلَاغٍ فِيهِمْ جَهَنَّمَ دِي بِهِ يُوَصَّلُونَ
ناوری کو نکیان دی بہ خبر و خبر یقینی او علی خبر سے نہ کو براندہ دی د خدا سے ہفتہ
قدر توند نہ دینی کو م چہ خمون بن پہ نفسو کو کین دی او پرز مسکا اسمان کین دی نو دی
بے عقل دی خپل اول آخر نہ پچینی نو کو یا حیوانات دی یو برابر بہ دبل برابر بہ
دلیلہ تا بعداری نہ کو لا چہ ہفتہ بل د سری نہ پہ عقل کین کو یو بیا خوبہ او د دہ
تا بعداری او نہ کی خو کافران او نا یوہان دے عقلو بے دلیلہ تا بعداری کو معاذا اللہ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ أَنتُمْ لَكُمْ

اے ہفتہ کسانو چہ تا سوا ایمان را وریدے خورے دھنے یا کو زقو نو نہ چہ مو بنر تا سولہ در کویدی او دخل سے شکر پیدا کی کہ خاص

اَيَاةٌ تَعْبُدُونَ ۝ اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَحُمَ الْخَنْزِيرِ وَمَا

د خدا سے عبادت کو ی خاں ادا کہ بل نہ حرام دے پہ تا سومر دارہ او دینہ او غوض بد ختا و اد چہ

أَهْلَ بِهِ لَخَيْرُ اللَّهِ فَمِنْ ضُطْرٍّ غَيْرِ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا تَهْمَعَيْنَا

یہ حلال کیں وغیرہ خدا سے نرم و داخلی پس چہ خوف زدہ و مروت و متلاذجار مٹی و باغی اور حد نہ تیارید و نیکے نرمی بیرون گماہ نشتر شکر

اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

خدا ہے بخونیکے اور مہربان و دے

د کافر الزاوت پرستنا تو ابے عقل لا تو ذکر نہ پس مؤمنان تو سرے خبیر کی
چہ گورے مؤمنان تو تا سو پاک حلال رزق خوری کسبوند کوی حلال سوداگری کوی بند
کتے او خیل وجود بند یہ حلال رزق بند سالتے حکم چارو غم و تکرہ او پاک وجود بند
بند عبادت کو لے شتی حکم مخکن خدا سے وائی چہ د خدا سے شکر پیدا دا
کئی چہ دا پاک خیر نہ او دھے اسباب خدا سے پیدا کرے دا بولے د خدا سے
احسان دے او دا شکر یہ بد تا سو ہلہ او کی چہ تا سو خاص پورے د
خدا سے عبادت کو نیکی پئی او شکر یہ د نعمتوں دا دہ چہ خیل قول تو تو نہ
د خیل حان د قول امت او انسان یہ نفر کیں اگوی و اسلام و ظہور پر وخت
کیں او د دینہ مخکن دمنہ ہونو دا حال و و چہ مشرکان او اہل کتابو یہ حان خاص
قسم حنا و حرام کری و عیسایانو بہ وے چہ خدا سے تہ بہ ہفہ سرگڑ سی چہ
وجود بند اگے تگے کی قسم قسم رہے بہ ے نیوے بعضو بہ طرز دے بہ
حان حرام کرے او دھے خیر دے بعض بہ بھی پئی او اگی بہ حان بند سے
کرے دا حلال حرام بہ تو رہ کیں او یہ انجیل کیں نہ و و دا غرض تہ بہ دھنوی
مشرکانو کول او دے تہ قرآن انشاء و بیلی او دا د حلال کو حرام و کار وے
مشرکانو تہ دخیلو مخکن مشرکانو نہ مرا غلے و و

نو خدا سے یہ امت محمدی فضل او کر چہ دا امت وسط شاہ چہ موجود تہ بہ
خیل حق و کوی پاک خود اگونہ بہ پر خور دی او سر و حلال بہ خیل حق و کوی
عباد تو نہ او د پاک کاس و نہ بہ پر کوی او د خوراک نہ پس بہ شکر یہ ہم او باسی
دغہ روحانی پاک دہ نو مون بہ نہ تش د وجود غمونی یونکر حنا و سر
او نہ بہ خالص ملائکہ یو چہ خالص روحانیت شو

مکین حرمت بیا نیبی چه مردار په خپل مرگ مړه بحرām کنړی
 حکم چه دابه د نا جور تیا په وجه مړه دی او حقه نا جور تیا به په کن پرته
 دی چه خوک څو ځای ته اچوری نود ده په وجود کن به مرض راشی او دین حرām
 ده د ایلته ده لکه مردار په د ایدونکی وینه ده که په غیر شری طریق
 حلاله شوه نو دا هم حرām ده د جوندی ساروی نه که غوڅه پر ځای کړی شي
 نو دا هم حرām ده. ماله او ملخ حلال دے

او د خنزیر غوڅه حرām ده حکم چه د کنګی خوری اود ده د غوڅه په خوړو
 یو قاتل چیمه پیدا کیږی غیره د سړی نه ایا سړی د ده واز ده هم حرām ده حکم
 چه "لحم" "شحم" واز دے ته هم ویلے شي.

افسوس دے چه یهودیان او عیسایان د خنزیر غوڅه کیر په شوق خړی اود ده دے
 نسلونه زیاتوی سره د دے چه تورات او انجیل دا حرām کنړی

د حلال په وخت چه د غیر الله نوم په خاسر وواخلي دا د توحید دساتنه
 پخاطر حرām شوه حکم چه دا د الله سره شرک دے که چا الله
 اکبر سره د پیر یا د بابا نوم دا غسته نو دا حلاله هم حرām شوه به د
 حلال نه د بل چا په نوم نذر کول حرām دی حکم چه دا غیر الله مریا
 جوند دے نه د دے خاړه وی خالق دے او نه دے لویونکے دے او د دے مخلوق
 د خالق سره برابر اوی نو معلوم کیږی چه د دین نه خلاف کوی او د بد
 دین د حلاله خوڅو د حرām ده په دے کن موښ کیږی او هیڅ پر دایه نه کوو
 دا د غوڅه خوړلو مسئله یواځې نه ده دا شرک چه ظالم عظیم دے په توحید
 نریا تول دی خو که خوک څو ځای ته د دے حرامو نه بل خه نه موی او د دے د لوښه
 مریا تیا به ده ته د حرامو د مړه خوړل جائز شي چه د دے پد مرگ
 نه پیر شي هسه نه چه د دے د شوق لری مزه په اخلي هسه نه چه
 د حد نه نریا ته اچوری او که بنده بنده کزیاتے تر او شونو الله بخونکے او مریان
 دے

که یو مسلمان یو حلاله د غیر الله د تقرب دپاره اکبره نو پد به مرتد شي کیږی

یہ یوحنا دی چہ دجا با بانوم یک خود سے شہ چہ دایم د دہ منے دے نو کہ د
حل لے یہ دخت کنن یہ سُم اللہ اوائی نرہم دا غوغہ حرام دہ

اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْمُرُوْنَ مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ الْكِتٰبِ يَشْتَرُوْنَ بِهِ عَنَّا قَلِيْلًا

بیشک ہنہ کسان چہ پتوی ہنہ چہ نازل کرے دے اللہ د کتاب نہ او اخلی یہ دے قیمت لک

اُولٰٓئِكَ مَا يَأْكُلُوْنَ فِيْ بُطُوْنِهِمُ النَّارَ وَلَا يَكْلَمُ هُمْ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

دوی نہ خوری یہ کیدل و خیل کنن مگر اوسر او خبرے بہ او نہ کی ددوی سورہ اللہ پہ دوح و تیرا

وَلَا يُزَكِّيْهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوْا الضَّلٰلَةَ

او نہ بہ دوی پاک کہ او ددوی د بارہ عذاب درد فاک یہ دا ہنوی دی چہ اغشتہ دہ کمر اھی

بِالْهُدٰى وَالْعَذَابِ اَلْمُخْمَرِ فَمَا صَبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ذٰلِكَ بِاَنَّ

یہ بدل دھلایت کنن او عذاب یہ بدل دخن کنن پس ددی خمورہ صبر کوئی دی یہ اوسر دا ہدے وجہ

اللّٰهُ نَزَلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ وَاِنَّ الَّذِيْنَ اَخْتَلَفُوْا فِي الْكِتٰبِ لَفِيْ

چہ اللہ نازل کریدہ کتاب پہ حقہ او بیشک ہنہ کسان چہ اختلاف کوی پرتہ کنن ضرور یہ

شِقَاقٍ بَعِيْدٍ

اختلاف لرے کنن دی

مخکنن دیر ہود او د عیسایانہ د خوراک پہ بارہ کنن ذکر او شہ چہ د خان نہ بہ دے

حلال او حرام جو رول نو د غسے دوی د خور بنی صلے اللہ علیہ وسلم یہ لاکنن

چہ کوم صفتونہ دہ ہنہ دے ہما دل بدل کول نو پدے ایتو نو کنن دھنہ ذکر

دے چہ دوی بہ یا تبدیلی د معنے کولے یا بہ دوی پہ خیلہ رائے بل خد لفظ پہ

دغہ حائے یک خودہ او دا کار بہ دوی د خلقونہ پہ پیسوا غشتو کاوؤ پدے کار کنن قبول

مشران دینی مشران او مالک دان مشران شریک و وحک چہ دوی

اسلام او دھنہ دغہ تعلیم نہ کاتہ نو دوی بہ یوہہ شوچہ کہ دین اسلام

جاری شد نوخون بنوانا جائز ہے کہتے و تھے بہ لاپشتی نو دے دے دیار دی
 اسلام خلاف دخیلہ وس کار کاو۔ خو کامیاب نہ شو
 اسلام دراتلو پید وخت کنیں یہود عیسایان نو دلا سے دین دلیل و و خا رو
 تہ بہ ہلہ راتلے شو چہ عیسایان بہ شو او د عیسایان نو خو پید عقل و نو پیر دے
 پرتے وے دیو بل سرہ پید جنکو نو دے۔
 خوسرہ دے دوی دا خیال و چہ کہ اسلام رانے نوخون بن حال بہ
 ناکارہ مشی۔ خہ قدرے مالداران او عزتمند خلق پہ کن خال خال و او پیر دے
 وجہ دوی سرہ دے غم و۔ خو پید دے فافت دی پیر نہ شو یہودی ان د
 جزیرہ عرب نہ شرو فی شو او د عیسایان نولٹ دین زور مات کہہ شد۔ وحق
 پہ مقابلہ کنیں باطل و غصے خوار و نہار وی۔ د عرب یہود اسلام خلاف کرے و۔ نو
 صفوی خوار و زار شو او ندائیں یہودی ان د اسلام دعوۃ امداد کرے و۔ نو دوی دے
 بند جزا بیا موند و غلتہ اسلام دیرہ زمانہ بادشاہی پاتے شوبیدہ او یہودی ان پکنیں
 ہم عزتمند و۔ خو بیا چہ دعوۃ اسلام جذبہ رکد شوہ او تشہ ملک گیر دی مسلمانان
 مطلب شد نو بیا د مسلمانان غلبہ پاتے نشوہ مسلمانان بہ ہلہ غالب وی چہ دی
 جنات مقصد اسلام غلبہ او کر زوی او چہ مطلب جسے زور نہ پاتے ملک او
 مال د بل نہ اغستل قدرے وی نو بیا پکنیں مسلمانان او نہ مسلمان برابر وی خدائی امداد
 و مقصد پہ لجا ظسہ وی دنوم مسلمان سرہ امداد نہ وی د اسلام زوال
 زمانے نہ شروع شو یکے دو کوم وخت نہ چہ مسلمانان نو پید دے غرض ملک اغستل
 پریخی دی چہ پہ ملکہ کنیں اسلامی احکام جاری کی و غصے اسلامی ملکونہ چہ کمزوری
 دی نور دے وجہ صرف دادہ چہ پہ اسلامی او غیر اسلامی ملک کنیں چہ کو تمیز و
 ہفہ پاتے نہ شد بلکہ اسلامی ملکونہ د نورو قومونو سرہ پید دے دینے کنیں سیائی کوی اسلام
 تش جنکو نہ او پید خاقوز پاتے نہ دے روا کرے دے دے د جواز وجہ خود دادہ چہ پہ
 کفر کنیں بد امنی او زور زیا تے وی و خدائے نافرمانی پکنیں پہ جہد کیری نو دے دے
 رو کولو دیارہ جناتہ شدہ چہ وحق او دخیلہ چہ او و ہلہ مشی او چہ دے چہ
 خوی خلاف کوی نو د صفوی سرہ و جناتہ او مشی او دل سے حالات پید کی چہ

چہ خدائی اواز پہ آواز دئی سرہ چار چار پیرہ لکید مے شی مخکنس بہ پد مے زیات بحث
سراشی۔

مخکنس خدائے وائی چہ داد کتاب صفا صفا خبر مے پتوونکی او پد مے مال دولت
اغشتونکی اور پد کیدہ کنس اچونکی دی یعنی دامال بہ دوی داورہ داخلے سبب شی دخوراک
نہ علاوہ نور مے فائد مے ہم حاصلید مے شی۔ خولوی مقصد پد ہر کہتہ کنس خوراک
وی حکم دخوراک ذکر اوشہ اولانورہ سزائے او کوہ چہ خدائے بہ دوی سرہ خبر
اونکی د مے غرض داد مے چہ خدائے بہ دوی نہ دومرہ قارید لے وی چہ دوی
نہ بدھ کرندی او دوی داکناہ دومرہ لویرہ چہ دوی بدلہ دینہ یا کیدہ شی چہ
کنے معافی ورتہ اوشی یا معافی ورتہ پد نہ نیا کنس شوپوے او عذاب وردناک عذاب دے
دغیر خلق دے چہ دھلا بیت پد بدل کنس کمر اھی اخلی ہلا بیت خو کتاب لگہ دے
او کمر اھی دخیل خواہش تا بعد اسی دہ او پد دین کنس دھانہ ترپنے کول دی خوراک
چہ اعتقاد کنس پد عبادت کنس پد حلال او حرام کنس دخدائے د حکم پد حائے د
بنی آدم وینا اخلی نو داکمر اھی دہ داپوہ نہ دہ وھم دے خدائے خمو بنن
خالق دے ہفہ د مخلوق پد خیر و شر پوہ دے دھفہ وینا ہدایت دے او
د مخلوق را مے د مخلوق دیارہ ہیچہ کلہ ہدایت نہ دے بلکہ کمر اھی او نادانی دہ۔
دوی داخرہ عذاب اخلی او بخند پیری دی دھدایت نتیجہ بخند وہ ہفہ
پریخودہ او دگمر اھی بدلہ عذاب دہ۔ نو ہفہ مے داغشتہ۔ مومنان خلق چہ دوی
د مے زیگر ورتوب تہ کوری نو پد تعجب سرہ وائی چہ کورہ دوی خدائی داورہ لبوتہ خان
ترپنے دے او خدا مے وائی چہ دا دخل مے دا دومرہ خفکان پد مے وجہ دچہ کورہ
توراتہ دخدائے کتاب وواپد کنس حق خبر کو مے نو دوی ددسرہ مخالفانہ مقابلہ شروع کرہ
د دخیو بہم دانتیجہ وہ چہ دخدائے پد کتاب خو خوراک غالب کیدہ شی بلکہ ہمیشہ خوار
اور سوا دی او دا مے لاختہ کو مے چہ پد توراتہ کنس مے دل مے خلاف شروع کہ چہ ہرچیا
خان خان لہ دیوبل نہ مخالف دین جوہ کہ ادھفہ کتاب چہ داتفاق دیارہ دوھفہ
دوی دا اختلاف سبب کہ حق ہمیشہ یووی او دا اختلاف خوسر نہ معلومیں ی
خدائی کتاب چہ خلق پیری دی نو بیا بس پد شاپ و سروی نن خمو بنن ہم دغیر حال

دے چہ قرآن موپرینے دے نو سیاسی او مذہبی جھکے خوش بشمار
دی او کلمہ حائے تہ بہ ارسید و

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ الْمَغْرِبِ لَكِنَّ الْبِرَّ

نہ نیکی دا خبرہ چہ اگر نہ وی مخوند خپل طرف دمشق او مغرب تہ لیکن نیکی

مَنْ آمَنَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ الْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ النَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ

دھنہ د پادہ چہ چا ایمان داوہ پالہ او پورہ داخرہ او پورہ ملاکو او پورہ کتاب او پورہ نبیانو او ورکوی مال

عَلَى حَبِيبِهِ ذُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي

پہ مینہ خپلوانو او یتیمانو او مسکینانو او مسافروند او سوال گروند او د

الرِّقَابِ أَقَمَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا

سیتونو پخلاصول کن او باقاعدہ مونو کوی او زکوٰۃ ورکوی اولوز نہ چہ اوکی نوزہ پورہ کوی

وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ

او صبر کوی بہ جنگونو ناجوریتیاکانو او مقابلہ کنن دا سالیشتنی

صَدَقُوا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

خلق دے او دادی چہ دخاے دیرپری

د قبلہ مسئلہ دومرہ میدان کرم کہ چہ یہود یا نو نصاریٰ و او مسلمانانوس نیکی

پہ قبلہ پورے خاصہ کورہ یہود یا نو وے چہ خول بیت المقدس تہ قبلہ نہ وائی نو

دی او و پدیمبران نہ منی او دی مونو او و قبول نہ دے دغے عیسا یا نو بے د

مشرق طرف نہ بل طرف تہ قبلہ منل او و نیکی نہ کنزله بل طرف تہ مسلمانانو و دے

چہ ہر شہ خوبہ کعبہ شریف کہی دی داو ابراہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام جو رہ دہ

دخاے او لے کور دے او ہر شہ نیکی چہ دہ ہم دغہ دہ

دا ہنہ د اسلام نہ مخکنن دا طرف پرستی کراچی وہ چہ دی بہ عادت

مراغلی و ددی لکه د بتان اطراف هم معبودان کنول.

نو اسلام د اطراف پرستی تر دید اکه چه کچه ته مخ کوی که داستا سونه مشرق ته وی او که مغرب ته جنوب ته وی او که شمال ته.

نوخلا ے تولو خلقو ته په دے آیت کین د بیان کوی چه تش یو خاص طرف ته مونځ کول دا د دین مطلب نه دے په دے مخ کولو کین خو مطلب دا دے چه مونځ کول دا د هر څه وینوی خین و نوا و کار و نونځ اکر زوی او خدا ے سره یواځے مناجات او د هغه ثنا صفت شروع کی او بل تول امت په جماعتی سر نلک کین عبادت اکی او په دسره خپل زړه خلا ے طرف ته اکر نرو د اسلام نه مخکین د عیساییت په دینت کین د روم غالب حکومت و د ددی په مشرکانه کار و نو کین یو کار نور پرستی و په دے وجه پو لوس چه مغلوب عیسائی و هی و اثر و لاند ے د عیسایان د پاته مشرق طرف ته عبادت لازم که دا د ے خبره وه لکه چه مغلوب مسلمانان د عیساییت په سر نلک کنول دی

د غصه د دینه لیک د مغرب هم معبودیت څه خلقو مانه نو پدې وواهد په خصوصیت سره ځکه گذار و نه ا شو او د اطراف پرستی په ځا ے ورته صحیح طریق ا خور ے شوه چه .

د نیکی اصول او د دین مقاصد د ادی چه پوځ یقین په الله اکی او د ا تش په جبه نه بلکه دا ے چه ایمان دار په الله او د الله احکام د هر څه نه زیات کنړی پلار . نړوی . رو نړه . بی بیان . تیر . مال . سوداگری . کو ته به دخلا ے د حکم په مقابل کین هیڅ کنړی . دین ته صحیح او ریشتنه ایمان وائی . او دا د ایمان پیچ د ے پد ے یقین د نړه تسلی حاصلین د د سو سونه پر بند خلا صیبری په تکلیفونو دخلا ے نه نه کله من کیږی او په مال دولت پیر نه ناز یبری پد ے یقین او ایمان کین چه د بدی و سو ے را شی . نو د ے والری کی او که پد ے قادر نه شی او کناه او کی نو نر د توب ے ابا سی . او چه دایقین نه وی نو په مال دولت غرور او تکبر کوی په تکلیفونو ناسراغی ینکاره کوی د ے حیایمی په کار و نو نه مشرمیږی د ے سر کړ و روی په نړه کین ے د خدا پیر نه وی

و توبه حاجت نه کنری او د دایمان یوه نځه داوی چه په دین سختی لاشی د دین
کار و نه خلق نه کوی او بد دینی زیاته شی دخدا ے حکمونه په ښکاره خلق نه منی نو
په دے دایمان نذر. دخپل خان مال او اولاد د بے عزتی نه زیات خفه وی د دبد
دیني دلر ے کولو د پاره د خان دروز ے کتلونه زیاته خواری کوی.

او چه دایمان نه وی نو چه دین او ایمان ور له غیرت نه ورځی دایقین چه په زړه
او وجود حاکم شی نو په نړیه کښ داخړه د ملائکو. د کتاب د پیغمبرانو. د منلو یقین
پیدا شی دده په نړیه دیوالله حکومت وی

خوک چه په الله او د هغه په صفات کامل ایمان نه راوړی نو هغی عبادت نه کوی
دے تش دخپل عقل بنده وی دغه دده محمود او مطلوب وی.

په قرآن کښ دالله او د اخرت دایمان یوځا ے ذکره راځی ددے وجه داده چه د
بنی آدم د پاره یواځے دا دنیا نه ده چه کنه خوړل شکل او کی او بس بلکه د بے په اخرت
ایمان راوړی. په ملائکو به یقین کوی دے بد دے پو به شی چه د انسان د پاره یو
پت بل عالم او بله دنیا شته او هغه د بے عالم نه بنده او لویه ده ددے یواځے ددے
دنیا وجود و دده خدمت د پاره نه دے پیدا بلکه د روحانی دنیا کښ خوشحالی موندل
دده لوی مطلب دے.

جزاء سزا یواځے په دے دنیا کښ منل. د قوم په ترقی او تنزل سره یا د روح په
اذلی بدلی سره دا قول داخړه نه انکار دے.

په ملائکو به د کتاب او د پیغمبرانو نه مخکښ یقین کوی چه دا د عالم غیب اسید د بکی
دی او دخدا ے په حکم د پیغمبران په سوح بانده د خدا ے حکمونه راوړی که خوک
ملائکے نه منی نو دے به وحی او پیغمبری نه منی او د ایدا نه منی نو اخرت چه ټول
د غیبو عالم دے دا به هم نه منی او چه اخرت نه منی. نو بس بیا خود ده د جوړند
مطلب د دنیا خوندونه او شهوتونه پوره کول شی او دا مطلب که زول بد بختی ده
ملائکے به ذات خوځه کار نه شی کو ے چه کنه دینه محمود او ویله شی.

دوی خو تش دخدا ے په حکم خپل خاص خاص کارونه کوی. مونږ به د دین خه نه غواړو
مشرک قومونو دوی په نوم بتان جوړ کړی ددے.

ورپسے یہ کتاب یقین کول دی۔ خوگ چہ پہ قرآن یقین اکی نوکویا دے
 بہ داقراں شفق خان دپارہ بنہ اک نری او دخہ خوہر خوگ طلب کوی کہ کتاب
 بنہ وی او حمو بنہ پہ یقین دی نویدہ بہ عمل وی او کہ عمل پیر نہ وی نو داب شخان
 نہ دھوکہ ورکول وی چہ خہ قرآن ششم۔ نواخر جان نہ دھوکہ ورکول کنب
 خہ فائدہ دہ قرآن وائی مونے فرض دے۔ او یا حلدے ویلی دی او زہ
 نہ کوم دیتہ بہ مثل او ویلی شی؛ زکوٰۃ نہ ورکوی۔ روزہ نیول ورتہ کران دی۔
 حج خواہو دہ تو قے خیر کنز و نو دیتہ بہ خوگ لیونے پہ قرآن آیات او
 یقین او وائی

کتاب مثل دا دی چہ دے پہ لفظ او معنی و واحد سرہ پہ پیغمبر راغلی دے
 دانہ چہ معنی خدا ی وی او لفظونہ دپیغمبر وی۔ لکہ چہ ہم ہودیان او عیسایان
 عقیدہ وہ واکتاب مثل نہ دی۔

بل پہ پیغمبر انو علیہم السلام یقین کول نیکی دہ۔ ددی ہدایت۔ ددوی
 خوبونہ۔ او ددوی دجونہ طریقہ زدہ کول او بیا پہ ہنہ عمل کول دپیغمبر انو مثل
 چہ خوگ دپیغمبر و خوبی نہ خبر نہ وی یا خبر وی خو پہ ہنہ عمل نہ وی نو دیتہ
 بہ دپیغمبر مثل ثنائ او ابو بعض خلق پہ شر و نو کنب و خون بنی صلی اللہ
 علیہ وسلم صفتونہ کوی دمعارج قصہ پہ رنگار ناٹ نہ نو نو کنب بیا نو ی او دیتہ
 حبت وائی۔ او رید و نیکی صم دیر خوشحالہ وی چہ مونہ پہ شل ویرش
 روپے لغت خوانان راوستہ او د خوب بنی صلی اللہ علیہ وسلم سرہ
 حبت نہکارہ کر۔

دپیغمبر بندہ وی دانہ چہ گنے پیرہ کنب خداے سنوٹ۔ دیتہ کافران
 او قار وائی دے مجسم خداے وی۔

داسلام پیغمبر بشری نہ دہ نہ برہ نہ نہ بکتہ خود وحی پہ وجہ ویر
 پاکیزہ اخلاق لری او بے گناہ وی۔ پہ دے آیت کنب و نا کارہ عقیدہ و بیخ
 کنی ا شوبہ۔

خو ہسے تا سوپے فکر اکی چہ کہ مونہ دچا دیر تعریفونہ او کو وے چہ ہفہ

پیغمبر انو علیہم السلام

راقت وائی یوگلا س ادبہ سارکہ اوزہ ورتہ وایم چہ دیتہ طیار نہ ریم نوپہ دے
زبانی ستا بنوبہ دغہ سرے کھمبونہ رضاشی

هغه سرے صندور ایماندار اوپہ رسول مین دے چہ پہ نثر یا پہ نظم کین د خور
بنی صلی اللہ علیہ وسلم سرے مینہ بنکارہ کوی او چوند د خوب بنی پیر نلک رنک
وی د غسہ چہ خوک دانعتونہ ووری او نر زار جاری خوش جیرانہ چہ د داسم
لوی بنی پیر وینا مکانو عمل تہ طیار شی کھمبونہ معاملہ د خداے سرے د هغه
کھمبونہ د زہر دونہ خبر دے موبن یونل خوب چل دل دھوکہ کولے شولیکن
خداے او د هغه بنی صلی اللہ علیہ وسلم نہ دھوکہ کینی د دوی سرے معاملہ
صفا بکار دے د غسہ اجرتی واعطان چہ د پیغمبرانوار ثان حان تہ وائی
هغوی د دیتہ اگوری چہ هغوی پاجرت او طلب و عطا نہ کوی و د کہ
هغوی بے طلبو پسے کز خریدلی و د او بے اجرت و عطا نہ ئے کوی و د

واعتقاد یات نہ دستود معاملات ذکر کینی

الکتب د دے دامطلب دے چہ د قرآن یو یو تیکے د خداے د طرف پہ خور
بنی نازل شوید پہ د کین جیم قسم کے زیاتے نہ شی کیدے د اند چہ گنے یو خیال د بنی
زہرہ اُغور د ولے شد او هغه ورتہ خیل الفاظ و اغوند ہ ول لکہ چہ دیم ہو دیات او
عیسایات خیال دے .

چہ واتی المال علی حتبہ دخلے پہ مینہ مال و رکوی یاد مال سرے ئے
مینہ د خور دخلے مینہ پہ غالب شی او خیل محبوب مال و رکی دا د زکوٰۃ نہ علاوہ
خیرات او صدقات دی حکہ چہ زکوٰۃ خوش کین راتلو تیکے دے زکوٰۃ خوبہ کال
کین یو محل وی چہ د کال پہ مینہ کین یو حقدار دینی چہ لاچارہ دے نو دہ تہ مال و رکی
یا د عام فائدے کار دی او د دہ نہ مطالبہ او شی نو دے پکین مال و رکی -
بل دا مال چال و رکوی د رشتہ دارانو خیلوانو تہ دا اولنی حقداران دی دوی
پہ لوکہ او دہر د قدرتی خبرہ دہ چہ سرے دہر دیری او د تکلیف پہ وخت
کین د سری خیلوانو مالدارانو تہ اسرہ کینی ولے نن ورے سرواڑہ غریب
روندارے وکی متولہ وی او دے خیل خیر زکوٰۃ پہ بل وطن کین خلقو تہ دنم

د پاره وړکوی

او یتیمانو ته. چه دوروکی پلار مړ شى. نو اوس دده دمه وار تولى مال داران اگړخى اود دوى هر قسم پالنې په مالدارانو ضرورى شى ادا خاصكه چه دكوم تېر ټيم وي په هغوى خو خود دوى پالنې لازمي شى او مسكينان. چه دد مړه كېته نه شى كولى چه دوى كذاره په اوشى او دوى په خلكه ناست وي غواړي نه نود داسه خلقو امداد په طاعتونو خلقو لازم شى.

او د مسافرو. چه كوي يا په لار كېن اخلي او لار پلار او مور شى. سفرونه د علم د حا صلود پاره او د حج او د غزا د پاره كول پكار دي. نو خلكه دده سره د همدردى حكم كوى. چه د غا زيانو. حاجيانو. طالبانو د دين امداد دنده اكي چه هغوى د غزا. و حج او د دين په علم كېن راستى اكي. او ستومانده نه شى او سوال كړى. چه ډير په لاچارى سوال كوى. سوال كسب نه وي يا هغه خلق چه د لاچارو خلقو د پاره سوال كوى د ديني كار د پاره سوال كوى سوال د ضرورت د زيات حرام دى. په دائره كېن دنده جا ئز دى او خلق د دوى امداد اكي.

او د مريانو په خلاصى كېن خلك مريان چه مالك سره قيمت مقرر كى او د دى د خان د خلاصى د پاره مالدار ته اوائى نود دده امداد پكار دى يا خلك قېدوى او د قېد نه په خلاصى كېن دده امداد اوشى انفرادى د اسلام په لحاظ هر چا ته يو پيدا شى حق وركې شويده كه په چا عارضى غلامى راغله نود دى د غلامى نه خلاصول د مالدار نو فرض دى. په برنو امدادونو كېن د خاص نصاب يا د كال او د مقدار خه حد نسته دا دور كوكى په طاقت او رحم موقوفه ده چه خورموزوكى. د هلاكيت نه دعا جز بچر كول خو فرض دى او زيات چه خورموزوكى كېده شى.

دا هغه خبره دى چه په دى مشرك چونندون بېگېزى خو مسلمانانو پدې عمل پرخيود. نود د دى نتيجه داشوه چه اشتراكيت روسى ترليك

هر خاے تا یلے شی. دوستان! اسلام په مقابله کنی چه په پخپله خوښه
 د خدا ډله در خدا د یار و کره دی. اشتراکیت چه په زوره بد مالدارانو
 مال اخلي چیرته ټینګېښ شي خوا اسلام تش د خوځېدونم شاه او د مال سټل
 روځونې په خیال کنی نه مراحې نومونې ځکه کله د یو قوم د ټپو سره
 سر را کاږو او کله د بل په تصرف نه مریکو درپس عبارت شروع شو
 چه مونږ باقاعدې په کمال وجه کوی مونږ چه بار بار د دینا کیری تش په لفظونو
 د یلو او درید وړ کوم او سیمه نه پوره کیری شکل د مونږ په خاسته او شې خو
 د مونږ سادو داد په چه مونږ مونږ د بیهیا په نه منځګی. او ځوښه نا جوړه
 نه دغه په مونږ جوړه شي. نو بیا د تکلیف په وخت کنی چغه سور په نه دهی او
 چه مالدار دی نو بیا به کنجوسی نه کوی د حق په ښکاره کولو کنی به د چا ملاکتیا وړ
 سره غم نه دی. ځکه چه مونږ په وجه به د دغه په زړه یواځې د خدای لوی
 غالب دی که دغه سختی پسې شي. نو دا به په گرانه نه وی. او تش په شکل دا
 مونږ د اصفیو په بنی آدم کنی نه پیدا کوی لکه چه نن ورځ د دغه قسم مونږ
 حال تا سو وینئ. نو مونږ پدې عبادت د دغه

او زکوٰه به ورکوی په قرآن کنی چه چیرته د ملت زکړ د دغه د غلته ورسره د
 زکوٰه حکم موجود د دغه او د دغه وجه داده چه په مونږ روح پاک کیری
 او وائی چه مال د روح مرکز د دغه. یو سر په چه زکوٰه ورکوی نو کویا
 د دغه دیر خوځېدونکوی. او د خدا ډله رضا حاصلوی او زکوٰه ورکول
 د نیکی یو لوی رکن د دغه. او د ایمان داری لویه غنچه د دغه وجه دغه چه د لوی
 صحابو د زکوٰه نه ورکونکو برخلاف د ابو بکر په مرکز تیا کنی جه د کریم
 د مالی عبادت د دغه

د زکوٰه د نورو کولو چیل چه د سرما په دار و د رضا په خاطر جوړه
 شویدی د هغه په لید و سر په حیران شي چه د دغه حیل ساز و
 خرمه کافي زړه و دغه چه د دین د لوی رکن نه د خلاصولو چیل دی
 لیکل په زکوٰه نه ورکولو کنی د اسلام د یو رکن نه دی او د ایمان په بنیاد

و ان نیازی و احیاء سازگوار یا دخلائے بہ حکم رضا ندوی او پہ چل و ل خان او خیل
دوستان دزکوۃ نہ خلاصہ وی ہم دغہ دزکوۃ نہ دزکول و غر باؤد و پیرید و سبب
مشہد او دخلائے دند کی دیر زربہ و اد خانہ جنگی سبب اگرچی کہ اصلاح
او نہ شی

پہ قرآن ^{کرم} کن یواخے دزکوۃ دزکول و حکم دے نصاب او کال تیرید بیا و حشر
رسول ^{صلی اللہ علیہ وسلم} علی تفسیر دے تو زکوۃ و رکول و ایمان فخر دہ او نہ
ورکولے و منافقے او ناشکری علامہ دہ نہ ہفہ چیلے نہ لیکہ کومے چہ چالیکیلی ہی
خک کہ چہ پید دے دھنے نور اشاعت (خوریدل) کیا ہی خود او ایم چہ و او پیرہ
نامناسبہ طریقہ وہ نریات پہ خد نہ لیکہ دھو بنیاد و پارہ اشارہ کافی دہ
تردے و اجتماعی عملونو ذکر و چہ کہ امت محمدی ^{پیک} طریقہ پالک
او سرد خانی جو ندون تیروی نو امن امان بہ وی دامیر او غریب بہ سرد غروی
او کہ و اعمالونہ نہ وہ نو جنات جلال بہ وی ضد و نہ او تربکشی بہ وی
چیل او دابل بہ وی لیکہ چہ تا سود دے عملونو نہ والی پہ وجہ نن وینی
د دے اصلاح پہ قرآن ^{کرم} او صرف پہ سنت کیدے شی

چہ لونز او کی نو لونز و نہ بہ پورہ کوی اول اعمال ذکر کرہ خک چہ پیر
و پیر پور کا ووشی نو بیا ہفہ عادت او خوی اگرچی چہ عمل او و وی نہ
نو خوی نہ مٹی لاتے چہ مونہ اوشی او مال پہ زکوۃ کن و رکول اوشی نو
و فاداری او صبر بہ راشی چہ یوسرہ دخلائے سرہ دلالہ ^{لا} اللہ
پہ لونز کن تینک نہ وی ہفہ بہ نور لونز و نہ خہ تینک کی چہ دخلائے
حق زکوۃ نہ ورکوی نو پہ بنی او موکن بہ پہ صبر خہ گزارہ او کی نو اول
عقائد بیا عبادات او بیا اخلاق دی

بعض خلق لونز پورہ کول یواخے د بند یا نو سرہ ضروری کنری او پیدے
خان نہ یا بل نہ نیا خانی نو داد و فاداری یوجہ ضرور دے خو خدا ^{سره}
پہ لونز کن بہ و فاپیک و فادارے نیکی نشی کر زید دے کلہ کلہ مونز لونز
خک پورہ کو و چہ ^{خو} مونز و شرم ویرہ پکن وی دالوز کہ چا پورہ کہ نو داد

نیکی نلہہ خان خلاصہ دے۔

دلوز پورہ کول د جوندون او اجتماعی جوندون یو ضروری فرض دے
مونچ او زکوة د وسیلے دی چہ یو سکر مونچ کوی نوکویا دودہ پد زکوة کنس و خدا کوی پرتدہ
او د دھنہ سرہ پد مناجات او پد وخت وخت پد یا بند خوشحال د و اشم سکر پد
بند کا نو سرہ هم وفا داری کوی او خلق بہ د خالق عیال کنری او د خلقو سرہ پد نیکی
کولو کنس بہ د خالق رضا لہوی او چہ سکر دومرہ زیگر وروی چہ د خالق خداے
سرہ پد لوز کنس بے وفا وی دھنہ بہ د مخلوق سرہ خ لوز تینک کی او پد
داسے بے لوزہ بہ خرنبر خول یقین اکی!

نن ورخ تاسوند کور چہ پد تو مونو تو مونو د ذلت و ریزے خور دی لوزونہ
کوی او ماتوی او دغے بے لوزی مخلوق د درجے تہ بے اعتبار کہ چہ دیلا را دحوی
پد یوبل اعتبار یا تے نشہ خان خانے شہ جماعتی او اعتباری جوند ختم
شہ پد شکلو نو کنس بنی آدم دی او پد حقیقت کنس درند کان دی ہر یو
د بل نہ پیری پی چہ دغہ د پد ما حملہ کوی او دغہ د ما قطرے
قطرے کوی کنس او بغضونہ زیات پی دی او مقدمات عز یہ ترقی د
د عدالتی فیصلونہ معلوم پی چہ ۱۱ مقدمے دخیلو خیلو خانڈا نو نو پد
مینچ کنس دی او ۲۱ دلرے لرے خلقو پد مینچ کنس دی۔

بأساء مالی پریشانی صراء ناجور تیاکان حین البأس
د جنڈک پد وخت کنس ۱۲

او صبر کوی پد سختی او فقیری کنس او پد مرض کنس او پد جنڈک
کنس دا درے حالتونہ داسے دی چہ سکر پد دے کنس صبر کورے شتی نو
پد زورہ خا یونو کنس بہ ضرور صابری وی پدے حال لوز کنس پد نہرہ کنس
چہ پیرہ بے ارا متیادی حکم خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم و اخی چہ
فقیری کلہ کلہ د کفر سبب گرچی د غصہ نا جور تیا ہم د سری حواس
کب زوری کی او کدے دے خبرے تر جیجی۔
پد جنکو نو کنس خو حال دیر خطرناک شتی د مرگ ویرہ شتی

دا طرفونہ دو دشمن حملے اوچے شی دیپرے خطرہ وی نو پیدل سے حالاتو
 کنس صابرو بہ واقعی پہ نوسر حالات کنس خواہ مخواہ صبر کوی دد محیر خاوندان
 پہ دنیا غالب و و او بادشامان دوی دمقابلے نہ عاجزہ و و او س چہ
 صبر پاتے نشہ او دکتاب او سنت دامضامین یواخے دثواب دیارہ و
 شی او عمل پہ ضروری نہ کنز نو مسلمائے نوا فر دد او جماعت نو نو حکومتو
 حال تہ نظر اکی چہ پہ کمزورتو نو کنس پیراتہ وی اوچہ چا کنس دغہ مخکنی
 خبرے موجود وے وے او پہ دغہ صفا تو موصوف و و چہ دایمان
 پنچہ اصولی خبرے دی مال پہ دغہ شپین و حایو نو کنس لگاؤ موخہ کاؤہ زکوٰۃ
 وے و رکاو و او نور و نہ وے پورہ کول د خدا وے سرہ پہ نور تینلٹ و و پہ جنگونو
 کنس بہ دوی لوزا و کہ پہ ہفت کنس رشتینی و و پہ جنگ کنس صابرو و و نو
 خدا وے دیتہ وائی چہ داسر شتنے خلق دے و او دا د خدا وے نہ ویریل و
 دی ددوی عملونہ او ددوی اخلاق ددوی پہ نیکی گواہ دی گویا کہ خوار
 رشتہ او خدا ترس گوری نو دا و صرف دادی اوچہ خوار بے دے
 صفا ترا عما لونہ چاتہ رشتینی او نیکان وائی نو ہفتہ پہ غلطے دی لای
 فکرونہ خان تہ او خیلو وینا کا نو تہ او کی چہ موبز تر کومہ حدہ شتنی
 او نیکان پچنو او موبز پہ کومہ مرتبہ کنس کنس پچید نیکان یو
 د خورنہ نبی فرمان دے چہ چاہے دے ایت عمل کہ نو دہ ایمان
 کامل شدہ رہے موبز پہ ایمان او عمل نصیب کنس آمین

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحُرُّ بِالْحُرِّ

اے ہفتہ خلقوچہ تاسو ایمان راہ پر ہو کھڑے ہو کھڑے ہو تاسو بدل مرگ یہ مہر و کنس آزاد یہ آزاد

وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ أَلَا نُنَبِّئُكَ أَنَّكَ مَنِ اغْتَبَلَ أَخِيكَ فَكَانَ

مرگے پہ مرگے او خورہ پہ خورے پس ہفتہ چاتہ چہ درود طر نہ معافی او شور پس طلب ہفتہ

بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَا إِلَىٰ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ مِّن

پہنہ نظر بقدری ادوے دے ہفت پہنہ نشان ادا کی دا اساتیا ستا سود ب طرف نہ دے او فہرانی دے پس چاچہ

أُتَدَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَمَّا عَذَبَ آلِ يَمٍّ وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ

پس دینہ زیاتے او کہ نود دے دیارہ درد ناک عذاب دے او تا سود پارہ پہ بدلی مرگ کیں جو نودن دے

يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

اے عقل خاوندان انبیا کی چہ تا سود خداے سریرینے

دریشتنواو پر عین کارانو صفات خوبیان شوجہ پہ کوم قوم کیں داصفات دی
نوحہ پہ امن امان جو نودن تیروی اوچہ داصفات پکینی نہ دی لکچہ داسلام نہ محکمی
نودنود جرمونو باز رہ گرم وی او خلق بہ دومرہ بے انصافہ شی چہ دجرم او نیک
تمیز بہ پاتے نہ شی او عداالتونہ بد بے انصافو مقام او کرحی دا د قومونو اتہائی
بدبختی وی پہ دیو جہ قتل قوم تہ مجرماتونہ اذ نہ دارو خلقوتہ ولتہ خطاب
کین ی چہ گوری کہ شوک او لکید او بل شوک مرکہ نودغہ قاتل ہو جیلے شی
کہ قاتل ازاد وی او ازاد مرکہ یا قاتل مرے وی او مرے مرکہ یا خزہ وی
او خزہ مرے مرکہ کہ مرے خیاوانو د قاتل مرے رود وی او کمرہ او قاتل مرے
مرگ مصاف کہ او د بیت مال خو خ کہ نو میا قاتل لہ پکار وی چہ دد بیت پہ وکود
کین د بند و سریتوب او انسانییت نہ کارواخلی او داد بیت د دیر پرخہ
طریقہ د مرے وارثانوتہ درکی

ادکورے داد قصاص نہ خلاصے او دیت مال پہ مشریت محمدی کیں یوا لہاشہ
داد خداے طرف نہ اساتیا او مہربانی دے دد قدر او کی او کہ چا پس ددینہ زیاتے اہک
نود ہفت دیارہ درد ناک عذاب دے او کور پہ بدلی مرگ کیں ستا سود پارہ جو نودن
دے دے عقل خاوندان انبیا کی چہ تا سود خداے سریرینے
داسلام دساتو پہ دخت کیں داسمانی دینونو داسمانی قانونو حال پندباتی یا کی

کین کی پرو و اسلام چه را غه. نو در میان حالیت پیدا که او کو یا به مسلمانان لازم که چه چهره ستاد
خیل حکومت وی او به هفت کین و مساویان انصاف کو کین عدل او انصاف وی غریب از مسیر
و پکنس دیو در جی خاوند وی ستا سخن به فوج داری او مالی مقدس وی دا فیصله به انفرادی
نه وی حکومت به فیصله کو ی.

و عمر بو حال دارد. چه فیصله به د قبیلو به طاقت کید می که یوان زاد بهاد کید او و
طاقتن قبیل نه به هفت خوک مر که نو دا قبیل به یوانی و انا و قاتل به مر که نه
رضا کید بلکه د قاتل قبیل سردار به به بدل کین غوغه کله به د مقتول زمره د قبیل
دیو مر ی به حاکم د قاتل قبیل س تنه غوغه او که خزن به به مر که او که نو در ی
به د قاتل قبیل فارینه غوغه او که مر ی به مر که او که نو در ی به ازاد به بدل کین و لجه
دا به د طاقتن قبیل عدالتی فیصله و.

اوس که دانا جائزه به د قاتل قبیل او منله غوغه. کین یوانیا به د مر ی د قبیل به قاتل
قبیل صلوه بیا هر خومره چه به د دوی نداد و جله شود و اخو مره زیگر ورتوب او
ظلمه عظیم و.

د دے فیصلو اصلاح تورا دا به او کو به چه یس قاتل به به مقتول و جله شئی نه بزیان
وی او نه به معافی وی.

دا شه خمون بن د زمانے قانون دا نو قده و د هنی قانون قدا و کوره دوی وائی چه
د قاتل بنده دیو مر ی به بدل کین و جله مناسبت د لیا ده او وائی چه د قاتل بدل
به قتل انشته نه دی پکار بلکه د ده پرورش پکار دے او هغه د قتل نه به خلقتنوسز اکانو
کید می شئی چه لس پنچلس کاله د قید کر می شئی

او وائی چه سیر که قاتل پنچیل د قتل اقرار او که او عدالت پچانسی کی. نو خیر
دا خوغه جواز لری

لیکن چه دا به حالت نه وی تش شاهدان یا هغه نبیان به قاتل موجود شئی نو بیا
خود قاتل مر که د پکار حکم چه به د کین د دروغ و احوال کید می شئی او دوی هغه حکومت
نه بنه وائی به کو کین چه رحیم د سزا کانو به نسبت زیات وی

بل در ی وائی چه مجرمان اکثر به د ماغی نا جو رتیا کانو کین کی پرو ی. حکم د او مره

لوی جرم قتل کوی۔ نو د قاتل د دماغو پہ ہسپتالونو داروپیکاردی۔ چہ جو رشتی دانہ چہ
دے قتل کرے شی۔

داد لیونہ پہ اصل کین د هغه خاص قوم نقل دے۔ چا چہ د قوم د هر قسم اصلاح
اور تربیت د پارہ انتظام کریک او هغوی پد طریقہ د مقتول او د قاتل د خاندانونو پہ مینج
کین د هغوی کہ دی هغوی سینہ د علاج هر قسم شفا خانے شتہ اد پد اسے طریقہ د فیصلو حہ
امکانات یکین هم شتہ۔

پاتے شو نور قومونہ او ملکونہ بانہ چیان او وحشیان او هغه حکومتونہ چہ هغوی
د تربیت او د علاج پد مہویت کو کین سبق وائی هغوی د دے قانون قابل نہ دی او دا
تش نا ممکن العمل قانون د قرانی عمومی قانون پہ مقابلہ کین ہیتر حقیقت نہ لری پہ
انصافی او مساواتی قصاص۔ قبیلہ او امتونہ تربیت بیا موی او چہ د اسے مذوی۔ نو قاتلان
بہ گناہ دینے بیوی۔ تش دلسو پچاسو کالو پہ قید خوک و قتل نہ نہ منع کین۔ بلکہ چہ خلقوتہ
معلومہ شی چہ د قتل سزا قتل نہ دے۔ نو هغوی بیا مرگوز لہ بندہ در درکی او وائی
چہ د کور نہ خو جیلخانہ خہ دہ پہ مرگ کیدہ یکین بندہ پہ الام چونہ تیریبی او دے
لا خہ کوے چہ پہ جشنونو او دغسے نور د خوشالو کین در نہ معافی کیری او هیلہ دویمہ
دریمہ حصہ قید تیری او بیا کور نہ راشی مرے کوی۔ او بیا د مقتولان د خپلوانو
پہ سترگو کین غریبی۔

خہ در خے ٹخنکین پہ مصر کین دیور پہ تا بدارے کین د نرفے دیور و اج و د بدل قتل بہ
یکین کم کیدہ پہ قید و نوبہ سزا ورکیدہ شہ خوا دس چہ قانون د اوقہ بد امنی معلومہ شہ نو
هیملہ خلائی قانون نہ غارہ کیخوہ او اوس د قید پہ خاے د بدل قتل خو خہ کہ۔
هان دادہ کہ د اسے حالات پیداشو۔ چہ د مری وارثان د قاتل پہ مرگ کین خیر نہ کنری
او د هغه پہ خاے تر د مال پہ ذریعہ بدل اخلی۔ نو دے اجازت قران ور کہ۔ بلکہ کہ د مقتول
وارثان تولد معافی قاتل نہ کوی۔ تو هم کو لے شی۔ شریعت د معافی پہ بار کین د مقتول خپلوانو
نہ د قاتل رونہ وائی چہ د راجہ حالت پر پیدا شی۔

داد د اسے کاملہ او پنجرہ نسخہ دہ چہ د دے د برابر بی نہ انسانی عقل عاجزہ دے قران
د قولے دنیا د تولد مانو پد ہونا ہو د پارہ قانون جو رہ وی۔ او همونہ تقلیان چرتہ

یوہ تجرید د لئی وخت یا د خاص قوم د پاره فائدہ مند ادبی. نو د ای چہ ہلکے چہ
 د انجیل وطن کن جاری کو او پے ہفتے خبر دے سے تیناٹ او در پری. چہ خدا ے رسول
 او قرآن شہر خہ تر حیرشی پر فام فام قدم کچودہ پکاری چرتہ جو نو عقل و نہ و چرتہ
 د خدا ے فیصلے ؟

او چہ پر مال فیصلہ اُشی. نو د مری خیوان بہ پہ قاتل ویرہ سختی او تادی نکوی
 د خمسہ قاتل بہ ہم خواہ مخواہ و دیت د مال پیر کو لو کن ناراستی او کجوسی ہم نکوی د اُحک چہ
 ہلکے د مر لے نہ خلاص شوے. نو خدا ے پر حان فضل او کنزہ خورہ اساتیا شوہ او
 د خدا ے خورہ رحم اشہ مال خو چہ لارشی نو نور ہم راتلے شی و لے کہ قتل شوے
 نو بیا خوبہ د چونہ دن نہ دو (بغیر قیامت نہ)

مخکن خدا ے د مری خیوان نو تہ ہدایت کوی. چہ گورے ہسے نہ د قاتل نہ مال
 ہم و اخی او بیا ے مرہم کی. او کہ چا دا سے او کہ. نو دوی د پاره پیر درد ناک عذاب دے
 وائی چہ دے دھو کہ باز د پاره معافی نشد. بلکہ حاکم بہ خواہ مخواہ و جنی.

خدا ے پاک د قصاص فائدہ بیانہ وی چہ ہر کلد قاتل دا علم وی چہ کہ ماخو ک مر
 کہ نوزہ بہ قتل شہم نو د حان پر خاطر یہ ہفتہ نہ قتل کوی. او چہ قتل یکن نہ وی پو اُٹے د مال
 و رکڑہ یا قیدہ وی. نو بیا خو قتل نہ نہ بند یں ی. د دشمن و جلد او مال و رکول یا د ہفتہ
 پے قتل قید تیر ول خوا ساند خبر دہ او د پر چیل وطن نظر او کی.

شہ خلق پہ د پیر و خبر و کنس دیورپ پر پیر قیاس و دی ویرمین دی او عفو ی
 دا ظاہری سپید رو بی دیرہ خوبہ وی او دیت نہ گوری چہ دوی د ملک نو د اغشتو پہ
 وخت کنس کمزوری قوم نہ خورہ پہ لکھو نو جنی. د غلتہ دوی رحم شہ شی کو م
 چہ پے قانونی رنہ کنس موبن د قصاص نہ قید و نو تہ رسوی ؟ دی خوبہ ویر و رکول بدلا کان
 ناجوہ و. او نہ ناند و و ہم رحم نکوی کنی ددی تار یزاکو ری.

دا خطاب خو عام دے یکن فائدہ تر عقلمند اغشتہ شی حک خدا عقلمند و تہ
 وائی چہ پے قصاص کنس دعوا مو فائدہ دہ دوی نہ حفاظت د پے د کنس انصاف دے او د معافے
 یکو لو کنس فضل دے. نو گو یا د قصاص نہ انکار بے عقلی او لیون توب د عقلمند دیک فکر اکی
 چہ دوی د خدا ے پر فیصلہ د قصاص نہ د انکار پر و جہ عقلمند وی

کہ ہے عقلہ۔ ۱

یہ قصاص کنس مطلب خلقونہ متقیان پر ہیئت کاران جو بول دی چہ یہ یونہی
نہ پلنے نکوی و خلقونہ گناہ وینہ نہ بیوی او چہ قصاص نہ دی نہ جو انہم بہ دیو دی او یہ قوم کن
بہ مجرمان زیات وی۔ اوس د قوم خونہ وہ چہ متقیان جو بول دی او کہ مجرمان

کُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ أَنْ تَرَكَّ خَيْرَ الْوَصِيَّةِ لِلْوَالِدَيْنِ

فرض کہ ہے شویک پر تا سر پہ ہفت سوخت کن چہ حاضر شی بود تا سوتہ مرگ کہ پر چنے وی مال وصیت دیارہ دمور پلار

وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ۝ فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ

او خیار و اقربانو پہ بخیر طریقے سرہ دا ثابت دے پہ پر ہیئت کاران پس چاہہ بدلہ کہ وصیت پس دا سریدانہ

وَأَنَّمَا أَمْرُهُ إِلَى الَّذِينَ يَدُلُّونَ أَنَّ اللَّهَ سَمِعَ عَلَيْهِ ۝ فَمِنْ فَتَا مَرْفُوضٍ

نہ گناہ د دے پہ بدلہ نو نکو دے بیشک اللہ ارید و نکو او عالم دے۔ پس خولک چہ دیوین ہی وصیت کو نکو

جَنَافًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحْ بَيْنَهُمْ وَلَا تَمْلِكُ لَهُمْ أَلْسِنَةً إِنْ اللَّهُ خَفِرَ رَحِيمًا

دنیایاتی یاد گناہ نو کہ رخصت دے اگر پہ میند و دیکش و نشہ گناہ بدہ بیشک اللہ بخونکے او مہربانہ دے

عام ہونا نو تہ قصاص بیان نہ پس و وصیت حکم کیز چہ اسباب و مدارک راشی نو یہ اخر وقت
کنس ہر سری لہ چہ دیو مال لری و خیر کار پکار دے او پہ ہفت کنس یو وصیت و داد اجتماعی جو
کار دے پد کنس دیو بل سرہ امداد او لاخونہ پکار دہ چہ و وصیت کو نکو او دارانان نہ بدلہ دے
راشی و وصیت کنس و خا رجذبہ نہ دہ پکار نہ دومرہ لہ و وصیت پکار و چہ مال دیو وی او
وصیت لہ وی اذ نہ دومرہ دیو وصیت چہ خولک دیو یاب کی و خولک کر یاب کی
پہ روغ والی کنس و وصیت مستحب دے او پہ مرض کنس ضروری دے خیر دیو مال تہ طائی
دیو والے بہ دبانہ دے او دہسار پہ مناسب دیو او دا فیصلہ بہ عرف کوی۔

دوار تان و حقونہ چہ ثابت دی نو دوی دیارہ بہ و وصیت نہ کیز خولک و ارقان پہ
خو و جہ محرومہ وی نو بیا بہ دوی دیارہ و وصیت جائز وی دغے کہ پہ دار تان کنس

سزا و حصو مقرر و نہ بعض وارثان و تہ لکھ برخہ کسی چہ ہند و ہند و اولاد و دہتر
و پارہ کافی ندوی او نور و ارثان مالدار وی او میراث تہ پورسی نو دلتم و غریب وارث
و پارہ وصیت جائز دے چہ کد۔ شل۔ لہرند۔ غریب۔ دیر خرخہ وارث ددہ وصیت
دگذارے قابل شی

د والدین و ذکر پد وصیت کنس حکم ادشہ چہ کلہ کلہ بدتش میراث دوی کارنیکری
امحاجتمند وی توپہ وصیت بہ دے بدہ اکانو حاجت روا پی اشی نو وصیت پد غیر و ارثانو
کنس بالاتفاق یکار دے او پد وارثان کنس وصیت مخصوص او معہر دشہ چہ خر و مد مور پلار
او خیلوان۔ یا محتاج۔ مریضان دیرتبری عا جزان دی
داد وصیت پد پڑھین کارانولزم دے دے نہ مطلب مومنان دی۔

کتب لفظ پد قرآن کنس عموماً پارہ و فرضیت را ائی دغہ و جدہ چہ بعض علماء
وصیت پد دیر مالدار فرض وائی او خوک وائی چہ وصیت مستحب دے خو
واحکم د میراث و حصو نہ محکم فرض و و اوس صرف پد وریمہ برخہ کنس
کو لے شی۔

او چا چہ وصیت دا وریدہ یا لیکل د وصیت اشوار شاہد انو پکن تبدیلی
او کسہ نو دے گناہ پد غے شاہد ولی یا او وریدہ نکلی دے او وصیت کو لے خلاص دے
خلاص دے بد لو کو تہ ویرہ نیائی چہ کورہ تبدیلی او لکے حکم چہ زہ ادرم او عالمہ یم
کہ بدلی د اکرہ نو سزا بہ درکم

خو کہ وصیت کو لکی پد وصیت کنس ظلم او کہ او انصاف پد بخودہ دا کار پد خطا
او کہ یا قصداً او کہ او نتیجہ دے داشوہ چہ و خالقو پد دے ظلم چہ کورہ پیدا شوہ و جوہد
د دا سے کار ادکی۔ چہ صلح پد راشی پد اصلاح کنس بہ ضرور پد یوکس باندے د برخہ کے
را ائی خو پد دے تبدیلی کنس خدا سے وائی خہ گناہ نشہ نو اصلاح و خلاء سخی
دوسرہ منظورہ دے چہ گناہ پد نہ گناہ کین۔ او کہ او دے گناہ دے خو خدا ئی وائی چہ

خہ بخونکے او ہر بانی یم دا خلاص او اصلاح پد

نیت گناہ بخم

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ

اے ہفہ کسانو چہ تاسو ایمان دار ہو ایک فرض شویک پہ تاسو رکعت کلم چہ فرض شویدی پہ ہفہ کسانو چہ

قَبْلَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۚ أَيْلَمَا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ

پہلکین ستا سونو دنیا ایک چہ تاسو پرہیز کاران شی یو خوردگی پر شمار پس خورک چہ دی لتا سونو ناجورہ یا

عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرٍ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَ فَدِيَةً طَعَامٌ

پہ سفر ن شمارہ دیورہ کی اور روزہ ن سرونو اور ہفہ کسانو چہ طاقت لری دے پہ بدل کن کے خوراک

مُسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ

دیورہ مسکین وکی پس چاچہ زیاتر اوکہ پہ نیکی کن داغورہ دے دیارہ اوکہ رکعتہ موادیولہ نو داغورہ دیارہ ستا سونو تاسو

تَعْلَمُونَ ۝ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُكًّا لِلنَّاسِ

پہرہیز دے میاشت در رمضان ہفہ چہ نازل شویک پہ دے کن قرآن ہدایت دیارہ دخلقو

وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ

اور دلایل دی ہدایت او جدا بینی پس خورک چہ حاضر شی لتا سونو میاشت در رمضان تہ ضرور در روزہ یو

وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرٍ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ

او خورک چہ ناجورہ دی یاہ سفر دی نوبہ ن سہر و رکعتہ و شمارہ یورہ کی اللہ پہ تاسو اسانیا ارادہ کوی

الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا

اور دگر اسانیا ارادہ نکری اوچہ شمارہ یورہ کی اوچہ لوئی ادائی دخل اے لک خوشنیا چہ

هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

خدا اے تاسو ہدایت کویدے اسانیا یوری چہ تاسو شکر ادرکی

احکام بیان بی نوبہ احکام کو کتب روحہ مدہ یہ شریعت کتب روحہ مدہ
سحر نہ ترما بنام و خوراک سکاک او کور والی نہ د خدا اے درقا یہ نیت منع کیو
تدوائی او داپہ مخکنو دینو نو کتب فرض وہ پیدد نفس پاک می حاجی خلا وائی چه داپہ
مخکنو خلقو هم فرض وہ گو یاد دین اصول یودی او پد مخکنو کتب و کتابیا نو خصوصیت
اونشہ - حکم چه سر چه پد نور و غیر اسمائی دینو نو کتب هم شتہ و توراہ نہ معلوم می بی چه
موسی علیہ الصلوٰۃ والسلام خلوت روجے نیولے وے دعا شور و روتے او دتہ
نورے روتے یہ یہودی انو نیولے .

مسلمانان و کافران سرہ وخت و جنگ پہ میدان کتب پیرا تہ دی پد روتہ کتب لکے
تندے صفت پیدا کی بی خور و نبی سرہ دای والی پد بندہ جزیرہ عرب کتب و تلو تو مو
در دچے نیولوعا دت بیان نبوی دا خبر و وحی پد و چه کوی .

پہ انجیل کتب در روتہ دار و صفت شویک بلکہ پہ انجیل کتب و رسد دا هم دی
چه و روتہ دار و بند قیل الگوی مخ د پاک ساتی چه پدہ و روتہ اشرہ معلوم می بی چه
سریا پکین نہ سراجی . دوی بہ کلمہ میا نو نہ روتہ کپہ کلمہ داکوا و پیونہ او پد شپہ سراج کتب بہ
دوی یوخل خوراک کا و بیاد نیمے شپہ نہ تر نیمے روتے پورے بہ دوی روتہ و
لوخم و بن و سراجے دھغوی در روتہ سرہ یو اٹے پد فرضیت کتب یوشان
دالے دپہ صفت او پد شمار در روتہ و کتب نہ دے و حضرت زکریا علیہ الصلوٰۃ
والسلام او حضرت مریم پد روتہ کتب راجی چه دوی بہ د خبر و نہ روتہ کپہ .

در روتہ غرض خدا اے بسکارہ کوی چه تاسو پد سر روتہ و خدا مے نہ او بیرون
چه د خدا اے پد حکم د جائز و خبر و نہ و او گر اے و سالہ میاشت چه داسے
پاتے شی . نو د حرام و خواہش اتونہ خوبہ ضرر بیا را اگر حجی او د عبادت یہ کو لو کتب
بہ اسانتیا وینئی حکم خور و نبی صلی اللہ علیہ وسلم دای الضیاء نصف الصبر
روتہ نیم صبر دے کہ چا ہسے نو نہ تندہ تیرا کپہ اذ نیت پکین و خدا اے در سنا
او خدا ترسی نہ و د نوتش نفس تنگ دل اسلامی روتہ نہ دہ . دا حصہ فرقی و کچھ اسلامی
او غیر اسلامی روتہ مے پد مینہ کتب دے .

پد روتہ کتب سنا روتہ وی خورکے او پد خوراک موجود دی یہ بیان و روتہ کرجی

خود وی د خدا سے نہ جیا کوئی اور حان پہ قید کنس ساقی۔ چہ دخل اے پہ حکم او د خدا سے
پہ لوئی او پاکی سے یقین وی پہ دے جذ بہ دروژہ دار بہ دچا مال پہ نا جائزہ سر ناپ اذوری
وز کوۃ پہ نہ ور کو لو کنس بہ حیلے خرناپ خوشے کی؟ د سود د جواز د پارہ بہ چیل ول خرناپ
اوی ۱۰۹ دے حیا یعنی کاروند بہ بنکارہ کول خرناپ خوش کی؟

پہ وہ خود خدا سے د حکم منلو جذ بہ دخت غالب وی او کہ چرتہ گناہ تراوشی
نوفوراً بہ تو بہ ابا سی۔ نو تا سو پوہ شو چہ پیر وژہ کنس سہ خیل ارادہ د خدا سے
د پارہ پہ بد لو لو عادی شی او د خواہشات سرکش اس قابو کی دے بیا دشمن و تو
بندہ ندوی او د غد و جہدہ چہ ر وژہ دار بہ ہر شہ دروژہ سے نیت کوئی۔

تقویٰ د نفس د خاص حالت نوم دے کہ د خاں ر ناک عادت و نواز او خود اکو تو بہ پیرھیز
وجود سر و خ جوہ وی نو بد اخلاق و نہ پیریم کید و بہ د عالم آخرت د نعمت و نواز د خوف
اغشت و قابلیت پیدا شی

ایاماً معدودات د ایو خور و رے پہ شمار دی د دے لگو او خا ص و ر وژہ مطلب
در مضان میاشت دہ بعض خلق د عاشورے روژے یا د میاشتے دیا ر لسمہ خوار لسمہ
پنج لسمہ روژہ تر مطلب اخلی او دانی چہ بیا دار وژہ در مضان پہ د تلونکی
آیت پاتے نہ شوے

اوپہ خوک نا جوہ یا مسافر وی نو بیا بہ دا شمیر پورہ کوئی۔ دلہ تش مرض او سفر
ذکر دے د مرض سخت و لے یا پہ سفر کنس سختی نہ کرنده نو گو یا چہ پہ روژہ نیو لو و ضرر
در سید و ویرہ وی نو پہ ہفتے مرض کنس روژہ معاف دہ او سفر چہ پہ عرف کنس سفر دی
لہ وی او کہ دیر وی کہ دینکی وی او کہ د گناہ وی نو روژہ د نہ نیسی۔ اوس پہ
عرف کنس پورہ پہ ہوائی جہاز کنس دیور دے سفر پیلک ساعت کنس وھی او بیا کورتہ راجی
نو دا خوشیل دے سفر نہ دے۔

پہ احادیث و کنس حضرت صلی اللہ علیہ وسلم نہ ثابت دہ چہ د درے و ر خو پہ
سفر کنس حضرت روژہ مذہ نیو لے۔ حضرت د تبوک جناب تہ پیر دا نید و کنس
سروژہ وہ۔ خو چہ مردان شہ نو سروژہ لے ماتہ کبر
او صحیح خبر دہ چہ چا پہ د حال او کنس روژہ ا نیو لہ نو فرض ا داکہ او چا چہ

سروٹہ ماتہ کوی. نو قضا بہ کوی. او د غصہ دا صبا بوجھل وو. د چاہ بہ پہ سفر کن روٹے
وے او د چاہ بہ نہ وے او پہ یومیل بہ اعتراض نہ وو. او داسے ہم شریہ چہ
سختی بہ سرائگلہ. نو حضرت صلی اللہ علیہ وسلم د روٹے ماتو لو حکم ہم کریکے نو تو لو
بہ روٹے مات کرے غزالہ بہ تلہ د چاہ بہ روٹے وے او د چاہ بہ نہ وے چہ دشمن
بہ نزد وے شہ تو لو بہ د طاقت د پارہ روٹے ماتے کرے د طاقت منور پارہ
روٹہ غورہ دہ او د کمزور د پارہ روٹہ نہ نیول بندہ دی

او پہ ہفے کسانو چہ طاقت د سروٹے نہ لری نو بدلہ و ورکی و خوراک و
یو مسکین. دا دویم قسم دے چہ سروٹہ ورتہ محاف دہ چہ روٹہ نہ شی نیولی مگر پہ
دیرے سختی نو یو مسکین لہ د میان حال خوراک و ورکی دے طاقون نہ مراد بدلہ امکان او
او بپے کمانے دی د ایطیتی د طوق نہ وے چہ پہ معنی د گیرید وے یعنی کمزور تیار اگیر کہ
حاملہ اوپے و رکونکے خنزہ چہ پہ بچی پر سبزی پہ د گن داخلہ دی خوہ دی فدیہ
او قضا د واہہ دی حکم چہ د دی تکلیف عارضی دے.

خلاصہ دادہ چہ مومنان پہ درے قسم شو.

اول چہ پہ کلی کن وی روغ دی سروٹہ نیولے شی نا جور تیا تکلیف ورتہ نہ وی نو پہ دہ
سروٹہ فرض دہ دہ روٹہ نہ نیول کناہ کبیر لوی کناہ دے دے کمر پہ نور و سروٹہ کن د
دے قضا متول عمر کوی نو ہم درمضان روٹہ پہ نہ کیبزی

دویم ناجوہ او مسافر دی دہ د پارہ پہ سروٹہ نہ نیول کن رخصت دے او قضا پہ
داجبہ دہ او کہ روٹہ ورتہ کرانہ نہ وہ نو سروٹہ ورتہ غورہ دہ.

دریم داسے سرے یا خنزہ دہ چہ پہ بدلہ والی کن گیر وی او داخو دل وے
کید و خیز نہ وے یا دائمی مریض وی یا بے اختیارہ سخت مشقتونہ کوی نو دوی د پارہ
سروٹہ محاف دہ او مسکین لہ بہ خوراک و رکوی او د غصہ حاملہ اوپے و رکونکے خنزہ
ہم سروٹہ ماتو لے شی چہ د بچی ورسوہ خطرہ وی خو ورسوہ بہ قضا ہم کوی کہ بیابہ دے
دخت د جور والی رانغے چہ دایکن حاملہ بیابہ و رکونکے نہ وہ.

پس کہ چار یاتے او کہ پہ نیکی کن نو دادہ د پارہ غورہ خبرہ دہ یعنی کہ چاؤ مسکین
پہ حائے دو ویا دیر ولہ خوراک و رکہ نو داخو خبرہ دہ یا کہ د دے لگو د شمیر

ورخو پہ حائے نے نو دے نہ یا تے نفلی روجے اینوے نو صم بند خبرہ دہ
 طاقت او وسعت کن فرق دے پہ اول کن تکلیف دی او پہ دویم کن اساتیا
 او کہ تا سو روڑے او نیوے نو دا غورہ خبرہ دہ دپارہ ستا سو کہ تا سو پوہینے
 پدروڑہ وجود بند کین دی دارا دے تربیت پہ کین بی ایمان پہ کلکین بی د خدا سرہ
 پہ مینہ پید اکین بی خو خداے والی کہ تا سود دے روڑے پہ راز او حقیقت پوہینے
 چہ خداے تہ حمون بن پہ روڑو نیو لو کن خیر نشتر دے دے خیر مون بن تہ دسی
 بعض عالمان والی چہ دا غورہ والے د سروڑے د هغوی دپارہ دے چہ اجازت ورتہ
 دی چہ سروڑہ مہ نیسے او دوئی روڑہ اینی نو دا غورہ خبرہ دہ .

دا اھلہ چہ ضرورت تہ وی د ضرر پہ صورت کن نہ نیول غورہ دی
 او کہ فدایہ او قضا روڑہ دواہہ یو حائے کی داھم بند دہ .

میا شت د سروضان هفہ میا شت دہ چہ پہ دے کن قرآن نازل شوید پہ دے قرآن
 کن کامل ہدایت دے دپارہ د خلقوا و بنکارہ حقیقتونہ دی دپارہ د ہدایت او جلدی
 کوی دحق او د باطل پہ مینہ کن .

تا سود خدا د کلام دے خود بیان تہ خواو کوری حمون بن نفسون او تکلیف نہ کونکو
 نفسون تہ والی بس یو غورہ پہ سروڑے دے دے دی او داھم پہ قولونہ نا جورہ
 خلاص دی پہ مسافر و سوار چہ نشتر . بکوا بپے دے د خیر دے دوجہ نہ فیسی او کورہ
 داروڑے د میا شت دی او د سروجے میا شت معمولی میا شت نہ دہ .
 گورہ ! پہ دے کن قرآن شریف نازل شویدے . هفہ قرآن شریف چہ پہ هفے
 کن ویرے صفا صفا حمون بن د ہدایت خبرے دی کہ دین ناواستہ او بے کادہ
 بنی آدم دی خود خداے داویرے خود دے او د مینہ خبرے چہ واوری
 نو ضرور سبہ اوئی چہ خدا یہ حماد روڑہ دہ او خواہ هخواہ بہ سروڑہ نیسم
 د قرآن او دنور و کتابونو فرق دا دے چہ پہ قرآن کن گرانہ او شکی
 خبرہ نشتر . نو کتابونہ ههم د ہدایت دپارہ دو . خود یو قوم او دیوے زمانے
 زمانے دپارہ دو . نو پہ هفے کن بہ گران والے دو . انجیل کن خو عیسی
 علیہ الصلوٰۃ والسلام والی چہ دیرے خبرے دی چہ زہے د سروتہ کوم

والی چه خُماند و ستوبه یو بنی فارقلیط (احمد) را حی نوحضه به در ستره و غنچه کوی
کوی ۱۰ صاحب دقران به یو ایت کن حیله شوی نه دی او نه ددے دیوھے نه
عاجزه شوی وو که هغوی یا موبن ددینه عاجزه شو. نوبینات بیا نوکی به
بیا خه مطلب شی؛ چه قران د بیان کوی او موبن دیوھے دیاره د کوی او موبن
نه یو هیبز و د اقدر خه صیحه؛ چه دیر علم لرونکی به پیر دیو پو هیبزی او لای علم
لرونکی به لای پو هیبزی خروش حکم یا منع په دے به هر سکه پو هیبزی او په دکه د
قران او د نوسر وکتا بو نو فرق او شی

داسر وچه په دغرض فرض شوے چه سکه او غواړی نو د جائز واد مباحو
خیز و نو نه منع شی او چه سکه او غواړی نو د حرامونه منع شی. گویا اراده په روجه
پخیبزی او ددے دیاره قران هدایت کوی چه د اکار بند دے او د اکار بند دے
او د قران په روژه کین په نازلید و شروع شوی که نو د قران د نازلید و په شکر یکن
سروژه یعول پکار دی په سروژه کین به جبرائیل علیه السلام د خور بنی صلی الله علیه
وسلم سره د قران تکرار دود کاوو او د دے روجه ینکانو به مخکے د شی د قران ختمونه
کول او د سروخه به دے د سروقه کول او موبن خدا دے د موبن هدایت او کی
چه د قران سره سروژه کین کوم خه کوڅ هغه به عقله نقل دے چه تا دے تا دے
په شپه دوه کین په نوم ناموس ختمونکوو. په یو میاشت کین دیر دیر ختمونه کمال
گنرو. د ختم نه مخکے هم په قران نه پوهید و او هدایت مو تر ناغشت او ختم
نه و ستو هم موبن مطلب او سیدل قدس دی هدایت نه دے کړیدے او
خوش اوازه حافظ موبن خوځوی او د هغه تعریفونه کوڅ چیرته موبن ختم
او چیرته د مخکنو ینکانو ختم هغوی د هدایت اغشتواو د دوباره لوړ نیوی
کولو دیاره ختمونه کول او موبن یو ایت د قران او ریده ثواب او کمال گنرو.
او چه خوک د سروخه د میاشت په ختمون کین حاضر وی نو خواه محواه
د سروخه نیی دا حکم د دتیا په هغه بنار و نو کین دے چه خوک په کال کین دوس
میاشت دینی شهر خو میاشت ته وائی. خو عرب دایتکه د سپوږمے دیاره
هم استعمالوی.

شهادت میباشند و لید و علمه وائی که پخیلے الید و او که چا خبر که میباشند و لید و اعتبار به و سفر به برابر فاصله کی بری نریات ده .

دین اسلام دتولے دنیا دپاره دے . او خالق خللے تہ داملوم و چه په قطب شمالی او قطب جنوبی کنر او د هغه په خوا او شا کنر و وختونو د شیوا و سرور و حالات جدا جدا دی . هغوی به خرنای پخه مونځونه په سر وځ کنر کوی چه د هغو سر وځ شپږ میا شته ده یا د غسه کم نریات خللے داسه حکم او نکه چه د هغه خلق طاقت نلری نو خللے د مطابق مونځ حکم او که اَقِيْمُوا الصَّلَاةَ او وختونه قرآن بشکوه نه کړه بلکه اسلام چه د دنیا کو تنو نوتا و مسایده نور بنا وړونو د حالاتو په مطابق وختونه مقرر شو .

دادی و قرآن اصولی هدایات او دای د خون نئی عملی هدایت دے تہ سنت . او حکمت وائی

که په یو ملک کنر میاشت او لید کنه شی . لکه قطب شمالی او جنوبی شه نو د لته روژه فرض نه ده خو که د نور و دینوی کارونو د اوقات په مناسب اُیسی نو خه خبره ده و غیبه روژه د رمضان په هغوی فرض ده چه چرته د روژه میاشت راځیچی او چه چرته میاشت و رمضان نه ځیچی نو د غلته به په اندازه باند روژه نیوے شی . د اندانه به خرنای کیږی . نو د اخوا سانه خبره که یو مزدور د پیا موښ مزدوری د نور و ملکونو د انداز د مطابق مقرر کول شو او یو میان حال ملک وړل مجبار او پچند و دریغ اجوره و له شو نو د مونځونو د پاره به و له وختونو نشو جوړ و له داملوم اجتهادی ده د معتدلو ملکونو په اندازه چه د هغوی روځ څو کینته ده او شپه څو کینته ده او د هغوی د وختونو په مینځ کنر څو موده فرق دے ؛ پس په دې طریق به مونځونو هم اُشی او روژه به هم اُساقله شی او د قرآن ایتونه به هم عالم گیر شی .

اول اهل سر و چه نیول یا ند په وړ کول اختیاری و . هر یو چه کوی . و له بیا د رمضان په سر و چه اختیار پورته شه . حکم د نا جوړه او مریض د پاره بیا وینا او شوه چه د رمضان روژه فرض ده خو معدوم وړه خلق مجبوره نه دے او کور دے د روژه په فرضیت کنر د الله اراده ستا سو په تکلیف کنر کیږ وړل نه دی هغه خوا سانه نتیا غواړی نوتا سو

پہ دین اور دین پہ حکمت خان پوہ کرے اور خدا سے پہ حکم و طاقت اور جوہر الی
 پہ وخت کنش واسطے عمل اوکی چہ سرورۃ او دینی اوچہ شقت اور ناجوہر تیا وی نو پہ
 رخصت عمل اوکی اور دار رخصت خود عذر نہ سراغے چہ عذر لرے شہ اور جوہر شوے
 پہ کھل شوے نو دا شہیرہ بیا پورہ کبری اور خدا سے لوئی او ایسی چہ ہفہ تا سوتہ واسطے
 اسان دین ہدایت او کہ اور خدا سے شکوہ و یا سے چہ تا سو کھلہ پہ روثرہ خدا سے رضا
 کو لے شہ او کھلہ پہ رخصت خدا سے رضا کی بزی۔
 سرہ دے چہ دینداری کہہ شویہ بیا ہم پہ دنیا کنش صرف مسلمانان دی چہ
 پہ سختہ کبری کنش خدا سے درضا د پارہ لگے تندے تیارہ وی اور دغہ سرورۃ دہ چہ
 د دنیا خلق ورتہ حق حیران دے۔

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ لِّجَبِّ عَوْهٍ إِذَا دَعَاكَ

اوچہ سوال وک تانہ بندہ کان خما پہ بار کھما کنش نزوہ نزدیکم اور سوال کوئی سوال قبولم چہ سوال اوکی

فَلْيَسْأَلُوا اللَّهَ وَلْيُؤْمِنُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ يَوْمَ يَرْشُدُونَ

پس قبول اوکی دوی حکموند خما اولیقین اوکی پہ ما بنائیں ی چہ دوی لاریا موی

دعوت تاریخ پہ دے گواہ دے چہ دوی خدا سے نہ یو بوبلا جوہر کرے دوی
 بہ دے چہ گورے خدا سے تدبیر و وسیلے خول نہ شی رسید او بے قریبان و اندر انود خدا سے
 قادر نہ سر بزی چہ دویتہ او ویلی شو چہ خدا سے شکر او با سے اور دھفہ لوئی او ایسی نو
 دوی سرہ فکر شہ چہ پیرہ خدا سے ملے وی کہ نزد سے بہ وی چہ پہ چنود و مرتہ
 اللَّهُ أَكْبَرُ الْحَمْدُ لِلَّهِ أَوَايُوه پہ قلارہ سے او ایو۔

نو خدا سے ورتہ جواب و رکہ چہ نزوہ کیم چغے راتہ مہ وھئے زہ د سوال کرو
 سوال قبولم خو گورے ہلہ چہ خاص خمانہ سوال اوکی او خما حکموند ہم امنی
 و خدا سے د نزد سے والی مطالب دا دے چہ خدا سے علم پہ موبن و احاطہ
 کریدہ۔ خمو بن وینا ہفہ ادی او خمو بن و عملونہ ہفہ وینی موبن چہ نزد
 یو نو ہلہ اوریدل اولیدل نہ کی بزی نو خمو بن و پوہے د پارہ د نزد سے لفظ

استعمال شرکئی دخلے دیا رہے اور نہ کشتہ اوپر دے کیں و خلاصہ مطلب دیکھ
 حکمانہ جانتونہ غوارے نواز و چغے مہوٹے اور حکمانہ دچاپہ واسطو سوالونہ کوئے بس غار
 ماتہ سوال کوی

و خلاصہ شان دا دے چہ ہفتہ سوال قبلہ وی خاک ہفتہ او غواری نوہلہ پر حدیث کیں
 سراجی چہ سوال دقبیلہ و در طریقہ دی یا ہم وغہ حاجت فوراً پورہ کی کوم چہ حاجتمند
 غواری یا دا دعا و دلہ دا خرت دپارہ ذخیرہ کی یاد دے دعا پورہ و جہرہ دہ یوبل تکلیف
 دا تلونکے وی ہفتہ تر منہ کی

دعالم او عارف دعا دے دپارہ وی چہ ماتہ ہفتہ اراخیتہ او ہفتہ اسباب راتہ بینکارہ
 کے پیکر موج حکمانہ مطلب کیکے شتی او بیامالہ توفیق را کے او حکمانہ سورہ امداد او کے
 چہ زہ وغہ اسباب حاصل کریم او دین کار و اخلم

دے کہ وائی چہ حکمانہ علم زیات کے حکمانہ نقایات کرے نو دے دامطلب نہ
 وی چہ کئے ماتہ علم و حی پیکر ناک کیں را کرے او سورہ سپین را بانکے داسمان نہ
 دباران ہسے را او وہ وے

دغسے کہ دے وائی چہ دمریض پیدار و ستارے شوم خدایہ تہ دجور کرے نو
 ددہ دامطلب نہ وی چہ کئے دے پیکر مجازہ طریقہ جو رکیں بلکہ ددہ دامطلب
 وی چہ تہ ماتہ ددہ دعارضہ طاقت را کرے یاد دا سے عمل توفیق را کرے چہ ہفتہ ددہ
 دسوغ والی سبب او کرئی

اوس دا اسباب یا خلدے ددعا کوئی پذیرہ کیں و اچوی یا بل چاتہ خلد پیرہ
 کیں او غور زوی چہ تیار شدہ او ددہ درزق علم او شفا دپارہ دا اسباب استعمال کہ
 ددعا مطلب و زہ پورہ توجہ سرہ خلدے تہ گزول دی او دایقین کولدی
 چہ حکمانہ دپارہ بل شوک کار ساز نشتر سواد خلدے نہ پورہ دا سے حالت کیں دعا عبادت
 اگرئی او ددعا رحمت پورہ جوش کیں راشی او دمایو متی پیکر حالت کیں دغیبونہ اللہ
 خہ اسباب پیدا کی او حاجتمند دعا قبول کی

وائی چہ حضرت ابراہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام نے او برتہ اچو۔ نوح جبرائیل
 علیہ السلام ورتہ اوئے۔ چہ ماتہ دامداد حاجت لری ابراہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام

و سے نہ . جبرائیل علیہ السلام ورتا و سے چہ و خالئے نہ راملا دا و غوارہ ابراہیم
 علیہ الصلوٰۃ والسلام ورتا و سے چہ ہفہ خمایہ حال عالم دے . سوال تہم حاجت نشہ
 مخکن خدائے وائی چہ ہر کد نہ ددوی دعا قبلوم . نو دوی لہ ہم پکار دی چہ خمایہ
 امر قبول کی یہ مایقین الکی او ہفہ عملونہ ادکی کو مچہ ددوی دپارہ فائک مندوی
 لکہ روثہ شوہ یہ سوثہ کنس دعا دبیہ قبلایی

مطلب فاشہ چہ دعا بہ دہنے خلق قبلایی غولی چہ و خدائے امر نہ منی او
 عملونہ دایمان دجن بے دلانہ گوی سراج ایمانی یہ اعمالو کنس ضروری دے
 کہ عادت عبادت غولی کوی نوید ہدایت اتقوا نہ حاصلایی

أَحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفْتُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لَبَاسٌ لَّكُمْ وَ

جائز کرکے شوید دعا و تلو کور الہ پر شیبہ در جو کنس دہر و خیلوسہ دوی جائے ستا سودی او

أَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ

تاسو جائے ددوی یقینی عالم و اللہ تعالیٰ چہ بیشک تاسو بہ خیانتونہ دکی پدفسوز خیلو کنس پر جو و کمال اللہ تاسو

وَعَفَا عَنْكُمْ فَإِنَّ ابْتِشَارُ هُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا

او معافی تھے و کمال تاسو نہ پس اوس کو روا لے کوی ددوی سرو او طلب کی ہفہ (ادی) چہ لیکلی دی خدا ستا سود یا و اخریے او سکی

حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَمِيُّ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتَمُّوا

ترہفے چہ نہ کلاہ شی تا سوتہ سپان تاہر دتور تاہر نہ یعنی صبا بیا پورہ کے

الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ

روثہ تہ شیبہ پورے او کو روا لے مکوے ددوی سرو پدہ حال کنس تاسو بہ اعتداف کنس چہ جماتو کنس دا

حُدُودَ اللَّهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَقِفُونَ

حدونہ د خداے وی دیتہ نہ نزد کے پورے ہم دہر کے نبیانوی اللہ ابیتونہ خیل دپارہ خلق شاید چہ دوی پرہیز گوی

در وژے باقی احکام بیان بینی ۱۰ صحابوچه دا و اوریہ چہ پہ تا سودا سے روژ
فرض دی لکہ چہ پہ مخکنوفرض و نوددی ددینہ معاومہ کرہ چہ هغوی خوب تر خوجہ دینج و نو خوراک
سکاک او کور والے بے گاؤ او چہ آوہ بہ شو نو میا بہ دامنہ شہ۔ نو دوی هم د غسے کول خودا سے کرانہ و ہک
چہ کلہ کلہ دوی لاروژہ ندہ ماتکرے چہ ادہ بہ شو نو میا بہ دودہ و رخے ادیوہ شپہ روژہ شہ کلہ
بہ پس د خوب نہ د دوی کور والی تہ زہ او شہ او کور والے بہ لے او کہ۔

دا ذکر حضرت صلی اللہ علیہ وسلم تہ بعض صحابہ و اولہ نو دایت نازل شہ
چہ تا سو بہ حان دا سے قید و نہ پخیلہ او لکول او دا کول کوان و د دامتہ بہت پہ
فرضیت کین و د۔ تا سود یلیا نو سہ د شپے کور والے کو سے تا سود جا مو حصے
یو بل پورے تختے یئی نو د دینہ د شپے پیکر کید کوان دخی خلدے هغہ کارقہ چہ پہ دوی
لازم نہ و و او دوی پہ حان لازم کہ خیانت او سے پہ واقعات کین دا خیانت نہ و
خود دوی دا خیال و۔ چہ گنے دا بہ کناہ وی خیانت دا لله او د رسول نہ و۔ نو
گویا دوی دخیل اعتقاد او اجتہاد پہ وجہ توبے تہ محتاج شو۔ نو حکم خدا
ورقہ دئی چہ ستا سو توبہ م قبولہ کرہ او معافی م در کرہ۔ دلہ د توبے دا معنی شو
چہ تا سو تہ دجمل روژے حکم و و او ستا سود روژے مشابہت د دوی سرہ
تا معلوم و۔ نو تا سو بہ پخل اجتہاد دامتہ بہت پہ کیفیت کین و اغشته او حان مو
پخیلہ پہ تکلیف کین اغورزو نو گویا خلدے وائی چہ تا سود د قید و نہ چہ تا سو حان
لہ جوہ کرہ و۔ معاف کوم۔ نو تا سو کور و لے کوی۔ تا سولہ کور و لے جائز دے او کور و لے
کین دا نیت کو سے چہ د خلدے د قانون جوہ و ن پہ کی بی اولاد تہ پیدا کی بی گویا
پہ کور و الی کین د مطلب تش شوق پورہ کول نہ دوی حکم چہ دغہ قدرے مطلب خو
د حنا و ر و هم دے او دا نیت بہ او کی چہ شکر دے د کلال کور و الی د حرام و نہ خلاص
شوم۔ نو کہ اولاد نہ شی لکہ پہ بعض حالا تو کین دا اولاد سلسلہ بندہ وی نو د اہم یو امتیازی
نہ شی او تر صبا صادق پورے خوراک سکاک کو لے شی بیاد روژہ تہ ما کینام پورہ کی
دلہ معلومہ شوہ چہ دا اولاد نہ را و ہ و د پارہ د امر و د سرمل استعمال اول بندہ دوی
و اجتہاد د دینہ صفا معلوم بینی چہ مونہ بنہ نسل و نایاقی د پارہ طلب کو و
عزل او دا اولاد نہ را و ہ علا جو نہ۔ د جسمانی او اخلاقی امراض سبب گرچی

۱۰ د تکوین مقابلہ دہ

نیکان خلق پہ سرور کہیں پہ جماتو نو کہیں اعتکاف کوئی نو دے دے پادہ دا حکم دے چہ دوی بہ
دیشے ہم کو رو لے نہ شی کو لے پہ دے بداعتکاف مات شی۔ خدایے دای دای دے
دعملو نو حد و نہ اول اخر ا خودے شوچہ خول پہ دے کہیں تہا ور کوئی نو عمل بہ
مات شی تا سودے حد و نو تہ نزد دے کہیں ہم مہ۔ حکم چمکہ نزد دے شوے نو تہ نیکان
بہ نہ شی او بلہ بہ ماتہ کی

وَلَا تَبْأَسِرُوهُنَّ د کو رو والی نہ مخانی حالات لکہ دورے نچلو بیبیا نو
سرہ لو بے نہ دی پکار۔ یا پیغمبر غمہ کہیں او بہ مدے نہ نزد دے کول نہ دی پکار دے دے
صادق نہ مخکے بندیز پکار دے او پہ دے کہیں نچلو را یو او خواہشونو عمل نہ دے پکار
د حکم خالصہ تا بعد از پکار دہ۔

د دینہ د وصال روڑے ہم منح ثابت شوے چہ بہ روڑے ماتو لو زن او
صبار وجہ کی۔ مذہب اسلام دتن آسانی نوم نہ دے پہ دے کہیں مونچہ پنچہ کن اہ
اوروڑہ سالم میا شت فرض شو چہ ددہ پہ د نور و خلقونہ بند پاکی اشی
دے دے خداے چہ خرنہ پہ تفصیل درجے بیان او کہ حکمونہ بیان دے چہ
خلق پر ہیزار کاران شی۔ دایان او تفصیل قرآن حکم کوئی چہ چاہتہ ددھمو نو او
خواہشونو کنجائش پاتے نہ شی۔

اوس سرہ دد سے بیان نہ کوہ خلق قوائی چہ مونہ قرآن منو او سرہ جے نہ نیسی
سرہ د طاقت او سرور و والی۔ نو دے عزیز خان تہ نقصان رسوی دے پہ کندو
سرہ د خون جگر دے۔ خدایے دے دے ہدایت او کی آمین۔

اعتکاف۔ پہ جمات کہیں قول دا اعتکاف درو جو نو تہ یزیدل چہ ہفتہ در رمضان
اخری سن روئے دی۔

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَقَدْ لُؤْلِبَ لَهَا إِلَى كَامٍ

اومہ خودے مالونو نچل پہ منہ نچل کہیں پہ ناجائز طریقہ سرہ او وے دا حاکم نو تہ۔

لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

چه آخرے ناسوخته قدرے د مالونو دخلقونہ پدگناہ سرہ او تاسو پوھیبینے

پہ روجہ کن خدے دے د خوراک سکال نہ منع کہ گویا پدہ کن د عادت پیدا کول مطلب دو چه
تہ بہ خما خدائی ہل منے چه خما پد وینا عمل کوے مال و خیل دے خوزہ وایم داترخصه
مہ خوزہ اوس چه چا اوسے خہ دہ خلا پد نہ بہ خورم او یوہ میاشت دا سے او کرا نوزہ
تایت کرا چه گویا ددہ ہر دم قدم بہ د خدے د رضا مطابق وی نو اوس دیت
ویلے شی چه بند کورہ چه دومرہ نیاک شوے نو کورہ پد دے مال بہ بالکل دھیشہ
د پارہ پہ ناجائزہ طریقہ خورے او سے نہ چه پہ چاد دروغ و عوہ او کے او دخلق
نہ مالونہ قبضہ کے . حاکم خود عو گواہان او نور د حال اوتو تہ گوری نو کلا غلط
شی خوتہ خو خبرے چه د مال ستانہ دے نو پہ دے د مال حلال مہ گنہ
چہ کنے د اتالہ حاکم درکہ نو حلال شہ حرام پہ ہر دخت کن حرام دے
اموالکم . خدے د تول امت مال پہ حفاظت کن دیو بل کنری نو وائی و خیل
د مسلمان مال مہ خوزہ . دبل د مال تہ دبل نہ حفاظت اوکہ پخیلہ خوے بالکل مہ خوزہ
کنی نو بیا خوبہ زور گیری شی نن بہ تہ دبل مال او خوری نو صبا بہ بل ستانلہ خوری او
چا مال او عزت بہ میچ پاتے نہ شی او دا خوا سلام نہ دگو نہ دا قسم سر مسلمان دے
تر دے چه د کافر مال بہ ہم پہ ناجائزہ نہ خورے بغیر د حرج نہ .
چه د مسلمان سرہ پہ چناٹ وی . د مسلمان دیر لوی شان دے کہ مالاک پہ خو خہ
درکوی خود طریقہ ناجائزہ وی . نو دا ہم منع دے .

باطل دیتہ وائی چه بے بدلے واخلے . او دبل نہ بے رضا واخلے او دغے خیل
مال چه پہ ناجائزہ الکوے لکہ پہ کسب قادر سکہ چه دچانہ صدقہ اخلی دا اغشل
باطل دی یا یو سکہ کسب پر یکدی او وائی چه بس نہ بہ فقیر شمس نو بیا بہ سوالونہ
کوم دا ہم باطل دی دا سے سری تہ درکرا او ددہ دا صدقہ اغشل دوارہ باطل
دی نو خیالات اغشل بہ ہل دفاشی چه سکہ پہ کسب قادر مانہ وی . یا کسب
کوی خود اکسب ددہ د تہر د میانہ حال خرخر د پارہ نہ کافی کیبری پہ دیکن دفعہ

عالم انزلی کی دی چہ کہ دیوسری دملنخہ دیارہ جامے نہ وے نودے دیچانہ سولا
نہ کوی اوپر بنندہ دموئراگی خکچہ پیر سوال بہ دے دبل داحسانداندے شی اواسلا
دے پیر دے نہ مجبورہ وی۔

دغسے سودھم بے بدلہ اغشتل دی گویا شریعت مونبرتہ پیر جانوہ طریقہ د
مال گتلو ہدایت کوی چہ پیر کنیں چاتہ ضرر نہ وی او باطل خدا سے بنکارہ بیان نہ کرہ خک
چہ خلق باطلے معاملے خود پیچنی۔ دومرہ نئے اخوہ چہ گورہ چرتہ دحا کما نو پیر زور دچانہ مالوہ
قبضہ نہ کی۔ چہ ہفہ تدرشوت وکنیں اوگتہ پیر کنیں۔

دغسے دسود بیان ہم شویک۔ دغسے بے بدلہ دچانہ پیر یکمار کار اغشتہ ہم باطل دی یا
نور خلق مزدور تہ روپے و رکوی او تہ دلہ اتہ آنے و رکوے۔ یا پیر خراب مال بانہ
خہ لای خہ و اچوے او دخراب د بند پیر نوم خرخرکی۔

خلاصہ دادہ چہ دبل نہ مال اغشتل دھفہ دناپوہ پیر وچہ یا ہفہ پیر خہ و ہم
کنیں کیر دے او تہ تر مال اخلے یا ٹھفہ کنیں خہ بدنی بیماری دہ او تہ ورلہ منتر جنہ کوے او مال
تیرا خلے او دے دومرہ شکرانہ را کہ جو رہ شے دشمن بہ دے مرشی فلا نکہ بہ دے دوست شی
مقدمہ بہ او گتہ داسے ناطق فیصلے بے د خدای نہ دبل چا پیر لاس کنیں نہ وی نوید اسے
تولو حیلا و چمانو دچانہ مال اغشتل باطل دی دغسے دجلہ جلا مرضو نو دیارہ جلا جلا
میری جوندی ذمہ وار لکر خول او بیا دھفہ یو بیل تہ وینا کالنے کول چہ بس ہفہ خود دکار
ذمہ وار دے او دیتہ جونکر بے اچول او د شکرانے او نذرانے لاکال مخکے دنا معلومیتا
پیر حالت کنیں پیر اجارہ و رکول حد درجہ دنا جانہ و خلق کار دے او دیرہ ناپاک کہ گتہ دہ آخر
داسے او مالوہ دخہ پیر بدل کنیں اغشتہ شی و او پیر کوم ایت کنیں داسے دمرہ او دکی خول
جائز دی؟

گورے اکہ خوک دخیلے کیکہ دیارہ دادومرہ ناپاکہ ذریعہ خوف کی نوہفہ خو
غرض اغشتہ دے۔ آخر قاسو دے دحق او دباطل تمیز نہ کوئی۔ لای حان تہ
خدائے تہ۔ قرآن تہ۔ او خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم تہ فکر او کی۔ او پیر ہفہ
او خہ سورلی پیریکدی

أدلاء۔ بوقہ زورندہ فل۔ دلته تہ مطلب حاکمان رضا کول دی

خدا ئے پاک والی چہ حالکا نو ترشتو تونہ مدور کوئے او دھنوی سراد دے دیارہ دوستی مہ
 پیدا کوئے۔ چہ خیل مقابل پہ پیرکی حاکم خود انصاف دیارہ دے۔ از انصاف ہلہ کیڑی چہ
 حاکم زور ودا و کزوری دوست او دشمن تہ پیریوہ ستورک گوری تا سودا سے ہندمہ وارہ
 عہدہ ناست خلق پہ خوشامند و مہ بے لارے کوئے کئی بیا خوبہ د انصاف پہ سخت چور
 اوارے اچلیڑی۔ ادامت بہ خوار و زار شئی لکچہ نن پہ تحصیل نو او ضلعو کن موہن
 دینو پہ میلوا و نماشتو نو کن دو مدرہ کتہ نہ وی لکچہ چہ دلہ کن ہرہ ورے لید شئی پہ
 دے کن دس و غن شاہدان دکناء امداد کوئی دی۔ د غسے ہفہ و کیلان چہ دغکے نہ ورتہ
 معلومہ وی چہ خما موکل پہ یا طلعہ دعو کن ما و کیل کوی نو دے پہ دے گناہ کنہ
 برابر حصہ دار دے یا اول ورتہ معلومہ نہ وی خوجہ معاملہ قاضی او حاکم تہ ویراند
 شئی اوجہ ثات و تحقیقات شروع شئی۔ نو وکیل تہ معلومہ شئی چہ خما موکل پہ ناحقہ
 دے۔ او دے ہفہ اصرار کوی۔ نو د اجرت دکناء پہ امداد حاصل شہ۔

یا خولک پہ دس و غہ دچاد پارہ قسم او خوری یا د مدعی یا مدعی علیہ پہ ناحقہ قسم خوری
 نو د اکتہ باطلہ دہ۔ بعض خلق دے دعو دل سے شوقین وی چہ یو سرے دعو ہی ہم
 یو کار کو لے شئی خود دے بس پہ عرض کوکتہ کول خو خدی پہ دے کن دے دعو پہ ثابت
 والی کن خان ابر عزتمت او بل پر خول مطلب وی خورمہ مالونہ۔ جائد ادونہ
 عزتو نہ۔ او کورونہ تباہ او بر باد شو۔ خورمہ دے پیرے او دشمنہ پید شو۔
 او امت خانکے وانکے سیٹ سپور شہ چہ سحر شئی نو دے کے لارے او موہر
 کچھ رو ترسرا و ان دی دس و غود غو خو و لے شئی۔ شاہد دے جو پیری ادیہ
 شاہدان نو دے تجربے او عملونہ کیڑی خا من دیلا را نو نہ۔ نویسی دنیکو نو نہ
 پہ زار و قطار جاری د مہربانے او محبت قات دے خلق یو بل تبدلیت
 دی۔ غو خے او د بنی ادمو غو غو بنے خورل خمونہ روزانہ شغل دے دے
 دومرہ ناکار و لے و لے پید شہ۔ دا حکم چہ دحق او د باطل کوم تمیز
 او بیان چہ قران کریم دے۔ ہفہ مونہ پیر بخود مونہ دھدا میت او
 انصاف سرچشمہ قران پیر بخود

او پیک انصاف جو پیر سموتو مردا جو نو مود جو ند طریقہ او معاملے خو خے کرے

۱۰ و یہ دے کہ کن لا مونیر خان عالمان دینداران اوھو بنیادان کنرو
 سرے چہ دے قسم مسلمانان بہ د خدا مے پہ ٹکن خہ حال وی توبہ رہ توبہ
 د دے نہ بہ نریا تہ نا پوھی بلہ خہ وی چہ پہ دے دومرہ لوی مصیبت کن گیر
 خاق خان - قوم - ملاٹ - یا وطن پہ ترقی او خوشحالی کن کنوری خمون بن دیکو نکو
 لیکل دویونکو ویل د فیصلو شلونه د تحقیقات طرہ د عباداتوا شریتول د اسے
 دی چہ ذابھ خہ کلہ قابل تصریف حالت نہ دے کہ پہ دے یوا بیت عمل شروع شی
 نو خمون بن د چونکہ نقشہ بہ بدلہ شی - دروچن دعو مے - بنا وٹی کاغذ و نہ دو مخنے
 شاھد مے - قسمونہ - سرشوتونہ - نذرانے - دعوتونہ - قیمتی دالی بہ بند مے شی
 او سم سمکے بہ شی ۱۱

سراخے چہ پک زہ قران دا دل نہ شروع کو او د خان د پارہ مے د عمل نمونہ
 کو او بس دا د خان د پارہ کافی اگر زود او د دہ یہ دینا عمل او کو نو کورے چہ
 خرنٹ خمون بن دا بد حالی او ناچاقی پہ خوشحالی او دوستی بدلہ بی - رہہ
 ماتہ معافی را کرے کہ مانہ پک دینا کن زیاتے شوے دی امین -
 فریقاً د دے نہ مطلب پارچی نہ دہ د مال یوہ حصہ -
 بالہ تم یہ دکن دا اخر قسم ہفہ کار و نہ سراغہ چہ پہ صحیح فیصلو کن خل اچری
 عدالت فیصلے پہ شہادتہ کوی ہفہ د غیبو عالم نہ دے کہ قوم سم شہ نو عدالت
 بہ عدالت شی -

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْإِحْمَالِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ النَّاسِ وَالْحُجَّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ

دوی سوال کوی لتانہ چہ بارہ د سپورہ مے کن تہ ورقہ او ایرچہ دا خودختونہ (شکارہ لوی) د خلقو د پارہ او حج پارہ او نہ یلیک وین

تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مِنَ اتَّقَى وَأَتُوا الْبُيُوتَ

چہ تاسو راقلہ او کے کورہ و نہ دشا دا رخ نہ لیکن نیکی دھفہ چا د پارہ دہ چہ پریز کاروی او کورہ و نہ

مِنْ أِبْوَآبِهَا وَأَتَقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ

پہ دروازوں کی طرف سے اور خدا سے ڈرو شاید چہ تاسو خلاصہ بیا مری

در وژے ذکر اوشہ چہ دار وژہ پہ میاشت در مضان کنن فرض ده نوامیان عرب
پد فکر کنن شوا و پزیر کنن دے دار او کو نریدہ چہ پیرہ داسپون مے اول ویرہ او نری وی میاغندہ
او پورہ شہی بیا پہ ویرید و الکی نو چہ دا دے ؟

دی داسوال د خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم نہ او کہ نو قرآن دوی تہ د سوال او د دین
پہ معاملہ کنن د سوال چل خبی چہ د بنی کار د کائنات اجزاء د اسباب بیانول ندی
تاسو داسے سوال کوی چہ د دے سپون مے نہ خہ فائدہ دے ؟ نو خدا بے ورتہ فائدہ
بنکارہ کبر چہ خلق بہ پہ میاشت و قرضونہ و رکوی د طلاق و عدل نو خدا د غیب جیونہ
او د هغه وختونہ بہ پہ میاشتو یجنہ د جواب د مطلب نہ دے چہ کنن د
کائناتو علم بے مطلب علم دے کہ دا بے مطلب و بے نو خدا بے بہ پہ قرآن کنن مجنون
توجہ دیتہ نہ پید کولہ خو پہ دینی معاملہ کنن داسوال بے حایہ د و مجنون برحواس
او عقل چہ کو مے خبر بے پہ خیل تحقیق معلومہ و لے شہی نو پہ هغه کنن د بنی د وینا خہ
کار دے ؟ لعلکم تحقیقون تدبرون کنن ورتہ اجازت اوشہ فکر نہ د کوی
د ابہ کلہ صحیح وی او کلہ بہ غلط وی د دین پہ معاملہ کنن بنی د عقل انسانی د پارہ
د عقل کار و رکوی خلا مے د عقل پہ ذریعہ پیغمبر خبر کی او پیغمبر د عالم غیب
مسئلے خلقونہ بیان کی دا د عالم غیب خبر مے د اخرت او بل ژوندون حالات
یواخے د بنی کار دے او خلق د پیغمبر نہ و غہ خبر مے نر دہ کوی د کائنات عالم

او د دے اسباب او اجزاء خو اول د پیغمبر فرض نہ دے
د سپون مے ہم خلقو عبادت کریک د دے خہ دے برکتی او خہ سپن لکڑی شہ
نو خدا بے ورتہ بنکارہ کچہ دا خوستا خو خدا متکارہ دہ پہ دے کنن نور خہ کمال نشہ د
توجید یو تم ثبوت دے

د دے سوال بے حایہ و لے فکنن پہ یو عجیبہ طریقہ بیان بنی خدا مے وائی چہ ستا سودا
سوال داسے دے لکہ چہ خول کور تہ د شا غار مے راگی او دروازہ پیریدی
پہ بخاری شریف کنن راگی چہ د جا اہلیت پزیر مانہ کنن پہ خلق و حج نہ پس د شا د طرف نہ
کور تہ د تلہ نو خدا مے دوی دے کار تہ نیکی او نہ دے او دوی تہ مے او دے چہ نیکی خو
د بیکہ پہ جدائی کنن دہ او پہ خدا اخلاقو خان بناسنتہ کو لو کنن دہ د حق پہ تاجدار مے

اود باطلونہ پہ جدا یعنی کہن دہ پہ دروازہ او دگور پہ شا کا نوکین نہ دہ دگور پہ
دروازہ او پہ شا کا تلہ دروازہ جائز مباح دی وے دشا د غائبہ لائلہ چہ عبادت اونکی
اٹکنہ لے شوہ۔ نو دیتہ نا جائز اویلے شو پہ دے اصول بہ دیر بدعات ایلیجی
کہ حاجی حج اکی او خان و بدوا و حرامونہ پچ نہ کی ہسے خدہ رسمی ظاہری مغوش
رنگی او خوش بیانی پہ خان کہن را ولی نو داینکی نہ دہ

تقوی دادہ چہ داللہ د محرمات نہ خان بچ کی کوم سیز چہ پہ شریعت کہن مباح وی
پہ شریعت کہن ددے طاعت او عبادت حکم نہ وی دا قسم عبادت د خان جو ردل بدعت
دے لکہ خوبز بنی یوسر پہ غرمو کینہ لایا لید پتوس اکہ چا ورتہ اوی دہ پہ خان پہ
غرمو کین سراجہ منلے دہ۔

خوبز بنی ورتہ اوی کینہ د خان عبادت جو رہ وے اسلام د حکم منلو
تہ والی۔ خود سرائی پکین نشتہ۔

د قبول حج نغہ ما پہ، د حج تحفہ کتاب کہن لیکلی دی۔ ہفتہ او گورے۔ یوہ پکین دادہ
چہ حاجی زوندون کہن خاصہ تبدیلی راشی۔ اول پہ معاملہ کہن بے احتیاطہ و۔ اوس
احتیاط کوی۔ اول د جماعت پابند نہ و۔ د حج نہ پس پابند شہ۔ د غسے نور د صلاحت
خبر ددہ د قبول حج نغہ وی پہ دہ کہن د خداے د لویستی احساس پیدا شہ۔
اودے خداے تہ د نزد دے والی کوشش کوی د خداے ویرہ د خداے
د محبت ذریعہ دہ۔

او کہہ دا سے اوند شوہ۔ نو فرض حج اوشہ او د غسے پہ نفلونکین نے خدہ ثواب
حاصل کہ خونکی او مستقلہ نیکی حاصل نہ شوہ خداے د حمو بن صحیحہ او مقبول
حج نصیب کی امین۔

وَقَالُوا إِنِّي سَمِعُوا اللَّهَ الَّذِي يَقْتُلُكُمْ وَلاَ تَعْتَدُ وَإِنَّ اللَّهَ لَاجِبٌ

او جناب ادکی پہ لاس د خداے کہن دھتہ خلق سرہ چہ تا سوسرہ جناب کوی او نہا یا مکرے بیشک اللہ ذیاتی کوئی

الْمُعْتَدِينَ ۝ وَأَمْلَوْهُمْ حَيْثُ لَقِيتَهُمْ وَهُمْ وَلِحِرَجِهِمْ حَيْثُ

نہ خوخی او اوجنہ دی ہر چہ چہ بیاموی دولی او او با سے دی د کوم خائے چہ

أَخْرِجُوكُمُ الْفِتْنَةَ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ

ادھنکی دودھنی تاسولرہ ادفتنہ (شولک) سختہ دہ دوجلونہ او جناب مکوے دوی سرہ پرخواد مسجد

الْحَرَامِ حَتَّى يُقَاتِلُوكُمْ قِيَرَانُ قَاتِلُوكُمْ فَأَقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ

حرام کن ترخے چہ دوی جناب ادکی تاسوسولرہ پیدکن پس کہ جناب کوی دوی لتاسوسولرہ نواتجناب ادکی شولک و غنہ

الْكَافِرِينَ فَإِنْ أَتَيْتُمْ أَفْئِدَةً فَافْتَحُوا أَبْوَابَ اللَّهِ غُفُورٌ رَحِيمٌ وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى

دکافوانو پس کہ دوی منع شونو بیشکہ خدا ہے بخونکے مہلر بانہ دے او جناب ادکی دوی ترخے

لَا تَكُونُوا فِتْنَةً وَيَكُفِّرُ اللَّهُ عَنْكُمْ إِنْ أَتَيْتُمْ أَفْئِدَةً فَافْتَحُوا أَبْوَابَ اللَّهِ فَإِنْ أَتَيْتُمْ

چہ نہ وی فتنہ ادھی دین دپارہ د خدا پس کہ دوی منع شونو نیلے نشته مگر

عَلَى الظَّالِمِينَ

یہ ظالمانو

و حضرت ابن عباس رضی اللہ عنہما روایت دے ادا ایت پہ صلح د حدیبیہ کن نازل شویک او

خبرہ واسے وہ چہ خوب نبی صلی اللہ علیہ وسلم سرہ د اصحاب بو عمر پہ نیت مکہ

مخبرہ نہ پہ کن لارہ نو د مکہ شرا کا عدلہ راغلہ او ورتہ او دے چہ نہ سخ کال نشے تلے فنی کلا سنے

تہ راشہ او موبز بہ تاسوتہ مکہ خالی کو درے ورخے طوافونہ او ہر خہ چہ کوی ادکی

د اصحاب سرہ فکر پیدا شہ چہ کہ قولش پہ وعدہ تہناب پاتے نشی او دوی بیابہ

زور موبز عمرے تہ نہ پیریدی او یا جناب شرو عمری۔ نوچہ موبز بہ خہ کو دوی

وے چہ موبز خو پہ حرم کن او پہ میا شتو عزت کن جنک نہ شو کو لے۔ نو خدا دے دوی تہ د

جناب اجازت ورکوی۔ چہ کہ دوی تاسودیدت اللہ دعبادت نہ منع کری او پہ لوز

تہناب پاتے نہ شو۔ نو داکار خود فتنہ دے او اوس خود دوی مدافعت ضروری

شہ کہ تاسوپہ احرام کن یئی او میا شتہ عزت وی نو بیابہم ددے فتنہ د دفع دیارہ

جناٹ ضروری شہ او تاسوتہ دجناٹ اجازت دے پہ دے بہ کافر انوکھن داخوی پیدا شی
چہ بیابہ خولک و بیت اللہ د طواف نہ نہ منع کوی او بیابہ لو نہ نہ نہ ما تو ی خو گورے
چہ پہ جناٹ کنز زیتے انکی نہ پاتے خویودا سے دچہ کافران جناٹ نہ کوی او موبن ورسوہ
جناٹ شروع کرو. یاچہ خولک د جناٹ قابل نہ روی او موبن د هغوی سرہ جناٹ
او کو. لکہ خزے واره بدلا کان. ناجورہ خلق. یاچہ هغوی روغہ غواری او موبن جناٹ
کو. یاچہ کتہ او کو نو خرابے او کو. چہ کنے فصلو نہ خراب کرو. ولے پر یکو کور نہ
او سوز و د.

لکہ چہ نن روئے حمونہ سپین روی یور پیان پہ تیر و جنکو نو کنز دے ثبوت
خوئے دے. او لا نورے طیارے کوی.

خلاے وای کوری زہ هسے هم زیاتے نہ خو خوم. او پہ احرام. مسجد حرام
او دا حرام پہ میا شتو کنز خو خا صکر چہ زیاتے انکی

فی سبیل اللہ د مسلمان. او نہ مسلمان پہ جناٹ کنز د مقصد فرض دے د مسلمان
جناٹ د دین د عزت او د کلمۃ اللہ د بلندی د پارہ دے دا د حمله. د قوم
د وطن. د تجارت د آزادی د سمند د قابو کو. د نو آبادی د حفاظت د برآمد د درآمد
د پارہ نہ دے. یہ اسلامی جناٹ کنز هجرت قسم عجبی خیال نشته.

جناٹ د تقوی نہ روستو ذکر شہ دا متقیانہ جناٹ دے. دے طاقت استعمالوی
خوپہ هر چانہ. او د دنیا د کتے د پارہ نہ.

دا اسلامی جائز جناٹ دے. لک د جناٹ او د هغے قومونو جنکو نہ او کورے
چہ تاسو رتہ ترقی یافتہ او مہذب وایئی اوس اوس جناٹ عظیم یہ سن ۱۹۱۲ء و
جناٹ طوفان پہ سن ۱۹۳۹ء کنز تیر شویدی. هیر و شیم او د هغے لکھونو بچو
خزہ. بدلا کان او فصلو نو تہ او کورے د هغوی ایرے لاهلتہ پرتے دی.

او حمونہ دا خیال دے . . . . . چہ دا خلق دیر مخکنس لایا ویر نہ

سری تو بکن ضرور مخکنس تلی دی ولے تاخو هم دا سے کیدہ غواری ؟ تو بہ ربہ
سمرتا. تھریس. او بغال د هغے د تو پود کو لو پہ نہ خمونو کنز سلکی وھی پہ جناٹ
کنز دا قسم حوصلہ مسلمانانو کریدہ او تاریخ پہ گواہ دے. چہ سر بنز جنکو نہ شویدی

خو اس اسلام او د هغه تعلیم ته د قیاسی او زور ویل شوی او د هر مذہب تو مو نو
جنګونه ستا ئل شوی او مومنین د هغوی نقل عقل کنوړو.

برعکس نه منل نه نام نلګی کافور دا خو جہشی ته سپین ویل دی.

خود دے دام طلب هم نه دے چه کنه تا سوک زور زری شوی. بلکه چه جناب
شروع شوی نو بیان راستی مکوے. جناب کین کړے شوک نه ویشی. او جنی دا
ستاخو سره جناب کونکي. هر خاے چه دوی بیا موئی. او دوی د هغه کے بناسر نه باسی
د کومے نه چه دوی تا سوا ښکلی وے. دا قتل خو خه خبره نه ده. لیکن فتنه یعنی د
دین د تبلیغ نه او د بیت الله د طواف نه خلق منع کول د دین زیاته ناکاره خبره
ده. نو جناب کویا د دین نه په منع او د عبادت ته په نه پر یخو د وروا شته. تش
کفر د قتل د جواز وجه نه ده

بل هلایت ورتد کیږی.

چه کورے! هر خاے د دوی سره جناب اکی خو په مسجد حوام د کعبه پیچما
کین ورسره هله جناب اکی کړی دا اسلامي جناب خود د فم د پاره دے او هله ورو
دے چه کافران د دے ابتدا اوی. او مسلمانان د دین د تبلیغ یا په هغه د عمل نه
منع کړی. په دے وخت کین کافران ظالمان شوی او مسلمانان مظلومان شوی نو خدای
املا دیاد مظلوم سره وی او د بعض مسلمانانوسره جناب د تول امت مسلمة سره
جناب دے بیا په تول امت د دے کافرو سره جناب لازم شوی خو په دے دوران
جناب کین که کافرانو د صلح خوا هش اده. یا او د کفر پر یخو ده. نو بیا به جناب بس
شوی او خلاے به د اسلام لویو پوجه د دوی قیر کنا هونه معاف کی. او دا جناب یوله
پسے اسی. تر هغه چه د کافرو زور مات کی. چه بیا تا مو د دین نه نه منع کوی
او تبلیغ د دین اثر د شوی او داسے ښه حالات پیدا شوی. چه هر سر په ازادے
د خلاے د رضا د پاره د بنداری کوی او هیچ ویره ورسره د چا زور ورنه وی او
په خوشامند او منتونو خپل دینی کار نه کوی.

د دے عمر د قضا پورے مکه معظمه د مشرکانو په قبضه کین ده کعبه د

متانونه د که ده مشرک او مشرکان پکین ازاد و او مومنین او اسلام پکین

مخلوب او کمزوری و وہ کہ دوی پہ دے گذاردے زور نیاتی نہ منع شونوبس کارا شہ دا
 جناٹ او مقابلہ خوید دے وجہ جائزہ وہ چہ دوی ظالمان وکاوچہ اوس دوی ظلم نکوی
 نواب بیاموندہ پہ لارہ پوہہ شو۔ جیتے کس قدر احق نہ دے حاصل چہ کئے بل سرے پہ
 خیل دین منلو مجبورہ کی۔ داز و لکیری ظلم دے چرتہ چہ ظالم سر اُچتوی نو پہ مسلمان
 لازم دی چہ انصاف پیدائی او ظلم نل کی۔ دیکے نہ اللہ اسلامی مرکز جورہ نو چہ
 پہ دگنن و کافرا دوی نہ پہ دے وجہ دانتهو "نہ مفسرین مطلب مسلمان والے
 آغشتہ دے چہ دوی سرورہ خبر دے دی یا جناٹ او یا مسلمان والے۔ دریمہ خبرہ
 چہ جز یہ وہ داد دی دیارہ نہ وہ

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتِ قِصَاصٌ فَمَنْ عُتِدَ عَلَيْكُمْ

میاشت دعت پہ مقابلہ دیا شد و عزت کین دہ او عزت نہ پہ برابر دے دی پس خوف چہ تاسو زیاتی او کی

وَأَعْتَدُوا عَلَيْهِ مِثْلًا لِّمَا أُعْتِدَ عَلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ قَوَّالُونَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ

تو تاسو بدلہ دنیائی دکر دی دھتے او سرورہ او د خداے نزدیک دے او پوہہ شے چہ بیشک اللہ سرورہ

الْمُتَّقِينَ ۝ وَانْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى

دیر ہیز کارا نو دے او خیرات او کی تاسو دخلاے پہ لار کین او خیل خان دخیلا لاس

الْتِهْلُكِ ۝ وَاحْسِنُوا إِلَى اللَّهِ يَجِبُ الْحَسَنِينَ ۝

ہلاکت نہ مفور نہ دے او بندہ کوئے اللہ نیکو کار خوب نہ دے

پہ شہینم کال دھجری کین دخالی پہ میاشت کین چہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم سرورہ
 دمر کر و عمر دے دیار تلے دے و کافرا نو پہ کانر و اغشو مومنان و لیشی و و او د جناٹ نخے
 ئے جور دے کر دے دے۔ نوا خبر پہ دے صلح اوشوہ چہ مخے کال سکندہ بہ تاسو
 راشی او سخ کال موبز تاسو نہ پیرید و مخے کال بیاد مومنا نو سرورہ شک شہ چہ پہ
 کافرو خ اعتبار پکار دے کہ بیا جناٹ شروع کی او پہ لوز تہینک نہ شعی نوا د و کہ

دوی جناب کوی نوکوی بہ مونہ خوبہ احرام او حرم کنس جناب نہ شو کولے خدائے
 پہ دے ایتو نوکنس دیتہ ریوہ قاعدہ خینی چہ ہر کلہ مشرکان د عزت د میا شتوبے عزتی اُکی
 او جناب شرو ع کی نو عزتوند پہ برابرے سرہ دی چہ دوی د دے مقامات ا و
 میا شتوبے عزتی ا و کی نو ستا سود پادہ ہم د جناب اجازت دے او چہ خولک
 پہ تا سوزیلے کوی نو تا سو ہم پہ دوی زیاتے دھنوی او مرہ اُکی دانیاتے نہ دے بلکہ د
 دھنوی دزیاتی سزادہ پہ قرآن کنس د مکر پہ مقابلہ کنس مکر او د توفیق پہ مقابلہ کنس توفیق
 د عزتی پہ قاعدہ رُغلے دی نو د غسے دلت ہم "اعتدائے" او "اعتدائے" دے د عزت
 میا شتے سراجب ذیقعد ذوی الحجہ او محرم دی پہ دے کال دی د ذیقعد پہ
 میا شت کنس د عمرے د پادہ قلہ نو پہ دے میا شت کنس د دی سرہ د جناب غم و نو دیتہ
 اجازت اشہ د عرب جا ہلان د جہالت پہ سر و خوکین خاور میا شت جناب
 نہ کاؤد او حنون سپین سربانی یورپیان ہر د بنت د جناب نگر وھی۔

شرعی جناب دے د پادہ دے چہ ظلم زیاتے قتنہ او د دین نہ منہ کول لوسے کی امن
 ازادی عدل او احسان پید کی اسلامی جناب قہ لک فکر اُکی او لا محکے خدائے وائی
 چہ پہ دے جناب کنس د خدائے نہ ویرہ کوی چہ د مقابلہ خلق و دزیاتی نہ پہ سزا کنس تا سونہ دیا
 او نہ شی او دا حک چہ خدائی امداد د خدا تر سو سرہ دی دوی حک کہ کوی چہ دوی
 مظلومان دی او د حق مکرری وی او د جہاد او قتال د پادہ د مال لکنت ہم کیری
 نو حکم دتہ کیری چہ کورے لکنت بہ کورے شوم والے ا و نکے کئی خا نوند بہ پخیل رھلت
 تہ او غور زوے او د لکنت د خدائے د دین پور تہ کولود پادہ ا و کی پخیل شوقوند پہ
 دے مہ پورہ کوی کہ مومنان کجوسی ا و کی او د سلع دا نخلی او د جناب چلو نہ زردہ نکے
 نو د دشمن مقابلہ بہ ا و نکرے شی او ہلاک بہ شی او د خان او مال قریانی تول امت
 مسلمہ کوی کئی دے نتیجہ بہ د اشی چہ کل امت بہ ہلاک شی ۱۲۔

ابوایوب انصاری رضوائی چہ د ایت حمونہ د انصار پہ بارہ کنس نازل شویکے
 دے وائی چہ ہر کلہ خدائے اسلام لہ عزت او نور و رکہ نو مونہ انصار پہ کور کنس ا وے
 چہ بیرہ حمونہ کجوتہ با غوندہ شورش چہ ا وے دیتہ مخہ کوا و دے حفاظت
 او خدمت او کړو دا دیر برباد شویدی نو خدا ادا ایتونہ چہ وَاَنْفِقُوا الْکُتُونہ اُکی

نازل کرے۔ نو ہلاکت گویا دکورنو پہ اُسید و او د مالونو پہ حفاظت او د غزانہ
پہ پاتے کید و کن دے۔

او والی چہ دا جواب ابو ایوبؓ پہ صفحہ وخت کین در کرے و و۔ پیکوم وخت کین
چہ یو مسلمان پہ قسطنطنیہ کین پیرو میا نو کافر انوکین و و داخل تہ۔ او جنٹ شرو عکدا و پہ دیکین
شہید شد نو مسلمانانو و چہ دا ہلاکت تہ غور زیدہ دی۔ نو ابو ایوب انصاریؓ او چہ دا
ہلاکت تہ د تاسود ہلاکت دایت شان نزول نہ یجی۔ ہلاکت مالونہ کتل او غزانہ کولونہ والی
او دا انصار و غوختہ چہ مونبر دلف وخت دپارہ دلے او کو۔ نو خدا ے د دینہ منع کرے
او د دے و چہ دادہ چہ کافران خوھر وخت د مسلمانانو پہ خلا طیارائی کوی۔ مالونہ لکوی
خانو نہ نکرہ کوی بل خواک مسلمانان تش مالونہ کتی او وسلے ناخلی۔ و جنٹ چلونہ نہ زہ کوی نو کافران
بہ پہ دوی حملہ کی۔ او تباہ بر بادہ کی۔ نو مال کتل ہم ضروری دی حکہ چہ غریب قوم ہم دچا د مقابلہ
ندوی۔ او بیاد مال پہ سامان جنٹ پہ دیر فراخ دلی لکول پکار دی چہ مسلمانان پہ
محفوظ دی۔

تاسو پوہہ شومے چہ د مسلمانانو جنٹ مدافعانہ او جوابی جنٹ د دوی پہ خیل جنٹ
کین د مقصد لری چہ د خدائی دین دعوت و خوک نہ منع کوی د مسلمانانو پہا د لو جنٹ کو کین کہ د سرد میا نو
سرہ جنٹ شوی دی۔ نو داپہ دے و چہ چہ رو میان بہا تله او مسلمانانو نہ بہے خس و نہ سول
بل فارسینا و چہ دوی تہ خوین بنی صلی اللہ علیہ وسلم دعوت حق اولیہ نہ نو د دوی بادشاہ
ہفتہ تکرے تکرے کہ د عمر نو د فتوحات و چہ دا و چہ دوی بہ چہ فتح او کرہ نو دیر
سرحمانہ سلوک بہ دوی د خلق سدرہ او کہ نو خلق بہ پہ دے دیر خوشحال شو۔
د اسلام پہ جنٹ کو کین دے کوی جنٹ نہ دی “د بدر” د احد” او د “احزاب”
دادرے دایہ پہ مدینہ د حملے پہ وجہ شیدی د مکہ فتح” د اہم پک و چہ دوی مسلمانان
حج نہ نہ پریخودہ

نن بہ ہم خمون جنٹ نہ ہلا اسلامی شہی او خمون حکومتونہ بہ ہلا اسلامی الکرے شہی چہ دعوت حق
جذبہ پکین و پخیلہ ہم دینارہ وی او نور د قومونہ ہم د حق دین رسولوارا د لری
او چہ اول د اقسام کارونہ پخیل ملک کین جاری کی۔ او بیاد کافرانو پہ ملک کین د تبلیغ کار
شروع کی۔ لکہ چہ تبلیغی جماعت نن کار کوی۔ خدا ے د ورلہ دیر مگر پیاد کی امین

يَحِبُّ الْمُحْسِنِينَ حُومَنْ خَلَّ شَ جَامِد. بے حُانہ یو اے پیدا کو نکلیں قدر کندے ہفت
 جو نہ دے دے خوشالی - خفکان - محبت - قار - انعام - او عذاب و قدر نکلیں دے دینکان
 سرہ محبت کوی او کا فران بدی شی
 اَحْسِنُوا - یہ اخلاص عمل کوی بیکار منہ کوی

وَاتِمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ
 امیرورہ کے حج اور عمرہ دھند آویارہ پس کہ منہ کرے شوئے ناسو نو قربانی چہ کہ وہ بیا موے (ا کی)

وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ
 او سرور نہ خریجے تر حلقے چہ قربانی و قربانی خائے تہ اور سی پس ہفت خولک چہ

مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ
 ناجورہ وی لتاسونہ یادہ تہ سرخہ تکلیف وی نو بدلد و ورکی پہ رو جو یا پہ خیلات

أَوْ نَسَاءٍ فَاذْكُوا ضَعُفَ ثَمَنِهِمْ وَلَئِنْ لَمْ يَجِدُوا مِنْكُمْ ضَعْفَ ثَمَنِهِمْ
 یا چہ تاسو پہ امن شے نو چا چہ ترجمہ پہ عمرے فائدہ اغشتہ وی نو طاقت برابر

مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فِصْيَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فَمَا فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ
 قربانی و او کی پس خولک چہ قربانی بیانہ موی نورڈے داو نیسی دد دج پہ ورجو کن او اوہ چہ

إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَ حَاضِرَةٍ
 میر تہ را شے تاسولہ دالس یورہ دی داد ہفت چا دیارہ چہ کورے پہ ملک کن

الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ •

نہ دی او ویریزی د خدائے نہ او پوہ شے چہ خدائے سخت عذاب و کو نکے دے

اول اول د سروجے ذکر اوشہ چہ پیر رمضان کن روزہ نیسی بیاد حج ذکر اوشہ حکم چہ
در رمضان نہ دستود حج میا شتے شروع شی. دخالی بہ میا شت کن حضرت و عمرے ارادہ اگر
نومش رکا نو منکر. محکے کال و دسره بیا فکر شہ چہ ہسے نہ دوی راسو جناب اکی نو دوتیر د جناب
اجازت اشداد اسلامی امتیازی جناب چل او غرض ورتہ انھوے شہ. نو بیا ہفے د حج
مضمون تہ گرجی. او د حج مضمون پورہ کییزی.

حج پورا برا ہیمنی فرض و وجہ د دینہ قول خالق خبر و. خوبین نامنا سبہ خبر سے
پیل شریوے نو دھن اسلام اصلہم کو خلیا مے دائی چہ پورہ حج او پورہ عمرہ اگی.
مطلب دادے. چہ دے ظاہری کارندہ ہم سم کی او پیر نہ کن ہم اخلاص او د خدا
دضا غرض او گنری چہ سوداگری. ریاء او شہرت پکین رانشی. کنی کر داخیز و نہ مطلب او گزیدہ
نو بیا بہ حج پورہ حج نہ وی. ناقص حج بہ وی. خمونز پینتانہ حاجیا چہ د حج د مسئلو او فرائض
او واجباً تو نہ بے خبر و وی ہنوی بہ خرنانک پورہ حج او کی؟

پدے کن ماتیو سونہ کریدی چہ ہلکہ حج کن شہ کارندوی! نو خولک دائی چہ خور
بنی صلی اللہ علیہ وسلم د قبر مبارک زیارت تہ حج دائی حال دادے چہ زیارت
د بنی صلی اللہ علیہ وسلم د حج سر نہ د فرض و نہ د واجب او نہ د سنت و تعلق دے
د حج نہ محکے یا روستوزیارت کییزی. چہ خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم تہ سلامونا شی
کہ چاز زیارت او نہ کہ نو خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم بہ تر خفہ شی چہ حکماء تبلیغ
برکت د فرض حج او کہ او مالہ ملاقات لہ ہم را نفلے خو حج بہ اوشی.

د حج مقصد صرف د اللہ رضا پکار دہ. نام ناموس. تجار. لوی د غرض نہ وی
د حج بہ پہ جہالت کن ہم کیدہ خوناقص نو منک تہ دیوہ حکم اشدہ.
د دوجہ مایوہ رسالہ "د حج تحفہ" جو رہ کریدہ چہ پہ د داجہالت تر خفہ حد لہ
شی تا سوے او گور مے!

حج فرض دے او د دہ فرضیت دا حد د جناب نہ رستو بہ خاورم سکن کن
شویہ. لیکن د مسلمانانو د حج طاقت د کافرانو د غلبے پہ وجہ نہ و. طاقت ہلہ رانے
چہ د کے فتم اوشوہ او دافتہ پہ اتم سندنہ کن اوشوہ. نو اول اول حج د ابو بکر صدیق
پہ امارت کن پہ ہم سندنہ کن اوشوہ او د خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم طیار مے و د

یہ دیکھیں شرکان د بلیت اللہ نہا خکے شو او پے استنہم کال خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم
سرع دیو لکھ خلیو شیت ندو صحابہ و حجرا و کہ جمہور علما والی چہ حج فرض شوے
مخکے و د۔ خو عمل پے نہم کال کنی شروع شہ۔

پہ حج کنی دہرے فرض دی

(۱) د میتقات نہ احرام ترل۔

(۲) پہ عرفات کنی اساریدل۔

(۳) طواف زیارت د کعبہ۔

(۱) سعی پے مینہ صفا مسرود کنی

(۲) سرخریل یا قلیچی کول وغیر واجب دی۔ چہ کہ صفہ اونہ شی نو فدیہ

بہ پے لازم میزی۔

پہ عمرہ کنی او حج کنی دافرق دے۔ چہ حج فرض دے او د اقسام ذی الحج نہ ترویبارم

پورے خاص پے د کور کون کی میزی مخکے روستون کی میزی او عمرہ سنت دہ خو چہ شروع

شی نو پورہ کول یا قضا کول ضروری شی او پے کال کنی بغیر د حج د خا صورو کونہ بل

هر سخت کی میزی او پے عمرہ کنی د عرفات اساریدل نشته۔ نور کاروندے د حج ہسے دی

احرام۔ طواف۔ سعی۔ او حلق۔ باھر مٹی۔ مزدلفہ۔ او عرفات تہ پکنی تلہ نشته

کہ پس د احرام نہ سرگد مرض پے وجہ یا د دشمن پے وجہ پے حج یا عمرہ قادر نشہ نو دے د

بیا چہ خومرہ قربانی کو لے شی قربانی حلالہ کی خو کہ قربانی د کعبہ خواندہ لیکل ممکن و د

لکے سرگنا جو رہ و ونہ شے تلہ۔ او امن و امان و و۔ نو د قربانی چا حاجیانو خان سرہ

بو تلہ نو چہ تارینج د حلالے لے لے شی نو ہلہ بہ دے حلق کوی او حلالہ میزی بہ مخکے

بہ سر نہ خری د غسے کہ کعبہ تہ رسیدہ د کافرو پے وجہ ممکن نہ و۔ نو پے میتقات کنی

د نہ د قربانی حلالہ کی نو بیا د خان تہ سرخری او حلالہ شی او کہ د دے

طافہ ہم نہ و۔ نو پے کوم کھائے کنی چہ حلالہ کو لے شی۔ حلالہ د اکی او سر د

۱ خری حلال بہ شی

او کہ یوسری احرام ترلے و۔ او نا جو رہ شہ او نا جو رہ تیائے د سے وہ چہ د

سرخریل پکنی فائد من و۔ نو سر د خری۔ یا پے سرکنی نے رخم دے یا سیکے دی

چه دے دے دے پر وجه یہ تکلیف کن دے نودے هم سر خریله شی. نوده له
اختیار دے چه دے بدل کن دے رے اُنسی یا شپکو مسکینا نوده خوراک و دل کی
یا د بے قربانی اکی

محلہ. د قربانی خائے چه منی ده. هُدای. اُخر. غوا. بزه.
اوجه امن پیداشی دشمن ویر لے شی. یا د ناجور تیان جور شی. او د عمرے کاروند جگر نه مخک
پوره اُکی. او حلال شی. نو د دے فائده اغشتو پد وجه به د قربانی کوی د عمرے پر وجه
ده ترجحه کنده لے جا مے واغوسته او جگر له به احرام پر خائے د میقات د مکّه نه تری نو پده
قربانی لازمده شوه به یواخه جگر کوئی او یواخه عمره کوئی قربانی نشته.

حُمونب د خلقو اکثر چونده متمم دی حکم چه مونب د جگر دور خوند اکثر مخک د جگر به میاشتو
کنس یا مخک اُرسو. نو د میقات نه د عمرے نیت او کو. او چه عمره او کو نو سَر و خلو
او حلال شو بیا پد اتم د ذی الحجّه د مکّه نه د جگر نیت ترو دے ته جگر متمم وائی و هُمونب
به جگر کنس قربانی د متمم قربانی ده د مالدار ی هغه قربانی نه ده که هغه بهر کو کنس و ارثان اکی
نودا به مالدار ی هغه قربانی شی یا به د سفر پر وجه د غه سا قطره شی.

او که د چا سخه قربانی ندوی یا مال و رسنه ندوی نو پده بیا د سرگرو دے د جگر به
سر و خوکین او مشه اتم نه هغه د ذی الحجّه یا د دینه مخکین. او اوه سر د هغه چه دطن تدر اُرمی دا
پوره لشر د هغه د متمم د قربانی به خائے ولا دے دی

د اتم یعنی اول عمره بیا حلالیده. او بیا جگر یواخه د مکّه نه بارائی خلقو د پاره جائزه ده
پدی د اگر انده چه د وطن نه د عمره د پاره جدا سفر اُکی او د جگر د پاره جدا سفر اُکی او
د مکّه د اُسید و نکود پاره د دے اجازت نشته. د بارای نه مطلب د میقاتو نو نه باهر
اُسید و نکو دی

پد کار و نکین مطلب د خدا نه ویر و پیداکول دی. حاجی به د حصول د جگر مطلب گزری
د ویم قسم د جگر "قران" دے چه د عمره د جگر د وار و یواخه احرام اُتری
د ویم قسم د جگر چه یواخه د جگر نیت اُتری دا جگر اُفرا د دے به کجده کنس که به جگر
کو نو ثوابونه حاصلیدی نو پکنا هونود لته پکوکین د عذابونه هم دید ده حکم خدا مے او چه
إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ خدا مے سخت عذاب و کو کنس دے.

د جگر قسمونه

متمم

قران

افراد

اَلْحَجُّ اَشْهُرٌ مَّعْلُوْمَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيْهِنَّ اَلْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا

د حج معلوم میا شتہ دی پہ چاچہ پہ دکن حج فرض شئی نوذہ کوروالے کوی ادنہ

فُسُوْقٌ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ وَزَادَ

نہ پاتے ادنہ جنات پہ حج کنیں اوکوہ نیکی چہ تا سکووی اللہ ددینہ خاہے او تو جعبہ

فَاِنَّ خَيْرَ مَا لَزَادَ التَّقْوٰى وَاتَّقُوْنَ يَا اُولٰٓئِی الْاَلْبَابِ

کی پس بیشک غورہ تو خہ پر ہی زکاری دہ او ممانا بیر نیکی اے د عقل خام نہ ائو ۔

د حج میا شتہ خاقوتہ د ابراہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام د زمانہ معلوم چہ سوال

ورد کے اخترازی القعدہ دخالی میاشتہ دلجی دوی اخترمیاشتہ دیہ میاشتہ کنیں ہر مکہ

چہ اغواری د حج احرام ترے شئی دد میاشتہ نہ مخکے د حج احرام جائز نہ دظاہر ایت

نہ خود اسے بندکاری اگر چہ امام ابوحنیفہ رح او امام احمد رح دئی چہ احرام دد میاشتہ

نہ مخکے ہم جائز دے دا مخکے چہ امام ابوحنیفہ احرام د حج رکن نہ منی بلکہ دا حج شرط دے

خوسرہ دکر اھتہ او امام مالک رح دئی چہ بے کراھتہ احرام جائز دے

فَمَنْ فَرَضَ ددینہ مطلب احرام ترل دی

سرافت د شہوتہ پید اکو لو کار دند او د کرونہ اشارے کنائے جِدَالَ جھکڑہ

فُسُوْقٌ ہر قسم بے حکمی

چہ احرام اتری نو خدے پردہ پابندی کوی چہ کوروالے بہ نہ کوئے کنحل بہ نہ کوئے

چاہہ بہ سپاک نومونہ ناخلے جھکڑہ بہ نہ کوی پید کر وکنیں د سفر پر وجہ بد اخلاقی

پیدا شئی خلق یوبل تہ قاریزی دیو بل عزت ورتہ گران شئی پید کنیں دخلائے دامطالب دچہ خونین

جہ قابوشی د حرم عزت کوی او پید پیاک خائے کنیں کنا ہونہ پید پید مخکے چہ دلکنیں لوالبو

د مکان د شرافت پید وجہ یو پید لا کوی نو د کنا ددیروالی پکنیں ہم ویرہ دہ داخلہ ائی دربار

دے دے دخلائے پہ حضور کنیں دچلے لویئی مالاری او نورے نیکی دند ستائی اوچا

تہ دے سپاک نہ کوری خلائے وائی چہ تا مسو خان داسے نیاک او سائے نو خدائے

یہ دے عالم دے چہ پہ دشق بدستا سو نفسو د نیکو کو لو قابل شی او چہ وطن تملار شہ
 نو د غسے بہ خیلے ژبے قابو ساتے
 حج و عالم اسلام جلسہ قدرندہ دالکھ د مونو او سز کوۃ یو فرض دے
 اوتو خے د حج جمع کی نو ہلہ حج لہی پہ سوالو نو حج مکوے پہ سوال کنس سر پہیانو
 نہ پاتے کی بی۔ یا دا چہ پہ حج کنس د نیکو پنے جمع کی او حمانا ایرین و عقل خاوندانو
 د بل چاد ویک کاوندہ مکوی نو ویرہ واقعی دخلے نہ پکاروہ۔ د دیندہ اہم معلوم
 شوہ چہ د ژوند دیارہ کار نہ کول او د بل پہ طمع امیدل چہ بل بہ لکی دا بہ اخدم
 او دینہ نیکی دیل بند کار نہ دے

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّنْ رَبِّكُمْ اِذَا افْتَضِمْتُمْ

نشتہ پہ تاسو شہ باک کہ طلب کی تاسو فضل د طرفہ در پہ خیلہ نہ پس کو م وخت چہ کوچ کوے تاسو

عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوْهُ كَمَا هَدٰىكُمْ

عرفات نہ نو یاد کی خلد سے پہ خواہ مشعر حرام کنس او یاد کی دہ لہ لکچہ ہدایت کرید تاسو

وَ اِنْ كُنْتُمْ مِّنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الضَّالِّينَ ثُمَّ اَفِيْضُوا مِّنْ

اگر چہ مخکے د دینہ تاسو د گمراہانو نہ دے بیا کو چہ اد کی د

حَيْثُ افَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ

ہفتے خاے نہ چہ د کو م خاے نہ خلق کو چہ کوی او دخلے نہ بخند او غوار بیشک اللہ بخولک او مہربان نہ دے

دے تیر وایتو نو کنس د حج متعلق دا سے ذکر او شہ چہ پہ حج کنس بہ دینی تو خے جمع کوے او عقلمند
 خلق بہ دا کار کوی او چہ بے عقل سر کوی نو ہفتہ د مخیال نہ ساتی او د حج پہ ورہو کنس بہ بے د
 نیکی نہ بل کار نہ کوی

دا حج بہ عمر بو یوہ مند عی کازلہ پہ د کنس بہ سوداگرے کیدے او کسبوند بہ پکنس کیدہ پہ تجارت
 کنس ضرور کازل او جناٹ جھکڑہ کی بی دے نہ چہ منع اشوہ نو خیال پیلہ شہ چہ گرا تجارت
 بہ پکنس ہم نہ کی بی پہ دے ایتو نو کنس مونو نہ ناخوے شوہ چہ پہ حج کنس تجارت منع نہ دے خو

مقصود حاجی به حج دی پید و پید در سجد کین غیر مطلبی چیز به سوداگری کنی اودا به داسه
مصلو مین پی چه که سوداگری کنن کینه موی نو جله کئی ادکئی نو نه کئی داسه سوداگری
به حج کنن منع ده -

خه سوداگر و عمر بودا کس ایده داسه خلقود خود نبی صلی الله علیه وسلم نه تیوس
کپ مے و دچه خمون بن سرده دگ کار و نو حج کی بی بی ؟ نو خوب نبی صلی الله علیه
وسلم و دت و دگ اولے تا سوطواف نه کو مے ؟ ادا تا سوسعی نه کو مے ؟
والی چه خودا اجازت نه و دسرا غله نو پیر اول اول کنن به مسلمانان نو دکانونه
بند کیره . دالاجنا حرقه موبز نه دابنکاره کوی چه به تجارت کنن اجازت شته
خو اخر وخت به به لکی او د خله مے نه فضل په تجارت غوخته هم یو قسم عباد
و مے خو به نه کو لو کنن به عبادت نه فراغت دیر وی . نو نه کو لے غوره دی او خاصه
دآتم دی الحج نه تر دیار لسم پور خود تجارت نه کول دیر غوره دی او خبره
خودا ده چه به د مے پاکه زمکه کنن دنیا وی قول شفاونه پر بخودل دیر کمال د خفا مکی
د باراهی خلقود پاره

په حج کنن په عرفات کین د عمر نه په سر و خر تر مابنا اساسیدل فرض دی او چه مابنام
شی نو به د مانخه د مابنام نه به د عرفات نه ماروان شی نو به د مابنام کنن مزدلفه
ده د غلته بدرا رسی او د مزدلفه په جما کنن یاد هغه خواد شاته به تهاوشی او د مابنام
او مابختن موخه به د مابختن په وخت کنن بغیر د سنت د فاعله نه (وکی -

اَفْضَلُ . تَوَلَّى تَوَلَّى تَلَهُ . فَضْلًا مَال

مشعر حرام په مزدلفه کنن دیو غر نوم د مے چه په هغه کینا ماس دیره دی د مے
غره نوم قنحر او مشعر د مے . د مے مشعر حرام خلک والی چه د اد عزت مقام د خول
والی چه مشعر حرام دغه قول حای مے د چه د عرفات نه تر مزدلفه پور د مے په د مشعر حرام
کنن به د ماکا نه تکبیرونه لا اله الا الله اولیات والی -

چه د مشعر مخر او کی نو چه بنه رنواشی . نو د مزدلفه نه به روان شی د خدا
یاد به د خله مے د هلاکت په مطابق کوی

اگر چه مکه تا سوکراهان دی . هغه کس راهی داوه چه د خله مے او د هان

یہ منہ کن دوی شریکان جو رکری و و
والی چہ قریشوید عرفات تہ تلہ نکلول او یہ مزدلفہ کن بہ صمدار و و چہ دوی
و عامو خلقونہ تمینا اوشی و خدا ے مساوات دپارہ عرفات تلہ یہ صمد چافرض کرہ ادبیا
یہ مزدلفہ کن و اختر شبہ اشی و سحر پی جمع مفا تہ کوچ اوشی
یہ عباد اتو کن جردا سے عبادت و چہ دفخر او لویٹی پکن نخہ نشہ مساوات ادبوا بر
دے او خدا ے نہ و ہفتہ گناہونہ معافی اغوا رہے کوم چہ تاسو و حضرت ابراہیم علیہ
الصلوٰۃ والسلام پہ جرن زیلہ کے او تبدیلی کریدی یاد حج یہ اذکار و کن و استغفار
میلے شی۔ حکم چہ خدا ے بخونکے او سر بانہ دے

فَاِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا لِلّٰهِ كُنُوزَكُمْ الَّتِي كُنتُمْ تَكْسِبُ

پس چہ پورہ کی تاسو کاروند حج خیمیل نو یاد کرے اللہ لرو لکچہ یاد دل بتا سو پورا نچل یاد ہفتہ نہ نیا ت

ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي

پس بعضہ لہ خلقونہ ہفتہ دی چھا و رہے غموزنہ کی مونز تہ پدیا کن او نشہ یہ

الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ ۚ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

آخرت کن دوی بخوہ او بعض دوی نہ ہفتہ دی چھا رہے غموزنہ کی مونز تہ پدیا کن غورہ بخوہ

وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۚ اُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ

او یہ آخرت بخوہ بخوہ او بچہ کے مونز آورد دوزخ نہ داہفتہ کسان دی چہ دوی دپارہ بخوہ د

مِمَّا كَسَبُوا ۚ وَاللّٰهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۚ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ فِيْ اَيَّامٍ مَّعْدُوٰدٍ

د کسبو ز دوی نہ او اللہ زر حساب کوکے دے او یاد کی خلا ے یہ ورخو دشمار کن

فَمَنْ تَجَلَّٰ فِيْ يَوْمَيْنِ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ ۚ وَمَنْ تَاَخَّرَ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ

پس چاہے تا دی او کرہ یہ دوی و رگوئی نو گناہ نہ نشہ او چاہے دستور لے او کہ نو گناہ نہ نشہ

دیدار دے۔

اود خدا نے نہ غوغختنے مطلب داد چہ یہ ہفتے طریقہ اولیٰ کو مے چہ خدا اود مطلبون
دپارہ مقرر ککریدی اودائی چہ موبن د عذاب اودرنہ اُسائے کو یاد مے وائی چہ موبن د ہفتے
شم و تو نو نہ اوکنا ہونو نہ اُسائے کو م چہ سر اود رتہ ساسوی

د دنیا چوند دن پہ کب نہ کیزی چہ چوند دن کو کجا نر کسبونہ دی اود پہ ہفتے کب نہ دبل ضرور نہ
وی ہفتہ مگر مے شی اود چوند چوند بند کی د خلق و سرور د شریعت داد ابوہ خدا
سلوک اُسائی پہ عملون کب نہ خیر خیال اُسائی د مشرنہ خان پچر کی دنیا دا اخوت ہسے
مطلبی سیز نہ دے بلکہ دے یہ دنیا کب نہ حسنہ غواری دانہ چہ کب نہ دنیا غواری
دا آخرتہ غورہ چوند دن داد مے چہ یہ زہرہ کب نہ خلوص پیدا کی خیر یونہ اختیار کی
نیلک عملونہ کی در نہ یلو خواہش اتونہ خان پچر کی خدا مے فر ارض ادا کی پہ دے بہ ددہ
د جبے دعا و عمل یوشی اود دنیا یہ چوند اودا آخرتہ چوند کب نہ غورہ برخہ
واغلی کہ دا سے عمل اوند کی او تش بہ زہرہ د دنیا و آخرتہ دپارہ غورہ برخہ
غواری نودا قانون خدا نہ دے چہ کب نہ دے قدر مے و ہر چا دپارہ
خلاف عادت قبولیت اوشی۔

یوا مے دا آخرتہ غورہ برخہ غوغختل اود دنیا ہیچے طلب نہ کول دا ذکر دلہ
اوند شہ نودا یا خو حکم چہ دا سے افراد دیر کم وی یاد مے کیدہ د دین فطرتہ
د قاعدہ نہ خلاف خبر دہ دا سے بہ عیسا یا نول کول نو پہ ہفتوی باند دین یا بندی
او کولہ پہ کب نہ خان دا ولا دبی بی دکا وند یا نو حقوق پائے کیزی اود دہ د خوراک
سکالی پیٹہ بہ قوم پر یوچی اود پہ د قوم مالی حالت خرابیزی او قوم چہ کمزور مے شی
نو کافران بیاد مسلمانان د تباہی سبب کرچی۔

وائی چہ خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم پہ مسلمانان کب نہ یوسر ولیدہ چہ د خواہر گوری
پہ شان تپ اول تپتہ وو خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم دتہ مے تاخہ دعا کریدہ چہ دا د
حال دے ہفتہ اودے چہ ماخدا مے تہ سوال کرے وو۔ سر بہ امالہ چہ کوم عذاب د پیاو
بد عملو پہ د جبہ دا آخرتہ کب نہ کومے ہفتہ سالہ پہ دنیا کب نہ را کے نو خود نبی صلی اللہ علیہ
وسلم و تہ او مے پاکی دہ خدا مے لہر تہ د ک طاقت نہ لے مے دا سے سوال دے نہ کافر

چہ رَبَّنَا اتِّقَانِ الذُّنُوبَ حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقَدْ آتَاكَ عَذَابُ النَّارِ

خدا یہ مال پر دنیا اور آخرت دوا رکھ کر غورہ بر خور دے کہ اور عذاب دامن سے آسان ہے ..

او خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم ورتہ دعا او کرے نوجو پر شہ.

د دنیا غورہ بر خور دے صحابہ کرام مو پندمانہ کنیں پر جہا دکن مال و غنیمت دوا دپہ

آخرت کنیں غورہ بر خور شہید والے دوا او اکثر صحابہ و بہ شہادت و غنیمت منفیات

خو خہ دوا دوا دعا بہ خوب نبی صلی اللہ علیہ وسلم دیوہ دیوہ کولہ.

خدا اے والی چہ داقسم خالق بہ دخیل کسب بر خور بیا موئی. دتس دعا نہ! بلکہ دعا او

بیا ددعا نہ پس بہ کسب الکیدل و جزاء سبب دے دغسے دآخرتہ خوشحالی دعا او بیا د

دے دپارہ چہ کو کم کسب قرآن او خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم خو ولے دے ہفکول

فرض او واجبات سنت او مستحبات چہ دالکی. نو خدا اے والی چہ نہ

دیوہ زحساب کو نکے یم. د کسب او د جزاء پر مینہ کنیں وخت نہ لکی او داقانون خدا

خو مونہ پر دنیا کنیں وینو چہ د کسب دینوی بدلہ فوراً خدا لے و رکوی نو دغسے د

آخرت قانون ہم دے دنیا ک او بدعی لو نواثر د آخرت بہ دروازہ چہ

قبر دے سہری تہ ہکارہ شہی. او والی چہ نبی آدم بہ بہ ستار کہ سپ کنیں دخیلو

نیکو اید و عملو نواثر نہ بہ خیل خان کنیں ادینی

او. یہ معنی دبل دے چہ دمور پلار دیا دتہ زیات ذکر الکی.

مخکے والی چہ دشمنیر بہ ورخو کنیں خدا اے یادہ وے. داد دشمنیر ورخو دمنی داسار

ورخو دی تا سوتہ ما. دحج تحفہ کتاب کنیں او پد تفسیر کنیں بیان کریکے. چہ پنہمہ

دلوئی اختر چہ عرفات تہ لار شہی نو دغلت مخکے خلق ترمانہ نام اساروی اور دستہ

خلق دلسمہ شہد صیانہ دالک مخکے پورے چہ اسار شہی نوحہ اشہی. لسمہ شہ

بہ مزدلفہ کنیں کوی او سحر دمانہ نہ روستو منی تہ راروانینہی چہ معنی تہ او و سیوری

نواول بہ دمنی ہفہ غت شیطان چہ مکے معظمہ طرف تہ داولی. کانہری بہ د

مزدلفہ نہ متول کری وی او کانہری بہ لسمہ ورخو بہ مشوری شیطان و لیشتل دی

دا دخود نبی صلی اللہ علیہ وسلم بہ عمل ثابت دی بیا بہ قربانی الکی بیا بہ سول آخری

بیا بہ دے حلال شہی. او احرامونہ بہ لے کری او کند لے جلمہ بہ طاغونہی

خوار نہ شریک دوم۔ قول تشریفونہا ونصرتونہ تالہ دی۔ داکن پوش چہ کہتہ
 اور سی۔ نو دخلائے د دربار بیت اللہ طواف تہ ورشی او د حجر اسود نہ لاکھا خوا
 رکن یمانی طرف تہ او در یزی۔ او د طواف نیت او تہری۔ چہ رہستا د کور طواف کول
 خواہم تہ مے راند قبول کرے او حما مد داؤ کے۔ بیا جمل سودلہ ورشی۔ دیت مخا مخ
 شی یا ولہ لاس وروری۔ اوبسیم اللہ اللہ اکبر اوائی۔ او در وارے طرف تہ پہ دانکو
 دانکو طواف شروع کی سبحان اللہ والحمد للہ تراخروہ بار بار وائی۔ کتہ کتہ گوری
 او چا پیوہ کرچی۔ دقرے نہ دھی عاجزی کوی۔ جہا کالے وی خانی او معتبری نہ دی
 دیر مری ددہ حصے پہ سو نو ددہ سر پہ طواف کنیں نہ خزے واپہ او لوی سدان وی
 بس روغہ دمر و مقبرہ وی دیکنیں ہم یو چونکہ مے وی طواف خلاص شی یہ مقام
 ابراہیم کنیں دو رکعتہ واجب اؤکی دحضرت ابراہیم او اسماعیل علیہما الصلوٰۃ
 والسلام تاریخ ورتہ یاد شی۔ یہ جہا جہا خیل عملونہ شماری او دخان سر پہ دے
 قیامت خانہ کنیں حساب کتاب کوی۔ دملتر نہ چا پیر یزی۔ او دروانے درشلے
 نہ پریدی۔ داب نہ زمزم اوبہ خلی۔ دا قول عرقہ دخیلو کتا ہونو دمعانی دپارہ کوی
 تہ واپے ددہ مسل پیش دے۔ او د دخان دخلا صی پیغم کنیں منہ تری مے دھی بیا دحرمن نہ
 را اوجی دصفا مروہ پر مینہ کنیں اوہ خلسہ تلہ تلہ اؤکی۔ سوالونہ کوی کلاؤ ترے
 او ترے منہ دھی او کلا پر سرور دھی خہ دیر وار خطاوی۔ پخان نہ پوہ یزی خوا
 ترے بلہ یزی چہ دابے اسلمہ منہ مے خلاصہ شی۔ نو بیا د خاند نہ ہوا دھی پیر یزی
 سرشی وائی چہ پہ بنا کنیں دنیوی شغلونہ دی خہ عبادت او پر زورہ چنے پکنیں
 نہ شہ و ہلے۔ منی تدارشی۔ شپ پکنیں تیرہ کی۔ پہ دہم صبر نشی۔ وائی چہ دا خوہیلہ
 درے میلہ خائے دے مخکے لوے میرے تہ روان شی۔ او شیلٹ میلہ لرے
 یو مقام تدارسی دے تیوس اؤکی چہ یرہ داکہ میوہ دہ۔ غلبی اواز ورتہ او شی
 دا عرفات دے نو ددہ نہ لاکھا پہ آرام شی۔ چہ داتیکے خود تسلے دے
 د خداے دپیند واد دھفہ درحم خہ نخے نینا نے دی۔ غرمہ لکہ پخوشالی تیرہ
 کی۔ خوار ورتہ اوائی۔ دغلہ جبل رحمت دپہ کفن کنیں نختہ مر یہ
 دغلہ ورشہ چہ دعا گانے دقبولے شی۔ دے لذت را کالی خا در تر غور یزی

اور دیر پہلے قابے دغلۃ ورشی اور سوالوں فرادگی اور خیل زہرہ بنہ یجکی۔ ما بنام ورتہ
اور ویلے شی۔ پس تہ اوس مجذوب و باشو د ما بنام مونجہ مکوہ۔ اور پاسی کوہ درمیل و ستون و لغے
تہ راشی ادغت شیطان پہ او وکانرو اولی۔ قویانی اکی۔ او کفن اباسی گویا دراتلو کی
قیامت یوہ عملی نقشہ اولیدہ کہ دیکھ پوہر حج او کی۔ نولیس دیکر داخوہ پہ سفر کن
دواقف خلقو حصہ پشی کوی دالغشہ اور قیامت حالات پہ تفصیل تاسو پہ خیل فکر کن
نوراصم راوستے شی۔

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُحِبُّكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْرِكُ بِاللَّهِ

اور بعض دخالقونہ ہند دی چہ پہ تعجب کن اچوی تاوینا ددہ یہ ثرونون د دنیا کنن اوکواہ کوی خدا سے

عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ ۝ وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ

پہ زہرہ خیل او حال دا دے چہ پہ سخت جھگڑا دے اچہ مخ او کزوی نوزہ نہرکہ کنن

لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ۝

دفساد دپارہ کوشش کوی او فصلونہ او نسلونہ ہلا کوی او اللہ فساد نہ خو خوی

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُ جَهَنَّمَ

اچہ او یلے شی دہ تہ چہ خدا سے نہ اویرینہ او نیسی دہ لہ عن ترتکبیں یہ کتاہ پس کافی دے دہ لہ دوزخ

وَلَيْسَ إِلَهًا ۚ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُشْرِي نَفْسَهُ

اور ابدہ خاٹنگودہ۔ اور بعض لہ خلقونہ ہند دی چہ خویج کی خاٹونہ خیل

أَبْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ ۝

دپارہ درضاد خدا سے۔ اور خدا سے ہماریانہ دے پہ بند کانا خیلو

بھکے دعباد اتومطلب دزہرہ نوبالک والے او خود سے شر د خدا سے لوی اور خدا سے
پہز کز دزہرہ نوبالک انسان کمال دے اور داہم بیان او شر چہ پہ بند او حلال
طریقہ دنیا کتل دپہر حین کار سے نہ خلاف خبر دہہ بلکہ پہ دسورہ ددین

امداد کی بڑی محکے دینو تو کین د وجود دیا کو چیز تو نہ منہ کول عبادت او د دین بنیادی
خبرہ وہ اول اخرتہ د دنیا داسرو د پارہ او د فتنہ.

اسلام والی چہ متولہ تالہ زندگی پہ دنیا کین لکول او دا اخرت او د فکونہ سائل
دا دا اخرت نہ دے بر خے والی کار دے حکم چہ دا خوار توب دے د دہ روح رو خانہ
نہ دے. د دہ عقل د خدا مے د معرفت نہ دے بر خے دے.

نو معلومہ شوہ چہ د نیکی. پالی اور نہا خا مے زہ دے. ثبیر نہ دہ. او دہ زہرہ
پہ حالت پہ عملو نو سرے واقف کی بڑی. تش وینا کالے د نہرہ حالت نہ بنکارہ
کوئی حکم پہ دے ایتو تو کین پہ عملو نو د زہرہ حال نہ معلوم میری کو یا تا سونہ معلومہ شوہ
او محکے بہ ہم معلومہ شی. چہ د قرآن پاک مطلب د زہرہ و نوا اصلاح دہ.

دلہ چا سر خطاب کی بڑی او لے مخا طب خو خود خو بنی صلی اللہ علیہ وسلم
دے خوبیا تر مراد ہر خول دے. خدا مے والی چہ اے خما مخا جہ! چہ نہ دے
دنیا کین او سے. نو نہ بہ د بعض خلق وینا کالو نہ حیوان نہ شے حکم چہ نہ خوبہ ظاہرہ کو دے
او ویونکے بہ منافق وی پہ ثبہ بہ یو خہ والی او پہ زہرہ بہ مے بلہ وی. وینا بہ مے د کار و نو نہ
خلاف وی دے بہ یہ دے خبر د پہ قوم کین اثر و اچوی او خان بہ ریشتنے ایما ننداسر
بنکارہ کی. او خان بہ د حق سر کرے او د باطلو دشمن بلی او والی بہ چہ زہرہ د خدا مے
نہ دیر یریزم. او دنا جائز و کار و نو نہ لے لے کر خم. او د خلقو پہ نیکی او خیر
پسے لے لے کر خم. او ورسر بہ یہ دے قسمو نہ خوری. او حال بہ دا وی. چہ د
بہ یہ حقیقت کین دیر جھکری ماروی دے دا ہر خہ چہ والی دا د حقیقت نہ خلاف وی.
دا قسم خلق پہ ہر زمانہ کین او پہ قوم او وطن کین تیر شویدی. او من زمانہ کین ہم موجود دی
د دی مریدان کلہ یوتن نیم وی. کلہ دی وی. او کلہ کلہ تول خلق د خیل اثر د لاندے کی
د غسے دیر اخبار و نہ رسا لے او کتا بونہ د خلق و زہرہ او ما ز غرہ تا بو کی. او ہر خول
د خیل مزاق لیکل د بیل نہ زیات حق کبری. او پہ دے پہ بازار و نو جرج و جماتو نو جلسو
جلوسو نو کین سر و نہ ماتین بی. او د دے اثرات پہ جا اهل او نا پوہ قوم کین
دیر وی.

خدا مے والی چہ دا قسم خلق پہ دینوی خبر و کین چاق او چالاک وی د مال

جمع بند پچنی. او پد دے بند بیافوندر کو لے شی. عزت و شرف نا لکھا صلیب دی دے
پہ ساز شو نو کس ما هروی داپہ ژبہ هم او پد قلم هم بند ویلے ایلمکے شی او اقسام
خبر دے د مال او عزت اکی دیر پد شوق و نو آوری او پد دے باند دے پد هغه پد روان
و حی. او خیال دوی چه پد د تا بعد اری کس به مال عزت او معتبری بیا موؤو.

خوکه داسے سری ته خولک اوائی چه لاک د دین اسلام خبر دے او که دفران
یا حدیث خبر بیان او که نو د دے سره د د پد چوند کس واسطه ندوی تیره شوی
د دین پد خبر و ده عمل ندوی کرے. د دین مطالعه ده ندوی کوی. نو دے کله وائی
او دیر پد نشا و مستی کس پد خندا وائی.

(۱) دین د از کار و خلقو کار دے. نه خو خه ملا ندیم.

(۲) مونخو نو او او د سونه د بند و کپ و کار دے.

(۳) روژ دے دے عمل و خلقو شغل دے.

(۴) زکوٰۃ مال ضائع کول دی.

(۵) او حج خو یوز و ربے مطلب رسم دے

بے دین خلق د ده تا بعد اری هغوی و سره پد بقیه بقا خاندی گو یا د ده
تأیید اکی تعجب دے چه د لوے خدا بے داسے بنکاره او پد جهربا شی. مونخو نشسته زکوٰۃ
نشسته. شراب پد بوتلو بوتلو خکی. پد بر بند و کپ اکانو کس مخکے مخکے روان وی
پنور زیاتی. رشتو نو. مقد مو پردی مالونده خوری. دوی د خلقو مشران وی
او دوی د خدا بے تا بعد اری دیندار و خلقو تا از کار خیل. او بے عمل خلق وائی
دوی به دائی مونخو دا ظا هری عملونده کوؤ. خوزره مو پاک دے. او د غه خلق
او د سونه او مونخو نو کوی خوزره نه پللیت لری. دوی به دائی. مونخو. سود
جواری. او شراب نوشی کوؤ. خو مونخو دا حرام کنرو. نو گو یا پد چه چالا کو دخیل
پللیت دیران پللیتی پتوی خوی دے سر سری چیرته گنگی پتیکی. اخرباد
سیله راشی. او پللیتی بنکاره شی. توکی. مخ کر خول. حاکمان جو پدیده.

خدا بے د دے پللیتی ذکر کوی. چه هر کله دوی. والیان. مشران او حاکمان
شی نو بیا دخیل زره مطلب اکی. حان ته ترخز و هل شروع کی. اوضا د دخیل

امداد کینزی - مخکے دینو تو کین د وجود دپاکو خین و تو نہ نہ منع کول عبادت او د دین بنیاد
خبرہ وہ - اولاً خیرۃ د دنیا داس و د پارۃ او و کفہ .

اسلام والی چہ متولہ تہا کہ زندگی پہ دنیا کین لکول او د آخرت او د فکونہ ساق
داد اآخرۃ نہ دے بر خے والی کار دے حکم چہ دا خا ورتوب دے د دہ سر و سر و خانہ
نہ دے . د دہ عقل د خدا ے د مصرفت نہ دے بر خے دے .

نو معلومہ شوہ چہ دینکی . یا کی اور نزل خا ے زہرہ دے . تبع نہ دہ . او دہ زہرہ
پہ حالت پہ عملو نو سرے واقف کینزی . تش وینا کمانے د نہرہ حالت نہ بنکارہ
کوی حکم پہ دے ایتو تو کین پہ عملو نو د زہرہ حالو نہ معلوم کینزی . گویا تا سوتہ معلومہ شوہ
او مخکے بہ ہم معلومہ شی . چہ د قرآن پاک مطلب د زہرہ و نو اصلح دہ .

دلہ چا سر خطاب کینزی ؟ او لے مخا طرب خو خود خور بنی صلے اللہ علیہ وسلم
دے خوبیا تر مراد ہر خولک دے . خدا ے والی چہ اے مخا مخا طرب ! چہ تہرہ دے
دنیا کین او سے . نو تہرہ د بعض خلق وینا کانا تو تہرہ چہ تہرہ شے حکم چہ تہرہ ظاہرہ کرے
او ویونکے بہ منافق وی پہ تہرہ بہ یو خہ والی او پہ زہرہ بہ دے بلدی . وینا بہ دے دکارو نو نہ
خلاف وی دے بہ پہ دے خبر و پہ قوم کین اثر و اچوی او خان بہرہ نشینے ایماندار
بنکارہ کی . او خان بہرہ حق مرکریے او دبا طلوع شمن بلی او والی بہ چہ زہرہ د خدا ے
نہ دیر یریزم . او دنا جائز و کار و نو نہ لے لے کر خم . او د خلقو پہ نیکے او خیر
پسے لے لے کر خم . او د سر بہ پہ دے قسمو نہ خوری . او حال بہ داوی . چہ دے
بہ پہ حقیقت کین دیر چہ لکری ماروی دے دا ہر خہ چہ والی دا حقیقت نہ خلاف وی .
دا قسم خلق پہ ہر زمانہ کین او پہ قوم او وطن کین تیر شویدی . او نن زمانہ کین ہم موجود دی
دوی مریدان کلہ یوتن نیم وی . کلہ دیر وی . او کلہ کلہ تول خلق د خیل اثر و لانڈے کی
دغسے دیر اخبار و نہرہ سائے او کتا بوند د خلقو نہرہ او ما ز غہ تا بوی . او ہر خولک
د خیل مزاق لیکل د بیل نہریات حق کینزی . او پہ دے پہ بازار و نو حجر و جماعتو نو جلسو
جلو سونو کین سر و نہرہ ما کینزی . او دے اثرات پہ جا اہل او نا پوہہ قوم کین
دیر وی .

خدا ے والی چہ دا قسم خلق پہ دینوی خبر و کین چاق او چالاک وی د مال

جمع بند پچنی. او پید دے بند بیانوند و رکولے شی. عز تو نشر ناغی حاصیل بنی دے
پہ ساز شو تو کس ما ضروری داپہ ژبہ هم او پید قلم هم بند ویلے اویسکے شی او واقتم
خبر دے د مال او عزت اکی دیر پہ شوق نو اوری او پید دے باند دے پہ هغه پسه روان
و هی. او خیال دای چہ پید تا بعد اری کس به مال عزت او معتبری بیا موؤ.

خو کہ داسے سری ته خولک اوائی چہ لاپ د دین اسلام خبر دے او کہ د قرآن
یا حدیث خبر بیان او کر نو د دے سرہ د دہ پہ چوند کس واسطہ نہ وی تیور شوی
د دین پہ خبر و دہ عمل نہ وی کرے. د دین مطالعہ دہ نہ وی کوی. نو دے کله والی
او دیر پد نشا و مستی کس پد خندا والی.

(۱) دین د از کار و خلقو کار دے. زہ خو خد ملا نہ ایم.

(۲) مونخو نو او او د سونہ د بند و کس و کار دے.

(۳) روژ دے دے عمل و خلقو شغل دے.

(۴) زکوٰۃ مال ضائع کول دی.

(۵) او حج خو یوز و ربے مطلب رسم دے

بے دینہ خلق دہ تا بعد اری. هغوی و سرہ پہ بقیہ بقا خاندی. گویا د دہ
تائید اکی تعجب چہ د لوے خدا دے داسے بنکادہ او پد جہر یا غی. مونخو نشتر. زکوٰۃ
نشتر. شراب پد بوتلو بوتلو خکی. پد بر بند و کس اکا نو کس مخکے مخکے روان وی
پنور زیاتی. رشتو تو نو. مقد مو پردی مالونہ خوری. دوی د خلقو مشران وی
او دوی د خدا دے تا بعد اری دیند اری و خلقو ته از کار خیل. او بے عمل خلق والی
دوی به والی مونخو دا ظا هری عملونہ نہ کوؤ. خوزرہ مو پالک دے. او د غخلق
او د سونہ او مونخو نہ کوی خوزرہ نہ پلست لری. دوی به والی. مونخو. سود
جواری. او شراب نوشی کوؤ. خر مونخو دا حرام کنرو. نو گویا پد چالا کو د خیل
پلست دیران پلستی پتوی خریه دے سر سری چرتہ کنکی پتیک. اخرباد
سیلے راشی. او پلستی بنکادہ شی. توکی. مخ کر خول. حاکمان جو پریدہ.

خدا دے د دے پلستی ذکر کوی. چہ هر کله دوی. والیان. مشران او حاکمان
شی نو بیا د خیل زریہ مطلب اکی. حان ته ترخز و هل شروع کی. افساد د خیل

حکومت مقصد بنکارہ کی دے دوطن دورانی سبب اگرچی دخلقونہ مالونہ تروری وخلقو
فصلونہ وتمدے سوزی او دے اُپہر یواخے خاں تہ لری دمزد و ملا تو مزدورے روکے
شتی۔ دنر خونو گرا تیا پیدا شتی۔ قسم قسم یا بندی الکی۔ نادانی او جہالت عام شتی
بد اخلاقی شروع شتی۔ روپہر ورا اعتبار نکوی۔ کوی دیلار نہ دیزارہ شتی دے دلے
پیدا کی او یوہ دلہ پہ بلہ دلہ ورا چوری پہ دے فساد و نوکین خلق مری او
نسلونہ سکلیبری۔

پہ دے ایتو نوکین دتیرے زمانے او موجودہ زمانے عہد تنالی تاریخ دے
او ددرو و غجنو غجنو خاں نے پکین خولے شوییدی۔

خداے بخکیں والی چہزہ فساد نہ خو خوم۔ یعنی دخلے تش و اظاہری مالکین
او تر سکون تقریر و تہ او تحریر و نہ چہ بنسا اعمال او ذریہ پاک و سوسہ نہ وی خو
نہ دی۔ خداے ظاہری شکونوا و دینا کانونہ نہ گوری دخلے نہ ہو نو او
عملونہ گوری۔

خداے دقران لوستونکی داسے چالا کو خلقونہ خبرہ وی چہ گورے
دیندار و خلق و داسے چالا کو بد خو یوبے عمل و خلق و پچال کنس گیر نشے دیونکو
تہ دمہر۔ او تختہ پوش نہ پس خیال الکی چہ دہ عمل خہ دے کہ عملونہ نے بند
او دا صلاح و۔ نو دیرہ خدہ دا خلق دے۔ او کہ عملونہ نے دقران او د
پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم نہ خلاف و۔ تو چہ اعتبار پہ اُنکے۔

بیاد تہ والی چہ گورے دافساد او ناکار و لے کلہ کلہ پہ ناپوہنی دسری نکلیبری
نود دے قسم سری دا نخہ دہ چہ دے بہ نہر تو بد او باسی۔ او بیا بہ فساد نہ کوی
او دچا چہ دافساد طبیعت وی۔ نو دا قسم سری پہ پلہ پسے کنا ہونہ کوی گویا دے
پہ خداے پورے تہو قے کوی۔ نو دہ حال خداے بیا نوی۔ چہ دفساد دی تہ
خوالی او والی چہ گورہ دخلے نہ اویریدہ او دافساد مکوہ نو دے والی چہ
گورہ و تہ و اغظ جو رہ شویک۔ حُما دے لوئیے۔ مشرے عزت و نو او د
خلق و سلامونہ نہ گورے حُک د خداے نہ نہ بیریدے نو حُما
بہ دا دولتونہ۔ باغونہ۔ او عزت و نو و۔ دازہ صر خہ چہ کوم داینکی دہ ہونبیا دتیا دہ

درین مقولہ کلام

او پوہدہ بہ دہہ داخلیات و جاوہسے پرا تروی او دے دے دلائل پر پریختی
وی او دچا نصیحت پرا اثر نہ کوی۔ و مع حق و خان نہ کم کنری
حدیث شریف دے چا الدین النصیحة لله و لیسو له ولا یمہ المسلمین
و عاقتہم۔ یہ دین کن د خدائے دین تہ را بلل دی۔ و خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم
حدیث تہ دعوت و رکول دی۔ و مسلمانانو مشران او عامو خلقو تہ نصیحت بند دین دے
خود عزت دینوی خاوندان نصیحت د خان د پارہ نہ خر خوی
او دے قسم خلقو بہ ضرور د مبلغینو د قرآن او حدیث سرہ دشمنی وی او کہ دوی او د
دے چالا کو خلقو تہ نصیحت نہ ہم کوی۔ خود دوی بہ دوی بدی شی۔ حکم د مبلغینو بہ
عوا موبکن تبلیغ دوی د خیلے بے عزت سبب کنری او کہ دوی عام حقیقت بیانوی۔ خود وی
والی چہ دا او کورہ ہمو بن۔ بر خلاف تقریر و نہ کوی۔ دوی بہ خلاف کن کلام دوی بیان نہ
قابل گرفت گر خوی۔

او کہ والی دا مبلغین دہ سنہ کی چند خان دی۔ دوی بہ خہ پوہینوی دا
دامالکونہ دوی خراب کورہ۔ او کہ چہ بہ دے او نشی۔ نو دوی قید کی جلا وطن کی
مخکے خدائے والی چہ دوی د پارہ جہنم کافی دے او دا کارہ خا نکودہ۔
دا اڈل قسم و دوس دویم قسم او کورہ۔ خدائے والی او بعض خلق ہخند
چہ خیل خان مخلص دے درضا د یادہ یہ خدا مے ضرر کی۔ دا قسم خلق نیک عملونہ
کوی۔ او دنیکی دعوت نہ کوی۔ یا کہ خدوینا کوی۔ نو دعوی او عمل مے یوشان وی۔ دوی
پہ ویتا کن اخلاص وی۔ یوہ دوی تہ وی بہ یو مخ خلقو تہ و ہا نہ داجی
د خدا مے پر رضا بل ہیتر دینوی خیز نہ نہ خو خوی۔ دوی د دولت مند و نہ محلو نہ
او دہول دال خیز نہ غواہی۔ دوی پقرآن کامل ایمان لوی۔ دوی د اعمالو خدا
مخہ قدسا و عزت دی دوی ایمان وی۔ چیزہ او حمان تول طاقتو نہ دخل مے درضا د پارہ
دی لذتو نہ او شہونو نہ شیطانی مکر و نہ حمان دژ و نہ مطلب نہ مے۔ دوی بہ دیقین
لوی۔ چہ اخرت پہ بازار کن دے بد و سزا موجودہ دہ۔ دوی بہ شریعت کن نہ نہ
د دنیا طلب ہم کوی۔ حلالہ روزی کتی۔

خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم بہ یو حدیث کن صحابہ و تہ او دے چہ کور مے تاسو
چہ خیل حلالہ لے بی سیرہ کورنا لے او کہ۔ نو پد کن تواب دے۔ دوی او دے موبن۔ خو
خیل شوق پورہ کہ بہ کن خرنای تواب دے؟ خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم و تہ او

چه کور می که تا سودا شوق چرب پنهان جائز و کتب پوره کرے وے. تو بیا به عذا وے
کنده نو به جائز و کتب حکم ثواب شد.

خو کور می دلمه ایمان داری حله حاصیلین چه می پنهان ارند وی. به مال پروانوی
که کافر و مسلمانان و به ملک حمله کوی. نو و طیار وی. او غزا کوی. او که دین تبلیغ
او اشاعت و پاره مال پکار وی نو مال طیار وی. که وخت پکار وی نو وخت در کوی و ده
دایقین وی. چه مخلوق خدا او دهنوی خدمت دخدا می در ضالویه در پیر و ده دے
به دے پوهه وی. چه وجود به خوراکو نو غلبگی او روح به بند عملو نو او نیگو خویو نو
سر بیانی دے به دے پوهه وی چه حان له عمل او نیکی یوه در جبر لری. او بل قدر محالی
او جسمانی خیر و نمر رسول دیر چند و ثواب لری او به دے دخدا می سخنه کاوندل حاصیلین
خدا می و خلقونه نفسونه دے غرض دپاره نا خلی. چه کنه خدا می به دے حان له خه کار
کوی بلکه خدا به دے عمل دے بی ادم منتشر جو به ل غولری.

لاحی چه اس خیل حان ته دے ایت ایند انیسوا او کور و چه مکنون نفسونه
مالونه. علمونه او وختونه نفوسه و دخدا می در ضاد پاره لکی ۱۰۶ او مونی به د آخره به
بازار کتب و دخدا می نه کور می به دے حاصل کوه دملت او د دین خدمت کوئی او
در مصل وارتان خود ورته دیر دیر گوری دا دیر او که د تقیر کوئی به قه ۱۴ دین به چه
حان له موخر خونشته به جله راغم بنیادی کتب دخلق و خوئے دپاره او که موخونه
نفلونه او دعا کالنه کوی به رجو کتب کوه سری او ایست ایا دت اکثر و رجو خور
دپاره مالداران حی. زکوٰة خود ملیا نو د کور مسئله کنری او حرج ته د مال بر باد دل وائی کیوه
گنا هونه به حجه او بازار و نو کتب به جله کوی.

خدا می خک وائی چه زه خوی به بند کا نو مهربان یم ما به دوی داسه خیزونه
نه دی مقار کسری چه د دوی د طاقت نه با هر وی. کور و خوراک دپاره
هضم کید و نی نرم او خوراکه خیز و نه پید اگر پیدی. چه د هغه به خور لو
کتب سری خوند بیاموی. د غسه عبادات او بنه اخلاق در و خوراکونه
دی چه د سری روح پاک وی نو به دے خوراک دیر خوشحال دی چه عبادت
او کی نوشکرو نه اباسی. او چه د چار و ح پلست وی. نو که چه د چا کید خرابه
دی او خوراک ته زه نه کیوی او که اخوی نوتی یا دست و بل و حی
د غسه چه د چا در و ح خاصه خرابه دی نو دے دا د نیگو خوراک

نہ خو خوی۔ اولہ چہرہ کلہ خہ سکہ اُنکی نو تندے یہ تریوکی۔ او والی یو یہ دے
 مونخو نو ہر وجو۔ جھونو۔ زکو تو نو کین دے۔ خلاقو خہ جھک کریدی؟
 بے مطلبہ تندے ساوی مالونہ خرابہ دی۔ حان دلوکے وجی
 تو دا غریب نا جو رہ دے۔ خوند د خولے ئے خیل خراب دے او گناہ
 عبادتو نو کوی۔ خدائے د ورلہ صحت ورکی

دانا جو رہ چہ یہ مسلمانان نو کین نہ وو۔ یا الپ دو۔ نو مسلمان امت غالب او فاتح
 او د دنیا استاذو۔ او د کل نہ چہ دنکے محسبنا لونہ شرہ بازار و نہ۔ حجرے
 لہرے۔ او کو شے۔ د دے مریضان و نہ چلے شوے۔ نو غلامان۔ قرضدار۔ خوار و زار
 شل کیدے۔ د نو رد قومو نو تقلیان۔ او یہ قسم قسم شرمو نو او شرمیدل۔

خولک والی اشتراکیت روسی بالشوکی خدہ۔ خولک والی د فرنگیا نو قانون او سرمایہ
 دارے بندہ۔ خولک دخیلو مشرکانو کاوند یا نو پتہ تہا صفت نہ مریگی۔

چہ نیغہ لار خطاشی۔ نو گکے لارے خوئے شمار لاوی۔ اے اللہ مونہ نہ
 دینغے لارے ہدایت اُوکی۔ د حان او دخیل امت بدی لیکل جھٹکمال نہ دے
 خو حکیم بہ مریض تہ ضرور حال والی چہ تہ یہ طاعون او پیم کین گیرے دارو
 اُوکے۔ دیو خ ایمان مارو د یادہ خلائے محکمن حکم کوی چہ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ

اے ہر خلقو چہ ایمان مارو پریدے۔ داخل شے یہ اسلام کین قبول او تابعدار موری د قدمو نو

الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۚ فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ

د شیطان بیشک د ستاسو ہنگامہ دشمن دے پس کما و خیدے تا سولیں د ہنغے چہ راغلہ تا سو

تَكُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۚ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا آيَاتِهِمْ

تہ دلیلونہ ہنگامہ نو پوہہ ششی چہ بیشک خدا ہے غالب او خاوند د حکمت دے۔ البادوی انتظار نہ کی خورد خیر چہ را ششی

اللَّهُ فِي ظُلُمٍ مِّنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ إِلَى اللَّهِ يُرْجَعُ الْأُمُورُ

خدا ہے پد سرور د وریز و کین او ملن سکے او فیصلہ د کارا کی او خدا طرف تہ بہ کار و نہ اگر زید سے ششی

پہ تیر وایتو کنیں نیکی او فساد دغسہ دینکا نواد فساد یا نوذکراد شہ خودا
الفرادی او دیو یوتن پہ بارہ کنیں نوکرو و او د اسلام خود تبولے دنیا پہ یو خیال
جسم کول مقصد دے یہ دے وجہ یہ دے ایتو کنیں دتو لو بنی آدمو
پہ یوے نیکی او سلامتیاد جسم کید محکمہ کی بی او پہ خائے دا اختلافی
او فرقہ داری جوندون دا اتفاق تسلیم و رکین ی او دا ژوند دایمان
دا آخرتہ دمنلو تقاضا دہ

والی چہ دتولو دینو نو بنیادی خبرہ دادہ چہ تبول بنی آدم او خا صکر مومنان
بہ پہ کور کنیں پہ اتفاق اوسی جنکونہ قتلونہ بہ پہ کور کنیں نہ کوی
خدا اے والی چہ گویا د اسلام یوہ قلہ دہ پہ دیکنیں چہ خوک داخل شی ہف
و پہ دقلہ کنیں اوسی باہر و ترین سراوٹی او چہ تریا ہر وی او غواہی چہ دشیطان
دحملونہ بچ شی نو دقتہ و ویر داخل شی کہ خوک پہ نور و دینو نو عمل اوکی او نور سمونہ
رواجونہ یا قانو نو نہ دخان دپارہ کافی او کثری نو پہ دشیطان نہ نہ شی بچ کیدے
بس یوہ داسلام قلادہ چہ ددے دیر دنای دیوالونہ اپنے لارے کوئے دی
پہ دے کنیں شیطان داخل نشی کولے خوچہ پہ تبولہ قلا داسلام کنیں سکر بند وی
حصہ نہ چہ دقلا دیوالونہ مات کو دگری او بعض خائے کنیں قلا محفوظہ وی
او بل خائے و ربیرتہ پروت وی پہ دل سے قلا کنیں شیطان دشمن ضرور
دا خلیبی

خومونبر دقران ہف حکمونہ چہ خومونبر دطبیعت موافق وی کلمہ کلمہ منو او کوم
چہ دل سے نہ وی نو خوف نہ منو پہ دغلا شیطان خومونبر دایمان ددلت تالہ کوی
د دے قسم خلقو دپارہ خدا اے والی چہ تاسو ہر کلمہ پہ تبول اسلام کنیں داخل
نشوے نو بیا بہ درتہ کرانہ شی نیف لارہ خویوہ دہ او شیطان لارے دیر ابے شمار
دی کلمہ بہ پہ یو خواہ داند کوئی او کلمہ بہ پہ بلہ کند کنیں پر مخی پرا تہ نی او دبنکارہ
دشمن چہ شیطان دے دقد موہوتا بعداری دہ چہ خدا اے ترمونبر منع کوی
مخکے خلا اے والی چہ خوک دشیطان تابعداری اوکی نوڑہ دیر غالب او خاوند
د حکمت یم چیرہ دنور نے شو کہ دینا دہ چہ دلتہ خو خدا اے خدای دیو
زور مونبر لہرا کرید چہ پہ قیامت کنیں بہ دازو نہ نہ شی او زور بہ دیو خدا
د پارہ وی او خدا اے والی چہ زہ سلیم یم خود حکمت دا اتفاق ضادہ چہ

دشیطان تابعدار و سزایا موی

خمونند و پاره و دینار لویه ناپوهی نشسته چه مونند و دینوی هر کار کتبه هله اخلو
چه دهنه دپاره عمل کواد که خولک بے عمل کتبه غوازی. نو هغه ته لیون و ایو خو
دخدا مے درضا و دجنت د حصول په معامل کیش خمونند. دا خیال د کچه بس د
خدا مے درضا و دجنت نعمتونه به بے نیلک حاصل شی. سره د کچه مونند ته معلوم
د کچه که دا سے کیدم شوم. نو یولکه خلیه لیش زره پیغمبران علیهم الصلوٰه والسلام
توراته. انجیل. زبور. قرآن. بمخله ماتله او نافرمان چه وو. نو هغوی ولے تباہ
او بر باد شو. مونند دا هم وایو. چه تش په نوم د مسلمان به مونند باد شاعنی او سرداری
کو. حال دا د مے چه د مے د پاره صلاحیت او نیکی شرط ده.

مفسدان او باغیان کله کله لکه لکه مشری بیاموی خوز په دیر به عزتی د دنیا ن تیرشی
مخلک خدا مے دشیطان د تابعدار و د پاره نوره سزایا موی چه دشیطان تابعدار
دوی د مے درجه ته ارسول. چه خدا مے در سره اس غائبانه خبر مے کوی د مخا مخ
خبر و قابل ند کړی او وائی چه بند

دوی کو یا دهنه قیامت عذاب په انتظار کیش دی چه کتنه په دوی هغه عذاب راشی
او د دنیا داز مکه اسمان د مے ویر مے شی او د قیامت انتظام په بل رنلې قائم
شی او دا عذاب دهنه وریزو د طرف ندراشی د کو مونند به چه دوی د بارانو نو او د مختونو
طمر لړ لے دا عذاب به دیر خطر ناک وی چه د سړی دا طمع وی چه کتنه
وریز مے سرائغله باران به اشی او قصه دا امتی چه عذاب په راشی. او ملائکه
پکین د عذاب رسولو د پاره هم راشی.

په د مے ایتونو کیش دشیطان هر قسم تابعدار و ته نصیحت و رکول دی چه تا سو
دشیطانی کار و ونوند مخلک د قیامت نه را او کړجی او تو به او یا سی هسه نه په تا سو
د خپل مرگ قیامت یا لوی قیامت په د شیطان کار و نو کیش راشی خلک چه بیا خوبه د
تو به دروان مے بند مے شی. او بیا به تش فیصله کیدی او بیا خوبه تهل کار و نه
خدا مے تد اگریزی.

په دنیا کیش دوه قسمه خلق د مے یوه فرایماندار خلق د مے چه د خلا مے
خدائی او دهنه حکمونند مے منی چه بس کو یا د ده او د خدا مے په مینم کیش خولک
نشته. او به دهنه مانع نه د خدا مے حکمونند دی او د مے د مے.

اوبل هغه خلق دے۔ چه شکی مزاج وی د خدا په حکمونو دود په پوځ یقین ندوی
 گویا د ده او د خدا په پیغمبر کښ یوه پرده دی او گویا د مے د خدا په منځ لږ مے وی دے
 د خدا په لوی او کمال په خپل عقل پوره نه معلوم دی۔ چه د قیامت وڅر شې
 نو دا حجابونه او پرد مے به لږ مے شې او بیا په دا خلق هم پوه شې چه دوی په
 باطل لار روان وؤ۔ دا هغه د خدا په راتله دی چه په دنیا کښ تر دوی محرومه
 وؤ۔ دوی د و هم او د شک په ترډ کښ کیږ وؤ۔ او په قیامت کښ به د ایدو مے
 چا ک شې او حقیقت به ښکاره شې۔

سَلِّ بْنِ إِسْرَءِيلَ كَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيْنَهُ وَمَنْ يَدِلْهُ فَعَلُهُ

سوال او که د بنی اسرائیل نومنه خرمه ورکړیدی موبن دوی ته ښکاره نه ده او څوک چرېدا کی نصبت

اللَّهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ زَيْنَ الدِّينِ

و خدا ہے۔ پس در آنگاه که در آید و در آید
پس بیش که در آید و در آید و در آید
نیت آید که در آید و در آید و در آید

كَفَرُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا

چه کافران دی چونند د دنیا او موقتی کوی دی د مؤمنانو سره او همغه کسان چه پرهیز کاران دی

فَوَيْلٌ لَّيَوْمِ الْقِيَمَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

پس وہ دقیا مت بہ دیہی دیاسہ وی اور اللہ رزق درکوی حفہ چاتہ چہ او غواری بے حسابہ

[illegible]

و خدا بی نعمت طلب

قدان مشواک و لے نہ منی ؟

اوله مخنه

لاہ۔ ذلت اور خواری یہ کیسا ستہ۔ شریفی شہزادوں کے ہتھکڑیوں سے۔

اوس د مسلمانانوتاريخ او گوردے چہ نن دقران اویغے لارے دیر یخودو
 یہ وجہ دتیا مسلمانانود غہ حال دے کہ نہ ہخدائی قانون تش دنوم غا ظ نہ
 کوی چہ تش یہ نامہ بے عملہ مسلمان بہ غالب وی او کا فر بہ مغلوب وی

چاچہ خدائی نعمت بدل کہ نودہ دیارہ سخت عذاب دے
 خدائی نعمت نہ مراد خدائی کتاب اور خوردنی صلہ اللہ علیہ وسلم دے چاچہ
 قرآن پر بخود اور نور و کتاب و نور سے مینہ شروع کرے۔ خوب زبانی
 صلہ اللہ علیہ وسلم پر بخود اور نور و سینہ و بویہ دوستی و محالہ
 شو۔ گورے اتشی پہ خوش آواز سے قرآن نو ذیل۔ دنا جوہر دیارہ و قرآن
 ختم و کول۔ اور دغسے نور یہ خوردنی کار و نہ یہ قرآن کول قرآن مثل نہ دی۔ قرآن شریف
 و چون دیوہ پھر آمدہ یہ دیکھ تکی عمل کول قرآن مثل دی اوچہ یہ و عمل نہ دی
 بلکہ انسانی جوہر رسم بہ واج و نمونہ یہ بتول چوندا قابض وی۔ نودا قرآن نہ مثل دی اور
 داسے خلق بہ یہ دنیا و آخرتہ دواہ و کنس خوار و ذلیل دی۔

اوس دا سوال پیدا شه۔ چہ میرہ داخہ وجہ پیدا شئی۔ چہ سکر قرآن شہنی اولور
النسانی اسم ورا واج خوبن کی۔ نو خدا مے دے جو اب کوی چہ دا خلق دے چہ یوازے
د دنیا جو ندون خو خ کی۔ او دا خرة او د فکر نہ کوی دے قسم خلقو یہ نظر کن تمین
پا تے نشی۔ ووی دفانی دنیا یہ دول دال میں شئی۔ او دا ابدی جو ند او د خہ غم نہ لری
نود دنیا محبت گویا دھو لو گنا هونو وینج دے۔ او چہ دنیا د سہری د جو ند مقصد شئی
او حرام حلال د مینے نہ او حی نو بیا خان خانے شئی۔ او هر سکر یہ جدا لار دان شئی
او اتفاق ماتله یکین نامکن شئی دے مے امطلب نہ دے چہ کنے قرآن منون کی بہ او د
د دنیا چینلہ کولے نہ و پروہی دوی بہ د دنیا سرہ د مہرہ مینہ کوی چہ خومرہ ورتہ
ضورت وی خود حلال حرام تمیز بہ کوی دا دنیا بہ داخرت دکتہ لود ریعہ گنہری دنیا
دنیا بہ خان لہ د جو ند مطلب نہ کرنوی۔ کہ دے دنیا بیا مومی نود دے بہ تد رکوی
اسواف بہ یکین نہ کوی او د خدا مے بہ شکر بیا دا کوی وجود بہ یہ بنہ مخوراک
خوشحال ووی خوبیا بہ بنہ عبادت کوی۔ دنیا بہ دودہ دشغل کھائے وی خو چہ
د خدا مے حکم لا شئی نود دے بہ دنیا یرمیدی۔

دلتہ خدائے دقران عملانہ منونکرتہ، کافر ویلی دی معلومہ شوہرچہ

ہمسے پہ ژبہ دا ویل چہ نہ قرآن منم۔ اور قرآن حکموند نہ منی۔ دا خدا پی ایمان داری
نہ دہ۔ خلق بہ یو بل تہ د ظاہری دعوتلاف بہ وجہ مسلمان او مومن وائی خو خدا
سخہ د دے تشو و عود اوینا کانو خہ قدر نشتر

بلہ د قرآن منلو خندا دہ۔ چہ ایمان دار و خلق سزہ بتوتے کوی۔ او وائی سکوره دے فو بل
تہ جامے جوئے نہ لری۔ پولہ پیتے ئے نشتر۔ کو تہ منگلہ خولویہ خبرہ دہ۔ او وائی چہ
زہ بہ یہ ا خیرہ کنس بہ دے عباد تو نواد د قرآن پر منلو خوشحالی گتہم۔ ہلند بہ جوئے
وی او جنتونہ او ما نہرے بہ وی کہ دوی خیر اتونہ کوی د دین د پارہ وعظ نصیحت کوی
او دیگر دیگر میا شتے پہ تبلیغ کنس لکوی۔ نو وائی چہ ہلکہ دا واعظ تہ بلغلے ئے بال پچرلہ
گتہ نہ کوی۔ او در بہ در خارے پہ سر گرے۔ خلقوتہ د کلمو مستقونہ دے
خدا ئے د فقیہ انود طرف نہ دے تو قیانو تہ جواب در کوی۔ چہ اے کیہ ورو د دنیا
پہ باغونواد منکونو خورے کونکو دا فقیران بہ یہ قیامت کنس د تشو دنیا دار نہ یہ بتر نو
مرتبو کنس وی۔

د دینہ معلومہ شہو۔ چہ تش خاندانی مسلمان او بتول عمر د دنیا پہ گتہ کنس عمر
قیرونکی مسلمان او کہ شرع عبادت کوی۔ ہم د کانپے پیوجہ د دوی عبادت وی خدا ترسی
او پوخ یقین نہ لری د دوی بہ د خدا ئے سخہ قدر نہ دی۔
منگلہ خدا ئے وائی چہ دارزق خوبہ نیای او بدو دوار کنس تقسیم یزی او کد کد
دسری سخہ رزق د داسے غایے راشی۔ چہ دسری او د دے گمان نہ وی خدا ئے
وائی چہ زہ او غواہم نو بے حسابہ رزق و کوم۔

د دے مطلب دا دے۔ چہ دہہ سخہ نہ ایمان وی۔ او نہ پرہیزکاری وی او نہ
بے حسابہ رزق و کوم۔ دے کا ضرر اجرو دی۔ او زہے بادشاہ او امیر کرم۔
پہ بے کنس خدا ئے دیو دے مسئلہ حل کپہ چہ د دنیا د رزق د پارہ کوشش ضروری نہ دے
گور دے کد کد دا بے خوار دے راشی۔ یوسری پہ پیرو خوار و مزدور۔ مقدمہ زور
زیاتی مال کتے وی۔ او بیا مرشی۔ او تہ دھنہ وارث ئے بے خوارے پہ بیر جا کد
او مال تاتہ راشی۔

د یوسری پہ زہ کنس خدا ئے و اچوی چہ بیرہ د افلاکے سرے خورہ
وخت و عظونہ۔ او عباد تو نہ کوی۔ نہ دکانداری کوی او نہ زمینداری کوی دہ لہ ولہ
یوزر روپے ورنہ کم؟ ہفتہ مال جامد ادبچی نو دہ تہ بے خواری مال راشی۔

نہ لک

یوسریٰ مرکب بنی امیہ سے یہ ذرہ کنس و اجوی چہیرہ دے دے قرآن شریف پر تفسیر
کن پر پختہ تو بہ کنس یوسریٰ سے کہم دے۔ لیکن کوی۔ او مال و رختہ نشہ۔ وصیت کو م چہ دہ لہ
دے دوسرے مال کما و مال مذکور کرے شی چہ دے دے قرآن شریف تہول تفسیر چہا پ کی پہ دے
وصیت بے خواری مال داغے۔

یوسریٰ یوسریٰ کولہ۔ کو دالیئے و ہلہ۔ ختہ کے کولہ۔ خزانہ سے بیا موندہ او مالدار
شہ۔ نو داغہ رنق دے۔ چہ بے عمل او بے لیاقتہ سہری تہ راشی۔
خو و اورے آخرت بے کوشش او بے عمل نہ حاصل بنی داخرۃ دیار بہ کوشش
کو مے۔ او دا کوشش بہ دخلی ہدایت مطابق کو مے۔ او دیر پہ فکر و احتیاط بہ داکارہ
کو مے۔ بقول اندامونہ او زہرہ بدیو کو مے۔ دخلی رضا بہ دے عمل یواغے مقصد گرزو مے
نو ہلہ بہ آخرت او داخرۃ رزق حاصل بنی۔

نامو پوہہ متوجہ دنیارنق کتہل اسانی ثابت شوہ او داخرۃ خوشحالی گرانہ معلومہ
شوہ خومونہ۔ داسانے دیارہ شپہ او ورم سرگردانہ یو۔ او دگرانے دیارہ او د فکر نہ کو و
داخرۃ بہ خوشحالی و حاصل کو کنس دا امکان نشہ۔ چہ کئے بل چاہ بہ آخرت کتہ دی۔ او ماتہ بہ
پہ دے کنس بہ میراث خیر خہ راشی بخندہ پکنس نشہ۔ خزانہ پہ کنس نشہ او خومونہ۔
دے آخرت نہ دا غفلت دے اللہ دمو نہ د دنیا او آخرت بہ حقیقت پوہہ کری۔ آمین۔

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ

مخبر کے خلق یورفاک وو۔ نو خدا سے زیر سے در کوئی او بیرونکی پیغمبران را او لیگل

وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا

او دوی تہ خدا سے حق کتابا یورفاک کرہ چہ فیصلہ او کی پیغمبر دخلقو کنس پہ اختلاف فی مسئلو کنس

فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ

او دا کتابیان سرہ د حقیقت معلومید و بغاوت د و سہ اختلاف کوی

بِعَايِنِهِمْ هَدَىٰ إِلَىٰ سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْحَقُوا بِهِ مِنَ الْحَقِّ بِآذِنِ

پس خدا سے ایمان لائے تھے یہ اختلافی خبریں کئی: حق ہدایت اور کہ

وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

اور خدا سے چاہے جو چاہے اور غواہی دینے لارے ہدایت کو

خدا سے پاک انسان یوں بل تہ محتاج پیدا کرے۔ چہ ہر یوں بل مدت اکی۔ نوہل جو ندون
تیریزری۔ چہ خولک یما جہتہ۔ دینی ادم بدن فی اویتہ نیکارہ طاقونہ خیلہ لول
ضریو تیا نشی پورہ کولے۔ نو مطلب داشتہ۔ چہ تول انسانان جن بدن دے۔ اوہر یو انسان ددہ
یو یو اندام دے۔ بدن ہلہ جوروی۔ چہ تول اندامون خیل خیل کارکوی او تول اندامونہ
ہلہ کارکوی چہ بدن جوروی تول بنی ادم دا اول نہ ترا دسہ او ترقیامت بر غسہ
مختلف کارونکوی او پہ دے مختلف عملونو بہ تول امت جو تک دی خوا خبر یہ یو بل
یکن حملہ اشئی۔ او اختلاف پیدا شئی دے پخیلو طاقونہ عقل او فکر دا خیل اختلاف
نشی لے کولے۔ نو دہ تہ دلہ دیو غیبی امل د ضرورت پیدا شئی۔ حکم خدا ورنہ پخیران
لا اولیزری او د دوی یہ امل د دخلق و دیوی جوئل ون ہمہ دا اختلافاتونہ خلاص
شئی او دا آخرت دخو شحالو سبقونہ ورنہ ہما والی او بیا یہ یو بل دا لکنہ نہ کوی۔

دا یو حقیقت دے چہ اول اول دا انسان یو خدا سے منونکن ورنہ بیا دینہ دوستو خلقو
پہ شان کنس و شرک او اختلاف مسئلہ پیدا کرے نو دے شرک او اختلاف کرے کولے
د پارہ خدا سے پیغمبران لا اولیکل ۱۲۰

پہ دے ایتونو کنس و ٹکنو خدائی حکمونو او اسمانی خبرونو حکمت بیان بنی چہ
گورے دا تا سوتہ چہ دا حکم در کرے شہ چہ تول قال پہ تول اسلام او سوغہ
جورہ کنس و دا خل شئی۔ او دا ورتہ او خود شہ چہ د قرآن بہ خلاف ہفہ خلق کوی
خولک چہ یواھے د دنیا د ول دال خو خکی۔ او یہ مومنانو پورے ہوتے کوی دا
واقسم خلق بہ یہ اختلافاتو او دشمنون کنس گیروی ریاء او منافقی بہ ددی روزانہ عمل وی

بیا خدا مے دابنکاره کوی چنگور مے تاسوبے دھدا یت دیغم و انو علیهم السلام
نفس جونندون نشی تیو دے - اوکله تاسو دیر عقلمند شی - نوهم ستا سو د خدا
کتاب نه خلاصه نشی کیدے - تاسو پوئل پور مے ترے خلق یئی - ستا سو عقولونه
دا درجه نشی حاصلو لے چه تاسو پوئل قول خیر حاصل کئی - او دهر قسم شریفی
دغو چه ده چه خدا مے پیغمبران اولیکل - او داسے موزن تابت کیره - پیغمبران
علیهم السلام وینا د خدای مے وینا ده او خدا مے دینی ادمودیتو او شکاره و نه واقف
د مے - او دغو خدا مے به د خلقو د اختلافو فیصله پلاسمائی کتابونو کوی -

په دطره پیا اول کین خلق دیر بنه دینا ده شه - دینی رورولی به د نسبی رور
ولونه نریا تے شو مے - په یوبل به قربا نیه - خوبه لکه موده پس به د اسمانی
کتاب پوهیدونکی بیا په اختلافونو کین کیو شو او هر یوتن او د لے به خان ته
په حقه دے - او بل ته به نه نسبتونه کول - او په د مے کین به سبب نا پوهتیا ده
بلکه د بغاوت نافرمانی ضد او تر بگئی په وجه به داجه کیر مے پیدل شو مے - او
د دے عمل کونکی به اکثر د کتاب عالمان وړ -

خو اخر خدا مے به مومنانه او د حق تا بعد امدت هدایت اوکله - ایمان یوه داسه رنرا
لری - چه دارنرا د عقل په مخکے مروانه شی - نو عقل فیخ حق ته ارسوی - د د لار مے غنه
او گتے - - - د ایمان په رنرا دینی او د ضروری تاثیر و توفیه پال پال مخکے
خی - دده بصیرت وی د گلیل دینی - دده دیر کلاک یقین وی - او د خدا مے

پیر نه و نه ده چه په چا مے او غواړی نو په هغه د احسان اوکی -

دا بنی آدم په اول کین دیر ساده او نا پوهه وړ - بس تش په کتلو او سید لو - سکو بوی
پوینک او نو د پیاگاه نه وړ - لکه موده چه تیره شوه - نو لکه ترقی مے او کیره - او بیا په دے
فکر کاوه - چه یوه د امرک شه خیر دے ! دا خو همونیز دشمن غوند - د وریزو د پیننا
او د کیر نه یرمیک - او دابه مے مے - چه د امرک استازی دی او د خانه به نه
شه و همی شکونه جوړه ول - او د هغه به نه تعظیمونه او د بون کول - چه دے
د دشمن نه په خلاص شی - تر دے چه کیده کیده دے هو بنیا ر شه - او د عقل په

رنگ را کین د جان د جوندون. د تپول انسان د خیر او شر خبر و پیچند. اوده ته نو
د دے جسمانی دنیا نه د مخکے دنیا فکر و ور سره پیدل شو.

گو یاده د وړ کوالی نه اوت اوبالغ شته. په دغه وخت کین د ده ته پیغمبری راغله اوده ته
د دغه روحانی دنیا د طیاری چل اُخو. او د لوی خدای د صفاتو نه د خبر شو.
خوپه د وخت کین دوی د عقل په مستی کین هم وو. او په یو بل به دوی زیات کاذبوی
به د پیغمبری تعلیم بنه پوهه وړ خو بسن شهوت او حرص په پنج کین به نجاته او
اختلاف به ئې پیدل کاو. نو پیغمبرانو به دوی د اختلاف فیصله په کتاب کول او د دوی
عقلونه به پیغمبر کتاب ته راگر وول.

نو گو یاده امتونه به یو بدن وو. او د پیغمبر د مرجع به په بدن کین د سر هضم و ده. دوی
به د جنت زبیری. وړ کول. د دواړو نه به یرول. په اول اول کین به
د دغه ساده امت د پاره د هغوی مناسب دین را غلے وی. او بیا به چه د خلقو
عقلونه او فکر و نه زیاتید. نو بیا به د هغوی هسه کتابونه نازل شوی وی یهم
دغه ته په قَبَعَتِ اللَّهِ الْخَکِیْنِ اشاره ده. داد انسان کمال ته د قلاوا لښه
پونری وه. چه پیغمبران به وفات شو.

اولکه موده به تیره شوه. او د نبوت د نړا به لکه که شوه. نو د امت زړه نه به
بیا کلک شو. شهوتونه به په غالب شو. د دین علم به کم شوه. نو اختلاف به بیا
سراسر ښکاره که مخکے دنیا کی مخته زمانه به هیڅ شوه. د فساد او شرمرگری
به ډیر شو. دینداری به سپکه او کلزله شوه. دیته په دے ایت کین چه.

وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ الْخَکِیْنِ اشاره شوه. بیا به دین د شمنی په وجه په دوی غلاب راغی په
زلزلو کین به گیر شو. اسمانی چغه به پې او و هله شوم. خه به مړه شواو خه
به پاتې شو. نو هغوی به په خود شواو بیا به د دین طرف ته مخکړه. خه بلای
ډیر د مخکے نه موجود وو. نو حال به خه قدر به ښه شوه. دیته دا ایت

اشاره کوی. چه فهد د الله الخ.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ

ایمانا سو گمان کو ہے چہ تا سو بہ داخل شے جنت آید تا سو بہ ندوی را غلی پہ شان دھنے خلق چہ ستا سونہ

قَبْلَكُمْ مَسَّيَهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَزُلُّوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ

مُحْكَدٌ - رسیدلی و دوی نہ جنگونہ او ضرور و او اور پیدا دوی تزدے چہ او دے رسول

وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرُ اللَّهُ إِنْ نَصُرَ اللَّهُ فَرِيبٌ

او دھنے کسانو چہ د دوی سرخ و کلمہ بہ وی د خلا سے مدت خبردار شے د خدا سے مدت نزدے دے

پہ محکایت کن د وہ قسم خلق خود سے شد۔ یو د کتاب اللہ مخالف اویل د کتاب اللہ

اُمت النبی تابعدار د او راہ د مختلفو خیالاتو پہ مجہ ضرور یویل تہ مخا مخ

کیزی۔ مخالف د خیل نہ فادری۔ او موافق خیل نہ پریدی او عموماً د کتاب اللہ او دست

نبی مخالف پہ د نیکن دید وی او تابعدار سے لای وی۔ نرد دوی پہ کور کن جنک

اوشی۔ کمزوری پہ کن د کورہ شرونی شی۔ لورہ قند مرای جو بلہ پکنی سراسی

او د تکلیفونہ روح د وہ نہ وی۔ دیرہ دیرہ مدہ د اخلاف وی۔

کافران او منافقان او فاسقان د اخلائی خلق رکوی۔ او دھنوی د خدا سے د امداد

پہ وجہ تکلیف کن خولوی حُک کہ چہ پہ د دوی ایمان کتہ شی۔ خودی خول رکول

نہ شی۔ د تکلیفونہ د پیغمبر انویہ نرد ہم را حی۔ او پر دستوار خو کن ہم را حی

او د اسے حالات پکنی ہم را شی۔ چہ پیغمبران سرہ د خلائی امداد پہ یقینی راقلو

د اسے او ای چہ خدا یہ د امدت خواس پکار د۔ کافرانو خود پر ظلم شروع کہ او

ایمان دار خود دھنوی نہ کم یقین لری۔ نر دھنوی خو خود سوالونہ کوی پہ د اسے

حالاتو کن خدائی امداد اشی او د اقسام خلق د جنت د د اخیلید قابل شی۔

د قانون الہی د خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم د زمانے خالقوتہ چہ صحابہ دی

بیانیزی او موبرتہ ہم د قانون خود سے شی۔ چہ کور مے کہ تا سو کافرانو د مکہ نہ

یہ ہجرت عجیبہ کرے یہ اُحد کین تا سو شہیدان شوے یا یہ جناح لہزاب کین ذرۃ کافران
منافقا نواکتا بیا نو چلہ نہ کوی۔ او یہ ہیرو سربانندے در غلہ۔ نو چہ د اقدرے د جنت
د تلود پیارہ کافی اوند لکری یہ تا سو خولا ہفت سختی اوتکلیفونہ دی را غلی کوم چہ پر مخکنو
خلقور غلی وو۔ او ہغوی بہ داتکلیفونہ یہ صابر تیرو ل۔ او دین حق او خدائی کتاب یہ
قبلیغ او اشاعت کین سرہ د دے کوشش کونکی وو۔ یہ دے سرہ ہغوی د جنت د
تلو او دا خلیفہ د حقدار کر زیدی وو۔ اے د خور بنی اصحابوتا سو بہ بے دے تکلیفونہ
تش یہ یو خو غراکانو۔ او لکوی پروتند و خورناک جنت تہ داخل شی۔

اللہ اکبر! خدا اے ہفت اصحابہ چا چہ خیل خانو نہ۔ مالونہ عز تو نہ یہ دین اسلام
قربان کری وو۔ یوزور نہ کوی۔ او دویتہ د جنت قیمت شکارہ کوی۔ چہ جنت د اے
ویریانہ دے نہ اور لکوی۔ او د جنت دیارہ قربانی اوکی۔ اس را حی چہ مونہ د جنت
د تلود عوکیر خان تدا و گورو۔ چہ مونہ د خور دین دیارہ کوم شر نتوب غراکانے
قید و بند۔ لکے تہ نہ۔ سفرانہ او خشتونہ کریدی ۹۔

اول د دین عالمان او د خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم وارثان خان تہ یہ پالک زید
او گوری۔ مونہ یہ محفلونہ۔ لویو تختونہ۔ جلاسو جلاسو نو کین لند او کدہ تقریر و ضرور
کریدی۔ او دیر دیر وخت مواخشتہ دے خود اہلہ چہ مونہ تہ باقاعدہ دعوت الخلیفہ
وی مخکے پکین بش خور اکونہ شوے وی۔ یہ دوران تقریر کین چاے نوشی وی او یہ
رحصتی کین دسا و پولفانہ وی۔

خوش اواز و مدح خوانو د خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم سرہ محبت پہ شعر نو کین
بنکارہ کریدی دے د وطن نہ مواخستہ بُت ضرور جو کریدی۔ د جیو تقسیم

کین مونہ کرکیدار بیانونہ ور کریدی۔ د غصہ د منطق او فلسفہ پہ کتابون کین مو
سر سین کریدی۔ د چامری پہ قبر مود مری د بخلود پیارہ د عطا اقران
خواجی کریدی۔

د چالیدر پہ پیر کین مود تہول ملک دور کضرر کریدی۔ او بیا مود دے پر عوض
کین قسم قسم د فیوی فائدے ہم اخشتہ دی۔ او یوکس مود دین طرف تہ نہ دے

راوستے پر خیل خود علم پر نوم دشمن تر پیوجہ مونخ اودس کوو۔ لیکن دکومے ولے چہ مونبن
مداح خوان یو۔ هغوی تہموددے وینانہ دکومے چہ خفہ بہ شیاو بیا بہ مونبن قدس
عزت پاتے نہ شی۔

کہ چامدر سے جورے کریدی۔ نودقرآن شریف اواحادیث دیارہ پر بتول
کین یو کال اودنوسو بے مطلب یا خدقدے مطلبی علوم دیارہ اودکالہ پر آباد و
پہ لکھونوسو پی لکی۔ اود طالبان دخول اود هغوی داخلاتی تربیت انتظام
نشتہ۔ ددالالو مونونہ چہ فارغ شی۔ نودی بیا هم دفہ کار پر لاس کین واخلی۔ کوم چہ
دوی مشرانو کاو۔

اصحاب خوب هجرت۔ اُحد۔ احزاب۔ دجنت حقل مرندی خداے ورقہ
فانی دین دیارہ نوز قربانے اُدی۔ نوایا مونبن بہ پد خدمت چہ مونبن کوم کوو۔ دجنت د
داخلید وحقدا رشو۔ خہ پد یکین جواب نہ کوم۔ دا بہر منصف بہ خیل فیصلہ اُدی
دا اصحابو بہ نرمانہ کین مالدارانو بتول بتول مالوند۔ لوی لوی باغوند۔ او عزتو نہ قربان
کریدی دنومو جا موپخاے مے شرے اود تھو جا مے اغوستے و مے۔ دحا کہ
والی پخاے محکومان او غلامان جور شویدی دارام دجوندون پخاے مے شوگیرے
او بے ارامے تیرے کریدی پد سرکہ کیدہ دخورا کونو پخاے مے لوگے تنہ مے خہ گنری دی
او بیا هم دیتہ خداے والی چہ دجنت دیارہ دقدرے قربانی کافی نہ دہ ستا سونہ مخکنو
خلقوہیرہ قربانی کریدہ۔ هل دجنت تہ دتلو حقل ار کریدی دی۔
نومرہ قربانی اُدی۔

موجودہ مسلمانان مالداران پہ کلو۔ بنار یو۔ او وطنون کین نرود اور۔ قومی یا حکومتی
مشران ددخان دیارہ فیصلہ اُدی چہ ایا ددوی داتشہ خوگے خوگے خبر اود دنیا
دگتہ دالوے لوے مسودے۔ سرہ دیلمازو۔ روجہ خورو نرکوۃ نہ ورکولو۔ چہ نہ
کولو۔ سرشتونو ورکولو اغشتلو۔ پد مقدمو کین سرگردانہ کریدی لو دخداے دکتاب پہ
یوایت پد عمل نہ کولو بہ دوی دجنت دتلو قابل شی۔ او کہ داتش خیال دے؟
خفہ مشی ددے ایت ویر نیکارہ او صفا مطلب دادے۔ چہ ایمان اود ایمان

صفات و خلائے کتاب بیان کریدے او پہ دے تیار و قوموں عمل کریدے او پہ
دغہ قیمت دوی جنت کتلے دے

اصحاب وچہ دا واوریدے نو دھغوی مطلب چہ دجنت کتل و دھغوی ایماندارے
لہ او قربانوا و نیکولہ نہاد و ہر کہ او دجنت نہیرے ورتہ پہ چوندا نہ مانے۔

خُمونہ دپارہ دا ایتونہ پر قرآن کنس موجود دی نو دے مطلب تش پر خوش ادا و
ایتونہ لوستل نہ دی او نہ دے پہ لوستولے دجسمانی مریضان و جو ریل غرض دے
بلکہ مونہ بہ داحان تمخاخر کو اوجان تہ باد کو رچہ حُما بشارہ او پت طاقتونہ
حُما مال دولت او عزت و دین و لوئے و تبلیخ دپارہ خومرہ لکی او د دنیا د
شہرست دولت او عزت دپارہ خومرہ خرخ کیہری

پس پخیلہ بہ پہ دیرہ صفائی دا فیصلہ او کو کہ صحابہ سرے دد و مرہ محنتونہ
دجنت حقد ارشو نو مانے چہ فیصلہ او کو چہ خُمونہ تیرے کوتاخی او پہ حان
ظلمونہ داللہ مونہ تہ مصاف کی او باقی ژوند د خداے خُمونہ داسے اگر نہ دی
چہ علماء حکماء او عوام د خیلہ خیلہ و سد دین د لوئی دپارہ دیرے شوگیرے
دیرے لوگے تند تند سے خوری او محنتونہ او کو او دجنت حان حقد ارکو
د مسلمانانو پہ آخر کنس جنت تہ قله شتہ خولوئے لوئے مرتبہ بد اعمال
پہ مناسب وی او اصحاب لوئے مرتبہ غوختہ نو دیتہ حمد ایت اُش چہ دد
دپارہ دے مناسب محنت لکی مونہ ہم غوار و نو محنت و ورلہ او کو

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلْ مَا أَنفَقْتُ مِنْ خَيْرٍ فَلَوْلَا الدِّينُ

سوال کوی لتا نہ چہ خرناک خیرات او کو تہ ورتہ او ایہ چہ ہر خد چہ لگوی نو مور و پیلار تہ

وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ

او خیلو الوتہ او یتیمانوتہ او مسکینانوتہ او مسافرونہ و رکی او ہر خد چہ تا سو کوے د

خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

نیکے نہ پس بیشکہ خلائے پہ دے عالم دے

د مخکے آیتونو نه معلوم شوه چه د دنیا محبت د اختلاف سبب د او دیندار
خلق به قسم قسم تکلیفونه دخل دے د مر ضا د پاره تیر د وی دوی به په جهاد و لو کښ
مالونه د خان حسه لکوی. نو قدرتی سوال پیدا شه چه مونږ له کوم مال دخل دے په
لار کښ لکول پکار دی او چاته وړ کول پکار دی ؟ چه خدا دے په رضاشی.
خیر - مال. او تلو انسانانې ښکاره. او پتو طاقو نو تروا ئی. نیکی.
نو اول مرتبه د خیرات حق د ر مور و پلار دی او بیا اقربین چه بعض خلق
ترا د اولاد داخلې مراد دے په یار و نژدې و طلب دے.

د دے نفقه نه که مطلب واجب نفقه دی. نو خود اول مور و پلار او بیا اولاد
د دے. او که عامه نفقه دی. نو هم د دوی د رجه په دغه ترتیب کښ مخکے د دغو
گور دے که مونږ خان ته او گور نو مونږ خوا اولاد د مور و پلار نه مخکے گورو. او مور
و پلار ته خو یا د دغه وړکو نه. یا که وړکو. نو خه پاتې پلي. په د دے دیر افسوس دے
جنت د مور د خپور لاند د دے او مونږ د دے او د پد خان خه گورو نه
بیا یتیمان. او مسکینان او مسافر دی. دا قول د مسلمان قوم د خیر کړ د
مصرفونه دی هر شوی به د دوی امداد کوی چه په قوم کښ عاجزی او خواری پاتې
نشی. او قوم د بل چا غلام نشی. او چا چه د انیکې او کره نو خدا دے په د دے عالم د دے
خدا دے به وړ له دیر چنده بد لے وړکی.

په اسلام کښ د محاشیات مسئلې په داسې رانلې کښ بیان شویدی چه د
انصاف نه د گم د دی. او خاندان د دوه مرکزی مقام د دے بیا چم. کا و بند
بیا ملک او وطن.

کُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا

فرض کړ د شویک په تاسو باندې جنگ او داسا سرخوڅ ند دے او کیدی شی چه ستاسو یو څیز خوڅ ند دی

وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ

او هغه تاسو د پاره ښه دی او کیدی د شې چه یو څیز ستاسو سرخوڅ دی او هغه نا کار دی او خدا به پوهیږی

وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ

اد تاسو نه پوڇيائو ۽ سوال ڪوي ستانهه ڀه بادهه دمياشتو دعزت ڪنن جناب ڀرڻ ڪنن

قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ ۖ وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَ

نه ورتنه او ايد جناب ڀرڻ ڪنن لويه خبر دهه رخو، دخلا ۽ دلازمه نه منهن ڪول او خدا ۽ نه منهن او

الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَآخِرَ أَهْلِ مَنْهَلٍ عِنْدَ اللَّهِ وَالْقِتْلُ

مسجد حرام او دهن ۽ اوسيد وٺي او ٻيڪل ددينه لويه ڪناهه دهه ڀرڻ نه دهه دهن ۽ او فتنه

اَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ ۖ لَئِنْ زُلْزِلَ لَأُقَاتِلَنَّهُمْ حَتَّى يَرْجُوكُمْ عَزْ دِينِكُمْ

ڏيڻه لويه خبر دهه دقتل نه او دوي به دوسره ڀرڻ ڪنن ڪنن ترهن ڇهه تاسو داسلام نه ڪفر نه بوڙي

إِنْ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فِيمَا فَكَرَ

ڪه طاقت اوڻي اوڻوڪ ڇهه تاسو نه ڪفر نه لار شي اوڻه ڪفر موشه

وَأُولَٰئِكَ جَبَطْنَا أَعْمَالَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ وَأُولَٰئِكَ

نو دهه دوي عملونه به به باد شي ڀه دنيا او اخرت ڪنن او دوي

أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ

دور ڇيان دي ڀه د ڪنن به هميشه دي ٻيڪه هغه ڪسان ڇهه مومن دي او

هَاجَرُوا وَآجَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَلَٰئِكَ يَرْجُونَ

هيجرت ڪريده ۽ او جهاد ڪوي ڀه لار ۽ دهن ۽ ڪنن دهه ڪسان هغه

رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

دي ڇهه دهن ۽ رحمت ابيد ونداري او الله بخونڪه او مهر مانده ۽

دیارس کالہ پر مکہ کنیں اویو کال پر مدینہ منورہ کنیں خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم اصحاب
 پہ قسم قسم تکلیفوں کنیں گدیا تے شو۔ یہ دویم کال د ہجری پر مدینہ منورہ کنیں پڑی
 قتال د کافرانوسرہ فرض شدہ اودا قتال حکم فرض شد۔ چہ یہ د کال کنیں د کالی کافران
 د مکہ نہ یہ در گسودہ میلہ کنیں لر مہجرت کوئی صحابہ پر مدینہ کنیں جو ندی نہ پیر پڑی
 او یہ دوی پسے دید میدان تہ را غلہ

د خوار لسو کالوا صحاب د جناب نہ نا واقف نہ وو۔ د دعوی خود اسلام نہ
 مخکے تول عمر پر جنگون کنیں تیر شوئے وو۔ یہ کت کنیں یہ قرارہ مرلی دعوی تہ د پیر
 د شرم کار بنکاریدہ خو یہ دے حکم کنیں ورسرہ دافکر شدہ چہ بیرہ کہ جناب اوشی
 اومو بنوا لگو کافران مرہ کو۔ نو بیا خوبہ ددوی د اسلام را ورا واد و طمع یاتے
 نہ شتی۔ او کہ جناب اوشی نو لکہ خرنای چہ مونز یہ وعظ او تبلیغ مسلمانان
 شوی وو۔ د غصہ یہ دوی ہم مسلمانان شتی۔ یہ دے فکر کنیں پیراتہ وو۔ چہ خداے
 دوی تداوے۔ چہ د قتال دافرضیت پس دیند را غے۔ چہ یہ کافر کنیں دو وعظ
 منلو قابلیت پاتے نشد۔ ترکوے چہ یہ دعوت او وعظ کارکیدہ تر هفتے د
 قتال فرضیت نہ وو۔ کیدے شتی چہ تا سو یہ نیل نیلتی یو خیز نا کارہ کنری او
 هفتہ نہ وی او کیدے شتی چہ تا سو یو خیز نہ کنری۔ او هفتہ بدوی نو فیصلہ بہ یہ
 خیلہ پوہہ نہ کوی بلکہ دخل سے علم بے حدہ دے پدے وچہ خیلہ پوہہ بہ
 ورتہ پیریدے۔

د اسلام نہ مخکے یہ مشرکان کنیں د اقا علیہ وچہ تول کال جنگونہ جائزو و
 خو یہ خاور و میاشت کنیں جناب نا جائزو وو۔ د خالی میاشت۔ د لوی اخت میاشت
 د حسن حسین میاشت او نہ برگ میاشت۔ ذی القعدہ۔ ذی الحجہ۔ محرم۔ رجب
 خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم بعض بنہ کارونہ یہ خیل حال یا یہ لگے دیرے
 اصلاح سرہ پیچی دی۔ حکم داخلور میاشتے یہ خیل حال پر بخودے
 شوئے۔ چہ یہ دے کنیں بہ جنگونہ نہ کنیں۔ خواتفاقا خور بنی صلی
 اللہ علیہ وسلم یواتہ تنہ مسلمانان داول بداری جناب نہ دستوبہ
 سنہ کنیں بخران طرف تہ الیکل دا دجمادی الاخری (روستہ خور)

د یادلس کالہ پر مکہ کنیں او یو کال پر مدینہ منورہ کنیں خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم اصحاب
 پہ قسم قسم تکلیفونو کنیں کیریائے شو۔ یہ دویم کال د ہجری پر مدینہ منورہ کنیں پڑی
 قتال د کافرانو سرہ فرض شہ او دا قتال حکم فرض مشہ۔ چہ یہ د کال کنیں د کلی کافران
 د مکہ نہ پہ در کسوہ میلہ کنیں لرے ہجرت کونکی صحابہ پر مدینہ کنیں جوندی نہ پیر پیر
 او پہ دوی لیسے دیدر میدان تہ را غلہ

د خوار لسو کالوا صحاب د جناب نہ نا واقف نہ وو۔ د دعوی خود اسلام نہ
 مخکے تول عمر پر جنگونو کنیں تیر شوئے وو۔ یہ کت کنیں پر قلا رہ مرک دعوی تہ د پیر
 د شرم کار شکاریدہ خوب دے حکم کنیں ورسرہ دا فکر شہ چہ نیر کہ جناب اوشی
 او مونبر الکو کافران مرہ کو۔ نو بیا خوبہ ددوی د اسلام را ورا د و طمع یائے
 نہ شہ۔ او کہ جناب اوشی نو لکہ خورنک چہ مونبر پر وعظ او تبلیغ مسلمانان
 شوی وو۔ د غصہ یہ دوی ہم مسلمانان شہ۔ یہ دے فکر کنیں پرا تہ وو۔ چہ خداے
 دوی تہ اوئے۔ چہ د قتال د فرضیت پس د دین را غے۔ چہ یہ کافر کنیں د وعظ
 منلو قابلیت پائے نشہ۔ ترکوئے چہ یہ دعوت او وعظ کارکیدہ ترھے د
 قتال فرضیت نہ وو۔ کیدے شہ چہ تا سو یہ نیل نیلتی یو خیز نا کارہ کنری او
 خفہ نہ وی او کیدے شہ چہ تا سو یو خیز نہ کنری۔ او خفہ بدوی نو فیصلہ بہ یہ
 خیلہ پوہ نہ کوی بلکہ دخل سے علم بے حدہ دے یہ دے وجہ خیلہ پوہ نہ بہ
 ورتہ پیریدے۔

د اسلام نہ مخکے پہ مشرکانو کنیں دا قاعلہ وو چہ تول کال جنگو نہ جائزو و
 خو پہ چاور میا شتو کنیں جناب نا جائزو وو۔ د خالی میا شت۔ د لوی اخترا میا شت
 د حسن حسین میا شت او زبرد میا شت۔ ذی القعدہ۔ ذی الحجہ۔ محرم ادرجب
 خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم بعض نہ کار نہ پہ خیل حال یا پہ لگے دیر
 اصلاح سرہ پیچی دی۔ حکم دا خلور میا شت یہ خیل حال پر بخودے
 شوئے۔ چہ یہ دے کنیں بہ جنگو نہ نہ کنیں۔ خواتفاقا خور بنی صلی
 اللہ علیہ وسلم یو آتہ تہ مسلمانان دا دل بداری جناب نہ دستوبہ
 سنہ کنیں بخران طرف تہ الیکل دا دجماد ی الاخری (رہ دستہ خور)

آخر مے روئے وے۔ اتفاقاً دے تو لکھی یو شوکا فرانسو سر ملاقات او شہ او
دوی پہ پھنے کین یو کا فر قتل کہ۔ خود دوی پہ دے قتل کین و اخیال و و۔ چہ
دزبر کے میا شتے لا شروع نہ دے شوے داروہ یا شہ شکی و چہ دوی
مدینے منورے قضا غلہ۔ نو د مسلمانا نو پہ نظر کین داکا سر بد راغے
چا وے د اشیہ دزبر کے وہ جنک او قتل نو پکار۔ او چا لکوبہ وے
چہ نہ ادا روستے خود وے۔ خیر دے۔

د غسے د کافر و یوہ جرگہ ہم خود نبی صلی اللہ علیہ وسلم بخدا غلہ
چہ وے تا سو پہ زبرگہ میا شت کین جنک جا ئز کہ چہ خمونہ سرے
موا و اجہ۔

نو د دے پہ جواب کین خدا مے داسے او۔ چہ قتال پہ عزت مند و میا شتو
کین کناہ دے۔ خود دینہ یو شوکنا ہونہ دی۔ چہ ہفہ دیر لوی دی نو کہ داسے
گناہکار سرہ جنک او شتی۔ او کہ دوی پہ دے میا شتو کین قتل شی۔ نو بیا خیروے
یو د اچہ خلق د اسلام نہ منع کوی۔ او چہ اسلام راوری۔ او ہفہ دجی۔
مال تالہ کوی دی وھی تکوی۔ او د ہجرت د مدینے نہ دے منع کوی۔ او پہ خدا مے
کفر کوی۔ او خلق د بیت اللہ شریف د حجر او د عمرے نہ منع کوی۔ او د کے
او سید و نکی پہ ہجرت مجبورہ کوی۔ او بل د اچہ فتنہ اچوی۔ لکرا عمار بن یاسر
او د دے مول تہیز۔ حضرت بلال۔ صہیب۔ جناب بن الزارت شو۔ دانی چہ پہ
عمار پور کہہ اور نیولے شہ۔ چہ اسلام پریدہ۔ دے پہ دے حال کین و۔ چہ خود
نبی صلی اللہ علیہ وسلم دے اولیدہ د دے وجود د اور پہ و جہ بر صی شو
و۔ خوبز نبی صلی اللہ علیہ وسلم ورتہ اوے۔ صبر کوے۔

ستا سو حائے جنت دے۔ دے خوبہ دے تکلیف کین مرشد۔

او د دے مور سیمہ ابو جہل و اغشتہ دیر تکلیف نو و رکہ خود اسلام
پرے نخود۔ بیا پہ نیزہ پہ گیدہ کین او د ہلہ او شہید شوہ داپہ اسلام کین اولہ
شہیدہ فی بی دہ۔

دابلے وے و خرابو جہل (یعین) بہ ورتہ وے۔ نہ مسلمان نہ مسلمانہ نہ دے

تہ خویہ محمد صلی اللہ علیہ وسلم مینہ مے رتو بہ رہے

وغسے بلالؓ بامیہ کافر پیدائو۔ یوہ شپہ راوڑ و م بہ مے اُکے کہ بیابہ مے
غرمہ پیر مو شکو دا چو۔ او کرمے کتے بہ مے ورلہ پیدائو کھو دے او دا بہ ورتہ و مے چہ
ترھفے بہ بیروت مے ترخو چہ پھ محمد صلی اللہ علیہ وسلم کافر شو مے مندے۔ اولات او
عزری "بتان دخدا یان ندوی منلی۔ دہ بہ و مے بتان دخدا یان نہ منم او اللہ
اللہ چنے بہ مے وھلے۔

کلہ بہ مے دہ بہ خپو کیں پیرے اتارے۔ اوھلکا نولہ بہ ورکے۔ جھنوی بہ دے دیکے کوخو
کیں رلخکے

وغسے خبابؓ تبہ اوریل کرے شہ او دے پیکیں را او غورز ولے شہ۔ او بہ سینہ بہ مے
کافران کینا ستہ دغہ سگرو تے بہ یہ دے کیں نتوتے۔ او دہ خرمین بہ پیر کہ شہ
خلاصہ دجواب دا شہ چہ مسلمانان مے داسے فتنہ باز و خلقو پیر
قتل خفکان نہ کوی چہ دوی ولے پیر کہ میاشت کیں او جلی شو۔ حکمہ چہ دوی
دلاسہ خود پیر خلق شہیدان شویدے۔ او دوی دخدا مے دشمنان دی۔ ددوی پیر مرک
کیں کہ ہرہ میاشت کیں وی گناہ نشہ۔

مخکے دغہ رحم دلوا و داسلام را و پیر خاطر قتال پیر دعا دعوت خو خونکی مسلمانان
تہ خدا مے فائی۔ چہ تا سود مے مشرکانو داراد و نہ خبریئی۔ دوی دز مکے پیر مخر اسلام
لیدہ نہ غواہی۔ نو کہ تا سو و سرہ جناب او نکے۔ نوحق او دحق مرگری بہ
او و پاتے نہ شتی۔ اس خبر دے دعوت ندوتے دہ۔ اس خود و سرہ نازک
حالت دے۔ چہ یہ زبرگو میا شتو کیں جسم جناب جائز شہ جھنوی خو
تا سو مرتد کول غواہی۔ چہ بیا کافران شتی خو کورے کہ بالفرض خولک بہ
تا سو کیں داسلام را و پیر و نہ دستو بیا کافر شہ۔ نو تیرے داسلام قول
نیکی مے بر باد شہ مے خولہ چہ بہ دے حالت کیں مر شتی۔ کہ دے بیا
مسلمان شہ نو معلو نہ بہ مے باطل ندوی لکہ یو سہری حجر کرے و وادے
مرتد شہ اد بیا مسلمان شہ نو یہ دہ بہ بیا و بیا جہ نہ لازمینی۔ او کہ یو
سہ مرتد شہ۔ نو خزہ بہ مے طلاقہ شتی۔ کہ داسہ مے دے پیر عت

کنیں بیا مسلمان شدہ نو خیز بہ ددہ شی۔ کنیں بیا بیہ تو مے نکاح کوی
 د اسلام بنیادی در مے اصول دی کہ سر پرست شدہ نو خیز گویا دھنے نہ انکار اکی او پرست
 بیا ددہ عمل بے کارہ شی

(۱) دالو پرست مکہ و اسمان چہ داسے پا خدا و با قاعدا و لارہ دی یاروان دی داحکیم اللہ
 د حکمت او قدرت چہ عجب دی۔ یہ کہ کنیں ددہ سرہ خوار شریک نشہ یہ کہ کنیں چہ تش خوار
 یہا سبب عمل او کی۔ نویتجے تراوچی کنی اسے خوار یہ دوی قابو نہ لوی ددہ قادر خدا مے
 عبادت یہ موزن فرض دے۔ ددہ نہ اوصوف ددہ نہ بدھرخہ غوار ہو۔ یہ عبادت او
 دعا گار کنیں بہ یواھے ددہ خیال سا تو داقسم سر پرست عقیقہ او کامل عقل لوی
 دے دو ہمیا تو او خرافات و نہ پالت دے۔

(۲) پر عالم آخرت او پر غلبہ و یمان لارہ دی او دابہ منی چہ داد و مرہ لویہ زمکا آسمان بہ
 چہ خراب شی نو دابہ بالکل رکیہ بی نہ بیکہ دوی لہ بہ بل شکل ورکے شی او چہ کہ بل شکل
 قبول کی۔ نو انسان لہ بہ ہم اللہ بل جو ندون در کی۔ دایقین د انسان د کمال او ترقی غدرہ
 حُک کہ چہ بد غہ کامل او باقی پاتے کید و نی عالم آخرت کنیں بہ داسید د استعمال او
 طاقت یواھے ددہ عقیقہ انسان لری چہ دایقینہ نہ لری ہفہ بہ خوار و مراد او یہ
 دوزخ کنیں کیروی۔

(۳) نیک عمل چہ یہ ہفہ وہ تدار و نور و خلقوتہ فائدہ مرسی۔
 داد کے اصول دی چہ دابہ لوی پیغمبران او کہ دی چہ داد اصول خوار پرید ی نو
 دے د دنیا و آخرت د کمال نہ محروم نہ شدہ۔ او ددہ نفس پلست شی او روح تور
 تنہ شی۔ ددہ دروح دپارہ یہ آخرت کنیں رسوائی او بے عزتی دہ پدارت دوزخ کنیں بہ ہمیشہ
 دی۔

مخکے خدا مے یہ دے اصول و عمل کو نکو نہ کر کوی چہ کو مو خلقوا بیان را و رہ۔
 ہجرت او کہ د خدا مے یہ لار کنیں مے جہاد او کہ نو ددے عمل خاوندان د خدا مے د
 مہربانی طمعلاردی

چہ خود بنی دیکہ معظمہ نہ مدینہ منورہ حجۃ او کہ نو یہ تو لو مسلمانا مانو ہجرتہ فرض شدہ خود معذورہ
 خلق پکنیں مجبوراً باہر شواو داحکم داوس دپارہ ہم د کہ یہ یو ملات کنیں د اسلام قبلیغ

منع شی۔ او پہنکارہ عبادۃ او د اسلام ارکان پکینی نہ شی کیدے کہ داملاک دکافرووی
او کد نامہ د مسلمانووی د دوی نہ ہجرت ہنھے ملاک تہ پکار دے کوم خاے چہ دامنع ممانعت نہ
وی۔

اوجہاد بیو عام لفظ دے دے معنی کوشش کول دی۔ تودنیاد پارہ کوشش چہ تہ پدے
غرض کومے چہ پدے بطاقت حاصل کریم اوجہادت یاد مخلوق خلعت بد پہ او کریم۔ نو دا
ہم جہاد دے

یا ستاز رہ نار واکول غواری۔ او تہ کوشش او کے او خان د دینہ خلاص کرے نو دا
ہم جہاد دے۔ یا فرائض پہ خد کوشش پہ وخت وخت پہ پوہ پوہ او کرے ادبیا
نوافل بدنی یا مالی عباد تو نہ او کرے نو دا ہم جہاد دے

اود دینہ دیر د ثواب جہاد دا دے چہ تہ خیل مال۔ علم او وخت دخداے
د دین پہ وعظ نصیحت منت او جر کہ کنس الگوے خیل اُخرے اُسکے پد نہ مکہ
خوبوند او شوگیرے اُسکے۔ د خلقو پیلار و کوٹھو کنس او کر زے۔ او خلقو تہ دخداے
د دین خبرے او کے۔ دخداے نہ بے پروا خلق خداے سر پہ پوٹھے کے پد کنس ستا
مطلب یو اُد خدا اُوصرف دخداے رضای۔

نوراد و مرہ لوی جہاد دے چہ پد سفر کنس ستا یو سُبْحَانَ اللہ د کور د سُبْحَانَ اللہ و یلُو
او کد لکھ زل زریات دے او ہم دغہ جہاد دے چہ اسلام پہ د عربونہ د دنیا کت کت تہ اُسید
دا جہاد د خلوی تخت و کالوند حضرت مولانا محمد لیا س مرحوم قدس روحہ تعلیمی
جماعت گوی۔ خدا دے جہاد د توفیق مونہر تہ لولہ را کری امین کہ پد جہاد عوام صالحا
شو نو بیا بہ حکومتونہ ہم د صالحا نو شی۔

ادبیا دا ہم جہاد دے چہ تا مربا القرو د دین وعظ کاو۔ چہ چا منع کرے و ستا و سر جہاد
سائے یا پکینی تہ شہید شو یا دبل مرکہ خود تہ قتال وائی

{ اکبر ثواب جب ہے کہ ناخوش ہو اس بنا پر تم دلوں کو طاعت حق سے یہ دور کرتے ہیں۔
{ نہ یہ کہ عیش میں میرے ہیں یہ غفل انداز یہ ہیں ضعیف سمجھ کر غرو کر تے ہیں۔

محکمہ خداے وائی چہ پد دے اسباب عمل کو فکی چہ پد بنیاد ی اصول دی عمل او کہ
بیاے ہجرت او کد او بیاے جہاد او کد نو د دوی اُس دخدا ادرحمت نہ طمع پہ خاے دے

د دینہ معلومہ شوه - چه خوك د اكالو منكووى او دخلا مے درحم طمع لری نو دا طمع نه ده بلكه و چه د دھوكے اړ نه و ده - لكه اخون يرمے او دكاندارى نكوى او طمع لری چه گهما كند و بهر د دان نه دك شي يوشا عرواى -

تَوَجُّوا لِحَاجَةِ دَلَمَ لَسَاكُ مَسَاكِلِهَآ اِنَّ السَّيْفِيَّةَ لَا تَجْرِي عَلَآ اَلْيَسَ .

دخلا صى اميد ونكوى او دخلا صى پر لار نه كشتى خوپه وچه نه بيليزى دريا ب غواړى

رحم يوه كشتى ده پر نيكي كونه كونه رحم كيزى - ټول نيكي خوځمونه نه نه كيزى - خود " بوره خوپه څخه خوپه بيه " حك مخكې خدا مے واى چه زه بخوځك او مهربانيم - كه تا خود دين پر كار كين څخه قدر مے كوشش او كه او كو تا همې در نه او شوه - نو خپل مے زه به در قدر او بنخم الله د د كوشش د هر چا نجيب كى امين -

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْيَسْرِ ط قُلْ فِيهِمَا اِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْ فَاعٍ

سوال كوى لتانه په باره د شراب او جوار مے كين توره ادايه په د دواړو كين گناه لويه ده او نفع

لِلنَّاسِ وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ تَفْعِهِمَا ط وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ ط

د پاره دخلق او گناه د د دواړو ډير لوى مے د نفع د د دواړو نه او سوال كوى لتانه چه څه خدا مے له ور كى ؟

قُلْ لِحِفُوطِكُنِ الْكَ يَبِيْنُ اللّٰهُ لَكُمْ اَلَا يَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ط

ته ادايه خبر يانې څيز هم دار فكې بيانوى الله تاسو ته ايا تونه خاشييزى چه تاسو فكر او كى -

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ط وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ اَلَيْمِ قُلْ اَصْلَاحُهُمْ

د دنيا او د اخره بكارونو كين او سوال كوى لتانه په باره د يتيمانو كين توره ادايه نيل نيلتى د دوى د پاره

خَيْرٌ ط وَاِنْ تَخَالَطُوهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ وَيَعْلَمُ الْمُسَدِّ مِنَ الْمَصْلِحِ ط

ښه ده او كه شريكى د رسره مال ستاسو و نه دى او خدا مې سيجنى فساديان دينكارو نه

وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَاعْنَتُكُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ط

او كه غوڅته مے خدا نوبه تكليف كين به غور وولى و تاسو خدا مے بيشكه غالب او حكيم د مے

حضرت ابی حمزہ رضی اللہ عنہ فرمادے: والی چہ خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم منہ منور
تہ یہ ہجرت مراغے نوبہ مدینہ کن خلق شراب خک اوجاری گولہ نوحہ فوی حضرت رسول صلی
اللہ علیہ وسلم نہ دیکھ بار کن پیوس اوک۔ نو خدا سے دلہ پہ آیتون کن جواب ور کہ پہ کن خلد اگہ وارہ
کار و نوتہ لوی کنہ اوے۔ خو خاص منع پکن مانقلہ۔ نو چاہہ شراب خک اوجاری تو منع شو۔
یو صحابی بوہ وریخے دما بنام مونخ کاؤ۔ او شراب خکی دو۔ نو مونخے اکی و دشرہ نو بیاد ایت
راغے۔ چہ دین و شہی بہ حالت کن مونخ مکوے خوبیا ہم حضرت عمر رضی اللہ عنہ و۔ چہ خدا یہ
پورہ دمنع حکم راوے۔ نو صفا حکم اوشہ۔ چہ شراب جواہی اور بتا نو عبادت شیطانی کا فہدی
ایاد دینہ بہ منع شہ۔ حضرت عمر رضی اللہ عنہ چہ داؤ اوریدہ نو جواب اوکہ چہ او مونو
منع شو۔

شریت حکم نوبہ کولہ او خصوصاً پیر و کل کو گناہون کن داطریقہ اختیار کریدہ چہ اول
دھنے خیر نقصان نہ بنکا لوی۔ بیا ورتہ والی۔ دا کار پیر فلا فلی وخت کن مکوے نو چہ
سکیر الی وخت کن دگناہ پیر پیر خود قادیانی۔ نو بیا ورتہ پہ قولہ او تا تو کن منع ادکی۔
پہ شراب کن خلق دنیوی فاکلہم پہ کو نو کن دپیر و نہ پروت عادت و۔ نو یہ قلاہ
قلاہ تو منع اوشوہ کہ پہ ہا ورتہ دپیر بخود و حکم شہ وے نو شاید چہ خلق نہ و
منے یا ورتہ گرانہ بنکا دہ شوے وے۔

پہ اول کن ورتہ اویلے شو چہ پہ شراب کن گناہ۔ اشم ضرر و والی نو بعض اصحابوے
چہ بنبدہ مونو بہ دضررہ خان پیر کو۔ او نفع بہ ترہم اخلو و بعض وے چہ ضرری خیر
نورائے چہ دا پیرید و۔

دضررہ پیردے معنا کانے دی۔

(۱) پیردہ اچول۔ او دا خک چہ شراب پہ عقل پیردہ اچوی۔

(۲) کلہ و دکل۔ شراب شرابی کو دکلوی۔

(۳) تبدیلی۔ شراب ہلہ جریزی چہ تر بو والے بد بوئی۔ ازہرنگونہ پکن راشی
شراب پہ عمر پکن دانگور و کجورہ۔ وچو۔ لوندو غمور۔ جوارو۔ اربستونہ جو پیری
او ہرے ہوشہ کوئی خیر نہ دشرابو حکم لری یعنی ودوی خوبل او سکل حرام دی۔

در بیان جوارى

ميسر - جوارى. پيا سانتيا گنيل. مال دلى. ویشل. در جو پيو جوارى به داسم و چه پيو او
 به واغشته شوه. او دهغه به اتولشت حصه شوه. بيا به لاش غشى به تيل کين و اچو له شوه
 ديو به پيو به برخه ددريم به دوه برخه. ددريم به وره برخه. دخلورم به خلور و پيو
 به پنجه. دشیپم به شپو د اوم به اده برخه او د باقى در غشو. اتم. نهم. لسم به اده
 برخه نه وه د ابرخه به چما کتله شوه. نو داغوخه به جوار کړو کور ته نه ور لى بلکه د اده به
 فقيرانو ویشل شوه. د جوارى چه به چا نکوله هغه نه به شوم او به فائده ميوه ديل شوه
 د جوارى جائزه ده چه خوک او ائى چارازه ماسره اس از غلوه. يا نخه داسره اول چه چا او ديشته
 يا خوک مخکې ته نو دود مده روپه به پرور کوى. نو په دى کين و جواز و چه د اده چه په دى جها د و طيله
 د پاره په اس ساتلو او نخه ویشلو کين کوشش کيږي خود اهن ورخه چه کوم ريسونه کيږي او اسونه
 ز غلوى په کين لاش د مال کتله جذب به دى حکم د جوارى حرام ده. (رئيس) اسونوز غلوه و توائى.
 د شرابو همزه ضرر په بل خيز کين نشته. شراب د بدن نقصان و. د روح نقصان پکين دى
 عقل خرابه دى. مال پکين نه پيا نيزى. د چاسره په معامله کين اعتبارى نه دى. کارونه به کړو د
 دى په خبر وکين دروغجن دى. کيدنه به خرابه دى دود نه دى زده نه کيږي. سترگه نه کوي او نه
 غوزيدنه دى. کيدنه به لوبې نيزى به خوانه کين کيدنه او الې سراجى. حکم او پختور کي نه کمزورى
 کيږي. د سل ناجور تيا تر پيدا کيږي د ا مرض په پور وپ کين حکم د پيو د دى په پور وپ
 ايجبا د شوخو فائده نه کوى. حکم چه سبب شراب دى او شراب پور پيان نه پريداى
 په سلو کين پخوس پور پيان په سل مري خمون نه پيو وطن کين هم د دى پليست کار به
 وجه سل راغى او اکثر خلق پيو ناچوپه دى
 شراب پيو ائى په خاص وخت کين سر نه به عقله کوى. بلکه د اده قوه عاقله د کمه ولو
 سبب کړجى او چه شراب زيات او د پيو ورخه. او سکى نوليونه تر جوړ شى
 پيو جوړ منى د اکثر د پيو و. چه که نیم د کانونه د شرابو بند شوه. نو نیم هېستالونه او نیمه چيلان
 به بند شى. د شرابو نه وينه نه جوړيږي نو په دى وجه شراب په وجود کين دى نه مقابله
 کوى. نو په وينه کين به قاعدکى راشى. او په دى وجه د جسم تول روغ پاتې نه شى. او د اندامو
 کار يا بند شى يا کمزور به شى. په دى د سکلو قوه پاتې نه شى. مگر به سوزى په کيدنه

خاينه جوارى

د شرابو ضرر نه

کنیں مے اور بلیا بیڑی۔ پہ قلمو کنیں مے قرقیروی پہ جگر و انزده راشی۔ او دغہ و جہدہ چہ
دالٹو شرابیانو مرکزہ فوری کی بیڑی۔ مَر مے تخنیز ی۔ ساہ مے لنده لنده اخلی۔
توخی کوی۔ پوزہ مے بھی بیڑی۔ کوتہ سائی و سر مل دی اولاد یا نہ راوری یا دہ نہ لیونی
مید کی بیڑی۔ اولاد اکثر بد اخلاقہ دی بوجہ اولاد ہم بیا شراب خلی۔ نوک زوری پچی
تیر پیدا کی بیڑی۔ تزد مے چہ نسلو نمبے بند شی۔ جہلگر ماروی۔ ددو ستا نو سرہ پہ
پہ جنگہ دی پہ معاملہ کنیں مے اعتبارہ وی۔ پہ لبرہ خبرہ قاری بیڑی۔ سا ازاد پتہ خبرہ ہر
چاہے بشکارہ کوی۔ د حکومت قابلہ وی دخیل حکومت راز خبر مے دشمن تہ بشکارہ کوی
د خلقو پہ نظر کنیں سپک سپوری۔ واپہ و رپور مے خاندی۔ کلمہ لاند مے لکی کلمہ باند مے فکر نہ
اد وینا کلمہ مے دتو قودی۔

دائی چہ یو شرابی پہ لاس کنیں قیاز مے کولے او پد مخ مے اچولے او داسے مے و مے چہ شکر
د مے خدا یہ غرنائے پیا کے ادبہ و پیدا کرے چہ سر مے پہ مخ وینزی متیاز و قدرے
ابہ و مے۔

دائی چہ پولیونی لہ یو شرابی شراب در کول۔ نولیونی ورتہ او مے۔ چہ تہ خو
شراب خُک خُک چہ خُما پہ شان لیونے شے۔ ورتہ چہ شراب او حکم نو نرہ
بہ دچا پہ شان شتم

شرابو تہ پہ عربی کنیں دیلیتو کار و نو مور دائی نرنا شرابی کوی۔ قتلونہ شرابی کوی
مال پہ دے تباہ کی بیڑی اونن ورتے خود شرابو دیو کران بوتلونہ خر خنیز ی۔ پہ دے
و جہدہ د دپارہ دیر غلا کر شرابیان وی۔

پہ شراب خانو کنیں یو اٹھے شراب نہ وی دے پکنیں وی۔ مجلسونہ پکنیں وی گدیلا
پکنیں وی۔ دے دے خالق پہ بے حیا مے ورتہ حئی رائجی۔ پہ یوہ یوہ شپہ کنیں پہ سودو نو
زرگو نو روپے گید مے شی۔ موخ مے پیجی۔ زکوٰۃ خوا د و منی نہ روژہ خونیو لے نشی
او حج خود بیر تکلیف غواہی۔ نو دد مے نہ ہم خلاص وی۔

د غسہ د جوار مے نقصانونہ ہم دیر دی۔ دچا نہ چہ مال اگتی۔ ہفتہ دشمن
شی بوبل قطر مے قطری کی۔ چہ مال و رسخہ نہ وی۔ قتلونہ کوی۔ چا کے کوی۔ غلا کا لے نو

آسانے شی۔ اکثر یہ جیل کین وی بہ جیل کین جواری نہ پیریدی۔ نوہلت و ہل تھکول خوری
قید لا نور یا تین بی۔ بے کاری او نارسا ستی ئے عادت شی۔ زمینداری۔ سوداگری او کاریگری
نشو کرے۔ نو د قوم یو بے کارہ او ضرری اندام شی۔ د حکومت د افرض وی چہ د اقم خلق
دلک یا کم کی۔

شریعت دھر خیز فائدہ او نقصان بکارہ کوی۔ بیا ورتہ د نقصان زیات د الے اخئی
او د کھنڈ خیز نہ ئے منع کی۔

د شرابو فائدہ۔ یہ تجارت کین فائدہ دہ۔ او د شرابو سوداگری دیوہ دکتے
سوداگری دہ۔ او د غہ وجہ دہ چہ د د غت سودا کرن ورے پہ دنیا کین غت مالداران
وی۔ شرابیان دیر سخیان وی او د دیر و فقیران کار یہ کی بی د دیر و مریضان نو د پارہ
پہ شراب کین دار و دی۔ غم لرے کوی۔ سرے بھا در او شیا عجز و دی۔ چہ دے
د قوم حفاظت کی بی۔ خون ورے دے قسم بھا دہی تہ حاجت نشہ۔ یہ نئی جنک
کین عقل پکار دے۔ غمکہ چہ جنک نن روئے یو لوی فن او علم اگر زیدہ جنک اس شرابیان
او لیونو کار نہ دے۔ د جنک پور ہو کین شرابیان قومونہ پہ فو حیا نو شراب بندک۔ شراب او خرما
قومونہ فقیران کوی۔ خاص کرن ورے چہ داکو ارزان بیعہ شرابو نہ خر خی بی دا یہ
واقعہ تو کین نہ صریحہ مواد دی۔ گرم او خشک دی۔ شکرہ و سرہ یو حائے کری چہ نہ تیر بی
او پیر کو نواد پلو کین پہ قلارہ قلارہ خیل اثرات پریکدی۔ او بندہ پیرنگارناک مرصونو کین
گرفتاری۔

پہ امریکہ کین چاول ہندوستان اسیدہ۔ نو د دے شرابو نشو پہ وجہ اس پہ امریکہ کین چاول
او خد متکار دی۔ شراب او زنا دینچی دہ پیکر دی پہ دے قومونہ قینچی کی بی
وائی چہ یو ہونہ بیار سرے دہ۔ دیر مالدار و دہ۔ ہنہ چہ مرکیدہ نو دیر مال تے پلے شراد دہ
تہ معلوم دہ چہ د دہ خوئے جواری خو خرو وی۔ نو دہ خوئی تہ وصیت لک۔ چہ گورہ خو بیکر خما
د مرلہ نہ پس د جوادے تہ زبہ او شہ نو د بنار نو د نہ نو د جوادر سرہ ملاقات او کہ
او د دہ نہ پتہ الکوحہ چہ جواری خورناک خیند دے۔ د بہ دتہ د جوادی پورہ حال او وائی
چہ پلار دے مرشد نو دہ پہ بناد کین تلاش شروع کر۔ نو ہر جو اگر لہ چہ بتہ نو یہ سوسرور

پہ چو خچہ ابل لگے تگے بدو۔ او ہفہ نغیر او مشر خوئے او و دلید و قابل نہ و۔ ہفہ
زور و رتہ او وے چہ کہ خمونز نشان کیدل غوارے چہ چہ و نہ غوارے نو جوارے کوہ کفی
چہ کورے جوارے تہ نزدے نہ شے هلاک دھو بنیآر پلار پید مطلب پوہ شہ او
د جوارے نہ منع شہ۔

جوارے ویر یا گتہ وی۔ یاد گتہ خیال وی کلمہ کلمہ میرے روپے او گتہ۔ نو پید جو جہائی
داخل کوم چہ در مرہ شہ۔ نو بیا بہ نہ کوم۔ کلوائی دانرہ ہم بیلاد ارا گر نام نو بیا بہ نہ کوم
پہ دے وجہ جوار گر بیا د جوارے نہ نہ خلا صیبری۔

د غسے شرابی دے۔ شراب دہہ پیرلو کین داسے اثر پیدا کی۔ چہ ساعت تیر شہ نو بیا
طبیعت تقاضا شروع کی۔ او دے وائی لبس داخلے سکمر نو لبس بیا بہ ورتہ حاجت
نہ دی حال دادے۔ چہ خومرہ دے شراب دیر دیر حله شک نو بیا بیا خواہش پیدا کی
خلاصہ دادہ چہ اسلام مونز تہ خوار لبس سوہ کالہ تقریباً کیبزی چہ د شراب او جوارے
نقصا نو نہ بیا نوی۔ او مونز تر منع کیبزو۔ او د اسلام نہ منونکی د دینہ دیر کید د پاره عملی
جما تو نہ جو رہ وی۔ چہ خیل قوم نہ د شراب نوشی او جوارے نہ خلاص کی۔

پہ شرابو کین د شراب دیر خطر ناک دی کوم چہ پہ خرم نہ کین پیا بچکشن و رد اخیلیری
یا پہ پوزہ کین پہ بوی و کیبزی۔ چہ ہفہ مار فین۔ کو کین او ہروین دی۔ د دپہ نہ ریجہ
اپریشن کیبزی پر د پریشین پہ آسانہ او شہی ٹکک چہ مریض بے ہوشہ شہ۔ خود اسکرات
پہ وجود کین داسے زھر پیریز دی۔ چہ مریض د دیر و مرضو نو بشکار شہ۔

افسوس خود ادے چہ شراب نوشی او جوارے خمونز پہ سپیند رو بو او د قوم پہ
مشرانوز کین عامہ شہوہ بیا چہ د دوی سرہ دچا ماستہ ولارہ وی ہفوی ہم د دوی پہ کتودا
عادت واخلی او د غسے داؤس عوامو تہ ہم را غلکہ داؤس نہ دے تہ فکر او نہ شہی نو بیا بہ
د دے علاج نامکن شہ۔ او داخہ قدرے ازادی او خوشحالی بہ پہ غلامی او غم بدلہ شہ
خداے د مونز تہ ہدایت اکی۔

پہ دنیا کین د وہ قسمہ خلق دے۔ یو ہفہ دی چہ مالونہ تش د عیاشی خوند و نو او مزد و یاد
لکوی۔ لکہ مشربیان او جوار گر شو۔ بل ہفہ دی چہ ہر وخت پکے فکر کین وی چہ پہ حلال

کسب کتبلے مال کم کھائے اور لگو و چه دخلے رضایہ حاصل کرو۔ داول ذکر خواتسو
واوریلہ ددویم ذکر واورے۔

اول اول چه داسلام کمزورتیا و اولیٰ الہی خلق پہ مختلفو تیلو کین مسلمانان و د۔
نود ایمان پہ بخون کین دا خبره او خودے شوه۔ چه دخلے پر لارے کین نفقہ کوی۔ یا بعض
مالونونہ دخلے پر لار کین لگوئی۔ داحکمونہ تشریح طلب و د۔ چه ددینہ بہ کوم مال مطلب دی
او چه یرہ حق دار بہ مے خوک وی؟ نودا قسم سوالونہ اصحاب و حضرت نہ کول دوی تہ جواب و د
کریے شہ چه اول اول خو خلق ددین پہ تبلیغ کین چیر مصرف و د۔ نود مال پر و کر کین خہ
فراخی او دیر دیر و کر کول پکارف۔ قید پکین او د لگو لے شہ چه ہر مکر دین ترقی او کرہ او خلق خہ
قدر مے پکارا و لکین او کا کسب شروع شہ نو اوس دینا کی بزی چه
بند اوس چه ستا سونہ ضرورت مناسبت نہ یات دی۔ نو ہفہ و کر مے او خیر و خان اُس
چیر پہ تکلیف کین مہ غور و د مے۔

کہ نن مالداران زیاتی مال پہ امت مسلمہ لگوئی نو تعلیم او تربیت پہ کید شہی او فقرا و
فاقہ پہ رکیدے شہی۔ لیکن سرمایہ دارانہ طبقہ پہ اول قسم کین دیرہ گرفتار دہ۔ او ددویم قسم پہ
کین خال خال دی۔

مخکے خدائے والی او گوری۔ خرنک پہ تفصیل مے دتہ د شراب او جوار مے نقصان و نہ او
فائد مے او د خومے او د امت مسلمہ عزت او بقا د پارہ مے خرنک د خرخ مناسبہ طریقہ
بنکار کرہ تا سو پہ فکر اکی۔ کہ فکر مو او کو۔ نو پہ دے کین د دنیا او آخرت خیر بیان شوید مے۔

اسلام خوکامل دین دے دے ددین دنیا د پارہ د پارہ لار بنکارہ کوی ہفہ خودین
نہ دے چه دجسم پہ عذاب کین دروح تہ ندون منی لوند یوا مے وجود تہ ندون تہ
صحیح دانی پہ دے مخکے پہ دینا اتنا فی الدنیا حسنۃ و فی الآخرۃ حسنۃ کین لیکل شوید دی۔

دل تہ یوہ دیرہ عجیب مسئلہ حل شوه۔ قول علوم و فنون کو موتہ چه د انسان حاجت
د مے او پہ دے د انسان د تہ وند دار و مدار دے کہ د علوم امت مسلمہ پیریدی او دانر دہ
نہ کی۔ نود دوی جوندون بہ تنہا شہی۔ او فقیران بہ شہی۔ او د فقیر بیا خہ دینداری دی
نودین بہ مے ہم خراب شہی نو گویا امت بہ ددین کاملہ نہ خلاف اکی حکمہ د دنیا داقسم

علوم نہ زندہ کول دینداری دہ اوچہ د علوم و فنون پیر و ائٹل د اسلام کین خلقوزدہ کول اوپر د ایت
پوہہ دہ۔ چہ لعلکم تتفکرون فی الدنیا و الاخرۃ۔ نود دوی پیر لاس کین حکومتونہ و اوپہ
دیوہہ د دعوت اسلام ہر جائے بازار گرم دہ۔ د دوی قابل رشتہ تہذیب او سریتوب و ذہنیکان
او د خلقوزدہ پیر یوہ خدہ نمونہ دہ۔ خوچہ خدہ مودہ تیرا شوہ۔ نودا خیال پیدا شوہ چہ د دنیا کتل
او دا مختلف د نیوی فنون او علوم زندہ کول دینداری نہ دہ۔ دا د توکل او نہ ہدہ خلاف کار دہ
نہ خلقوزدہ علوم پیر بخودہ ادبے علم او بے کسبہ شوہ۔ نود د نتیجہ دا شوہ چہ پیر مخ د نر مکے یو مستقل
اسلامی حکومت پاتے نشہ۔ حکمہ چہ د حکومت حاضرہ د پارہ د پیر علوم او فنون او
صلاحیتونہ پیکاردی۔ کاریگری۔ د دنیا سرہ دا بطور د تعلقات پیکاردی او موبن کین دا قول
نشہ یا پورہ دا سخنہ نشہ نو موبن یا قول یا خدہ قدرے حاکمان او نور حکومان۔ متاز سوال اگر
قرضداری۔ ناپوہہ۔ خوار و زرا یو۔

او دا لے لا خدہ کوہ چہ د نیوی علوم گویا د دین نہ خلاف کنر لے شے دا د قرآن نہ دے خبی نتیجہ
دہ۔ چہ پیر دینی علوم موبن عمرت پیر میری۔ او ہفہ د دین دا مطلب اخلی چہ د نیوی علوم د خورک نہ
حاصلوی نود ہفہ غریب و دنیا دار و بہ شہ حال وی؟ کوم چہ یو لے تول عمر پیر دینی علوم
کین او لگوی او د دین او د مطالعہ نکوی۔ کہ اسلام د داسہ دین نوز وی چہ د نیوی علوم
یکنیں حاصلوی نا جائز وی نو بیا خودا دین د دنیا پیر بارہ کین خدہ ایت نہ و لگوی نودا
دین بیا ناقص شہ د خیال غلط دے دا خیال د قرآن مخالف دے د سلف صالحین د
عمل مخالف دے۔

نن خوبے د قرآن د کتونہ فیصلہ شوید چہ مسلمانان دہ قسمہ دی۔

- (۱) د دین ہنچ پیر و نکوی شلک او یقین نہ چینی۔ بس ہر شہ چہ دی ہفہ نہ دہ کوی کہ عقیدہ
چہ سمیہ بی او کردہ لانیہ بی د خدا وید تہین نہ کوی دا عالمو پیر کولو کین ازا دوی۔ دین مذہب
د حان د پارہ یور سمی خیز گنری۔ خیل خیال مذہب وی او دا اکثر د مخرب تعلیم یافتہ وی
- (۲) د عقل فکر نہ کار نا خلی۔ د خلقو پیر خیل شرف فکر نہ کوی۔ پیر دنیا کین چہ خدہ نفع نقصان
کین ہی دیتہ د کتو وخت نہ لری۔ دیتہ پیر کتو دہ عقیدہ خرابیہ بی۔ د دوی دا خیال دے
چہ دوی دیندارہ خلق دے دا اکثر یو لے مشرقی علوم موبن مشغول خلق دے۔

نہ پہ دنیا کیں اول قسم خلق بر سر اقتدار دی حکم چہ د دنیوی موجودہ نظام د پادہ دوم
قسم طیارند دے۔ او د نظام چلولو د پادہ چہ کرم دینی صلاحیت پکارو دھنہ پہ اول قسم
کین نشندہ۔ نو خدا دے دودی تہ پہ دے ایت د فکر توفیق ورکی۔ چہ دینیوی علوم لرونکی دینی علوم زدہ
کی۔ او یہ دھنہ عمل کی۔ او دینی علوم لرونکی دینیوی علوم زدہ کی۔ او دھنہ نہ کاروا خلی۔ او د
اِتِّسَافِی الدِّنِیَا حَسَنَةً وَفِی الْآخِرَةِ حَسَنَةً مُّضَدًّا قَاجورشی۔
د دے قسم خلقو د بیان نہ رستو پہ دے فکر کیں پراتہ و چہ کوم مال د خدا دے پہ لار کیں
نفقہ کو چہ خدا دے مراند رضا شی۔

یوم مصرف خود دے شی چہ دھنہ یتیم د پے تران کیں د یتیم د مال خور لو یہ بارہ کیں د پیرا یتیمونہ
راغلی و د لکہ۔ وَلَا تَقْرَبُواْ اَمْوَالَ الْیَتِیْمِ۔ یتیم مال نہ دے نشندہ۔ اِنَّ الَّذِیْنَ یَاْمُرُوْنَ اَمْوَالَ الْیَتِیْمِ
ظُلْمًا اِنَّہُمْ اَیُّهَا کَاوُنَ فِیْ یُطْوَیْہُمْ نَارًا۔ خوک چہ د یتیم مال خوری پہ ظلم سرہ نو دوی پہ خپلو
کیدہ کیں اور آچوی۔

تو خلقو د یتیم د مال نہ تیختہ اکرہ۔ او چا خواد و خان تہ نہ پر بخودہ۔ او چاہہ پہ کور کیں مائل
خو چہ دھنہ لہ بہ خہ یا خہ شو۔ نو دھنہ بہ پراتہ و دیا بہ خراب شو او دیا بہ دھنہ یتیم سارہ خوارہ۔
فَاَمَّا الْیَتِیْمُ فَلَا تُفْقَرُ یتیم تہ فارکو دے۔ چہ قرار و تہ نہ کاو دے۔ نو یتیمان بے ادبہ شونو یو
خواد حقوی مال پہ تجارت دریا تید و نہ پاتہ شوبل خواتم ہدایب او تربیت تر پاتہ نشندہ
پہ دے وجہ اصحابو د خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم نہ سوالو نہ شروع کرہ چہ د یتیم د
د مال او اخلاقو پہ بارہ کیں خہ کول پکار دی۔

نو خدا دے خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم تہ او دے۔ چہ تہ ورتہ او دیاہ چہ د یتیم نو د
مال او اخلاقو اصلاح غورہ دے۔ او کہ تا سودوی د خان سرہ پہ تجارت کیں یا پہ
خوراک سکال کیں مگر کی کی نو خیر دے کہ تا سودوی د مال نہ داسے خوراک سکال
اکی۔ لکہ چہ شریکان و نہرہ دیوبل نہ کوی پہ دے بہ ستا سو تکلیف ہم کرم شی او بے
کارہ بدتر ہن بہ افراد بہ پہ قوم کیں نہ پیدا کیوی۔ پہ دے تہ تا سو تہ پہ دنیا او آخرتہ دواو
کیں خیروی۔

خلط اختلاط داہم د چہ د یتیم والی تہ او نکتہ شی او ددہ سرہ د نکاح رشتہ اکرے

شی پدے بہ نسبہ رشتہ مضبوطہ شی اگرچہ نن روئے یتیم خویر یکدہ د حقیقی رونرو
سرور والی پلے نشوہ یوبل تہ کنڈ گئی او پیر قرآن لوستوبہ سے زور سارے وی۔ تش پخو کو اواز نو پیر
دیر قرآن لوستل او لولول کمال او ثواب گنری۔

نوخلے تہ علم وو۔ چہ یتیم خوماور لہ سرور کہ۔ چہ ددہ سر پہ شراکت کس فساد مکی
سرور مودے خوچہ د حقیقی سرور و دشمنی پیدا کید و نکے دہ۔ نو دینی رور بہ خوک چرتہ پیری
حکے مخکے ورتہ والی خداے فساد ی او نیل پچینی یعنی خداے دزر نو پیر خبر و عالم دے
چہ ددے شراکت نہ ددے مشر خہ مطلب دے
د یتیم مال خوری کہ نہ ددہ مال دیر و ول غواری۔

کلہ کلہ سرے پرنیک خیال یو کار شروع کی۔ خوبیا ورتہ شیطان اوئی چہ خیرے
کہ دانا کار والے داکہ۔ نو خداے د یتیم منتظمین خبر کرہ۔ چہ زہ فساد ی او صالح پچیم گورے
پہ ہر وخت کس خیال ساتے چہ فساد و نکے۔

دیرے یتیم خانے دی چہ خلقو د اذریہ معاش جو رہے کیری۔ خوار و نار دی
چہ یتیم خانہ پیرا نری د مال دیری ورنہ سخر اکی۔ د یتیم انود حفاظت د پارہ منلہ وھی پہ
ظاہر کس دیر نیل خان بنکارہ کوی۔ خوبیا اصل کس دے دحان د پارہ داکو ششونہ کوی
خو گورے دیر پکس بنہ نیکان او ہمدردان ہم دی۔ اللہ د مفسدان ہم صالحان کوی ایہا
د د اجازت پہ بار کس خدا ا احسان کوی چہ کہ خداے غوغتہ وے۔ نو تا سوتہ پہ اجازت نہ وے۔
در کرے او پہ تا سوبہ د دوی تربیت لازم کرے وے۔ او تا سوبہ پہ د تکلیف کس گیرے
خو خداے دخلط اختلاط پہ وجہ اساتیبہ اکرہ۔ او خداے بہ داسے تکلیف وے و رکاوڑ
ہفہ خو غالب او حکیم دے خداے تہ د غالب والی پہ و جہ حق حاصل وے۔ چہ مونہ نہ کران نگران
حکم اکی۔ خود حکیم والی پہ و جہ پہ مونہ نہ داسے حکم نہ کوی۔ چہ ہفہ پہ مونہ نگران او مونہ نہ
طاقت نہ باہر وے۔

پہ دے کس مخکنو تو لو خبر و تماشا رکید گئی۔ چہ خدا غالب دے۔ ہفہ تہ دحق حاصل
چہ خلق د شراب او جوارے نہ منہ کی۔ او دوی تہ حکم اکی چہ دزیاتی مال نہ خیرات زکوٰۃ و رکوی
او د یتیم انود خیر کار کوی او ہفہ حکیم دے پہ د احکام کس د بنی او موخیا د شراب او جوارے

ضرر ناک خیز و نہ دی تو د دوی نہ سے منع او کرے۔

یہ نفقہ اور یتیم پہ اصلاح کیں خیر دے نو د دے دپارہ دکو لو حکم و شدہ پہ سلسلہ کیں
بہ لگت ہم راخی حکم کہ چہ دھرتیم سخن و مال نہ وی۔ نو یہ دہ بہ خیل مال لگو لے شی اور وی
د نفقہ اور خیرات بہترین مصرف و دابہ و یر نہ یگر و سادی چہ پہ خالے دے چہ یتیم
خیرات اوکی دیتیم مال تہ غل وی

وَلَا تَكُونُوا الشُّرَكَاءَ حَتَّى يُؤْمِنَ وَلَامَنَ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ

او تاسو نہ کامکوی دشمن کو خنز و سرہ ترخنے چہ ایمان راوری او وینہ ایمان را

مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَنجَبْتُكُمْ وَلَا تَكُونُوا الْمَشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَ

مشرکے نہ اگر کہ ستاسو خو خور وی او دشمن کا نو سرہ سرہ نکاح مکوی ترخنے چہ ایمان راوری

لَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَنجَبْتُكُمْ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ

او مومن مرے غورہ دے د مشرک نہ اگر کہ ہفت ستاسو خو خور وی دوی بہ بلند کوی

إِلَى النَّارِ ۚ وَاللّٰهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ

او خدا سے جنت تہ بلند کوی او جنت تہ پہ حکم خیل سرہ او بیا نوی

آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

نہ خیل خلق تہ نبائی بزی دیت چہ نصحت حاصل کی۔

حدیث شریف دے والی چہ حضرت ابی مرتد یوم صحابی کے مدظلہ تہ پہ غرض لیکلے شوے
و کہ چہ مسلمانان قید یان را خلاص کی چہ کے تہ اور سید "زعناق" یوم یوہ نبأ کستہ خزانہ وہ ہفتہ
خبر شرہ۔ ہفتہ دہ تہ راغلہ او د جہالت د زمانے د دوستی خبرے تے و سرہ اکہے
ابی مرتد ورتما وے۔ چہ تیر حیر شو۔ تہ مشرکے تے او کہ مسلمان یم۔ او اس خما
ستا دوستی نشی کیدے۔ خوزہ بہ در رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نہ تیوس او کم

کہ ماسرہ ستانکاح کیدی شی بنکاح بہ در سرہ او کم بہ عناق دا خبر بہ بد او لکیدہ او دے
پہ خیلو سر و بندہ او اھہ ابی مرشد رضی اللہ عنہ چہ بیہ تم مدینے تہ لاہ نوخو بنی صلی اللہ
علیہ وسلم تہ دے دا قصہ بیان کرہ۔ نو دا ایت نازل شہ چہ مسلمان سر دے مشرکے
خزے سرہ نکاح نہ شی کوئے۔

محکمہ واقعہ دادہ چہ حضرت عبد اللہ بن رواحہ یوہ ورے خیلہ دینہ پہ خیلہ
اوھلہ دا تور نکہ وہ خود پیرہ مانج گزادہ وہ او نیکہ مسلمانہ دینہ وہ عبد اللہ بن رواحہ پیرہ
وھلو دیر خفہ شدہ اوخو بنی صلی اللہ علیہ وسلم سے لڑنے او دا قصہ دے ورتہ او کرہ
او داسے دے ورتہ عرض او کہ چہ زہ بہ دا ازادہ کرم او نکاح بہ در سرہ او کرم چہ حما غلط
یو قسم بدل او شی نو عبد اللہ بن رواحہ دا سے او کرہ داسرہ داج پہ عربو کین نہ وہ عربو پیرہ
بد و میل شروع کرہ۔ نو خدا سے دا ایت نازل کہ چہ دینہ مسلمانہ غورہ دے دینا آستہ او
مالدار سے آزاد مشرکے خزے نہ۔

دغسے مسلمانانے خزے بہ دے مشرکے سر دے نکاح نکوی اگر کہ دا مشرکے سرے
دیر بنایستہ مالدار او عہد سے داروی۔ دے دغسے مشرک نہ مرے مو من غورہ دے
او دے دے وجہ دادہ چہ مسلمان پہ عقیدہ او دے دوی پہ عقیدہ کین جدائی دے دے دوی
بہ خہ خزہ ولے خاوند ولے وی۔ او دے دوی چہ اولاد پیراشی خفہ بہ دیرت
غونہ وی نہ بہ مسلمان وی او نہ بہ مشرک وی دے خاوند پہ مینج کین بہ خان لہرخت
اختلاف وی او بیا بے پہ اولاد کین ہم اختلاف وی او نکاح خودا سے تعلق دے چہ تہ
جونہ جونہ دے نو پہ دے اختلاف بہ ہرخت دے تعلق دے ماتید و دیرہ وی ٹکے چہ
پہ واقعات کین مسلمان وی ہفہ بہ دے مشرکے سر وی او خزے سرہ نکاح نکوی او کہ چہ او کہ
لکہ چہ بعض پہ نامہ مسلمانانہ سر و او خزہ دے مشرکانہ سر و او خزہ سرہ نکاح نکوی پیری
نو دا دخل دے دے صریح حکم نہ خلاف دے دے نتیجے بہ ضرر و خرابے وی۔

اصل کتاب پہ مشرکین و کین داخل نہ دی ٹکے چہ دھغوی او گھوینہ صرف دخر بن
بنی صلی اللہ علیہ وسلم پہ بنوت کین اختلاف دے دھغوی خود بنی صلی اللہ
علیہ وسلم رسول نہ منی۔ نو چہ خدا سے منی۔ پیغمبران منی اھرت منی دھو بنی صلی اللہ

علیہ وسلم نبوت نہ منل تش جہالت او نادانی دہ حکم کہ دین نہ پس با خبر و محقق
او با عملہ سرے یوہ کتابیہ او کی نوامید کیدے شی چہ دا بہ مسلمان نہ شی۔ او مسلمانان
اولاد بہ دوی نہ پیدا شی۔

ہو مسلمان نہ خیز دے دکتا بی سرہ نکاح نہ کوی حکم چہ خیز مکڑور دہ دا بہ پہ خاوند
اشر و انجوی۔ او پہ خاوند مسلمان کید بہ دا کافر نہ شی۔ تو بہ دے کیں نقصان
ویرہ دہ دانکاح نا جائز دے۔

دینہ معلوم مشورہ چہ دنکاح مطلب تش حیوانی خواہش پورا کول نہ دی بلکہ
دجوندون دینہ والی او د دنیا و د آخرت دکتے یوہ لرا اختیار کول پکین خاص مطلب دے
خدا مے پاک د مشرکین و مشرکوں خور و سرہ دنکاح د نا جائز والی و جہ نکاح کوی چہ دوی
بہ تاسو اوردہ رابی دوی پہ کور کیں بہ بتان وی د خیر او د شر مالک بہ غیر اللہ کنری
تاتہ بہ لکیا وی د دوی لوئی۔ اشر او برکتونہ بہ بیانونی۔ او چہ پہ مینہ کور او شی نو دعا شق
او معشوقہ خبر مے خو پہ یوبل خے لگی۔ نو دنا پوہ خیز خاوند کہ خاندانی او پہ
نامہ او مسلمان وی دا خبر مے بہ ضرورت دی امدتہ دتلو سبب جو رہ شی۔

او خدا مے خود اسے تعلقات پیدا کول غواری۔ چہ ددی دجنت دتلو اسباب
جو رہ شی۔ او ددی دجنت حالات پیدا شو مے د خدائے دیارہ ہر قسم طاقون و صفتونہ
منل او د ہر قسم غیر اللہ د اشر اتوا و ذمہ دار و نہ خان بچ کول د مسلمان عقیدہ دہ پہ
کناہم جن کیدل او کہ کناہ تیرا دشی۔ تو توبہ او نیکل دا دوا بہ عقیدے خود جدا جدا دی
تو بہ داسے حالات کیں نکاح نقصانی دے۔

یوم مصری مقرر مصر د خاوندان و سر و اشر و متعلق لیکلی۔ چہ دکتا بیا نو سرہ
د مسلمانان نو نکاح د اشرات پیدا کریدی چہ د مصریان نو دین او د مصر و وطن پہ دے
خراب شدہ او سر و متعلق خرابی بنی
بعض مصریان دنکاح نہ پس فوراً پہ طلاق و ر کول مجبورہ شواد پیر مالونہ تیر
مغوی دطنونوتہ یورہ۔

بعض فرانسس و خیز و خیل مصریان خاوندان قتل کرہ۔ او بیا د میرات دعوے

اگرے ار جائداد نہ لے قبضہ کرے۔ داسے بہ دیر سے نادار سے واقعے وی چہ چرتہ
کتابیہ بہ مسلمانہ شوہری وی۔ دے دے ازادئے دانتیجہ شویدہ۔ چہ بعض مصری خزانے
پہ فرنگیانزد دے دیر خلط اختلاط۔ کلبونو مخاوط تعلیمونو سیلونو سیاحتونو پیوجہ
مینے شوے دی او د دوی سرے نکاح کریدے او د دین د حکم اچو پروا نہ
دہ لے۔

کہ د مصر چہ یواسلامی حکومت دے داحال وی۔ نومونن د دین نبے خبریہ ذفرنگن
پہ نکاح کنس کہ دینی یا دینیوی کتہ او کو تو گویا دنن ورعے کتا بے د مشترکاتو پ حکم کنس دی او
د دوی د نکاح نہ بالکل کریز پکار دے۔

خدا مے مخکے والی چہ زہ چہ کوم حکمونہ در کوم دابے دلیلہ نہ دی پہ د کن حکمت
پہ دے کن ستاسو فائدہ وی حکمتا سو حما حکمونہ لوی اگنرے او پہ دھنے تینلے پاتے شی
دا واقعات دی چہ ترخوسرے دیوکار پہ فائدہ او حکمت نہ دی پوہہ نہ پوہہ
تینلے پاتے کیدل گران دی۔ پہ داسے مسئلو عمل کول چہ دلیل نہ لری د پوہہ سری
د پارہ دیر گران دی۔ اللہ د مناب تہ د تحقیق توفیق راکل۔ آمین۔

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي

سوال کوی نماند پہ بارہ د حیض کنس ترو د تہ اویہ چہ د اپلیستی دہ۔ پس اہر ختمہ شی د خزانہ یہ

الْمَحِيضِ وَلَا اقْرَبُوا حَتَّى يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ

حیض کنس او مہ نزد سے کیڑے دویتہ تر دھنے چہ پالکے شی پس چہ پالکے شی نور اقلہ اوی

كُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ

دوی تہ دھنے طرف نہ چہ اجازت کریدے تاسو تہ خداے بیشک اللہ محبت کوی د توبہ او حکونکو سرے

وَيُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ ۝ نِسَاءُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ

او خوبند وی پاکان خزانے ستاسو پیتی ستاسو دی پس رازے پتو خیلوتہ۔

أَنِّي شِئْتُ مَوَاقِلَ مَوَالِي أَنْفُسِكُمْ وَأَتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ

خبر نك چه غوارے تاسوا و نك اولیہ سے دپارہ د خانو نوخیلو او دخانیہ او یرینی او پوھر شی چتا سو بہ

مَلَا قُوَّةً وَلَيْسَ الْكُفْرُ مَنِينٌ ۝

دہہ سرہ ملاقات کوی او یریں سے و د کہ مرنا نو تہ

یہ مدینہ منورہ کیں یہودیان او عیسایان ہما و سیدہ او دھنوی یہ دے بارہ کیں مختلف
طرہ یقے و سے یہودیان نو بہ د داسے خن و سرہ چہ چالہ بہ د میا شتے وین را غلہ بالکل
ناستہ و لارہ او لاس و روہل د ہنے پے کت پوزی کینا ستل چیر لوی کناہ کا نہ پتورہ
کیں د دے ذکر شتہ او د جہالت پزما نہ کیں بہ کافر انو د شہوتو نو بہ بارہ کیں چہ یرہ
پرواھی کولہ۔

عیسایان نو بہ ہم یہ دے او قاتو کیں د خن و سرہ انرا د مخطا خلاط کا وہ۔

نوا صحابو سوال او کہ چہ د اسلام یہ دے بارہ کیں خہ حکم دے و خدا لے خور بنی
صلی اللہ علیہ وسلم تہ دالی چہ تہ و تہ او ایہ چہ یہ د وخت کیں زنا نہ کنندہ و
پاک طبع تہ نہ دے سرہ کور والے نہ غوارے او د بیبیا نو ہم یہ دے وخت کیں
خواہش نہ وی او د وخت یہ کور والی کیں خہ فائدہ ہم نشتہ حکم چہ زحم بہ دینو غور
زولو کیں مشغول وی د قبولیت مادہ یکیں نہ وی نو تاسو د بیبیا نو نہ جد اشے دے جد
دالی کور والی مطلب کور والے نہ کول وی۔ ہنے د ہنے سرہ لکید لکینا ستل یا خیدل یا د
ہنے پے کت کیں کینا ستل۔ بلکہ علاوہ د خاص کور دالی نہ نور ہر خہ جائزہ دی خو کہ دینہ
ہم خوانان احتیاط او کی۔ نو خہ بہ وی حکم چہ یہ دے سرہ د کور والی خیال پیدا کیں
او یہ کور والی کیں دیکھنے ناک جسمانی بیماری۔ سوزاک وغیرہ پیدا کیں۔ خداے
حکیم دے یہ دے منع کیں خہ بنو د جسمانی اور روحانی صحت او پاک خیال تہ
شویدہ۔ د دے خدا خود دے شہ چہ تر ہنے بہ خان ساتے۔ چہ دوی
پاک شی او چہ پاک شی۔ نو بیا کوم خاے کیں چہ مونزل کور والے جائزہ

حالت بہ کور والے اوکوی پاک والے۔ دینے بندیدل او دینے مقام
پاکول دی۔ کئی نو قیسم دی اوکی۔

د دینہ داہم معلوم شوہ۔ چہ سرہ دہ طاقت نہ دملنگی او نیکی یہ خیال نکام
نہ کول جائز نہ دی۔ چہ خدا مے نکاح مشروع کہ نو پیر خلاف دشریعت
کین ثواب نشستہ۔

او کور والے بہ اولاد دپیدا کید وہ مقام کین کو مے پہ بل حائے کین بہ کور والی نکوی
داہم دپیلیتی مقام دے۔ پاک طبعی غنہ ہرگز داپلیت کار بہ خزو او نرا نو دار کین
نہ خو خوی۔

دلو طعلی الصلوٰۃ والسلام قوم دنرا نو ہلکا نو بہ استعمال ہلاک شود نو د
دے نہ پیرہین پکار دے حکم چہ د مقام خوہر و بنت پللیت دے
او سوا دلزت نہ تہ بلہ فائدہ نشستہ او مسلمان صرف دلزت نو دپارہ کور والے
نہ کوی۔

او کہ دچانہ نافرمانی اُشوہ چہ یہ حیض کین مے کور والے اکہ یا پہ نا جائز مقام
کین مے کور والے اکہ نو نا امید دی دنگوی۔ توبہ دبا سہ او ٹکے دپارہ دیا داسے نکوی
خدا مے پاکان خو خوی یعنی چہ داپلیتی او داؤد لکی او دشریعت مطابق جو ندون تیرہ دی
دا خدا مے تہ دھغے خالقونہ شریات محبوب دے۔ کوم چہ داپیلیتی اوکی او بیا توبہ او بیا
او کوم چہ پیر دے پللیتی کین اختروی او توبہ نہ ابامی نو ددوی سرہ د خدا مے محبت
نشی کیدے۔

پہ کور والی کین مطلب داد چہ دایب بیان مہونہ پیتی دی او ددی اولاد دند مے
فصل دے نہ کور والے بہ یہ ہغے مقام کین کیبری کوم چہ د فصل مقام دے او پیر دے دنیام
نسل پہ دنیا کین پاتے کیبری پہ کاشتکاری کین فصلونہ دتو کیبری او پیر نکاح نسل
انسانی زیاتہ کیبری نکاح نسل دشریعت ہمانے دپارہ نہ دپکار۔ اگر چہ داپکین ضرور حاصلی
مسلمان یونیک طبعہ بندہ دے دے بہ یہ ہر کار کین پاک اولوی خیال ساقی۔ تشہوت والی
دخنا درویا دیو حنکلی پہ نامہ انسان مقصد کید مہشی۔ او مسلمان یو کامل او تربیت یافتہ

انسان دے۔ دے بہ دعا علیٰ مقاصد او د شریعت دھلا یا تو یا بند وی
وَأَتَقُوا اللَّهَ دُخْلَے نہ اُیریری۔ اوھنداسے چوا علموا اَنَکُمْ مَلَا قُوہ۔
بار بار دے دے ذکر کوی چہ تا خوبہ دخلا ے سرہ ملاقات کوی او چہ دا ے خدا ے
حاضر ناظر اگنری نوخہ کارو نہ بہ مخکنس لیکن۔

دقران شریف دانداز بیان تداکور ے۔ خزنا فیہ اشارتوا دپالک لفظونو کنس
دانانکہ مسئلہ بیان شوہ۔ پالک او پلینت نزد ے نشی۔ پستہ۔ فصل۔ دادلے سے تکی دی
چہ ہلکان او جینکی خز ے چہ دا ایتونہ لولی او پوھیزی نو طبیعت کرکہ نکوی
مخکے خدا ے وائی چہ پہ دا ے پالک نکاح او پاکو حالاتو۔ او پاکو ارا دو کنس اولاد پیداشی
نہ خہ بہ ستا سود نفسونود پارہ پیدیا او اخرتہ کنس دخیر سبب او کوچی دداسے پاکو
خلقو عی چہ پیداشی نود دہ تربیت ہم پہ پاکو طریقہ کیبری۔ نہ باغوان دخیل فصل
دتیغ تیغ حفا ظت کوی۔ نہ خوراک درکوی۔ اونا پوھہ دے پروا نکوی نو فصل تا لہ
ترغہ شی۔

مخکے خدا ے وائی چہ خمانا اُیریری۔ دخر وندیو اُکے دشہوت رانے مقام مجورہ وی چہ پہ
حیضونو کنس ورسرہ کورولے اُکی۔ اوستا سویو اُکے دشہوت پورہ کول مطلب دی اولاد ندوی او
کور ے کہ تا سودا حکمونا وند منی۔ خدا ے وائی چہ ستا سو بہ ما سرہ ملاقات کیبری نو
کورو بہ چہ ستا سود دنا فرمائی بہ خہ انجام وی او تاخو بہ دھغے خلقوا انجام ہم اونی کوم
چہ ایمانداردی دھدا یت پحد وکنس وخت تیارہ وی۔ ددوی دد نیا وخت بہ ہم
خہ تیریری او اخرتہ بہ ے ہم خاستہ دی۔

وَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ عُرْضَةً اَیْمَانُکُمْ اَنْ تَبَرُّوا وَتَسْقُوا وَتَصْلَحُوا

اور گزروی اللہ غنہ دشمنو نوخیلو چہ نیکی اُکی تا سویا یرھیز کادی اُکی او اُکی

بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ اَلَا يُؤْخَذُکُمُ اللّٰهُ بِالْعُثُوفِ

پہ مینہ دخلقو کنس اما اللہ اورید وکر او علیم دے نہہ نیسی تا سوال اللہ پہ بے مطلبہ

أَيُّهَا نَكَمُ وَلَكِنْ يُؤْخَذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ

قسموں پر باندھے۔ لیکن نیسی بہ تاسو یہ ہفتے قسموں پر کسب کیری وی زہر تو ستا سوا واللہ بخونکے او

حَلِيمٌ وَالَّذِينَ يُولُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصًا رُبْعًا ثُمَّ هَرْفَانٌ فَآوًا

او بردبارہ دے دیارہ دھتے کسانو چہ قسموں پر خوری دغزو خیلونہ خلوں میا شتے انتظار بہ کوی پس کرا کر زید

فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

نو خلاے بخونکے او مہربانہ دے۔ اوکر دی ارادہ اوکرہ دطلاق تو پیشکہ خدا او ریدونکے او عالم دے

ابن جریر عالم وائی چہ مسطرے نوم یو صحابی رو۔ چہ ہغل بہ ابو بکر صدیق رضی اللہ عنہ خیراتہ
وہ کا وہ حضرت عائشہ دے و غزو الزام یہ بارہ کن حصہ اٹھتے وہ پہ دے ابو بکر صدیق خف
شہ او دا فیصلہ تے اوکرہ او قسم او خور۔ چہ بیابہ مسطرے خیرات نہ وار کوم۔
نوحہ دے دا ایت نازل کہ چہ تاسو کہ اللہ نوم دینکی نہ دمنع کید و سببہ جو رہ وے نو ابو بکر
د قسم کفادہ و کرہ۔ او مسطرے خیرات ورا کول شرو عکرہ نو اللہ دنوم نہ نخہ یا دال جو رہ
قل نہ دی پکار۔ چہ بس نہ خہ خبرہ او دا اللہ پہ نوم قسم خورل۔ لکہ قسموں پر حج و بازو نو
لار و کسوکس دو رہو لو یو۔ سپند رہو چہ عادت دے او دا قسم بے اعتبارہ سر و خیل بے اعتباری
لرے کو لو دیارہ قسم خوری چہ کنے بے قسم بہ خورک حما پہ خبرہ یقین اونی۔ نو دا اعتبار یا نو
عادت نہ دے۔ چہ رشتہ او نیل و سر دی۔ نو قسم ہنر کل نہ خوری۔

یہ قراں کن چہ دشریو انو دکر راجی۔ نو قسم خورونکی پہ کن اول اول شمیرے شی۔ خہ خلق نہ
پہ دے دغہ قسم خوری او نہ پہ رشتہ باندھے۔ خہ دے وائی۔ وَلَا تَطْعَمُ كُلَّ حَلَا فِي يَمِينٍ
چہ دے دے ذلیل قسم خورونکی تا بعداری او نہ کرے۔

او دا قسم نہ چہ خوری دے دا اللہ لو پی او جلال نہ پیجی۔ بس دے دخلقو پہ خاطر
جو ند تیارہ وی او مشران چہ یہ کورہ نو دا مجلسون کن قسم نہ خوری۔ نو دا تیرہم دا زہد کوی
او دا عادت پہ ویرہ دیند لا نو دا عالم کن موجود دے۔ او سیا سی خلق خورہ دے ویرہ گتہ کوی
قراں پہ ترخ کن نیوے وی۔ قسم نہ خوری۔ چہ دا بہ درلہ کوم۔ او ستا خورہ خا دم یم۔

کہ نیکی پر بھی نیکاری اور دچاپ مینہ کنس دروغے کو لونہ قسم خوب سے شہ نو پکار دی چہ دالہ
دنوم پر دچہ ہفتہ نیک کار پرے نہ دی حکم چہ اللہ پر نیکی نہ خفہ کی بڑی۔

خدا سے والی چہ نہ اور سید و فکیم۔ داکوم قسمو نہ چہ تا سو خورے اور دے یہ نتیجہ ہم عالم ہم
کہ نیکی مو اکرے۔ جبے مو قابو کرے۔ نو خیر بیا مو می۔ کنے نود سزا مستحق بہ شے۔ خو کہ کد بہ
وطن کنس حصے قسمو نہ خورل عام عادت اکر زی۔ نو خدا سے والی چہ پہلے لغو قسمو نہ بہ ستاسو
گرفت نہ کی بڑی یعنی پہلے کنس کفارہ اور اخرتہ سزا نشہ خوب ارادہ قسم چہ دانیٹ کار بہ نہ کوم لکہ
پیار سرہ بہ خبرے نکوم۔ پہلے پہلے گرفت کی بڑی۔ انخد اے اور سید نکا و عالم دے حکم
دکنا ہو نو فوری سزا نو رکوی۔ او پہ داسے کار سرے نہ فیسی چہ دسری نہ بے ارادہ صادر
شہی۔ اور ذریہ پکنس فیصلہ نہ دی۔

تردے دعا مو قسمو نو ذکر و۔ اس یو خاص قسم قسم دے۔ دھنے متعلق خدا والی
چہ کہ یو سری قسم اور خوب چہ نہ بہ خزمے تہ پہ دالہ نہ نزد سے کی بزم دا قسم قسم یخصہ
اور قہر کنس خوب سے شہی او پہ دے کنس د خزمے سپکا وے مطلب وی۔ نو پہ دیکنس دالہ

خفگان دچہ تہ دے حما پہ نوم دبی بی سرہ پخل میں محبت اور و الے پریدے۔ دہل پکار دی چہ
قسم مات کی اور قسم کفارہ دور کی اور دبی بی نہ دجلائی پریدی اور کہ فوراً دکار نشی کو لے
او پہ دے قسم کنس لکہ د خزمے سزا اور ادب غواری۔ نو خلو س میا شتہ یہ قسم تینا شہی
بیا کہ خاوند پہ خلو س میا شتہ کنس خزمے تہ نزد سے شہ نو بس خدا لے بخونکے دے۔
دجہالت یہ زمانہ کنس بہ پہ قسم خور یو سرہ خاوند د خزمے نہ جد اشہ ادبس دینتہ
طلاق وے۔ بیا بہ لے خورال سکاک نہ ور کو۔ اسلام دے اصلاح اکرے۔ چہ دا قسم د
خلع اور فسخ برا بوند بلکہ دا خود دے مشر و عقد رعدہ۔ دے د خلو س میا شتہ فکرا کی اور
کہ غواری نو رجوع د اکی۔ اللہ بخونکے دے کفارہ دور کی۔ بس خبرہ خلاصہ شہو ۱۲
دا رجوع کو بیا توبہ شہو اکہ دہ دا قسم د طلاق تو پہ خاطر خور لے دو اور دے پہ دے
میا شتہ کنس ورنزد سے شہ نو خدا سے ددہ دا قسم و طلاق اور ی۔ اور عالم دے کہ دہ داکار
بے عذر شہی د خزمے د نقصان دیارہ کرے وی نو سزا بہ بیا مو می اور کہ دہ نورہ گزارہ دے
قسم بی بی سرہ نہ کیدہ اور طلاق ور کرے۔ نو خیر دے

د اسلام نہ مخکنیں یا ہود بہ بس چہ کلہ اغوختہ خزے تہ بہ ئے بیکلہ طلاقاً مہ و کرہ اویس
قصہ بہ خلاصہ شوہ خزے بہ فوراً بل خاوند الہ او عیسیا یان بیا و طلاق جائز نہ کنول دبلے
خزے سرہ نکاح تہ بہ ئے زنا وے۔ د جدائی صورت بس مرگ و۔ د اسلام نہ دستو
یوے فرقی طلاق جائز کرہ خوچہ پیر عدالت کنیں پر کھ کماہ تابست کی۔ هندوان ہم طلاق
نا جائز کنری۔ د غسہ رو میان و۔ اسلام بنا و نند تہ احازت و کرہ چہ ہر کلہ گذارہ نکیزی
نو طلاق و کر کو لے شی۔ او طریقہ ئے پیر اتلو نکوا یتو نو کنیں بیان کرہ

نو مطلب داشتہ۔ چہ کہ یوسری د خزے د کور والی نہ قسم اخو پ نو دے د خلو رو میا شتو نہ
سو اندظار نہ شی کو لی۔ کہ دہ پہ دے خلو رو میا شتے کنیں کور والے او کہ نو کماہ پیر نشند کفارہ دور کی
او کہ خلو رو میا شتے پورہ شوے او دہ کور والے او نہ کہ نو خیر دے دوستو د ایگی۔

او کہ دہ دا فیصلہ دی۔ چہ نہ دانہ خزہ کوم۔ نو بعض علماء دای چہ بس دہ کور والے
نکول طلاق شو۔ او بعض دای چہ نہ دا معاملہ د قاضی تہ پیش شی چہ دہ نہ د طلاق و الفاظ
واوریدے شی۔ خود طلاق نہ سہوے کول د خداے نہیات خو خ دی حکم چہ پیر دے کنیں بے بخند او کوم
ویلے دے او رتہ واپی چہ نہ ستاد اتو لے خبرے اورم او زہ پیر عالم یم کہ بے وجہ د ظلم
او کہ نو ماتہ بہ رائے کور و بہ!

وَالْمُطَلَّاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَ قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ

او طلاق شوہ خزے بہ اسارہ وی حانونہ خیل دہرے یا کے او جائز نہ دی ددی لہ

اَنْ يَكُنَّ مِمَّنْ مَّا خَلَقَ اللهُ فِيْ اَحْصَاۡمِهِنَّ اِنْ كُنَّ يُوْمِنَنَّ بِاللّٰهِ

چہ پیت کی ہفتہ خہ چہ پیدا کرید ی خدا پر ہمو نو ددی کنیں کہ ایمان را ورونگی دی بہ خلائے

وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَبَعُولَهُنَّ اَحَقُّ بِرِدِّهِنَّ فِيْ ذٰلِكَ اِنْ اَرَادُوْا

او پیر و رتہ دا اخرتہ اخواوندان ددی دیر حقل ددی چہ اگر گوی خاوند اتو تہ کہ اسارہ د

اَصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِیْ عَلِمْنَ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ

د صلح لری او ددی دیارہ پیر شان دہے حقوق دی کوم چہ پیر ددی دی پیر خطر تفسرہ او سرور لری

عَلَمُنْ دَرَجَهْ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

پہر دوی ابو لا در جہنم پات دے خدا مے غالبے خاوند حکمت

پہر قسم کن د طلاق ذکرانے حکم د طلاق پہ بار کن ایستونہ غلہ کو موخزولہ چہ طلاق
ور کرے شی داد انا د بالغ چہ کوروالے و سرور شوے وی د طلاق ذکر دے وینے او
نابا لغ و ناو ادہ خزے پہر دے کن نہ دی۔

نودا بریا د دے قسم نہ دی چہ ماہواری دینہ بر لری۔ یعنی خواندہ وی او یاہ و ر و دی
یا بہ بکی وی دلتہ یو اے د خوان ذکر دے حکم چہ دے لہ طلاق و رکول خواہ و
خہ مخنی نہ لری او پہر مے غریبہ طلاق تہ مجبورہ کول ہم خہ ہو سیار تیانندہ د طلاق واقعہ
پہر خواندہ بی کن کلہ کلہ را اٹے شی خو پہر مقلو حلالو خیزو نو کن مکر و ہ کا طلاق دی حکم
دے دے پارہ شریعت دے چہ ضر یا دے پانگی نیتہ مقرر کرے چہ بی بی ہم صبر کوی
د خاوند پہ طلاق تہ دومرہ نہ خفہ کیری چہ فوئل د بل خاوند تلاش شروع کی او خاوند بہ ہم
اکد قار نہ کوی۔ پہر دے دے میا شتہ کن بہ فکر اکی او دخیلے فیصلے نہ بہ وادی او
مے خیلے بی بی تہ بہ پہر عدت کن پہر کور و لی سر رجوع او کی چہ دیوبل پر دہ پہر دہ پاتے شی
او داکو ستم شی۔

خزے بہ د حیض یا دچی پہر بان کن پتہ نکوی چہ پہر دچل خان د خاوند نہ ز خلاص
کی پہر عدت کن یو مطلب داد مے۔ چہ داقل خاوند بل خاوند سر پہر بی کن شرکت
ملانی۔ جسے نہ چہ د طلاق خزے پہر کیری کن بچے د اول خاوند نہ وی۔ او خزہ دایکے پتہ
اساقی او دایکے دویم خاوند لہری۔ نو جسم بہ پاک سال کی۔ بسا بہ دویم نکاح کوی او پاک کی د
حالتے پہر بی سدا کید و کید مے شی او یا پہر دے کڈالا حیض او پاک کی کید مے شی
خہ بنا شتہ اصول دی یہودیان خزے چہ طلاق شی نو فوراً بل نکاح اکی۔ او دیوچی
دوہ پلا لان جو پیدہ ممکن شی۔

خدا مے پہر دیر عجبہ خو کو لفظ و نو کن بیسیا نو تداوی چہ اگر کہ خاوند نہ مایہ کرید مے
چہ داسے مکر و ہ تہکے تہ تاخوتہ دخولے نہ انیکلے دے خو کورے بیسیا نو تا سو بہ
خان قابو کوی او کہ پہر جیفن پسے انسانی خواہش پور نہ کیری پہر دے بہ قابو کوی او دے

حیضہ بہرہ بکوی۔ او دا حکم کہ دا دل خاوند سرہ جورہ جاریہ اوشی نو د نئی کور نہ بند نہ پبندوی
هر دخت نو دے نو دے نکاح کول خہ خہ خبرہ نہ دے۔

خکے بیبیا نو تہ لای پد قار خلد مے والی چہ دا حکم نہ ہلہ منے شی چہ کہ پد خلد اند پد مے
دقیامت ستا خواہ ایمان دی۔ بے ایمانہ خزے د خدا مے اور رسول پیر وانگری اد چہ خہ مے نہ
غواہی ہفہ کوی۔ اور اشتیا خبرہ خود اد چہ خزے غریب کہ دجا نژدہ انا نژدہ خبروی اور دی
خو خود نہ دی خبر سہری چہ د خدا مے د دین نہ خبر پید دیوے دگر لری۔ ہفہ زانہ خاوند
ہے کنہری اور دیو بل د حقوق نہ بے خبرہ دی۔

دا قسم یا طلاق اکثر د غصے پد حالت کنہ واقع کیہری لکے رو مے پس سرہ بیا پد سترہ اندوی
دا واقعہ پد جائزہ نا جائزہ طریقہ چہ شی بیا دے قسم خزے تہ خوک پد نہ کدی پد و جہ دے
کور بیا جوہر دل خدا مے غواہی۔ تو خدا مے خزے خاوند دوار ولہ در جو ع یعنی بیا خزے
خاوند والی ترغیب و رکوی۔

دا واقعہ چہ دا دلا پد موجود کی کنہ اوشی۔ نژاد پیرہ نا مانا غونہ خبرہ دی حکم خاوند تہ
در جو ع موقعہ رکے شوہ پد در میا شتہ کنہ دہ تہ خہ فکر موقعہ ملا وینہری اور خز و تہ د صبر
حکم و دگر شتہ چہ د بل چہ سرہ نژدہ اوشی چہ خکے تعلق بیا جوہر شی خودا بہ ہلہ اوشی چہ خاوند
نیت د نقصان نہ دی د نیت نیک والے ہلہ کیدے شی چہ سرہ د خز حقوق یعنی او دے
پدا د کولو نہ داکو لو کنہ د خدا مے نہ ویرہ لری۔

نو خدا اسو تہ والی چہ کورے دا خز مے ستا سودینزے نہ دی د خز و پد تا سو ستا خو
ہو مرہ حقوق دی۔ اور دی تہ تا سو پد خہ سپیک کورے! پد لکہ خبرہ ورتہ و لے قسم و خورہ
او و لے دی تہ طلاق و رکوی؟ ستا سو خودا قدرے زیلے دے چہ تا سو دیتہ خودا و سکال
و رکوے نو انتظام او د طلاق اختیار ستا سودے۔ نو تا سو پد دے یوز یا قی دومرہ غبت
نظری شوی چہ هر دخت د ویتہ د قادیانی او د دی بے عزتی کورے۔ دی لکہ د خاوند
دھے کنز مے دا خونہ دہ پکار۔

پد کنہ سرولہ تلہ و رکے شوہ چہ پد فکر فکر قدم کدی۔ لوی زورہ و رخلہ د پاند شتہ
د خزا و سر و یوشان دالے پد جنس کنہ د پد حقوق او عمل نو کنہ دے عقل۔ فکر عزت
او بے عزتی یوشان محسوس نہ دی۔ سہری تہ دا حق نہ دھا صل چہ دا خد متکادہ او

ویانز لکیری. دنکاح ترون داسے ترون دے چہ پد دے کنس بد دیوبل دغزت ہر یوخال
ساتی۔

۱ اسلام چہ داکو مہ درجہ بیسیا نولہ ور کریدہ دا محکنو شریتو نو فہ دہ ور کرے۔ او نہ
داننے دیر ترقی یافتہ بلے شوے۔ یورپ رفونکیان دا درجہ ور کو لے شی اوس ہم ددوی
دخز و درجہ داسلام دمرتبه نہ دیر کہ دہ او دا دعیسیائی تعلیم پد وجہ نہ دہ۔ بلکہ
داسکڑ جہالت پد وجہ پد مخز و ہمیشہ نہ ظالمان را غلی دی یور پیان داکمان کوی چہ د
مسلمانانوسر و دخز و سرہ داموجود نا جائز سلوک کنے داسلام دتعلیم نتیجہ دہ حال دا چہ د
سلوک داسلام دتعلیم نہ دپنچبرے پد وجہ دمسلمان سر افسز خود جنتیان ہسے دیوبل نہ
زار یبزی قربانیکلی۔

خدا اے چہ پد سر و دا احسان اؤ کہ چہ دی تہ مے ریاست او حکومت در کہ نو یکار دی پیر دنی
بیسیا نونہ دھقوی حقوق ور کی۔ او دے اولہ خبر دہ دا دہ چہ مونہ پد خیل زہا کنس ددوی عزت پیر او
اومونہ۔ ددوی استاذان او ادب خونی شو۔ او ددوی داصلاح دپارہ حالات پیدا کو۔ تاسو بہ مخکے پد
قوان کنس او کوری۔ چہ کہ خدا مے سر و تہ ایماندار مے نیل عمل۔ عباد تو نو اذخہ معاملہ حکم کوی
نود غسے زمانہ تہ ہم دا حکم نہ کوی۔ او دیر خایہ نیلے او نریو خائے ذکر شریبی خورد نی صلی اللہ
علیہ وسلم چہ سر نلک دسر و سرہ لوز دنہ او معا ہدے کریدی داسے مے دنہ نانہ دسرہ
لوز نہ کریدی۔ جزا اوسر ابلکہ خرنلک نارینہ موی دغسے بہ زمانہ موی پد اسے حال او کنس
داخو مہ نا جائزہ خبر دہ چہ ددوی دخیلو حقوق نہ دغیر دارے انتظام نہ کیوری دوی دخلا مے حقوق
دخاوند انو حقوق دا ولاد۔ دخیلو الو۔ او قول امت حقوق نہ پچینی او پدیکنس مونہ پد خیل فرالٹن نہ
ادا کو۔ ہر یوکار سرے یا خزہ ہلہ پد مینہ محبت کوی چہ پد ہفے پوہی بزی او چہ سر دپو خیز
فائدہ نقصان نہ پچینی نو ہفے بہ خرنلک پد مینہ بار بار او کی پد دے وجہ دسر و او دخز و
پد دینی خبر دہا نہ مے دومرہ علم فرض مے چہ مونہ نیکی تہ طیارگی او دبلی نہ موی
اؤ کر زوی۔

او داسے قوم بہ خہ دیندارہ شی چہ نیم قوم زمانہ خوقول ددین نہ پچہ بڑی او
دسر دے ہم دیتہ نزدے حال وی۔ دا قسم ددین نہ بے خبرہ سرے بہ پد خز و خہ
حکومت او کی۔ او دھقوی بہ کوم حقوق ادا کی؟

په تیره زمانه کښ غشۍ لیندۍ او تور مې د جناح سامان وو. نو دا قتل د مې زده کړه د
 دشمن نندېچ کیدو د پاره ضروری ده خو بیا تر پکې او توپه نه ده کول ضروری شو. او اوس هوائی
 جهاند نندېچ کونډ او بېرته کیسو نه ده کول ضروری دی.

د خورنې صلی الله علیه وسلم پیر زمانه کښ د نر خمونو علاج په اسانه کیدو مې شخړه او
 په دیکښ د پوره ترقی او شوه. نو دا زده کول ضروری شو.

کور مې که څه ونه بیبيان په پردو او خاصو تربیتی حال او توکښ دا طبیعي زده کړې نو
 نتیجې به دا شي. چه پر دغه زړه به د سردار و درمل کوی او بیا به پردی او اجنبی سړی د خړو
 لیدل کتل کوی. چه غزمه د دین او دنیا عالمان دی نو د خپل خاوند او بچو تربیت او
 دارو درمل به بهر کوی جا هیل بیبيان او سړی به د بچو او د خاندان دا خلاق او مروضو
 څه دارو درمل کوی؟

نو د زمانې تقاضا او د دین احکام د پاره پوره کول پکار دی هسې نه چه د دینوی علومو
 په رجه مودین د لاس نه لار شي یا د دیني ظاهري دوه څلورو خبرو زده کولو به چه د
 دینوی علومو فواید به خبره شي. او د کافر و ښکار شي ما احسن الذین قالوا نیا اذ اجتماعاً
 څه خبره به دی چه دین او دنیا دواړه جمع شي. او دا موجوده تقسیم د اجتماعی اسلامی
 تعلیم شکل اختیار کي.

اسلام د خات خانی نیکی د پاره نه د ګران غلې. نو او کښی جماعتی مسئله د غزمه خاوند
 مسئله ده که دا خبره دی. د غزمه خاوند تعلقات په نیکه ارا ده وی دی به مقصد د پاره
 وی دی یو بل عزت کوی. دیو بل حقونه پیچني او هغه ادا کوی. نو دوی به نیک اولاد پیدا شي او دا
 جماعت به د دوی نه زیات شي. او د دوی څلورو ته به اوسمی او دوی به بیا به کښ به خړه

خاوند نیک فکر ونه کوی بیا به د مې نیکانه کړه نور مې زمانه تراخي د دوی نه نانه به نور وکړو نو
 تر څی د دوی سره به د دوی دیر شریفانه سلوک وی او د خاندان به یوه دله غونډل
 باچائی وی او سر به اول یو ورکي رئیس وی بیا به پلار شي. بیا به نیکه شي او حکومت
 به درځ په درځ په ترقی وی. د دغه رئیس به د بل خاندانی مشر سره ناسته ولاره وی

چه به به خاوند نیک وی نو د دغه به د بل سره به سلوک وی خه روغ جوړ به د سره
 کوی خو که ناسته ولاره به لری او د غصه به د خاندان نه. د کلی. د ښار او وطن د

د اسلام د خاوندان د تعلیم شکل اختیار کي

حاکمان و سره تعلق پیدا کوی او د دینہ مخکے به د نورو وطنونو او قومونو سره تعلق پیدا کوی او کویا تهوله دنیا به پریو د سترخوان ناسته وی او خبرکے خو ککے خبرے به کوی او آمن امان به وی.

دا د اسلام او د اسلام تسلیم خوار مان چه مخونو اکثریت ته خان نه خبره وی.
تاسو پوهه شوم چه دا پوځي د خزمه خاوند سئل نه ده دا د دنیا د جوند مسئله ده خو ويخه خزه خاوند دی. حکم خدا می وائی چه وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيْمٌ ه چه عزتونه او حکمتونه مال به دی. هسه نه سر به دا وائی چه په جهالت کنځ خوره خه طاقت او قوت مخونو د پاره وو. دا خزمه مخونو سره خرنای برابر شوم نو خلا می وائی چه خزه غالب یم. خالق یم او مالک یم همداروخه ده ما خزوله دا حقوق ورکړه ته به ولے اعتراض کو می.

او کور به په دکن ما پد تا سونیا ته نه د می کر می. تاسو حاکمان یی انتظام او بیرونی کتبه دت به تاسو کو می. او اندرونی خانگی ورور و خبر و کنځ به دخل نه کو می دنده به دوی حکومت وی. تاسو حاکمان شوی او دا هم ملکه جوړول همدار حکمت تقاضا ده. تاسو نر خزمه به په دنیا حکومت کو می نر به په نرانو بادشاهان یی. او مسلمانان خزمه به کافر و خزو بادشاهان دی نو د وار و ل بادشاهی نه ده کول پکار دی. تاسو سړی دین خپل حقوق نه پخو تهالی ورکړ. او د دوی تربیت او کی او دواړه د دین دنیا علوم او فنون حاصل کړی. اے الله موږ نر خزمه په لویو ځویو نو خا لسته کنځ یی.

الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ فَاِمْسَاكُ بَعْضِ وَفٍ اَوْ تَسْرِجٌ بِاِحْسَانٍ ط

طلاق دوه گڼاره دی بیا یا په ښه طریقه اساره ل دی او یا په خه طریقه پر مخوړل دی

وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَاْخُذُوْا مِنْهُنَّ شَيْئًا اِلَّا اَنْ يُّخَافَا

او ستاسو د پاره جا ننه دی چه تاسو د ورکړی مهر نه داخله لک هم ملکه ده دوی دواړه د دین پریری

اَنْ لَا يَقِيْمَا حُدُودَ اللّٰهِ فَاِنْ خِفْتُمْ اَنْ لَا يَقِيْمَا حُدُودَ اللّٰهِ

چه په خدايي پوله تینای پاته شی نوکه نوکه دا ویر به وی چه په پوله نشی تینایده

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِذَلِكَ حَدُودَ اللَّهِ فَلَاحُ

پس نشتہ خہ بالک پہ دواہو کہ یہ مہر خلا صیہ اوشی داپوئے دخل سے دی دے نہ نہ

لَعَنَ رُءُوسَهُمَا وَمَن يَبْعِدْ حَدُودَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

اوپر سے کہ خوگ درینہ فاوریہ نو دغہ ظالمان دی

دے پر شان نزول کنس راغلی دی چہ والی یوسرے وہ چہ ہفتہ خیل خزلہ طلاق کرے
نویہ عدت کنس بہ مے کور دلے او کہ نویا بہ مے طلاق ور کرے نویا بہ مے رجوع او کرے او دھڑے
تہ مے دے چہ نہ خزلہ کوم اذہ دیریدم دغسہ بہ وکرہ دم دلخزہ دخول بنی صلی
اللہ علیہ وسلم سنے داغلہ نو حال ورتا مے خورد بنی صلی اللہ علیہ وسلم چپ
نودا ایتونہ نازل شو

عمر بو خود خزونہ لوبہ جو کرے وہ طلاق واد وحد نہ وہ او پر دھڑیکہ دوی دخز وحق
ضائع کو دیو نہ دیر یوسر خیل خزلہ مے دہ طلاق ور کیلے شی ادیا بہ خفکر او کی
چہ دہ خیل دے مے خزلہ بہ پیر یخود وکنس دے کہ پیر پاتے کید وکنس نویس سم پر وہ
جو بہ یا بہ خحرمت او عزت سرہ ہم داخزہ کی اخہ معاملہ بہ ورسرہ کو ادیا دہ او بہ بند
طریقہ پیری دی دہ مہر کہ پاتے وی ہفتہ دور کی دے سیکا وے نہ کو ی

حکے خدا مے دہ پورہ تفصیل کو ی چہ کورے ور کرے مہر تروا خیلے حکم چہ داخو
احسان نشہ داظم دے او دوی پہ حق کنس زیاتے دے خودا بہ ہفتہ صورت کنس چہ سری
د طرف نہ دجلہ نئی سوال وی او کہ سرے جلالی نہ غواہی بلکہ خزلہ جلالی غواہی
او دا والی چہ خما ستاسرہ کنارہ نکلی بنی داخزہ داسرہ نہ خوخی دے بل خلق وی
یا ضرری وی نواس سری تہ دا حق حاصل دے چہ دخزلہ نہ دیر یخود وپہ بدل
کنس خہ داخلی حکم خدا مے والی چہ کوم حد وچہ دسری او خزلہ دپارہ مقرر
دی کچر مے دوی دانشی ساتلے چہ ہفتہ دیوبل حق نہ ادا کول دی چہ خزلہ بہ
خاوند حاکم منی او دچو پور ورتش بہ کو ی یوہ خزلہ والی چہ نہ خود انشم کوے نوہ

حاکم یا قاضی یا نور و فشر انودا فرض دی. چه د خزمے د طرف نہ خاوند تہ متخ
مال در کی او د خاوند نہ د گد پاره طلاق و اخلی دیت خلم وائی
پہ اصل کنس د خاوند نہ طلاق غوغتہ د پیرہ مکر وہ غوغتہ خبرہ دہ نوجہ ہر کلا دہ
خزہ د گد گمان پہ د خاوند نہ طلاق غوغری او دا د خاوند سرہ گذارہ لشی کو لے نو
بیا خوبہ ضرور د بدل پہ مال ورکوی۔

نو خلاصہ دا شوہ چہ سری لہ ندہ پکار چہ د خزمے نہ پہ لہر کنس خہ و اخلی او کہ
خزہ پہ خیلہ خو خہ خاوند تہ لہر پیری ی یاد دے پہ بدل کنس پہ خیلہ خو خہ مال پہ
کوی نوجا نژدی

محکمہ خلاصہ پہ تہ ہروائی. چہ دا خدائی پو لے دی چہ دینہ و انورہ او کہ شوق د
دینہ واد ہریدہ نودا ظالمات دی. ظلم دینا ریا و ہر قسم آبا دود پاره دہ لاک سبب
گرمی چہ خاوندان پہ خزو ظالماتی نودا د ہفے ظلم نہ ریات دے یکوم وطن کنس چہ بادشاہ
پہ رعیت ظلم کوی حکم چہ د خزمے خاوند تہ یون فطری او کلاقی تہ یون دے پہ یکوم قوم
کنس چہ د ابے خے او بے مزے شی نو نور حاکمے او محکومی کلا کلا پی پاتے کیدے شی.
نن تہ دے دا ظلم کمون بہ وطن کنس پہ ہر کور کنس موجودہ سری پہ خزو ظلمونہ کوی او
خزہ شکاری کوی او پدے باند پہ نسو نہ مقدمے دائر دی.

د غسہ خزمے نافرمانہ شوہے. او کٹان لہ د خاوند انونہ پہ خلم طلاق حاصل دی دا
د خدائی حدود نہ د تجاوز نہکارہ نمندی.

حدیث شریف دے چہ کو مے خزمے د خاوند نہ طلاق اغوغتہ نو پدے د جنت بوی
حرام دے. خودا پہ غیر ضروری مواقہ کنس

خزو حیا اغورنولہ دول دال او سر د سر پہ با غوغو کلبو کنس خلط ملط شروع
اون ورے ہونیار ان ضرور پہ د خفہ دی خدا مے د دوی نور ہم پہ ہر کوی چہ سری سری او خزہ
خزہ شی.

فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهٗ مِنْ بَعْدِ حَتّٰی تَكُنْ مِنْ زَوْجًا غَيْرَ الَّذِیْ فَاتَتْ

پہ کہ طلاق ورکے دیتہ نودا خزہ بیانہ حلالی بی دہ تہ تر ہفے چہ نکاح او کی د خاوند بل سرہ پس کہ

طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ

طلاق و رکوع دوم خاندن نوشته حرجم پر دوی دوا و چندی نه بیا خیزه خاوند نشی که دود گمان وی چه قائم بر تری حلقه

اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

و خدا اے اوداد خدا اے حد و نند ی چه بیا نوی داد یاره دیو هه قوم

محلکے بیان اوشہ چه طلاق و رکوع ارا دی اودا طلاق به یا بے بدلہ وی اویا به به بدل مال کیں وی اوس که یوسر دریم طلاق و رکول ادغاری اودیم طلاق ورکی نو بیاد دا خیزه یو اچکاح نشی کو لے بلکه دا خیزه به دبل سری سره نکاح کوی اوچه هغه و سره کوس مالے اکی اویا چه چرتہ هغه پخپله خو خه دیتہ طلاق ورکی اود دے علت تیر شی نو هیله به بیاد خیزه به ده حلاله شی

به دے کیں دا حکمت دے چه هر که سری ته دا معلومه وی چه دا خیزه که دریم طلاق و رکوع نو بیاد اویا به دبل سری د نکاح نه نرا غی نو د به دریم طلاق نه به هیزه اویا دابے عزتی اویا غیری به خورنه کی اوشه معلومه ده که دا خیزه دویم خاوند دده دشمن و اخلی تا سوا و کور به خورمه به قلا ره خاوند ته د قدیم کینود و هلا بیت کیزی چه اول خور طلاق و رکول نندی پکار او که غصه کیں خاوند خیزه ته طلاق و رکوع نو به عد کیں د بیا رجوع کی اوچه طلاق و شرمنده او پشیمان نه شی که بیا هم د دوی جور یا تغله نویره اول طلاق خو به غصه کیں و رکری شوی و اوس ده ته معلوم شو به چه ده خیزه سره کذا ره نه کیزی نو بنه به سوچه سره دویم طلاق ورکی نو بیا هم ده ته رجوع حق د که داس رجوع بنه کیزی او که نه اده اوس به هماد د خیزه سره کذا ره نه کیزی نو خه ده دریم طلاق و ورکی نو بنه اوس دده دپاره رجوع نشته دا خیزه خه پنل و س نه د که به کله دا طلاق و ا و کله به تیر رجوع کوی دده اختیار اوس پاتے نشته معلوم شو به چه دوی دوا ره دخل حلاله بشی ساتلے نو اوس د خیزه خیل اختیار شه که دا اغواری چه نه دبل خاوند سر نکاح کوم نو نکاح و اکی او که اتفاق دا سے اوشه چه هغه و سره طلاق و رکوع یا مر شد اده

و در دے طلاق و رکوع

اولی مخاوند بیا داغور خکره چه دد گز مے سره نکاح کوم نود مے نکاح کولے شی عکله چه اوس
دوی دیوبل پد ضرورت پوهه شو. چه سره ددوسر لاجلای اونا مناسب غوند واقعے دوی بیا
جوړه جاره کول غواری. نو اوس به دوی دخدا مے حد و دندمانه دوی. نو خدایه نکاح دای.

دا نکاح داول خاوند سره هله صحیح کیږی چه ددویم سره دد گز مے پخپله خوځه نکاح کړه
ویا دکه دا دویم نکاح دد غرض دپاره او شه چه مطلب پکښ پد ادل خاوند نکاح جائز کول دی نود ا
همه په شکل نکاح دد په دوا پد ادل خاوند نه حلالیږی ادا خودا سے شو. لکه چه څوک وینه په
بولو وینزی چه پاکه شی مے.

بعض عالمه لوسره دد مے پلیت والی دظاهری الفاظ په وجه اول نکاح هم جائز کریږی
او دویم مے بیا هم جائز کریږی خودا دپیره ناما مناسب خبر دده دشریعت د نکاح نه دا
مطلب نه د مے لکه چه دلته واغشته شه.

او حضرت عمر علیه السلام عنده خوالی چه زه خوبه دبل دپاره خزیه په نکاح اغستل
او بیا پر بخودل دد سړی او د خزم په په کاندو ویشته فیصله کوم او ابن عمر دای چه دا دواړه
سرا ناکار دی دقران سره توفقه کوڼکی دی.

وَإِذَا طَلَّقُ الْمُنْثَاءَ فَلَمْ يَكُنْ أَجَلُهُنَّ فَامْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ

او چه طلاق ورکی تا سوخزوته پس پوره شی ښته ددوی نو اوسا مے کی دوی په خه طریقے سره

أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تَمْسِكُوهُنَّ خِذَا الرَّابِعَةِ وَأَوْ

او یا مے برید مے په خه طریقے سره او ماسا مے دوی دپاره دضرر چه زیاتے او کی تا سواد

مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَحْتِجْ إِلَى آيَاتِ اللَّهِ

چا چه داسه او کړه نو ظلم مے او که پیمان خپل او مے نیسی ایما توند خدایه

هَرُؤًا وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ

په توفقه او یا دکی نعمت د خدایه په تاسو او هغه کتاب چه نازل شوه په تاسو

مِّنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا

او حکمت نصیحت لکھنی یہ دے سرہ تاسوتہ او اوپر سرہ خلافت او پوہہ شی

إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

عالم دے

چہ خدا ہے ہر چیز

یہ دے ایتونو کس د طلا قوشو و خزو سرہ د معاً ملے پہ بارہ کس حکم و چہ طلا قوشو
پس بیاد دوی د ضرخیال مکوے او پیدوی زیاتے مگوی او دے خبر فائدا و تہ خئی چہ پہ دے
کس ستا سو خیر دے۔

والی چہ علة پورہ شی یعنی چہ د علت ورے نزد کشتی نزیادتر اجوع پکار دے او یا
ور تہ لہ امر اندادہ پیر چنودہ پکار دی او را جوع چہ کوے نزد ضرر پہ نیت مکوے د ازیاتے دے
او کوے کہ تا سود خدا دے د حکم نہ خلاف اکی او د ضرر پہ نیت، جوع (بیا خزه کول)
اکی نو پہ خان بہ ظلم او کی او پہ خان ظلم د ا دے چہ پہ ظلم د سہری زہرہ بے امر مہوی
بل دا چہ اخرا خزه خوہم چل خیلوان لری۔ هغوی بہ د پہ دے نار و اسلوك
د شمنان شی او دا خلق بہ خوستا نزد مے خیلوان دی۔ نزد دوی نہ د دوی نہ د شمنان
پہ حالت کس دیرہ میرہ پکار دے او بلہ دا چہ دے قسم ضرری سہری سرہ بہ بیا خوک
رشتہ کوی او لور خور بہ ور کوی۔

اولو یہ خبر دے دادہ چہ خدا دے د ظالم مرکرے نہ دے او چہ خدا دے د سہری
مرکرے نوئی نو خفہ خہ سرے دے ۹۔

مخکے خدا دے دے ظالم تہ والی چہ تہ خوب دے عمل بخدا ہے پیا ایتو پورے متوقے
کوے۔

تا سو اولیدہ خدا دے د جاہلیت رسم خرنک پہ قسم قسم حکمو نو مات کہ
جاہلانود خزو نہ لو بے جو بے کرے دے کلہ طلاق او کلہ نکاح۔ دا توقے نہ دی
کویا سرہ دے دے دومرہ بیان نہ کہ خوک بیا ہم د خدا دے د خلا و دودہ

تیریدین کوی. نودا دقران پیا یتونو پورے توتے دی اود غہ وجہ دہ والی جیکہ یوسرے
 ہر وخت خدا مے تروائی چہ سارہ نعمت دتوبہ وی اواریم وی باقاً عدا کنا ہونہ کوی نودا یہ
 خدا مے پورے توتے دی.

دخیلور سمونور و اچونو اوشم ہونو تا بعد ری کول اود خدا حکمونہ پیر بخود دل واقعی دہ
 چہ دخلا مے یہ یتونو پورے توتے دی اللہ مہمونہ دتوتونہ میج کی. امین.

مخکے خدا مے دد مے حکمونو یقین محمونہ پیر زہ کیں پیداکوی دد قائد مے راتہ بنکارہ کوی
 او پید مے موبوہ کوی. چہ ددین اسلام ہلا یت کیں پہ مہمونہ. دخلا مے لوی احسان دے.

والی چہ دخلا مے نعمت چہ پتہ تا سوشوید. ہفت یاد کی. مطلب داد مے چہ گورہ دخر
 پہ وجہ ستا یہ طبیعت کیں خومرہ خوشحالی اوارام راغے دو. داستا دپیداشی خواہش
 دیارہ یوہ لویزد ریحہ وہ اودا پیر تولو نعمتونو کیں یولوی نعمت دے مے بے خزمے سرے
 کہ ہر خور و سحر وی. خوار و مار کے نوتہ دد نعمت یا دلگیر نہا کر. اود کوم کتاب چہ ستا دیارہ
 دد مے نعمت د حصول سبب اگر زید اود پید دخرہ خاوند والی کیں چہ کومے فائدے مے
 ددینہ بہ تالصیت اغشتہ و ف نین تروا سے ناجائزہ شو اود پست کر دپیر دسراغے چہ
 چہ داکتاب احکمت دپیر بخودہ. داسے خونہ پکار.

سرود مالدار مے پہ وجہ نافرمانی شروع کرہ. اود خرو و خاوند نودا احسانا تو
 ناشکری اود کرہ. اود خاوند انوی دی ویل ددوی مجلسی شغل شہ. نوکہ مہمونہ دخلا فی
 نعمت چہ قران دے شکریہ ادا کونو چیل فطرہ تہ بہ اود گورہ. اود محمونہ دخرے خاوند والی
 تعلق بہ خدا و کلاک شی. خو محمونہ د مطالعے دیارہ ہفت کتابونہ اخبار و نودا و رسالے راغے
 چہ پہ ہفتے کیں نہ نصیحت شتہ اوند ہدایت.

کہ خولک ددین اسلام تبلیغ کوی اود دخلا مے یتونہ اوری. نو بد کرد اسرا خلق
 پہ ہفتوی قسم قسم الزامونہ کوی. خلق درتہ پامر وی. دوی والی کہ عوام پہ قران پوہہ شی نو
 محمونہ. دانا جانہ خبر مے بہ بیا خرنای منی. نود خدا مے دیارہ قران ژوند مے کی. بے
 دقران پہ نور و کتابونہ رسالو. اخبارونہ. اوتونہ نہ جو نندی کیڑی اوچہ ہدایت
 پریخود مے شی. نو بس بیا جہالت ہا شی. اود جہالت دانتقاضاً چہ مالونہ عزتونہ

لو نہ خومند ہے محفوظ یا تے نہ شی۔ دندگی شی۔ مگر کو نہ قتلونہ۔ نہاگانے او جوار شہر ابوند
او نشہ عام شی۔

محکمہ خدا ہے فانی۔ چہ خمانہ اویریب ہے۔ نکاح تہوقہ مگر کبری داد خرید و فروخت اہل ہارے
تہون نہ دے۔ چہ نن لو زکر ہے او صبا لہ مات کر ہے۔ خزے شہ خرے نہ دی چہ پیران
مے گذار کی کہ ستا سودنا پوٹھے واسلسلہ دغسے جاری پاتے شہوہ۔ نو بیا خوبہ دخیلو خزو دیو
بل سدرہ بدلہ ول ہم جا نزا و گنری (تو بہرہ بہ)

دا دومرہ زور دیبیا نو د حقوق و دیارہ قرآن حکمہ کر کہ چہ سرود اغریبہ تا ترین کوئی تہ
غور زولے وہ کہ دا زور نما و عذابونہ نہ دے بیان شوی۔ نو عمر بوجا ہلان خزے مکہ و حان
برابر گنری۔ بار بار پختلفو بیا نو نو کنیں دیبیا نو مسئلہ خدا ہے بیان کر کہ چہ دس روزہ
کنیں ددے حقیقت کیسی۔

بجہالت پیرمانہ کنیں یا لے شوے خلق پہ دمسئلہ پوٹھے شہ او خزولہ مے مسادی
حقوق و کسہ۔ خود مونہ پہ قرآن عمل پر بخودہ او پیر دے دعمل پہ خا مے حصے پہ خیا و پھر نو
سرا طو نو عمل کو و او چاہے داسے و رواہ ول چہ دبد دینویور پیا نو پیرنا کنیں دفاک شہو۔
محکمہ خدا ہے فانی چہ تا سو پوی شی چہ نہ پیر شہ خیز عالم یم پہ دکنیں حد درجہ زور نہ دہ
گویا خاک ہے فانی ستا سود نا ظاہر او باطن نہ خبر یم کہ پہ بنکارہ دیبیا نو سرہ خیزی اوزیہ
مور نہ خندہ و خدہ نوزہ ددینہ ہم خبر یم در سرہ بہ کورم نو گویا بنکارہ او بیت دواہ
بند کول پکار دی۔ زہرہ و رتہ ہم پال سا تل پکار دی۔

فن ورے خمونہ زہرہ نہ پال نہ دی حکمہ کور و نہ وطن دی او پیر کور کنیں دجنک باک
گرم دے دا تہولہ دقرآن نہ سر و گردانی دے مراٹھے چہ قرآن زدہ کو۔ او پیر دے پھر ہر حکم عمل
الگو چہ کور نہ موجور شی۔ قرآن دکوناہ خاندان مرکزی مسئلہ خرنک تکی پہ تکی بیان کر کہ
خاندان سم شہ نو چہ نہ کلی۔ او خاندان بہ سم شی۔ ولے پہ قرآن پویدہ نشہ نو
عمل بہ خدا شی۔

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ عَنْ بَيْتِكُنَّ فَلَا تَحْضُرُوهُنَّ

اوچہ طلاق ور کے تا سو خزولہ اوچہ دھتی عادت پورہ شی نو ہفتوی دھا و نلا تو سرہ

أَنْ يَنْكِحَنَّ أَرْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضُوا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ط

بیاد نکاح نہ منہ منع کو ہے چہ ملاضی وی دوی پہ خے طریقے سرے

ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَوْمَئِذٍ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ط

پہ دے سر نصیحت کی وی ہفت چا تہ چہ یہ خدا نے او پہ سر دہ د قیامت ایمان راوی

ذَلِكَ أَنْزَلَ لَكُمْ وَاطْمَأْنَنُوا اللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ○

دا دیر پا کہ خبر دہ سنا سو یاد او خدا نے پوہین وی او تا سو نہ پوہین وی

داد عدت د خلاصید و نہ پس خدا یات و رکیدے شی۔ تیر عدایت د عدت د ختم نہ لک

مخکنب د پارہ و۔

دانوے حکم دے یہ جا اہلیت کن بہ خزد نکاح ا و اختیار نہ لارہ ہر شہ بہ "ولی"
پلاد نیکہ او ترہ کول۔ کلمہ بہ دوی دلسے خلمے کن خور لور و کرہ چہ ہفتہ خاہہ ا و د دے
خو خ نہ و۔ نو خدا یو در میان نہ حال پیدا کہ۔ چہ د اولی او اجنبی د وارہ بہ پہ صلاح نکاح کو ی

یو ا خے خزے بہ ہم خیلہ خو خ نہ کو ی۔ د تہر عزت تہ۔ خاندان تہ۔ او د غسے نو سر و خبر و
تہ بہ کوری او مشران بہ ہم دوی جائز خوا ہشا تو تہ کوری او د نکاح بہ کی بی او کہ د
نکاح نہ پس د طلاق و اتفاق آستہ او د طلاق و عدت تیر شہ او دا خزہ خاوند بیارضا شہ نو
ولیان د دا خزہ د اولنی خاوند نکاح نہ نہ منع کو ی۔ د غسے د اطلاق و رکونکے سری دے دا
کو شش ہم نو کو ی چہ خولی د دہ د طلاق خزے سرے گنے نکاح او نکلی۔

پہ بخاری شریف کن د معقل صحابی واقعہ دہ دای چہ خما خوردہ ہفتہ ماد ترہ خوی
و کرہ خہ و خے پس معقل خما خوردہ طلاق و کرہ او چہ عدت تیر شہ نو خما د خود
او د خاوند بیا د نکاح صلاح غلہ نو ما قسم ا خور چہ زہ خوتا د ہفتہ سرہ نکاح تہ نہ پیریم
پہ دے دا ایت نازل شہ نو دے دای۔ چہ ما د خیل قسم کفارہ و کرہ او د خور نکاح
مے د اولنی خاوند سرہ او کہ۔

پہ تہول امت د لازمہ دہ۔ چکہ د خزے اولیا پہ بی بیانودا قسم ظلم کو ی او داس

مخلاف شرع کار گیری چه هفتوی پہ دے پوہہ کری۔ چه داکار نہ دی کول پکار۔ ولے کہ خلق دا وعظ نصیحت اوتکی لکے چہ من روئے نہ کریزی۔ نوہ خلقو خانگی معاملے بدخرا بے شی اوہ کورونو پندارے کہ قومونو ملامت و قوم عالمان اوہ دینداران و ورہ ہم فکر اوکی دوی تہ خطاب دے۔

ولی بہ داعلہ نہ منع کوی کہ دارضامندی پہ بنہ طریقہ وی۔ چه شرعاً دانکا جائز وی اوہ عاداتو دقوم نہ ہم خلاف نہ وی حرام نہ وی دسروہ نہ خلاف نہ وی قومی برابر تیا پکین ہم وی پہ مہر کین ہم دخیلو خومیند ونہ پیکم رضانہ وی البتہ کہ پوشتریف ادنیک باا خلافتہ وخیل خاندان سترہ وی اوہ مالدار نہ وی اوہ دغورخ وی نوپدے کین ولی تہ منع نہ پکار۔

دامسئلہ پوہ مصلحتی خبر دے پہ جدا جدا انما نو۔ خایونو۔ اوہ وطنونو کین بہ پہ دغورگیری دا عبادتی خبر دے۔ البتہ دا خبر پکار دے چه ولی تہ معلومہ شی چه پوہاے ولور غورخ نہ دے نو دا دے نہ مجبور کوی پہ دے کور ونہ ولانیزی۔

خدائے والی داتولے خبر دے دیارہ اشوے چہ ایماندارو خلقوز پندے نہ شرم شی و عمل نہ طیارشی۔ وعظ پیدا قضا تو کین پہ غرچا اثر نکوی شرک چه اخرتہ او حساب کتاب جزا او سزائی۔ نوہ خدائے حکومہ متی یا تش زبانی ایماندار وی نوپہ دوی وعظونہ اثر نکوی دغہ وجہ دے چه محمون خلق دخر و سرہ دسلوک پہ بارہ کین دیلا دانودرواج اوخیل خواہش او شوق تا بعد اری کوی۔

خدائے والی چه داد و سرہ پہ تفصیل سر دے کور دجور ولو مسئلہ چه ما بیان کرہ پہ دے کین ستا سودا خبر دے چه پہ دے پہ پیکر کین برکتونہ راشی۔ ستا سوخز تونہ بہ میر شی ستا سونہ سونہ پہ پاک وی ولے کہ یوسر کور خوراد و درکوی نہ یا نامناسبہ خائے کین وے ورکی یاد دے دزیرہ نہ پہ خلاف خائے کین وے ورکی۔ نوہ دغہ وجہ بہ خرمے نافرمانی کی۔ بدخوبیہ بہ شی۔ اول خبر بہ دغہ کور تہ لالہ نہ شی۔ پاکہ لالہ شی۔ نوہ غلتہ بہ جنگونہ جد لونہ کوی۔ بیاد دوی نہ چہ ارادہ پیل شی اوہ هفتوی دا بد خوئی وینی نو هفتوی بہ ہم بدل خلافتہ جوریزی تو کور پیکر او برکتی یا تے شی۔

دا جتماخی ژوند مسئلہ شریعت خومرہ صفا بیان کرہ اوہ خرو د حقو قویہ بارہ کین خومرہ حکمت اخودے مشہ۔ خوسرہ دے دقران نہ هر خوک وخیل طاقت برا بوانکہ

اخلی مومن پر دے معاملہ کنس ویرستوئو۔ مومن برادری جہاں لقی جووندون پر
مینر کنس ویر مناسبت دے اللہ دے مومن تہ ہدایت اؤکی اؤ دے برنہ وی چہ د
قرآن نہ خورک خان نہ خبر وی۔ اوجے خبری تیار دہ۔

محکمہ خداے فائی۔ چہ تا پخیلہ پوہہ یاد پلار نیکہ پرسم رواج یا پخیل خال
کنس دھو بنیا رقوم پر جووندون کنس خان رنک کریک۔ خودا دا ورہ خلدے پوہیاری اؤ
تا سونہ پوہیاری یعنی تہ د خان پر پاکی۔ پلیستی۔ خدہ والی اؤ فساد خہ پوہیاری
خلدے والی چہ دا خبرے نہ پچنم خیلہ پوہہ اؤ رسم و رواج و پیریکد اؤ کما کتاب
اؤ حکمت کافی اؤ کثرہ۔ کامل ایماندار دیتہ والی

نہ معلومہ مشوہ چہ د خاوند اؤ غزے پاک۔ اوبرکتی اؤ عزت تہا تعلق د قرآن پر ہدایت
کنس د اویلیت بے برکتہ اوجے عزتہ جووندون۔ د قرآن اؤ حدیث پر خلاف کنس د اوس ستا
خو خہ دہ چہ کوم جووندون خو خوی خلدے د مومن پر پاک جووندون نصیب کی امین۔

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ

اومیندے بیٹے د رکوی اولاد خیل تہ دودہ کالہ پورہ دھنہ چا چا د ادا د لری چہ

يَتِمَّ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ

پورہ کی مڑ دے د رکولو اوپر پلار لازم دے رزق د میندو اوجاے ددوی پر مناسبتہ سرہ

لَا تُكَلِّفُ نَفْسٌ وَاوْسَعَهَا وَلَا تَضَارُّ وَالِدَةٌ بَوْلًا وَلَا مَوْلُودٌ

تکلیف نشی د رکیدے یو نفس تہ مگر پر برابر طاقت دودہ ضرر نہ نشی و رکیدے مور دیتی تہ اؤ نہ پلار تہ

لَهُ بَوْلُهُ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَ فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ

پوچی دودہ مڑ اوپر وارث ہم دا خون لای اوپر شاک لازم دے پس کہ مور پلار ارادہ دتی پریکولو اوکرہ پر رضا

مِنْهُمَا وَتَشَاوُرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَزِضُوا

صلا سرہ نو خہ حرج نشہ پر دوی اوکرہ ارادہ اوکرہ تا سوچہ مور اونیسی

أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا تَتِمُّ بِالْمَعْرُوفِ ط

اولاد خیل ته نوشتہ حرج پیتا سو۔ یہ ہفتہ وخت چہ تا سو در کوی خیر پختہ وجہ

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

او دخلا سے نہ اویریزی بے شکہ خدا سے یہ ہفتہ کار و نوحہ تا سوے کوی پینا دے

دکوریہ بلہ مسئلہ خدا سے بیا نوی۔ او ہفتہ پچی تہ دیور کولو مسئلہ دہ کیدے شی چہ یوہ دا سے خیرہ طلا کہے شوے۔ چہ دھنے سچہ پے مسکوئے پچی وی او د موریلار دا اختلاف پر وجہ پچی تہ نقصان اُرسی۔ نو خدا سے موریلار تہ نصیحت کوی چہ گورے سے نہ تا سویدے اختلاف کنن د نکاح مقصد چہ پچی دے ضائع کی۔

نوفائی چہ مینہ دیچو تہ تے ورکوی کو یا پر موردا خبر لازمہ دہ۔ او د مورشان داد چہ اطلاق بہرے ورکوی۔ او دا وجوب پھنہ وخت کنن خو خواہ وی چہ پچی او د بدل چا پے نہ شکی با بلہ موراد نہ پیدا کیڑی یا ییلار د بلہ موریلو نہ عا جزہ وی۔ او دا محکمہ داسے او نہ شی تہ پے ضائع شی دچی دیارہ د خیلے مور پے دیو فائدہ مند وی خاکر چہ بلہ مور دہ نہ لوی پچی لڑی او کہ دوارہ موراد ییلار پے صلا سلا بلہ مور دچی دیارہ خوب کرہ او دا پچی پینہ خراسیدہ۔ نو بیا خیر دے کہ دا خیلہ مور ورثہ پے نہ ورکوی

کلہ کلہ ییلار پے خیلے طلا قے خیر سے لہ د قارہ نہ ورکوی۔ نو دا د خدا سے فیصلہ شوہ چہ پے ورکول د خیلے مور حق دے دا بہ ورلہ پے ورکوی او ییلار بہ دا پچی بہ د حالت کنن دمور نہ نہ منع کوی او دا حق بہ ورتہ دوہ کالہ حاصل وی کو یا اکثر مدہ و رضاعت پی ورکول دوہ کالہ دہ پے دے کنن پے حیلہ د خورالی قابل شی خود امدہ د مور ییلار پے صلا او فکر دہ کہ دوی دا اغواہی۔ او دا پچی دیارہ مناسبہ لکڑی نو دا دوہ کالہ دیورہ کی او کہ د دینر محکمہ پے صلا او دچی د فائدہ پے پرخا طر پے دیو نہ صبر وی نو دا ہم ورلہ جائز وی نو دا حکم اختیاری دے د موریلار پے صلا کمید تے زیاتیدے شی۔

اس طلا قہ خیرہ خو چہ پچی تہ پی ورکوی نو د خوراک سکا کی بہ خیر چل کوی؛ دوہ کالہ کافی

مودہ ۵۵-

نوخداے والی چہ پہ خاوند دے دے خوراک او جا ملازمہ خود خاوند د طاقت پہ برابر
 دایچے مور پکیده کنس مشاپ میا شے یا زیات ا ساقہ او قسم قسم تکلیفونے تیر کرہ نو دھنے
 برخہ کار خو خلاص شد اوس دپچی خاندان او نسب دپلار طرف تہی نو پلار بدیچے دیوانتظام
 کوی حکم پہ پلار مناسب خرچ خوراک د مور لازم دے او دامن سبت بہ دمور او پلار دوار وکترشی
 دپچی مور چہ د خاوند د طلا قوپہ عدت کنس وی نو بہ دے مدہ کنس خو پخاوند دے خوراک د عدت
 پہ وجہ لازم دے او عدت خلاص شے نو بیا بہ دی در کولو پہ وجہ لازم شے
 مخکے خداے والی چہ ہیچ نفس تہ بہ د طاقت نہ سوا تکلیف نہ شے و رکیدے یعنی بہ مناسبت
 طریقہ پہ خوراک و رکیدے شے.

دے زیات تفصیل کیہی چہ گوری مور بدیچے پہ وجہ نشی ازارے دے چہ کنے دیت
 بچہ نہ پریدی یا ورنہ پہ نفقہ کنس کہ وکوی او د غسے پہ پلار حتم دپچی پہ وجہ د ازار پریدی
 چہ کنے مور بہ دچو بہ وی چہ دپچی د پارہ بلہ مور نہ پیدا کیہی. یا بچے د بل چاہی نہ سکی او خاوند
 خوزہ طلاقہ کہے یم دارا و گزہ بہ د خاوند نہ دیرہ نفقہ غوار بہ چہ تناف شے
 حتم بہ حکمانہ بلہ لاد نشستہ نو د ضرر بہ پلار تہ نشی و رکولے.

تا سوا ولیدہ د کورد ضرر نہ دپچ کولو مسئلہ خرناف پہ بنہ شان حل شوہ پیکور کنس مور پلار
 او بچے دی. خلاصے دوی دے وارہ د ضرر نہ پچ کرہ. اوس کہ چیتہ حالات د غسے وی او
 پلار مر شے. نو دے خوزے او دپچی خوراک او پوشاک بہ حق و رکوی
 نو خداے والی چہ بہ وارث ہم د غمخیز لازم دے کہ داوارث د پلار وی. او کہ د
 بچی وارث وی یا کہ مور مرہ شوہ او د مور وارث وی بدھر حال دپچی دیوانتظام پہ
 وارث لازم دے.

مخکے خداے والی چہ کہ مور پلار دپچی غت والی او د خوراک ہضم والی تہ او گوری او وی صلا
 د دو وکالونہ مخکے دے دمور دیونہ منہ کول بنہ او گوری. نو د مسئلہ اختیار دی دوی تہ احق
 حاصل دے چہ بچے دیونہ منع کی.

تا سوا ولیدہ چہ خداے دیوبچی د ضرر نہ مور او پلار خرناف منع کرہ نو چہ مور بنو خلق

امیران او بادشاہان بہ شرف و کرامت پہ پہل و ضرر نہ منعم کوی۔ او کہ مومن پہل نہ ضرر اُرسوئی
چہ حکم و نوبہ خدا سے قوم و خفہ کیری۔ نین روئے چہ ضرر دا کوئے جائے روانے دی
آخر دوی سرہ دیکھہ فکر شستہ۔ چہ خدا سے بہ دیکھ خلق سرہ خہ سلوک کوی لاکھ فکر
پکار دے۔

تو دے خوخیلو میند و تہ صلا و کرے شوہ از دچی پیلاد پوہہ کرے شہ چہ
تا موبہ پہ رضا صلا دچی دپیو خیال ساتی۔ او دہ د خفا ظلت پہ بارہ کنس بہ فکر و نہ کوی
پہ دیر صبر او تحمل بہ داد کے خرابید و تہ نہ پیری دی۔ محکے اُس کہ دا سے حالات پیدا
شوہ چہ پردی مورد پیود پیارہ نیول میریو تل۔

نہ خدا سے وائی چہ خہ دہ ہر نگہ چہ ستا سو پہ رضا را غلہ نو دیکر د مورلہ پہ بندہ طریقہ
خودا ک ادب و شاک و کرے پدے کنس کج و می نہ پکار حکم چہ پردے خہ دہ کہ خوشحال نہ
دی نو دچی بہ خہ حفاظت اوکی۔

بلکہ دا چہ دچی مور خفہ وی نو دا خفکان دچی پہ پیو کنس نقصان داری۔ دمور پیلاد صلا
سرا تلودا سے حالات پیدا کیدے شتی چہ دمور کیدہ وی یا نا جو رہ وی او دا مورد و روکی پیلاد
لہ صلا و روکی چہ دچی دپارہ بلکہ موراد گورہ۔

محکے د دے حکم و نوبہ بارہ کنس خدا سے وائی چہ دخل سے نہ پیری۔ او پوہہ شہ
چہ خدا سے ستا سو کا نہ دینی کہ مور پیلاد پہ رضا صلا دچی یا لند او کی نو پچے بہ دوارو
دست کو تو شتی ہم پہ لے دنیا بندہ وی او ہم اُخرت۔ او کہ دوی دوارہ پہ رضا صلا
دا سا تہ اُنکی نو دا پچے بہ دوی دپارہ پہ دنیا کنس فتنہ او گرخی او دوی بہ پہ دے بد عملی
و عذاب مستحق شتی۔

خدا سے اول خیلہ مورد پچی دپیود پیارہ حق دارہ اگر زہ دل حکم چہ دچی دچی د
صحت دپارہ خدوی۔

او ہو بنیادان وائی چہ دپیو اثر پہ خویر نہ ہم پیریوری۔ نو کہ دیو پچی پیری مور
اچہ دینہ سرا و غم جو رہ وی او پے سے طاقتن وی خوچہ بے عملہ او بد خویدہ وی نو دالوی
نقصان دے محکے پردے مورد بہ پردہ ویمہ درجہ کنس دچی دپارہ مینوے شتی۔

وائی چہ کہ مجھے دھڑے پے اسکی نو دے سنلے دلہ او ظالم وی او دغسے و بل خندان
 غوا مینے کہو مے۔ بڑے۔ پہ پو کیں مجھے دھڑے عادت اخی دیو اثر پوئے مے پہ وجود نہ دی
 بلکہ یہ اخلاقو ہم دی دے پر عقل شعور ناستر دلاہ کیں د مورسہ مشابہ دی۔
 بعض نیکانو خلقو دیلما نرو۔ بد خو پور دو میند وچی د بچو د کید و نہ پتی او چال مرا انکی
 دی داد نکلو ہو بنیا رانو حال وڈ۔ اوس راجی چہ خان تارا کورو چہ مومن د بچو دیو او
 اخلاقو یہ بارہ کیں تہ عمل دے !

مومن دین نر ملے میند مے دیورپ پہ تا بعد ری کیں دخیل سر نخت او بل جی
 حاصل دلو یا میلو نو او کزید لو دپارہ خیل جی بل چاتہ حوالہ کی او داتپوس نکوی چہ ذہ
 و صحت او خو پور بہ خد حال شی۔ داکار پہ امیرانوار مالدار واد مغربی تعلیم یافتہ میسایان کیں
 عام دے پر دے نسو نو خرابیری او د بچو خویونہ پہ تباہ گیری
 میند مے د پخیلہ دخیلو بچو پالنے اکی چہ خد خویونہ نر دلا کی۔
 پوہ حقو مومنہ پر دے خیر کیں دومرہ احقیا طکوی۔ چہ د بادشاہ جی بی پخیلہ شہزادہ قہ
 خیل بی درکوی او بل چاتہ شہزادہ نر درکوی چہ بد خزاو بے عقلہ نہ شی۔
 و فطرہ۔ دخول قراو او دخول نبی صلی اللہ علیہ وسلم و بنا مومنہ تہ عہدایت کوی
 چہ مومن د پخیلو پو پخیلہ دچی حفاظت او کو او مومن د دوی نہ لگولارو تہ تختو سر بہ
 منزلت تہ عہدایت ا کیں۔

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْكُمْ وَيَدْرُونَ أَرْوَلَجَاءَ رَبِّصَنَ بِأَنْفُسِهِمْ

اوہ خد خاوندان چہ مرہ شی لتاسونہ او پریل دی حزمے نو دا خزمے بلس روئے او خاوند

الرَّبْعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ

میا شستہ دمر خاوند پت پالی او اسارہ ہوی بیس چہ دانیتہ پورہ شی نو خہ حرج نشستہ

عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا

کہدوی پہ خیل خان کیں دنکاح تصرف اوکی پہ مناسبتہ طریقہ او خد نے چہ

تَعْمَلُونَ خَيْرًا ۚ وَالْجَنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ

کار و توجہ تا سوئے گوی خبردار دے او خدا جہ پہ تا سو سو نہ نشنہ کہ تا سو د خزو سوہ د کو جہ دن

خُطْبَةِ النِّسَاءِ وَأُكْنِثُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلَّمَ اللَّهُ أَنْتُمْ

اشارے او کے یاد ا خبرہ پتہ پہ زہرہ کنن اساقی خلائے عالم دے چہ تا سو

سَتَذَكَّرُونَ لَهُنَّ وَلَكِنْ لَا تَأْخُذُوا بِمَا كُنَّ يَسْرِينَ إِلَّا آتَ

بہ زردیتہ دنکاح ذکر کوی خود دے بیبیا نوزہ جوانی پتہ لونزوہ ما خلی مگر چہ

تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ

شریفانہ و بنا اوکی ای مخی ارادے دنکاح تر لو مکی تر ہننے چہ د

الْكِتَابُ أَجَلَهُ طَوَّاعِلُكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ

دینیتہ پورہ ملہ تیرہ شی او تا سو پوی شی چہ بیشک اللہ یحییٰ حقہ چہ پہ نفسونو ستا سو کنن دی

فَاحْذَرُوهُ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ۝

پس د دینہ پرہیز اوکی او پورہ شی چہ بیشک اللہ بخونکی او برد باد دے

د بیبیا نوزہ ذکر شروع دے پہ آیتونو کنن د دا سے بیبیا نوزہ کر کیزی د کو مونہ چہ خاوندان

مردہ شتی چہ دوی بشخور مردہ غم کوی او غم نا شتی بہ غم کوی

نوخلا سے والی چہ د کو موخزو خاوندان مردہ شی او دوی پاتے شی نوزہ دوی بہ لسنو شتی

او خلو رمیا شتی پہ غم کنن تیرہ وی او غم بہ د سے کوی چہ دل دال بہ نکوی خوشبوی بہ نہ

لکوی او د خاوند د کورنہ بہ بے د شری عذر نہ بہ سوز و غمی دچا سر بہ دنکاح لونزو نہ

نکوی خو کہ د دے پہ کیدہ پیچے دو تو بیا بہ د دے نیتہ دچی پیدا کیدل دی

د طلاق وعدہ د سے میا شتی یاد دے حیضہ مقرر شو او د خاوند د مرلی عدہ

لس روئے او خلو رمیا شتہ مقرر شود اٹک کہ چہ دالوی غم دے دا غم پہ دے میا شتو
نہی نمودہ ورنہ نہ یاتہ کھنودہ شتو

بلہ داچہ د خاوند د تہا بر سرہ پکنس ہمدادی مانغلہ نوٹک د خیلو طلاقو عدت
نہ بہ دا اجتماعی عدت زیات وی چہ د خاوند خانلان دا او نہ والی چہ گورہ دومرہ نہ بہ
خاوند او کہ۔ خمو فریے او د وٹھ او نہ کہ۔

شتہ
او والی چہ د عمر بود اسرا و جرم و چمکہ د سر خاوند خرم بہ لس روئے او خلو رمیا
پس خاوند او کہ نویدے بہ خلقو بد نہ وے نو اسلام دار سم پہ خیل حال پر بخنودہ۔
او والی چہ خرمہ دیر خلو رمیا شتہ بہ خاوندہ صبر کو لے شی د لس روئے
د پاس خلو رمیا شتہ ورنہ عدت مقرر شہ۔ چہ داد خاوند د خیلوان سرہ خہ
پت اُپالی۔

او دغہ وجہ دہ چہ حضرت عمر رضی اللہ عنہ والی چہ حکم کرے و چہ مجاہد
غازی بہ خلو رمیا شتہ زیات باہر نہ پلے کیڑی۔

ھر کلہ نوچہ دانیتہ پورہ شی۔ نو دے دیارہ بیاد بل چا سرہ نکاح جائز شی
یاد اچہ دیلہ د دل دال کوں خوشبوئی لکول۔ باہر تل جائز شی

دا سلام نہ محکنے زمانہ کنس بہ خاوند سرے خرمہ د کور بہ تنگہ تورہ کوئی کنز کینا ستہ
چیتہ قسم او بہ نہ ناستعمالو لے خرابے او زہرے جاے بہ مے اغوستے وے او دا
حالت بہ یو کال و۔ چہ کال بہ تیر شہ۔ نو بیا بہ دیتہ یو خنارہ۔ خریا گلا۔ یا مرغ
راو ستہ شتہ۔ نو دا بہ ددغے کُٹھانہ دا او و تہ دے بہ لوی لوی نو کوند و۔ دھنگلیان
ہسے بہ دے و پختہ و۔ خیر نہ چنید بد بو بہ بہ و۔ نو دے بہ خیل خان پدے
خنار پورے او ماخہ۔ دا خنار بہ اکثر دے دے دے بوئی نہ مر شہ بیا بہ دے پچہ
داغشتہ او بہ خواگش تیرید و نکے سپے بہ دے دے اولیتہ بہ دے طریقہ بہ
د دے عدت تیر شہ

تا سود دے نہ اندازہ الگوی۔ چہ اسلام خورہ اسانتیا پہ خزو او کرہ
بس د ولونہ خوشبوئی او د نکاح خبرے د نکوی۔ تورہ پاکی ہر خٹے پہ کور کنس ناستہ

الاعجاز و خرد او سر و سرہ خبرے اترے جائز شے گل دیا ستون سے خوگ وی نوحہ
د شیمہ رانجہ لگو لے شی دروئے بہ دفعہ تور والے لری کی۔

خونن روئے خمونن حالت بدل دے بخول دا سے غم کوئی چہ سینے تکی
چنے سورے دھی او پیر عمر و نوحہ نو د جہرا انکولانہ صبریزی

او دا غم پوائے د خاوندل تو پیر لری و د دینہ علاوہ پہ بل چا د در و خمون
زیات غم نہ و مراد خوا دس مونیر پہ خوی پسے کال کال بلکہ کلونہ غم کو او پیر جہن
خالق بس خلونیت دروئے غم وی اوچہ بیا خزمے تگورے نوحہ پہ دل دال پہ
گرچی او عیشونہ بہ کوئی۔

خلق والی دنیا ترقی او کرہ ترقی دیتہ والی چہ د دولی غم او بنیادی چہ قاعدہ
ندوی چہ خہ لے پہ زہ او مراد جہن رائجی بس دفعہ د دین دے دین اسلام ہذا
تغابہ کیدی دعا مو خمونن دروئے او د خاوند غم د پارہ لسی روئے او خلور میا شتہ
مناسب قاعدہ دہ او پیر دے عمل الکی۔

مخکے خدائے چہ زہ ستاسو پیر عملو نو خبر داریم چہ خاوند مہرے "خزہ ستاسو
ناستدوی نو تاسود دے خیال سائے او د دے فکر کوئے نو دنیا و آخرتہ بہ دوارہ ستاسو خدوی

مخکے خدائے مونیر تہ اجازت را کوئی چہ کہ پہ دے عدت کین تاسو پیر اشارت تو کنا یا تو کین دیتہ
دنکا حتمی او ایسے نو دا جائز دی یا کہ پتہ پہ زہ کین ارادہ لری نو پیر د کین ہم حرج نشتہ
خودا د بل خاوند اشارے د خاوند مرک پہ حالت کین او د طلاق بائن و جدائی

طلاق کین جائز دی او د طلاق رجعی د ہیئتہ کرزیک طلاق کین جائزہ دی حکم چہ دا
انتظار اول خاوند تہ و کرزیک د پارہ دے دبل چا و سرہ دا خبرے جائزے ندوی
خدائے والی چہ زہ عالم یم چہ تہ بہ دیتہ دا ذکر کوئے نو دا خیال تہ پتہ لے نہ شی

خوچہ پہ اشارت تو کو لو صبر شے او د خد نہ و انورے او دفعہ داچہ پتہ و سرہ لو نرا نکلی
حکم چہ پہ دیکین بہ پہ تابد کمانی پیدا شی او پیر دے وجہ تا تہ فتنہ میل کیدی شے او اشار
خود خلق و مخکین کیدی شے لکہ چہ "خفہ کیرہ مہ خواند جانہ مہ ہونیا را قابله ستادخہ
کے دے تہ خوسرہ سپین مہ پتا خو کوئے نہ ابا دیری خلق بہ خاوند خولے تہ داچوی

کہ تہ دچاپہ کور شوے کو یاد دے درتہ خان متازہ بنکارہ کوی ادیہ دے دخیل کورآ بادے
خوابی۔

پتہ وعدہ دادی چہ دیتہ اوائی چہ گورہ۔ ماسرہ بہ نکاح کوے۔ بل چاسرہ بہ گورے
نکاح نہ کوے۔ نہ پتہ عاشق یم داصریم اور بنکارہ نور دند شو۔ بودا نا جائز دی پد اشارتو
کن اجازت دے پد اشارتو کنس بخزہ اندازہ لکوی۔ اوچہ عدت پورہ شی چہ بیائے خول فخر
دی نودھفہ سرہ بہ نکاح اؤکی۔ او نور بہ پیری دی او پوخ نکاح بہ وعدہ نہ راستو جائز شی
نوپہ عدت کنس نکاح او کو جن دوا بہ حرام دی تاسو پورہ شی چہ خداے بخونکے او بدبادے
مطلب دادے کہ تاسو سرہ ددوسرہ تفصیل او خولنے چرے زیاتے اوکہ نوحافی
اغوابے او تو بہ باسی۔ خداے توبہ قبلہ دی۔ فوراً پکناہ سیزانہ وکوی بلکہ مہلت وکوی
چہ توبہ اُتیکے شی۔

دا اسلام دے چہ کندے تہے، دوسرہ یا قاعدہ مسئلہ آخرے دہجارت ہندوان خوبہ
دستی یہ ساسم دخواوند سر سوزہ ولے۔

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَفْرَضُوا

خہ حرج نشہ پرتاسو کہ طلاق درکے تاسو خذولہ چہ ندی مس کری تاسو دوی یا نوی مقرر کری تاسو

لَهُنَّ فَرِيضَةٌ مِّمَّا عَوَّضْتُمْ عَنْهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدَرَهُ وَعَلَى الْمُقْتَرِ

دوی دبارہ مہر اور کئی دوی تہ تخمینہ مقدار دطاقت خیل بالدار دخیل طاقت برابر او غریب خیل

قَدَرَهُ مِمَّا عَالَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْحُسْنَيْنِ ۝ فَإِنْ

اوکہ

یہ نیکانو

طاقت برابر دامتعلہ پرخہ طریقے ثابتہ

طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ

طلاق درکے تاسو دوی تہ مخکے دمس کو لونہ او مقرر کری دتاسو دوی تہ مہر

فَرِيضَةً فَنُصَفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي

نوپس نیمہ د مہر د وکوی مگر کہ معافی اوکہ دے یا عفو وکری ہفہ دلی

خو کہ دای بی اولیٰ چہ دے خاوند خو مالہ گو تے ہم نہ دی داوری نہ تیر دے نیم مہر خواہم
 او داود تہ قول مہر معافی کی یاد دے خیل نیم مہر خضر حصہ ورتہ معافی کی نو داہم کیدے
 شی یاد دے خزرے پلار او نیکہ چہ دے دے نکاح اختیار من وی دے دے خزرے دلف
 نہ دے پر صلا معافی کو لے شی۔

او مخکے خدائے دای چہ کہ سری معافی کی یعنی طلاق در کونکے خزرے نیم مہر پہ
 خائے تول مہر و رکی نو داہم دیرہ بند دی خک چہ پیدے طلاق توبہ دے سری تہر
 دای ضرور خفہ دی او پیدے بدوی دے طلاق در کونکی سرہ بغض او کینہ پیدا شی نو کہ
 دہ نیم مہر پہ خائے قیل مہر و رک نو دھنوی قار بہ لک سری شی او داہم اولیٰ چہ سر
 خون بند و خودہ تہ بد خضر عذری کھی واجب نیم مہر نہ سوا بہ خلدہ زیات رو پی در کو
 ۹ نو داہم مہر و زیاتی بہ دوی دروغے جورے سبب اگر خی۔

او کہ دا قسم حالات و وجہ خزرے د تہ در طرف نہ مطالبہ و دے سر د
 نکاح او مہر مقرر تیانہ دوی خاوند تہ دادہ نہ ورکا وہ او دے دے مجبور کہ چہ
 دے دے خزرے طلاق و رکی نو بیا پکار دی چہ داخزرہ دیا ویند تہ نیم مہر
 ہم پریدی او خیل خاوند چہ دے ازار کہ داہم دے معافی خوشحال کی۔

دلتہ د "تقویٰ" مطلب دیوبل دا زار او ضربے عزتی نہ پچر کیدل مطلبے
 چہ د ضرور نواز دیوبل دے عزت نہ پچر شی او پید یوبل مہر یاتی او احسان مہ
 ہیرہ وے گویا د طلاق و واقعے پہ وجہ دے دھاوند تہ تہر او خزرے
 د تہر پہ مینہ کن ناچاتی او دشمنی نہ پید کیبری
 داخو یو جائز کار دے اگر چہ بہ مجبوری طلاق نہ دی و رکول پکارا پہ
 عذر یا ناچاتی کن چہ طلاق اشی نو دشمنی پہ مکوے۔

دقران دا قاعدہ چہ احکام بنیا شی۔ نو بیا یہ دے عمل دیارہ دیت خلد خیل
 قدرت او طاقت بنکارہ کوی چہ گورے خما دا حکم او منی خسی اگر دے انہ
 ستا سو پہ کار نو بینا یم۔ گورم چہ کوم خزرہ خاوند دیوبل سرہ خہ سلوک کوی
 او کوم دی چہ جہالت او سختی ظلم او سیلے کوی۔

دے ایتونو دلو ستواو پوید وند پس بہ خان تما و گور وچہ مونو خزو خاوند نو
یدے حکمونو خورہ عمل کریں ے ؟ خاوندان د خزو او خزے د خاوندانو خورہ
عزت کوی ؟

زہ پدی بنکارم خوکہ خمونو د خلا پہ حکمونو عمل ے نونن بہ کچھ روکین د خزو او خاوند
دا حال نو۔ لکہ چہ تاسو ے وینی ؟ خوکہ و نیم سپیری دعوے کوی خوکہ خز لکی
خاوندان و جینی زھون کوی یا پہ بل چاہے تھو یک قتل کوی۔ چاٹونہ خومند پہ کورون
کین بے نکاح یا پس د نکاح نہ کینو لے دی۔ چہ چرتہ د وادہ نہ پس خما نہ جاندا دوا خلی
خمونو دین قرآن نہ دے بلکہ مال۔ دولت۔ اور خراہش خمونو مذهب اندین
چا خیل خز ے پہ بازار نو کین چاہے باند واد قصبو کین دکتے دپارہ کینو لے دی او خمونو
مالداران خیل خز ے پیدی دی۔ اور د موسرہ دیر ے دیر ے دیر ے دیر ے دیر ے
خوکہ پہ وندون کین راولی۔ دی پہ دموکلی کمر اھان کوی۔ دے نتیجہ داشی چہ خاوندان
پہ دے زناسر ششی نو خز ے ہم خیل خان لہ نور د رکونہ شروع کی۔
د خز ے نہ د خاوند حال نہ پیتی کی چہ خاوند د خیل خز ے خیال نکوی او پہ د صابر نہ
کوی نو د خز ے نہ و لے دا امید لری (رتوبہ رہ)۔

خما قلم و شرمہ لیکل نہ ششی کو لے۔ د خلا ے د حکم د نہ منلو پہ وجہ پہ کور کین شیطا
داخل ششی اور د شمنہ بازار گرم ششی او قتلونہ او تیختے شروع ششی
راخی چہ د خلا ے حکم تہ غارہ کید وچہ کور وند و خوشحالونہ د ششی۔

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ

ساتھ کو ے د توبہ موخونو او د مانجھ مسینری او اور بیہرے خدا ے تہ

قَانِتِينَ ۝ يَا خِفْتُمْ فِرْجَالًا ۝ أَوْ رُكْبَانًا ۝ إِذَا أُمِرْتُمْ فَاذْكُرُوا

پہ عاجز ے سرہ پس کہ تاسو بیہرے نو پیا دہ یا سوارہ پس چہ پہ امن یتے تاسو نو یاد کی

اللَّهُ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَالَكُمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۝

خدا ے لکہ چہ خونہ کیری تاسو تہ دھتے خار وچہ تاسو پہ نہ پوید ے۔

و خدائی کتاب و دنیا و طریقہ دہ چہ بہ عبادات و کتب حکموند اُوکی یا حد و دامت ملائیک
 لکہ چہ محکم بیان شو بیاد خرم خاند معاملہ بیان شود. نور و ستو خلاصہ وائی گورے
 حمانہ ایریزنی او دا حکموند او منی. پید کبہ تا سوتہ و دنیا و آخرتہ خیر و در اسی کو یاد
 حکمو نو پید کبہ دین روح نیا سی. اخلاص پکبہ پید کوی خود اقد و خبر و حکم
 متونکی د پاره نہ کافی کبہ حکم چہ دے کلہ بہ سخت کبہ کبہ و اُوکلہ بہ نعمت و کبہ مست پت
 وی. نور دے دھدایت بہ حائے خیل خواہشات پورہ کوی حکم دے خواہشات نور
 با قاعدہ کولوا و پید کولود پاره یو دار و پکار دی چہ غنجن او خوشحالہ سکر بہ سریتوب
 او پیچنی. نور خدائے دگلوگو و ختنو د پاره د دنیوی شغلونو نہ را ابا سی او د خدا ئے طرف
 و رلہ توجہ و کوی او پید دے دے بغاوت. فسق. او کناھونو نہ را اُخکے شی او د دہ بہ نظر
 کبہ انصاف او احسان خدایا و ستے شی نورہ نہ حکم کبہ چہ تا سوتول موخونہ اساتے او
 دا موخونہ بہ تا اساتی او خاصکر مینخن موخہ چہ در نہ پاتے نشی او کورے موخہ یواز
 دا اندامونو بہ حرکت نہ کبہ پید کبہ پید کبہ در دا و عجزی پید کبہ چہ موخہ با قاعدہ موخونہ
 کو. نور خدائے بہ حکمو بنر حفاظت کوی.

خدائے و مخلوق و معاملات خد کو لو سرہ و خالق سرہ و تعلق جو بہ ذکر کوی چہ دوبارہ
 بہ کوی بہ یوہ نہ خلاصیزنی.

د غصہ و موخہ د اسے عمل دے چہ دے بہ موخہ دے حیایخی او نا کار کا رو نو نہ پید کوی و موخہ
 حفاظت خویو بہ ہمیشہ موخہ کو لو سرہ کبہ بی. بل چہ د موخہ شتر طونہ او رکنونہ او ذرہ
 ترجمہ پکبہ پورہ نشی موخونہ و خلقو بہ مینخن کبہ مشہور دی چہ پند موخونہ دی و دنیا و مسلمانان
 بہ دے اتفاق دے چہ دینچہ موخونہ پورہ موخہ نہ منل سرہ مسلمان نہ پیریدی دے
 زیات بحث بہ پید خیل خدائے کبہ راشی.

مینخن موخہ ہر یو کیدے شی. او د عالمات نو د پاره پید کبہ دلیلو نہ شتہ او غرض تر صمغہ
 چہ ہر یو موخہ مینخن او کبہ لے شی او دھر موخہ حفاظت اکرمے شی خو کبہ صحابہ وائی
 چہ دا دمازیکر موخہ دے.
 یوحیث دے وائی چہ بہ جنات احزاب کبہ کافرانو خورد بنی صلی اللہ علیہ

او صحابہ مانجھ تہ پرے غودہ۔ نو خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم آئے "چہ دکافر انو کورنہ
 اوقہرونہ داورنہ دک شوے! دوی مونہ دی منجھنی مونجھ نہ او خکو۔ توہرا باوند پیر پوت
 نو مازیکر خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم ذکر نہ کہ او نور پیریواتہ ئے ذکر کرہ کر بادا
 جناب تر مازیکر کیدہ تردے چہ نور پیر پوت۔

دے دے دامنہ ہم کیدہ شے چہ دی منجھنی مونجھ یعنی دعا جزی در پدہ دتوجہ دموحہ خفا
 اکی۔ پدہ مانجھ کن قنوت دخلا مے لوئی پدہ زبہ کنس ساقل۔ او دوزر و ہولو فکرو نہ خان فارغ
 کول او ہول خان عاجز غومند منکارہ کولوتہ دانی

دانی چہ اول اول بہ خلقو پدہ مانجھ کنس دبل دسلام جواب در کاؤ۔ خوچہ قوم مؤایدہ
 قانتین راغے۔ نوہر قسم خبرے بند شوے دیتہ ہم قنوت دانی
 دہولو مونجھو نو حفا ظت او با قاعہ کول دیوخر ایمان اویقین منجھ دہ۔ شریعت مونجھ

او زکوٰۃ ددین ہور وے او دیندارے منجھ کوزو لے وے۔ پدہ سورۃ توبہ کنس دی چہ
 فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَلِأُولَٰئِكَ أَفْوَاجٌ۔ چہ کہ دوی توبہ او بنسکا او با قاعہ
 مونجھ او کہ او زکوٰۃ ورکہ نو دوی بہ ستاسود دین ہور وے شے۔

بل حدیث دے چہ خولک مونجھ مکوی نو پدہ قیامت کنس بہ دوی دقانون۔ فرعون ہامان
 ابی بن خلف سرہ ولاہری۔

دے دقران ابیونزاد احاد یتوہ او کوری او حمونہ دے عام بیلمازے تفکر او کی۔
 دیر دینوی تعلیم یافتہ داسلام دعوی کوئی۔ دتہذیب لباس اغوستونکی پدہ مونجھ
 او ویقین نہ لری چہ کئے مونجھ نہ فرض حکم دے۔ ددین داسلام۔ او مسلمان دخیر
 خواہی چنے بہ دھی۔ او داسلام اولے او بنیادی حکم نہ کوی۔ نہ پوہیزم چہ دوی خان
 لہ دھوکہ در کوی۔ کہ خلق دھوکہ کوی؛ او کہ دخلا ئے رسول نہ بنہ پوہیزم چہ ہفہ
 دمسلمان دپارہ مونجھ فرض او ضروری گنری او مونہ دافرض نہ گنرو۔ او بیاہم پاخہ
 تہنگولی مسلمانان یو۔

اسلامی حکومت خود اسلامی عقیدہ منلواد دے دخور و لو دیار قائمیزی
 او مونہ دا دوارہ نہ کوو۔ او سرہ دے مونہ پاخہ مسلمانان او حمونہ انتظامونہ

اسلامی کنہ لے شی۔

خدا سے والی نفسوند یہ مونچہ یا پاکیزہی۔ او مونچہ ہے یہ باطنی خوبنوت ہڈیوں پاکو
 اوکہ داخان خان لہ بیلمازی یواخے داخرہ دنقصان درجہ دے پاہر دے دیوسری
 نیم پد دنیا کیں ژوند قدر خرامید سے نوسرے بہ دیر خفہ نہ دے خودا دانقصان
 دے چہ یہ بیلماخے کیں تو لے بے حیا یعنی بخاوتونا ونا فرمانے پرتے دی
 بہ بانہ دکن زمیندار بہ پرد و فصلونوا نہ دی خاار و لہ زهر و رکول دی بیلمازی بہ وجہ دی
 غلام دے بہ وجہ دے۔ لوہونہ چاکے او قتلونہ دی بیلماخے بہ وجہ دی او حکومت دے
 د بندیز نہ ستومانہ شی۔ اصلی مرض دی بیلمازی نہ پیدا دے ہنغہ نہ فکر نہ کوی چخلق
 او قول خلق غریب او مالدار صحیحہ مانکذا رشی نو دا بد اخلاقی بہ لرے شی جیلونو
 قید و نو۔ او مقدمو۔ دا بد اخلاقی لرے کیدل خوبریکدہ کمیزی ہم نہ بخدا کی
 علاج کول پکار دے!

خود سرہ مونچہ او مانکذا رهم او پیجی۔ دمانکذا ر خوبنہ بہ داوی۔ دے
 بہ سخی دی۔ دے بہ دبل حق نہ خوری بل تہ بہ ضرر نہ سوی عہ دکور دوہو لو یونرو خزو
 حقونہ بہ پورہ پورہ و رکوی عہ کاوندلیان۔ او چیلوان بہ خوشحال ساتی عہ د خدا بی باغیانو
 سرہ بہ محبت نکوی عہ پتکلیفونو سخت کیں بہ جہرا انکولانکوی عہ بہ مال دولت بغرور
 او فخر نہ کوی عہ بہ عشوکار نوکیں بہ شراکت نکوی چہ کم مونچہ مانکذا ر کیں د اصفات پیدا کرہ
 نو دا صحیحہ مونچہ دے۔ کفی رسمی رواجی عمل دے۔

مخک خدا سے والی چہ کہ پر عاجز سے او دیمہ سرہ مخ بہ قبلہ مونچہ دد شمن یاد رند
 خنداوہ بہ وجہ نشی کوئے۔ نوخیر دے ہر طرف تہ مخ کوئے شی۔ پیادہ دی اوکہ بہ سورلی
 دی مونچہ اوکی۔

د دین معلوم مشوہ چہ مونچہ ہنچہ حالت کیں نہ معاف کیہی۔ د مال دیرہ۔ د مرلی
 ویرہ۔ د عزت د تلو ویرہ د مونچہ دیر چنودو سبب نہ گرجی نو معلوم مشوہ چہ مونچہ
 دیر ضروری فرض دے۔ گورے بہ سفر کیں روژہ پریچودے شی۔ د جمعہ مونچہ پاتے کیہی
 دما سپخین مونچہ سے پہ حائے کافی کیہی۔

دمانکذا ر خوبنہ بہ داوی۔ دے

د دے لویہ وجہ داده چه مونخ به اصل کنس دزیه عبادت د او دا ظاهری کارند د
امداد کوی. نو که دا ظاهری قبله تر مخ کوئل جماعت او سحر و لاریه او کرم سجودند وی نو خیر دے
خواصی مونخ چه دزیه توجہ خدا ے تکرول دی دابہ خواجوا کو ے دانه متاف کیزی.

به اولخی تکبیر الله الکبر کنس د خدا ے دلوی ے اقرار اشی او دے دخیل زره نه د دنیا میند
محبتون با سنی. یا الحمد و ثنا کانو. دعا کانونه که دلوی الله پیچکله اوائی بیاد دیو ے
عاجز ے دیار تیت شئی بیاسجده اوکی او دا آخری د خدا ے لوی منل دی نوکیوسر ے
دا او نه کوی شئی. نو خیر دے پر د دزیه توجہ نه خرابییزی.

ظا هراد باطن دواړه د خور دینی صلی الله علیه وسلم د طریق په شان مونخ اکی
بعض خلق وائی هلمک د مونخ نه مطلب دزیه صفائی ده او هماغه یاک دے حتما مونخ متعاجت
نشته. هغه د ایت مطالعہ کوی چه یواز ے دزیه مونخ په میدان جهاد کنس دشمن یاد دزیه
په ویره کنس شته نو پدروغ جوړو جوړ پدغه خور کونواو عیشونو کنس به په زره او پیلان
دواړه مونخ کوی کنی د خدا ے د بضاوت او نافرمانی په وجه به په دنیوی او اخروی
عذابونو کنس کیر شه. الله د مونزه هدایت اکی چه پیا صلی معنوکنس مونخ کذا ارشون
اود ے حیائی نه منع شو.

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنكُمُ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِّأَزْوَاجِهِمْ

او هغه خوک چه مرای ته نزد ے سنی او میمان پریدی نو وصیت د اوکی د بیلیا نو دیاره

مَسَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

چه خور اکی وبله ورکی تر یو کال به داخلونه پس که د اخز ے پیچله او کو تو بیا خه پاک نشته پنه تا سو

فَمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ مِن مَّعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ

چه دری پیچله دغان سره خه اوکی او الله غالب او خاوند

حَكِيمٌ وَلِلْمُطَلَّقاتِ مَتَاعٌ غَيْرُ الْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى

د حکمت دے او د طلا قوشو خزو دیاره خور اکی سکال دے پیخه وجه سره دا په

الْمُتَّقِينَ ۝ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝

پر ہلکا کرنا ثابت ہے۔ ہم دارنگے بیا نوری اللہ تاسو تھے چہ تاسو عقل اؤ کی

دا قرآن شریف عجیبہ بیان دے۔ دے سلسلہ وار بیان نکوی پد مطالعہ کوئی او شمل کوئی
تسلیم کری۔ ستا سو خیال دے کہ عقیدہ بیان کی ور پس حکموں ور کی: بیا وعظ اؤ کی چہ پد
حکموں منلو کین دا ثواب دے اؤ کہ تاسو خلاف اؤ کہ نو گور دے اؤ کین عذاب دے بیا دے عبادت حکم
ور کی چہ تہ بندہ ے بند کی اؤ کہ بیا پد نیسا رکین دا سید و چل و تہ اخی۔ چہ اجتماعی جو
بہ دے تیر وے دھکے نہ دے طلاق حکم رواں و۔ پد مینہ کین ے دموئے حکم اؤ کہ
نو بیا اصل مضمون تہ گرجی اؤ وائی چہ گور ے کہ یوسرے مری اؤ خضر ے پائے
کینزی نو داخا وند دے خیال اؤ اساقی اؤ دے وصیت دے اؤ کی چہ شریعت خولس روئے اؤ خلو
میا شتے عد مقرر کریں خو کہ خما بی بی دے پس ہم خما پد کور کین اؤ سی۔ نو خما خیلوان دے
دا خما دے کور نہ اؤ سی۔ تریو کال دا خما کرے اؤ سید شے خو پل سکل اؤ گزارہ ورلے تاسو
ور کو ے خود اپدے نیوے نہ دے کہ دا غواری چہ نہ دے عدت نہ دے دستود خاوند پد کور کین نہ اؤ سم
نہ خویہ نکاح کوں نو بیا خما خیلوان پدے نیولی نہ دی دا پوہی بزی اؤ کار پوہی بزی اؤ دے
پد و توبہ بیا نفقہ اؤ خر خر خوراک بند شے۔

دا اسلام اصلہ کی خبر ے پد قلازہ قلازہ بیان شوید ی پد دا سے واقعہ کین عربو
دا قاعدہ وہ چہ یو کال بہ خضر دے خاوند کرے خوا خواہ ناستہ وہ۔ باھر و تل اؤ دھکے نکاح
کول ورلے جائز نہ و۔ نو اصلہ دا سے اشوہ۔ چہ د کال پورے خضر پد چیل اختیار
دے چیل مرخا وند پد کور کین اؤ سید شے خود تہ اختیار دے کہ دا غواری نو دے چیل عدت
لس روئے اؤ خلو میا شتہ پس نکاح ہم کو لے شے اؤ دے خاوند کوں پد پد شے
اؤ دا وصیت یو مستحب کار دے شے دا خضر خوار تہ دے اؤ دوارث دے پادہ خود وصیت تہ
ضرورت نشہ۔ نو کو یا دے خضر عدت کم از کم واجب عدت خلو میا شتہ پس
روئے شہ اؤ اختیار عدت یو کال شہ۔ دا یو کال دے عدت اؤ دے خلو رو میا شتہ پس
رو خور حکموں نو یو توفیق دے۔

پہ جا اہلیت کنش خود یو کال د خاوند وصیت پیکور کنش د اُسید واد دفعق و وارپہ
خزے دایو کال اُسیدل ہم ضروری واد. اد پید اسلام کنش وصیت کول ہم ضروری نہ دی او
کہ وصیت اوشہ نو پید خزے لہ عمل کول ہم ضروری نہ دی خواستجائی او اختیاری
طور سرہ خاوند وصیت کولے شی او خزہ کہ غواہی نو اُسید کشی د خاوند وصیت پہ
دافائدہ اوشی کہ خزہ وتل نہ غواہی نو دایہ د خاوند پیکور کنش اُسیدنی او خوف بہ
اُخلے کشی او دایہ د خاوند مال نہ خوری خلی نو خزہ بہ پید کہتہ و تہ ہم پیرہ مذوی پید
بہ دکنڈے غم خہ قدرے سپک کشی او دے بہ عزت اشی.

اد داہم کیدے شی چہ دالحاظ کول او پس وعدت نہ دگور نہ نہ اد بنکل داد خدا
وصیت او حکم دے خو حکم استجائی دے وجوبی نہ دے.
پہ اخر کنش خدا مے دای چہ زہ غالب او خاوند حکمت یم ضروری عادت تو نہ لے

کوم او فائدہ من خریو نہ میدا کوم.
و طلاق پہ بارہ کنش تاخو گورتی. عز کنش او حکیم صفات بیان شوچہ خبر کشی دالتش عظم
نہ دے داد غالب او حکمت لرونکی خدا مے ناطق حکموند دی چہ دادایہ خانی کوی
گورے د خاوند مرک غم عربو خرنای خراب کاؤ خزہ پکین خومرہ دلیلہ او
خیر نہ او یخچندہ او اسلام خرنای دودہ درے خبرے لازم کرے او نودہ پخیزت
پیکور کنش ناستہ بی بی اُگر زیدہ.

اد دغسے عدہ د خاوند سالم کال قید واد اسلام دیتہ اختیار وکر دے پیدانادے کنش
فرق را نغسے لیس روٹے او خاور میا شتہ چہ تیرے شی. نود دے خو خورہ کہ د خاوند
کرے پائے گیر ی او کجی.

تا سو پید تیر وایتو کنش داو لوستہ چہ وادہ شوے خزے لہ طلاق وکرے شی نو دیتہ
بہ قول مہر و رکید مے شی او دے عدت درے حیضہ دے دو نیم ہفتہ خزہ دہ
چہ نہ ورسرہ کور وادے شوے وی او نہ ورسرہ مہر مقرر شوے وی تو دے دیارہ بہ مناسب
جورہ جامہ چہ خرنای خاوند مناسب گیزی وکرل پکار دی او مہر ورسرہ نشنہ
تخلورم چہ کور وادے ورسرہ شوے وی او پید نکاح کنش ورسرہ مہر نہ وی مقرر شوے نو دے

دپارہ ہفتہ مہر دے کوم چہ دے خور او تہا بر کین مقرر شوے وی۔

محلہ خدا مے فانی چہ د طلا قو خزود پارہ متعہ پہ بندر شان در کول پکار دی۔
 «متعہ» دم ہر نہ علاوہ خیزد مے جا مے جو رہے کالی وغیرہ نو دا چہ خور مہرہ خدا
 ور کی نو دومرہ خہ خبر دہ پہ دے بر دبی بی لاک زہرہ خہ شی او دے تہا بر بہ ہم لاک خوشحالشی
 خوردا متعہ ہفتہ خزولہ در کول واجب دی چا تہ چہ ہر نہ شی ور کیدے او چہ مہر و رلہ ور کیدے
 شی نو د ہفتہ دپارہ مستحب دہ

خدا مے دے اصل ای خبروا حسن کوی چہ دے غصہ خدا ایتونہ بیانوی بنایا بی چہ
 تا سود عقل نہ کاروا خلی۔

خدا اول حکم بیانوی بیاد ہفتہ فائد مے بنکارہ کوی بیایہ دے وعظ او نصیحت او کی یدے
 سر عمل تہ طیارشی دا خور مہرہ د عقل مند دپارہ د پو مسخر طریقہ دہ دیتہ عقل نہ
 وائی چہ یوسرے پہ یو خیز پوہہ قد کے شی او عمل پہ او نیکی دا قسم پوہہ نا پوہی دہ دا
 جو نہ دن نہ دے دامر لاک دے خدا مے د موبزلہ عملی پوہہ راگری۔ تشریف لای پوہہ پیران
 د کافرانو ہم شتر خود دے ہفتوی تہ ہیتر فائدہ نشتر۔ او چہ علمی او عملی دوا رہ پوہہ
 ندوی۔ نو دا خول اخوار دے۔

الْمُتَرِّاِلِی الَّذِیْنَ خَرَجُوْا مِنْ دِیَارِهِمْ وَهُمْ اَلُوْفٌ

اے تہ نہ گورے ہفتہ کسانو تہ چہ وقی وؤ۔ د کورونو خیالونہ او دوی پندرگونو وؤ

حَدَّ اَلْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللّٰهُ مَوْتُوْا ثُمَّ اَحْيَا هُمْ اِنَّ اللّٰهَ

دمر لاک دویو مے نہ پس اوی دوی تمخلہ مے چہ مہرہ شی نو بیجا جوندی کرہ خلیا مے دوی لہرہ

لَذُوْ فَضْلٍ عَلٰی النَّاسِ وَلٰكِنْ اَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ

بیشکہ اللہ خاوند د فضل دے پہ خلقو لیکن اکثر خلق شکر نہ آیا سی۔

وَقَاتِلُوْا فِیْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَاعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ سَمِیْعٌ عَلِیْمٌ

او جنگی او کے پہ لاردا اللہ کین او پوہہ شی چہ بیشکہ اللہ اورید و نکے او عالم دے

دقران شریف و بیان د میره عجیب طریقہ ده. کله کله د عبارت د پاره تیر و واقعاتو ته مخو منږ
توجه پیدا کوی او مونږ یو کار ته ا ماده کوی.

مخکې د جهاد حکم را قلو نکښ د ښه په لار کښ ضرور غزا پکار ده نو دولت ده
نا راست او بے کار قوم ذکر کړیږي. چه کوم قومونه بزدل و دی نو هغوی کمزوری او غلامان
شی. کویا مړه شی او چه بیا پکښ د جونډون طاقت پیدا شی او غزا او دخل ښه په لار کښ مای
او جانی قربانی شروع کی نو غالب شی.

دلته بعض قصه خوان د اسراییلی واقعاتو ذکر کوی او دقران مطلق ایتونه د خاص
خاص واقعاتو سره لکوی. خوزه به تاسو ته شومره چه د ایت نه خبره معلوم یږي. او
دا خبره د نورو قرانی ایتونو سره موافقه هم ده بیان کړم. او دغه دقران په د ښه
مجموعه قصه کښ مطلب د ښه.

خدا ئی والی چه ا ښه تاسو هر هغه خوکي چه قابل د خبر وینئ نو پوهیږئ چه
د هغه خلقو حالت ته او کور ښه چه شمیر خو ئی په زرگونو زره او د مرګی د ویر ښه د وطن نه
با هر ل واته په زرگونو خلق خوپکار و. چه بیا دران و ښه. او په وطن کښ په دیر طاقت
ا سیدک. او د چا دشمن نه دیر ښه. عجیب خبره ده چه د اقصه د ښه خلاف ا شوه
قران نه د اامت نوم ښکاره کوی نه د هغوی ښار خئی. نو ځه مونږ څه کار د ښه. چه مونږ دا
خبره د خپل طرف نه په خاص حاسریا ا امت پور ښه ا ترو. د ایت نه خود معلوم یږي چه یو
بزدل قوم و. چه لږ والی په وجه نه بلکه د ویر په وجه د وطن نه تختید ل و. بزدل خلق
که د ویر وی نو هم پریږي. دوی و ښه که ا تختو نو د دشمن نه به خلاص شو دلته په اصل کښ
خدا ئی خو د نبی صلی الله علیه وسلم ته شوق پیدا کوی چه دا وره یو به عجیبه خبره زرگونه
خلق و. او د ویران و. د وطن نه تختید او د مرګ نه یوید او دا واقعاتی خبره
نه ده. بلکه د اتمشیل د ښه. چه دوی او تختید او ځان ښه د ویر که نه خو خدا ئی په د بزدل دشمن
غالب که او دا قانون خدا د ښه. چه سره د ویر والی یو قوم تختی نو خدا ئی د دی دشمن را غلبه
ورکوی. او دوی ته خدا ئی او و ښه. چه مړه شی. نو دشمن ور پس ته او په د کښ مړه شو
او څه کړ شو غلامان شو. او ب ښه اختیاره شو. دا هم یو قسم مرګ و.

ویرہ مودہ پس دے پاتے پلے حُکْم تہ فکر او کہ چہ میرہ دامون بر یا حُکْمون بر مشرانو و تیتقمہ
کرے وہ؟ پیر کو نو خلق او تیتقمہ؟ دا غلطی شویدہ۔ حُکْمون بر قوۃ او نوم ناموس قومون بر
پخیلہ ختم کرید۔ مون بر ہلے دے شوی یو او جماعتی یو والے راکنس نہ دیکھتے شوے
تہ گورہ مون بر دومرہ لوی قوم او پیر کو نو خلق و و او مون بر پیر فاتح او غالب قوم کن داخل
شو مون بر خود ک شو۔ دوی حُکْم بیا سکہ تنظیم او کہ متفق شو۔ د بزدلے پٹھا دوی
شیعاعت اختیار کہ۔ نو خدا ہے پخیل قانون کنس دوی جو ندی کرہ

دا حُکْم کنے غلامی د دوی داد ب دیارہ وہ۔ چہ تش سر و نہ او گورہ۔ خرد کار خیز نہ دے دامت او
د قوم جو ندی پہ شیعاعت او یو والی کنس پر و ت دے۔ نویس د پیر غلامی او بے عزتے نہ دوی
پو یہ شی۔ او حُکْم یو تن بدن او کلاک کری۔ او جو ندون دخلاے نہ حاصل کی انرا دشی بزدا
امتون مرک او جو ندون دیتہ دائی۔ دلہ ذکر د متول امت دے گورے۔ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا
ثُمَّ أَحْيَاهُمْ خَلَّا دوی تہ ا دے۔ چہ مرہ شے۔ بیاے دوی تہول جو ندی کرہ۔

حُکْمے خداے دائی۔ چہ اللہ خاوند د فضل دے پہ خلقو یو قوم بزدل دوی د مرک نہ پیری
نو خدا ہے پہ دی سختی مرادلی بر و رد دشمن پہ مسلط کی نو دا بزدلی او اسراف و نرا بن کار دشی
او قوم جو ندی شے۔ متحد شے۔ او خدا ئی تہاؤن اومنی او نیک صالح قوم شے

پہ دے ایتون کنس اجتماعی او قومی مرک او جو ندون۔ او د دے اسباب او خو شویہ معترض
چہ مسلمانان دیتہ فکر کوی او چرتہ مرہ نہ شے۔ بد اخلاقہ بزدل۔ او دلیسلان نہ شے
ہے نہ چہ پہ تور قومون کنس و د داخل شے۔ او خیل حُکْم او قوم دین او مذہب د نورو
بد دینو کافر و تابع کی۔ لکہ چہ د پاکستان د قیام نہ مکنس ہم دا خبرہ مسلمانان تہ پیمنہ وہ او
خداے دی بچ کرہ اَحْمَدُ لِلّٰہ۔

حُکْمے خداے دائی۔ چہ سرہ د دومرہ احسان الکر خلق شکر نہ ابا سی۔ شکر دا قد
ندے چہ پڑبہ اوائی شکر دے۔ خدا یہ چہ مسلمان د پیدا کرے میر۔ شکر دا دے چہ دے خدا ئی
قانون د مرکی او جو ندی پہ حقیقت پو یہ شے۔ بزدلی او د مرکی نہ ویرہ او مغلوب کیل
پیریدی۔ او جمہا د پیرے نکدی۔ دا کائنات عالم زمکا آسمان ہر خہ تکلیف چہ مون بر تہ
راکوی۔ دا داد ب دیارہ وی۔ چہ د مرک پٹھاے راکنس جو ندون پیدا کی۔ او حُکْم

حُائے نہ کوؤ۔ بلکہ دامت جوندون اوخیرد پیارہ جہاد او قربانی کوؤ۔

د دے قانون دیان نہ پس د دے صفا وینا گیر ی۔ چہ د خدا ے پہ لار کیں جناہ اؤکی
او پوہر شے۔ چہ بیشک اللہ اورید و نکے او عالم دے۔

د خدا ے پہ لار کیں جناہ شہ تہ وائی؟ دخل ے د دین دیور تہ کولو دیارہ جناہ کول
د دین د دعوت عام کولو دیارہ جناہ کول کہ خوک پہ مسلمانانو حملہ اؤکی۔ نو دھنی دفع
کول کہ کافران پہ اسلام ملک قابض شی۔ نولار می خبر ہ دہ چہ د دین کارو نہ پاتے شی
او بیابا دود تبلیغ امکانات پاتے نشی۔ گویا خدا ے موبرتہ د شجاعت جلمے اغوندی
او د قوت او عزت پہ جامو کیں موبرتہ وی۔ پد ے ہمگونر حقوق محفوظ شی۔ ہمونر
عزت بہرے شی۔ ہمونر دین او دنیا بہ خاستہ نشی۔ تیر زرگونہ خلق چہ د ا صفت پکین نوؤ
ذلیل او خوار شو۔ غلامان شو۔ تہذیب او قابلیت پاتے نہ مشہ۔ پہ غالبو فاتحو کیں رُک شو

او چہ پیر چہ واوریدہ۔ او دلیر ے پی پیدا کرہ۔ منظم شو۔ خوش اخلاقہ شو۔ نو جندی
شو۔ معزز شو۔ نو د حقیقت دیارہ جناہ اؤد حق دیارہ جناہ دا دواہ جہاد دے۔ او خدا ے
پہ لار کیں جہاد دے۔ دشمن چہ پہ دارالاسلام کیں داخل شی نو دھنہ سرہ جناہ پہ
ھر چا فرض عین شی۔ او د ا جہاد دے۔ لکہ تیر د کشمیر جناہ جہاد دے۔ او بیا کہ پیاکستا
کین کافرو مداخلت اؤکے۔ لکہ چہ حائے پہ حائے کیدے شی۔ نو دابہ جہاد وی۔ کہ خوک دیتہ
جہاد نہ وائی۔ نو دابہ دھغوی د دین نہ پیخبری وی۔

مخکے خدا ے وائی۔ چہ زہ اورید و نکے او عالم یم۔ کہ خوک آنے بہانے کوی۔ عذر و نہ او
بزدلی بشکارہ کوی۔ کلہ وائی ما سخہ خہ دی۔ چہ جناہ او کم۔ چہ باچائی کوی۔ او ورا تو نہ
اخلی۔ نو جناہ د کوی۔ ہمونر نہ مخکے چا پیوس کرے وؤ۔ چہ اوس موبرتہ جہاد لہ بیائی او
حکومت دا علان اؤکی۔ کہہ تش قوم بہ خرنانہ جناہ اؤکی۔

داد ویرے خبر ے د بزدلانو پہ مذہب کین عذر دے۔ خود خدا سخہ د اکتاہ دے
دے خود ے عذر و نو تہ جائز وائی۔ او خدا ے دیتہ باطل وائی۔ خدا ے وائی زہ پاخہ
ایماندا او کمزوری رواچی ایماندا پر پیچنم۔ اوریشتی خودادہ چہ کہ موبرتہ د خان سؤ
حساب اؤکو۔ نو موبرتہ پہ دے پوہر شو۔ چہ ہمونر د جیو چا لاکے۔ او دلیل بازی

دا دھوکے اوھو بنیاد تیا۔ دھان۔ دقوم۔ دخل سے سر دھوکہ دہ۔ او دا قسم آئے
بھانے بد بختہ او ذلیل ضرور کوی۔ نوخلے۔ سامیج علیہ مونز ایرہ ولو۔ چہ گورے دا
آنے بھانے خہ اورم۔ اورشتیا خود اده کہ خله سے مونز یہ طیحیم معنو کین اورید ونکے
او عالم ادمانہ نود خان سرہ بہ پخیلہ حساب کتاب اوکو۔ اوچہ حساب اوکو۔ نوخان
بہ قصور وارا وکنا ھکار کو۔ او بیا بہ تیر وکنا ھونو معانی او غوار ورا وکنا مالی حقوق دی نوھتہ
بہا داکو۔ او دل تلونکی وخت دیارہ بہ طیارے اوکو۔ دا قسم سر واقعی عالم دے اوچہ
سرہ دکنا ھونو یہ خان کین قصور نہ کنزی نود سے دیر نایو ھہ دے۔ اللہ دے مونز لہ پور کی

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ أَضْفًا

خوار دے ہفتہ کس؟ چہ قرض و رکی خدا سے لہ قرض بنہ یس دیچند کی خدا دے ثواب پہ

كثيرة والله يقبض ويبيط وإليه ترجعون ٥

دید و چند و سره و الله کو نکه او فراخی کو نکه دے اودہ تہ بہ کزیدل اوشی .
کافرو سرہ دجنہ دیکارہ دیرہ مخته وینا اوشوہ یوہ مثالی واقعہ ہم بیان شوہ دے

۱۱. يتوزکين د جناف د طياري د پاره وينا کيږي. او پدې کيس اولني کار کونکي خلق د و لقمند خلق دې
داکړ باندې چيادې اوکړ خاږيان وي. د اجناف بهر هر سرگړي. او هر سرگړي د دې د پيار طيار
کوي. بولاي باد شاهان او سرداران به پدې پرونه وي. خوک چې پخپله خپل ځان جناف ته
طياروي شي هغه به پخپله ځان طياره وي. او چې خوک د دينه زيات طاقت لري. نو هغوی به
فقيران وليد. سله اخلي. او د هغوی د خوراک. د سفر او پاتې بالچې انتظام به کوي.

نن ورخے خو جناہ دیر د علم نہ دل دی دے۔ دے دے د پاره د جناہ نہ مخکے سبتقونہ سبت
پکار دی۔ دا قسم طیارے ہم د جناہ نہ مخکے پکار دے پیر دیو جہ د مال دلکخت ضرورت
اول اول دلتہ پیدا کیڑی۔ دے د مال لکخت تہ خدا ہے خومرہ نیکلے نوم گدی دانی
خوای خوش قسمتہ بہوی۔ چہ خیل مال پدے سلسلہ کہیں مالہ قرض را کی۔ دا دو مؤزور
حکمرک چہ دنیا دار پیر خیالو عیا شو مال لگوی، او پیر هموی د فائدہ پیر کار و نوکین لکخت

نہ کوئی۔ خاکہ چہ پہ دیکھیں شہ فوری خون نہ وی۔ او دلرے نتیجے خیال د مالدار پہ نہ کہیں کمزائی
 پہ مالدار و کہیں دا سے خلق شہ چہ دخیل شہ ہر عزت یاد شہ امداد طمع پہ وجہ بیوتن
 سرہ پہ خان خانی مقامات و کہیں مدت او کی۔ خود دین د پاره او کلمت اللہ د بلند د پاره او د
 وطن د خلق و حفاظت د پاره۔ پہ خر خر کہیں بنکارہ او ذاتی فائدہ نہ بنکاری خاکہ پہ کہیں
 مال نہ لکوی۔ نو خداے د خر خر او لکھت تہ دا نوم یک خودہ۔ چہ دا مالہ قرض را کول دی سرہ
 د دے چہ خداے غنی دی۔ دھخہ د چاہ نہ قرض اغشت تہ حاجت نشہ۔ قرض چہ
 چاکہ ور کرے شہ۔ نو بس د غہ رقم واپس ور کید شہ۔ خو خداے وائی۔ چہ نہ بہ پہ د پیر
 ضروری او فائدہ مند او بے غرضہ کار کہیں ستا مال د پیر چندہ زیات کم۔ دا پہ نوم قرض دے
 چہ د د پاره بل خاص کلفظ نشہ۔ کئی پہ واقعات کہیں دا قرض نہ دے۔
 د دینہ معلومہ شہ۔ چہ دعا مو فائدہ پہ خیر و نو کہیں خر خر کول خدا تہ د پیر محبوب دی د
 خداے د کلے د بلند۔ د خداے د دین خور و لو۔ او د مسلمان قوم پہ صحیح معنوی د مسلمان
 او بیا مسلمانان د کافرو د حملونہ د سا تلود پاره د مال لکولو لویہ در جہ دہ۔
 پہ دے دوسرہ خور بیان کہ مالداران خیل مالونہ تش پہ خیل دول د الو نو عیشرون
 شہ ہر تو ترا و عز تو نو لکوی او دخیل دین او دنیا پچا و پیکوی۔ نو دا د پیر سنگدل دی۔ دی
 د دخیل زہ جائزہ واخلی۔ او د خان فیصلہ د پچیل او کی۔ چہ د دوی د خداے سرہ
 خومرہ تعلق دے؛ دوست خود دوست لہ قرض ورکوی۔ بخنہ ورتہ لکوی۔ او بیا دخیل
 امداد نو م ناخلی۔ او خداے خمونہ نہ قرض غواہی۔ د پیر چندہ پہ بدل کہیں را کوی او
 مونہ ورتہ طیار نہ یو۔ اخر دیت بہ خداے منل او د خداے مینہ خر خر خول او وائی؛
 مخکے خداے وائی۔ چہ قرض بدلا کوی۔ خومرہ قرض۔ بند قرض دادے۔ چہ یو لکے د خداے
 رضا پہ خیال کہیں اساتے۔ خیلہ ترقی۔ شہرت و ستا خویہ نظر کہیں نہ وی۔ بعض خلق پہ دے
 لکھت کہیں نیکی نیتہ وی۔ خو نظرے نہ لکی۔ دے ورتہ نیکی وائی او دھخہ نیکی نہ وی ہسے مال
 لکوی۔ لکہ یو سر جمات جورہ وی۔ سرہ د د پیر د جمات حاجت نہ وی۔ خلق پہ یو جمات کہیں اقل
 شہ۔ او دے بل جمات جور کی۔ نو نتیجہ ئے دا شہ۔ چہ خلق دوہ دے شہ۔ بیا دیو بل جمات
 تہ نہ ئی۔ او د جمات نہ د شریعت دا مطلب نہ دے۔ چہ خلق دوہ دے لے کی۔

یا مدرسہ جو روکی۔ او بیا ور لہا استادان ندر اولی، یا ارشان غوندے بے کارہ استادان ور لہ راوی
 او پخیلہ مدر سے نہ نہ نکارہ کیوری۔ یا مدرسان لوی عالمان وی۔ او تنخواہ لکھ وی۔ نو استادان
 تر تختی۔ یا پکین ددین کتابوند برے نام وی۔ او فلسفے او منطقونہ پکین لو لولے شی۔ چہ د
 نہ پین زمانہ کین ہیچ فائدہ نشتر۔ پدے کین مال لکول قرض حسن نہ دے۔ نو پد قرض حسن
 کین د حسن والی خیال پکار دے۔ ددین قیام د مسلمانان نو خیر د عوامو فائدہ د کافرونہ
 بچاؤ پدے کین خرچ قرض حسن دے

نن چہ کافران پہ کتاب چو۔ پہ کالجونو۔ ہستائونو۔ چیل تبلیغ کوی۔ او خلق عیسایان اعلیٰ
 کرہ۔ ددے مقابل ہم پدے و ساو جنٹ پکار دے تیش پچھو او منطق فلسفہ کا نہ کیوری۔
 د دنیا تیر قومونہ او موجود قومونہ یو یو اکور دے نو تا سوتہ بہ معلومہ شی۔ چہ د کوم قوم غنیان
 دا فرائض ادا کوی۔ ہفہ معززوی۔ دھوی غالب وی کہ آخرتہ نہ منی۔ خوب خدائی قانون سادان وی نو
 دھنے پہ دنیا کین بدلے موئی۔ او دھوی چہ د کفر الضوفا فلہ وی لکھ دہ پچھوس کرورہ
 مسلمانان نو دھنی دا حال وی لکھ چہ تا خوسے دینی پہ ہر خد کین دبل متا زاد د نورو تعلیمات ہی
 نہ صرف دغہ مسلمانان دی چہ د خیلہ کورہ نہ دی خبر د خدائے کتاب لولی۔ خود زہ پہ
 ستر کو رتہ نہ کوری۔ مالداران د ثواب د پارہ کلہ پخیلہ لولی۔ کلہ خوک حافظ جی راوی او د
 ہفہ نلا ہی یا دیر پہ کوجہ کین یا پہ روزہ کین قرآن واوری۔ دیر خوشحالہ وی چہ ختم ماکہ
 خوب مال پہ عمومی فائدہ و پکار نو کین لکوتہ نہ دے طیار۔

الماری نے د نورو قومونو د سیاسی۔ د رامائی۔ ناوی کتابونو د لک وی خوبو د قرآن
 یوہ پارہ ہم نہ لری۔

سورہ د کلہ کلہ والی۔ چہ پیرہ دا کافران ولے سورہ د کفر نہ غالب او فاتح دی ہد و موہ
 نہ پوہیوری چہ کو تہ یوہ پونر کھتے دہ۔ تہ پے نہ خیر دے۔ کتہ ولاہے۔ او کافر پہ خبی
 نو برہ ولاہے دے۔ قانون الہی خونہ بدلید و نکے خیر دے۔ دھوی مالداران سنیان
 دی دھوی یو یو کس بھاداران دی۔ دھوی پزیرہ کین د قوم وطن دین او مذہب سیدہ
 او نہ دھان او یو اٹھے دھان د پارہ شید او ورخ منڈی دے وھے۔ نہ کو تہ نہ منے۔ خیالات نہ
 پیچنے د مذہب د کتاب قرآن پہ لو ستونہ پوہیوری۔ او کد پہ پوہ شوے۔ نو معنی د ملا صاحب

تہ پر بخودہ اوکہ معنی ہم در غلہ نمود ملا دپیر کو دیارہ عمل بہ ضروری نہ گنہے۔ نو آخرتہ
 بہ سارہ دانا ستہ در استوقومو تو خرن برابری شہ او سرہ دجہالت نہ بہ دعا لمانو برابری
 خرن برابری سرہ دکنو سے بہ سخیا نو خرن برابری شہ بہ باقی داسر تو پیکر لیند ۱۵
 غشی بہ دتو پیکر تو پیکر کیسونو خرن برابری مقابلہ او کے ۹

اول قرض حسن و رک عوامی فائدے د نظر پہ مخکے کہ د دین پہ حکم او حکمت

پوہہ شہ بیا گورہ چہ تا دا عمل کوم حاتمے تہ سوسی ۹
 ترکے چہ مسلمان داکول نو دد نیا گت گت کت کت دد ۱۵ ذکر مذکر کرے دے او او مس خند و ایم
 وَاللّٰهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ پہ بعض خلقو د رزق دکتلو ارے شکارہ نشی یا لاروندہ معلوموی
 خوپہ خفہ نہ گت نو ددہ ساروزی تنگہ نشی او شوک چہ دالار ا پیچنی او پدہ روان شہ نو دہ تہ درواز
 پراستہ شہ او ساروزی فرائضہ شہ

خداے چہ غنیا نو تہ فقیر نو سرہ داملد دیارہ ترغیب و رکوی نو دایہ و جہند
 چہ گنہ خداے د فقیر پہ امداد قارندہ خود ا خداے یو قانون جو رکریٹہ چہ شکر گزار
 مالدار ہخند دے چہ د فقیر نو سرہ امداد او کی پدہ انسان ہما مٹی جو نہ بند کی بی او خوب جوندون
 پہ تیر پیری

وَاللّٰهُ تَرْجِعُوْنَ او دے خداے تہ بہ پیش کیوے نو خرن دکنو سی او سخاوت بہ چہ محبوب
 پیا اختیار کت نیکی وہ او مونز او نہ کرہ مونز تہ سزا ملو کی خو دایو ا خے دا خرت سزا ندہ
 دتو مونز بہ بارہ کت چہ فیصلہ کی بی نو دہ سبب دمالدار نو سخاوت وی

ھخوی دعلومو پیا شاعت دکار نو مزدور پہ خروالی مضبوط والی دکورنی پہ امداد او د خہ اخلاق
 پہ پیدائش مال لکوی او تو مونز بہ دین دنیا پہ لحاظ طاقتن کی بی بل طرف تہ

د مقہور و مخلوبو ذلیلو غلامو قومونو دا حال وی چہ غنیاں شومان وی پہ یو بل
 اختدوی بد اخلاق دی نو دا دنیوی فیصلہ شوہ چہ دا قسم قومونہ سرہ دپیر والی لای
 او سرہ د جوندون سرہ وی

محبوب دقران کتونکی ر جوع یوا خے دا خرتہ دیارہ کتہری او پدہ نیا کت کویا دقانون دقانون
 ضرورت نہ کتہری حال دا دے چہ دمالدار سباب د فقیری وجوہا دستا د فائدے
 دکنو سے نقصان حان حان کہ د یو قانون داندے شیخ لری او پدہ سنت اوقانون کت کت بل کی
 مونز دایو چہ زہ پہ نوم مسلمان یم نوزہ دھیم کار نہ کوم او زہ دمالدار یم غنی والی زہ د فقیر امداد

نه کوم او مسلمان یم۔ دا غلط او دیر غلطه فیصله ده که موږ سره دچا جنګ شه
 او هغه کافرو۔ نو هغه وکړ ورته شی. عجب ده دا غصه لینده وی، او د کافر سره د توبه او کیس
 وی. خوزه د فاتح او غالب یم او کافر د مغلوب وی د انشی کید په دا د حکم او پخوا مسلمانانو د پکار
 نری شوی. نو ځه استایه نامه مسلمان د پاره به څرنگه اشی؟

دا اسلام د غزا کونو تاریخ اګور په. چه مالداران. عالمان. او عام خلق په دې پوه شوی
 چه اسلام د یو نه بدل لیدونکی تعلیم نوم دی مسلمان چه په دې عمل اوکی. نو دنیا او اخرت د پاره
 څه شی. او چه یواځې په دینوی قانون او سبابو څو ک عمل اوکی. که هغه کافرو وی او که مسلمان
 وی. نو د هغه دنیا څه شی. او چه د اخرت د عزت قانون پریکدی. نو اخرت څه شی

الْمُتَرَالِي الْمَلَائِكَةِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّ

اے تڼه کورے مشرانو د بنی اسرائیلو ته پېس د موعی علی الصلوة والسلام منجه کدا و څو

لَهُمْ أَعْمَتْ لَنَا مِلْكَانًا قَاتِلٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ

تڼه جو که موږ له بادشاه چه جنګ او کوموږ پر لار د خدا په کښ او په پیغمبر چه هسه نه

إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي

چه فرض شی پر تاسو جنګ او بیا تاسو جنګ او ځکه او دوی او شه و ځیکې شی څوږ د پاره چه جنګ به نه کوږ

سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أَخْرَجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَاءِنَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ

پر لار په خدا په کښ او موږ اڅکې شوی یو د کورونو او ځا منو څپا ونه پس هر کله چه فرض شه په دوی

الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ وَقَالَ

جنګ نو ځه او کړ زو دوی د جنګ نه بکړ ځو خلو دوی او الله عالم د په ظالمانو باندې او دوی

لَهُمْ نَذِيرٌ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ

دوی تڼه د دوی چه الله مقرر که ستا څو د پاره طالوت بادشاه او د دوی چه څرنگه به وی

لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ

پرمون بیا دشاہ شی او مریں ددہ نہ د بادشاہ دیر حق داریو اودے فراخ

الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ

مال نہ لری اودے دہ چہ دے خدا سے پرتا سو غور کہ اودے زیاتے لری پہ علم

وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

او وجود کنی او خدا سے بادشاہی و رکوی چپا تہ سے غوری خدا سے فراخ علم لرو نکے دے

خدا کے ایتوں کنی دجہا د ضرورت اود حق د حمایت دپارہ جناٹ کول بیان شو۔ اویک کنی د مال
ملکولو تر عیب و رکریے شد۔ چہ کوم قوم داکا کوی۔ ہفت مغر زوی اوچہ دا کار پر یکدی ی نو
دلیل شی بیا دیز دلا نو د دشمن نہ د تختید و خلو عام ذکر او شدہ پدے ایتوں کنی لای پہ
نور تفصیل سرہ د بیان کیزی۔ چہ ترخویہ دنیا کنی دشمنی شتہ۔ نو جناٹ تہ ضرورت شتہ۔
داخل کتابو پید تارین کنی لیکلی شوی دی۔ چہ موسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام نہ دروست و صویل نوم یو

بنی علیہ السلام پہ بنی اسرائیل کنی موجود و دود۔ اود وی د موسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام دین پر بخودے دو۔ او جان
لہ سے بت پستی خو خہ کہے۔ پہ کور کنی بے اتفاقی و زور خدا و فلسطین خلق پر دوی را چول۔ نو ہغری دا بنی اسرائیل
خدا دیلان کرہ۔ اود دوی نہ ہغری دیرش زور خوانن مہرہ کرہ۔ اود دوی نہ ہغری ہفت تابوت صند و قافضہ
کہہ کہ کوم کنی چہ دیغیر انونے نخانے وے۔ اود دے پیرکت بر بنی اسرائیل پہ خلقو غالب کیدہ۔ پیرہ و جہ بنی اسرائیل
کمزوری شو۔ دوی بیا د طاقت نہ لارہ چہ خاتابوت ددوی نہ واخلی۔ ددوی پہ دگوت کنی بادشاہان نہ ددوی
مشان ددوی د شریعت قاضیان و دماو دوی رشوت خوارہ و۔ نو بتول بنی اسرائیل مشران و جامع
شو۔ اود صمویل بنی علیہ السلام نہ سوال اکہ۔ چہ مونیولہ بادشاہ مقرر کہہ چہ مونیو پزور و طاقت دبد و
نہ منہ کوی۔ نو خدا سے دہ تہ حکم اکہ۔ چہ ماد و ولہ طاوت بادشاہ کہ۔ اودہ تہہ بنی اسرائیل و
شاؤل وے۔ مکر۔ د قوم اخباران۔ اشراف خلق۔

قران شریف تارین کتاب نہ دے۔ دے د قصہ دومرہ قدر خا خدا اخلی۔ چہ یہ کوم کنی عبرت او
نصیحت وی دلہ لبس دقدرے ذکر دے۔ چہ یہ بنی اسرائیل قوم کنی یونی و۔ د بنی نوم نہ خئی

هغه زمانه هم نه ٻيکاره کوي. پرکوم کين چي د ابني وډ. هغه ځا ۷ هم نه بيا نوي. بس "طالوت" بجا لوت "اوډ
 داوډنو مونږ ټيکاره کوي. د تاريخ نه معلوم يږي چې دا د عيسوي سن نه زريو لس سوه کاله ځکني واقع ده. دا د ملائ
 سرچوم واقع ده. د ابني شموي ډ۰ دده دخارنرم رامنډ د۰

نو خدا ۷ والي چي د ابني اسرائيلو مشرانو ته نږ کړ۷ ۹. او د ابني اسرائيل د موسي عليه الصلوة والسلام
 نه ورسره وډ. د خپل ابني تډاو ۷. چي مونږ له بادشاه مقرر کړ. چي د هغه په زور مونږ دخلا ۷ په لار کين جناح او کونړ
 بن۷ ۷ ورسره وډ ۷. چي تاسو خورا ته بزولان ټيکاره ۷. د موسي عليه الصلوة والسلام دين مو پريځي ډ۰
 اتفاق د رکين نشته. هس نه جهاد دريان ډ۰ فرض شي. او بيا جناح او کونړ ۷ شي.

د صي مډه او چي خورده ن۷ ۷ مونږ به جهاد ډ۰ نه کړو. مونږ خود شمنانو د وطن نه اځکلي يو. او ځا مډه دانه
 اغشته دي. او س د هغوي غلامان دي.

هر کله چي په دوي جهاد فرض شه. نو دوي د غلامي او کمزورتيا په وجه جهاد نه منکر شو. او بزدي اختيار
 کړ. خو خدا ۷ چي يو بز دل قوم جوته کول غواړي. نو خدا ۷ غوند خلق پکين بجا د لان کي. نو هغوي
 دا ۷ س کار او کي قوم کار چي اکثر نه شي کول۷.

ځکه خدا ۷ والي چي الله عالم د۰ ۷. په هغه ظالمانو کوم چي په ځان او په خپل امت ظلم کړي
 او هغه دا ظلم د چي جهاد نکوي. او دده په وجه به پر دنيا کين زيلان وي. کمزوري وي. او په اخر کين
 به بد بخت وي.

نو دوي ته نبي م او دوي چي خدا ۷ ستاسو د پاره طالوت بادشاه مقرر کړ. ۷
 دوي او و ۷ چي همونږ خود اختيار د۰ ۷. چي د چي مونږ بادشاهي شي کول۷. ځکه چي د بادشا

د پاره خانم داني شرافت پکار د۰ او د خوشينک۷. ياد نکړين. يا بهشتي د۰ بل دا چي دا خو غريب
 فقير د۰ او د بادشاه د پاره مال ضروري د۰ ۷. چي به د۰ د جنکو نو انتظام کړي. په د۰ صفا توخو
 مونږ مو حضور يو. چي د بنيا مين. او به د بادشاهانو ځا من يو. او څوک د "لاوي" ځا من يو چي د پيښار
 کور د۰ ۷. دوي ځا نو نه په خاندان نيوت او د با چايني په کورني کين تقسيم کړي. وډ. او طالوت به پکين نه وډ.

نو خدا ۷ د۰ ۷ بن۷ ته وځي او کړه چي د بادشاهي د پاره دغه صفات نه وي. بلکه د بادشاهي صفا
 داوي. چي (۱) ذاتي پوهه او قابليت لري. (۲) لوي علم لري چي په د۰ انتظام کول شي

(۳) روغ جوړ وجود وي ځکه چي په وجود کين خه فکر ونه وي. د چي ها دروي. بار عبه وي د شين
 په مقابل د دروي.

بل دا. چي خدا ۷ چا ته غواړي نو هغه له بادشاهي ورکي. او دده اهليت پکين پيدا کي. ۷
 نو استعداد اوله خبره ده. او د قوم په حال پوهيده. د قوم کمزورتيا او طاقت پيچنده او انتظام

قابلیت لرل۔ دویم خبرہ دہ۔ اوتش مال دی بادشاہ دی پیارہ بیٹھی خیر نہ دے چہ دغہ ٹکنی صفا
یکس وی۔ نو مال پخیلہ راشی۔ دیر فقیرن پتاریچ کن شتہ۔ چہ دغہ صفات یکس ورو نہوئی
خے بادشاہ کریدی۔ نو دی بادشاہ دی پیارہ درے اختیار سی اسباب دی او یو دخلائے
انتخاب بے اختیارہ صفت دے۔ او خدائے ہم سے تو کلی بادشاہی نور کوی پہچاکن
چہ استعداد و صفات وی۔ نو هوی له بادشاہی وکی۔ او بل بادشاہ دامت دھال او شان مناسب
منتخب کری۔

یو حدیث شریف دچہ خزانہ تاسو بی د غصہ بہ ستا سو بادشاہ وی چہ خدا یو قوم اچتول
غواہی۔ نونیاک بادشاہ پہ مقرر کی اوچہ دیو قوم ہلاکت اغواہی۔ نوبادشاہ ورلہ شری
مقرر کی۔ نوپہ دوی بل طاقتن غالب کی۔ اودا قوم غلام کی اودا قسم فیصلہ خدا د قوم پہ
اہلیت اونا اہلیت کوی۔

خدا وائی۔ اِنَّ الْاَرْضَ لِلّٰهِ يُورِثُهَا مَنْ يُّشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ اِنَّكُمْ دَخَلْتُمْ
 دہ۔ دے بادشاہی چہ چالہ اغواری و رکوی۔ اواخر انجام دمتقیان و خدوی دلتہ دمتقیانوں
 مراد بادشاہ اور انتظام قابل خلق دے دلہ باز۔ بد اخلاقہ پیکور کین جنگلیان دامتقیانوی
 محکمہ خدا وائی۔ چہ اللہ فراخ علم لرونکے دے۔ حقہ قوم تہ۔ دھغوی خدیو
 اخلاقوتہ کوری۔ او دھغوی مناسب دھغوی بادشاہان او حاکمان مقررہ وی۔

نودنی اسرار ایلودے اعتراض چہ طالوت پہ مونیر بادشاہی نہ شی کو لے۔ دے شرانسی نہ لری
او مالدار نہ دے خدایے جواب ورکہ۔ چہ داخل خدائی فیصلہ دے۔ او ہنہ دالسان پیخیر شر پیوہ دے
نوتا سودہ خلاف مکوے۔

بلکہ اچھڑے سیاست تو عالم دے پیہ وجود خیر غنت کہتے یار عجب دے دشمن دمقابل اہل دے
دشمن پیہ چالا کو پوہ دے نودہ پیہ بادشاہے اعتراض کوے اودہ پیہ بادشاہ کن دے
دشمن سرہ حناٹ اکی۔

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ

اوامے دوی تہ بنی ددوی چہ فخر دبادشاھے ددہ دادہ چہ لاشہی تا سومتہ تابوت پیر دیکش بہ تسلی وی

مِنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ

د طرف در سب استاسونه اور بانی د حق خیز نو کر چه اولاد موسیٰ اولاد هارون علیهم السلام و ساری

الْمَلَائِكَةُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ فَلَمَّا فَصَلَ

داملا هکے بیشک کہہ دے کہیں نذرہ ستاسویدارہ کہتاسو ایماندارینے پس ہر کلا چہ

طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ

طالوت د فوج سرہ لارہ نوازو دہ چہ اللہ امتحان کوئی پنا سوید یو لے سرہ پس چاہے اشک لہ دینہ

فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً

نوحماندہ دے۔ اوچاہے او ششکلے نوحماندے مگر کہ یو چونکہ او سکی نوحیر دے۔

بِيَدٍ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ

پس او اشکے دوی لہ دے و لے نہ مگر لکود دینہ۔ نوحہ کلا چہ دے او مومنان۔

آمَنُوا مَعًا قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ط قَالَ الَّذِينَ

دہا نہ واریدہ۔ نودوی اوے چہ من خمون پر جالوت اور دہا پد فوج طاقت نشہ او ہکسانو

يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللَّهِ كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً

چہ دخل دے د ملاقات کرمان (یقین) کاوچہ دیر محلہ و ہر کے ہو لکے یہ نوبی ہو لگی

كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ط وَلَمَّا بَرَزُوا

دخل دے پر حکم غالب کیزی او دخل دے دصونالک سر دے۔ او ہکلا چہ مقابل شوری

بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا

دجالوت اور دہا د فوج سرہ نودوی اوے چہ خمون پر۔ ایہ مومنین صبر و ایچو او کلا کرے خمون پر قدم نہ

وَالْأَصْرَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝ فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ

او مدت را کے مونیہ لہ قوم کا فرانو با نڈے پس دی شکست و رکھ دی لد خدا کے حکم او قتل کہ

دَاوُدُ جَالُوتَ وَأَتَاهُ اللَّهُ الْمَلِكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا

داود علیہ السلام جالوت لڑا اور کہہ خدا سے دلا بادشاہی اور حکمت اور دہ تہ عجیبہ غریبہ تعلیم و رکھ اعلیٰ

دَفَعَ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ لِّفَسَادِ الْأَرْضِ وَلَكِنَّ

خدا نے خلق پر یہ بل نہ دفع کوئے لڑ مکہ و کتب بہ قیاد و لیکن

اللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ۝ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا

اللہ خاوند فضل دے پہ عالمو باندہ دے دا ایتونہ د خدا کے دی چہ لولو مونیہ

عَلَيْكَ بِأَحَقِّ وَأَنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝

یہ تاسو پہ حقہ سرہ او بیشک تہ دے رسولانو نمئے

دے محکمی ایت نہ د معلومیہ چہ نبی اسرائیلو ہفتہ د طاوتیہ بادشاہی یقین نہ کاو چہ کہنے د خدا کے
خو کریدے او علم چہ دے پہ و جہود تکرہ دے نو خدہ د مونیہ و بادشاہ شہی حکم خدا کے فانی چہ دے

لہ بہ ہفتہ خیرا مں لہ راشی کو م چہ ستا سونہ ستا سو د بد دینی بزولی او اختلاف پہ وجہ تہ و و او
د فلسطین خلق پہ قابضان شری و و او ہفتہ تا بوت و و چہ د دے بارہ کتب اسرائیلی

چہ دے قصہ دی مونیہ ہفتہ اقبال نہ کو و خدا کے دا قدر د تا بوت تعریف کوی چہ دے
کتب د زرہ تسلی و د اصندوق چہ د قہرک خیر و و چہ د دے نہ فلسطینی خلق و غشتہ

نود دوی زرہ اشریدہ پہ دے کتب د پیغمبرانو د جمو یا امسا و غیرہ قہ تہرکات و و او یک سرہ قدرتی زہرہ تہ
طاقت مری

والی چہ د تا بوت فلسطین تہ ارمیدہ نود دوی پہ فصل موض لہ عہ او بو اسیر مرض یکہ خلق
او لکیدہ نود دوی دا خیال او کہ چہ د دے تا بوت پہ وجہ مونیہ لہ نبی اسرائیلو خدا کے سزا کرہ نودی

داپہ کاری کتب کیخودہ او غویان پہ اترلی او نبی اسرائیلو تہ مہ کارے بے مشروکی خلاص کہ
نودا کارے کو یا ملائکو نبی اسرائیلو تہ ارسا و و چہ نبی اسرائیلو دا اولیدہ نوزرہ عہ قہ لارہ

او پوئی شویچه دشمن کھو بنو نداد و سیریدہ او اس بہ مو بنو پیر دوی زور ور شو۔

نو خدا نے وائی چہ پیر دیکش ستا سود پیرا دہ طاوت دباد شاہی نخدہ۔ ددہ باد شاہی امنی ددے
دامحی ہم کید کشی۔ چہ دامت محمدی تاشاوی۔ چہ داقصد د خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم
دنبوت نخدہ۔ کہ وچی نہ وے نو داتیرا قصہ بہ تاسو تخرنای معلومہ شوی۔ خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم
خواہی وے او چہ داقصد ورتہ وے معلومہ شوی۔ نو تاسو بہ ددینہ ہذا نصحت خرنای
حاصل کرے و دہ کو م چہ پیر دیکش پیرت دے۔ داسلام بادشاہ بہ دخیل اہلیت او دبل دبادشاہ
دقابل طالی ناقابل دالی پیر خرنای لکولے و۔ پیر قصہ کین دیر میا سی خبر او دیاست خبر
حل شویلی۔ خورسہ ددے ددینہ ہر شول فائدہ نشی اخشتہ پیران ایمان لرونکی بہ ددینہ
فائدہ اخلی۔

ددینہ دا ہم معلومہ شوی۔ چہ دمسلمانانو دبادشاہانو غرض بہ دای۔ چہ د خدا پیر لارکین
جناہ اکری۔ او د مشرکانو نہ ہفتہ بدل واخلی۔ کم چہ ہو مسلمانانو تہ رسولے دی۔
مکہ مخکے خدا نے وائی۔ چہ طاوت فوہ واغشت اور دان مشہ۔ نو خیل فوہ تہ تہ
دپارہ حکم او کہ۔ چہ خما فوہ مخکے یونہ سر راتلو فکے دے۔ تاسو خود پیر تکی ے خور خما
تاجدار او پیر جنگ کین کتہ کوئی بہ ہفتہ وے چہ ددینہ پیر مرید کیدہ او بہ اوٹکی۔ بلکہ ہفتہ
تابع دی چہ بالکل فکے او بہ انکی۔ یا یو چنک او بہ اوٹکی۔

تاسو کیدہ چہ بنی اسرائیل دذلت نہ پس پیر خان بادشاہ غوغتہ خود خان دطبع۔ خدا
وہ طاوت بادشاہ کہ۔ دوی بہ دہ اعتراض او کہ۔ خدا و رہ جواب و کہ۔ بیایہ نبوت راتلو دوی چہ
او پیرہ رضا شوخو بیا ہم ددشمن مقابلہ دہ۔ بادشاہ لہ پکار وے۔ چہ پیر دوی از صفت اکی۔ چہ تاجدار
اونافرمان جد اجداشی۔ تاجدار جنگ کولے شی۔ اونافرمان دجنک قابل ندوی۔ بہ فوہ کین
چہ دسالار تاجدار ندوی۔ ہفتہ فوہ کتہ نشی کولے۔ بہ بے اتبارہ فوہ جنگ کول دسالار
نادانی دہ۔ بزدل او دویران سرکری بہ روخ جنگ او نزد ے کتہ کین تفتہ وکی افوہ
شکست اخری۔

نوا متحان نہ پس خدا نے وائی چہ ہفتی تولودسا لرا و دبادشاہ خلاف او کہ۔ خو کو تاجدار
دا خود دین دمرسی علی الصلوٰۃ والسلام نہ باغیان۔ چہ لے پیر ذاتی فائدہ دین دجسم د

خواهشا تو او مزدبندیان و دوی کلمه تنگ میروم و شو می براف و وی نه نیو می چه دقت می
عادت و خدای یکین دیندار و دوی کو تو عادت و دسالار تا بعد از فرض سورتی و دهنوی
تک ابو انسکه او چایو چونای اسک

نوپه دنهر نه طالوت او ایماندار قوم تیار شد او به دیکین هغه به سر کیده ابه سکونکی تا فرما هم غله
شامل شو نو دغه تا فرما تو او به چه موبز خود جالوت فلسطینی بادشاه او د هغه فوخ مقابل
نشو کول هغوی خردین ریات دی او موبز لک یو خود خدا می او د اخره منو کوا و چه دین
اولای و لے دگتیه بیدار و دینچه نه ده دیو کز اولای تو کک غت فو حونه کز وری کی چه خدا می
خوبه دی او به فوخ کن صبر ناک فو حیایان وی

نود غما ایماندار او دسالار تا بعد از فو حیایان او طالوت بادشاه جالوت کا فرقه معاشخ شو نو دوی به
میدان جناح کن داد عا او کز چه به موبز به زو کس صبر و اچو او موبز او موبز قد منو کک
کری او موبز لایه کا فرانو غلبه اکر می

نوخدا می دد ایماندار و صابر نو دعا قبوله کری او دوی جالوت او د هغه فوخ له شکست
دکری او دا و د علیه الصلوة والسلام جالوت کا فر او اوجبه

وای چه هر کلمه مقابل شروع شو نو اول اول جالوت را و دت او چغه او و هله بیا اول دمال
یوا می خوک به جنای راشی نو به بنی اسرائیلو کنس د جالوت و مقابلے چا طاقت او نلاط طالوت
انعام مقرر که نو دا و د علیه الصلوة والسلام و دله را و دت او د دغه وقت اهلک و د که به خور
و لے ده مذخر و غوست و او و سل و غشته بلکه یوه مرچو غن غوند او کت می و غشے جالوت
چه داکلا ولیده نو به خدا شه او و رت او به خه سپهیم چه مایه کت و لے ده جالوت به کت

اولیشت د جالوت سر اول کیده و را و غور زید ده دا و د علیه السلام تر سر بر یکد او طالوت که
را و یه نو خدا می دا و د علیه الصلوة والسلام له بادشا هی دانائی او چه خه می غوخته هغه علم
وای چه د حکمت نه مراد پیغمبری ده او دغه دزورد پاره خلا وائی و اقیناد او دزورد
موبز دا و د تزلزل کتاب و که او د نور تعلیم دز غر و جور و ل و لک خدا وائی و علمنا و صفا لبوس
لک موبز ده ته دز غر و جور و ل خوده

خک خلاجهاد حکمت بنکاره کوی چاک خدا به خلقو یو قوم دبل قوم فقه دفعه کول نو دیو

زور و قورم بہینو مکین فساد کرے و ذ۔ خو خلدے و فضل خاوند و پیر عالم باندے نو ذالما نوزور
 پیر بل مات کی۔ او خلق دظلمہ خلاص کی۔ باطل او فساد ترک کی۔ او حق او اصلاح و غلبہ و کی یہ
 دے اصول باندے ہمیشہ و اہل حق و اہل باطل و سر و جنگ شروع و اہل حق و سر و خلد
 امداد کریک۔ او فساد بیان رک کریدی۔ نو کو یا جناب یوجما حق قانون دے دے خلدے نشد
 مخکے خدا نے وائی چہ دا قسم قسم قصہ امی بنی صلی اللہ علیہ وسلم تمخول ددہ دپیغہا
 نئے دی دامون بہینو بنی صلی اللہ علیہ وسلم حکم لو لو چہ و اقدار قصہ حق و دہ۔ او نور خبرے
 بنی اسرائیل و خان جو کریدی۔ او بیشک تہ در سولان و نہ۔ حکم چہ دے و قصہ پیر وخت کین
 خوتہ نہ و۔ او مذا چا سرہ تعلیم کریک چہ ہغوی ورتہ دا قصہ کرے دے۔

د قومونو د شریک اسید قوانین

اول قانون

چہ یو قوم پیر بل قوم زیاتے اگی۔ او دھغوی بے عزتی اؤکی۔ نو دغہ کزورے قوم پیر خفہ شی او د
 فکر و اخلی چہ مونزید دوی دزورہ شرنک خلاص شریک فکر دی دامعلوم کری چہ دے علاج یو
 اتفاق دے او خان لہو بنی اسرائیل و مشربول دی۔ لکچہ بنی اسرائیل و فلسطینی خلق و دیارہ د
 دپیغہا سر نہ بادشاہ اغوختہ۔

دولیم قانون

دا فکر اول اول د قوم پیر مشرانو کین پیدا کیری او پیر بند پوید و نکو مشرانو کین دا چہ د فکر پیر دیو
 مشرانو کین پیدا شی۔ نو ہلد و مشر و مطالبہ کوی لک د بنی اسرائیل و فاضلان و اشخاصو کین دا
 فکر پیدا شدہ او بادشاہی مطالبہ کرے او کرے۔

درلیم قانون

دا خیال دخواص و عوام و تارشی۔ خود ہغوی عوام ناپو ہغوی چہ جناب راشی نو عوام ترانختی
 خاورم قانون

قوم پیر شریاند اغراض و کوی او پیر خیلہ مشر شری جو ر و لی۔ نو پیر کفر و یوتن تہ افای چہ مونزلہ
 مشر خو خ کہ لک د بنی اسرائیل و مشرانو پیغہا تہ او۔ چہ مونزلہ بادشاہ خو خ کہ۔ حکم اسلام
 و خیل قوم مشرانو او ہونبیار نو دیند اروا و لی الامرتہ اختیار و رک۔ چہ ہغوی د خان دیارہ مشر
 جو ر کی او عوام د پیغہا متبارا کی۔ خورد بنی صلی اللہ علیہ وسلم دوفات پیر وخت کین امام

نہ دے جو رکرتے۔ بلکہ اصحاب کو بھی ہونی یاد صحابہ و ابوبکرؓ دیوی امامت پہ دیو جو خود کچھ
چہ دینی امامت دپارہ خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم دے خود کرے وو۔ نو دولتہ شوری پورہ
نہ وہ۔ خود خور بنی صلی اللہ علیہ د خنید ونہ مخکے امامت فیصلہ اشوہ چہ پد امامت کن
انتشار را فشی۔ دولتہ عوام ندرے نہ دہ اغستہ شوے۔

پنجم قانون

عوام خلق پہ ہر خبرہ اعتراض کوئی۔ اھر قانون د خان د پارہ نقصان کنری پہ دیو جو بنی
اسرائیلود طاوت باد شاہ پہ تقریرے اعتراض اکہ

ششم قانون

جاہل قوم د باد شاہے قابل یوائے مالک دات کنری۔ او بل ولوی نسب خاوندان خور ان
دا قدرے کافی نہ کنری۔ بلکہ د صحیح پو خاوندان د خاوندان قوم مالکان۔ بار سو خہ چہ بہ
اخلاق اول د خان سرہ بند کوئی۔ ما قسم سرہ بہ بل سرہ ہم پہ باد شاہے کنی نہ
اکہ کتے د خان دشمن خور بل ضرور دشمن وی۔ نو د نسب خیال یکار دے لک قریش شو
خک چہ خور بنی صلی اللہ علیہ وسلم دھنوی نہ دے پدے کنی دما ضی سرہ ٹھون
تعلق بیا موندے شی۔ لک پہ شخصی عبادات کنی دما ٹھہر پہ وخت کنی کچے تو موخر کط
اوچر لک مکہ معظمہ تہ قتل شو۔

اوہم قانون

دا انتخاب معیار۔ د علم زیات والے اود و جو د راوغ ولے قران ا خودہ۔

اتم قانون

خدا ائی قانون د قومونود قابلیت مناسب جاری وی۔ نن ورخے د مسلمانان و خن خیال
دے چہ دا دنور و حکومتونو پہ دوی حملے اود دوشہ ملکونہ اغستل د خدائی قانون نہ
خلاف دی اودا دوی بے انصافی کنری مونہ چہ د دین نہ غافلہ شو اود حکومت اہل
پاتے نہ شو۔ نو ٹھون پہ مناسب خدا ہے پہ مونود دوی مسلط کرے۔ لک پہ بنی اسرائیلو چہ
فلسطینی مسلط شو۔

ہشتم قانون

کامیابی ہلہ کیڑی۔ چہ فوخر د سالار تا بعد روی۔ اوہرہ خبرہ کنی مثل او مثل وی مقتولہ

اونا محقوله یکین نه گوری که سالارا دے. چیداملک. دامالوند. دایانوند دشمن نه ورکی
نوجیه فوخر دا اومنی. خوشالاردیه فوخر کین دھونشیانانوا فسرانوسره صلاح کوی
اودوی بد حکومت د مشرانوند صلاح هم اخلی کوم چیه قوم مشران کوی وی.

لسم قانون

په فوخر کین دیراک خلق په صحیح معنوا کین د سالارا تاجدار وی. اکثر د خپله کید په پاره نوکوی
کوی او په موقعه کین صبر او اطاعت نکوی. او خلای امداد د صبر ناک سره وی دا
بے صبره اکثر دشمن سره تعلقات پیدای او د تباهی سبب اگرچی

یولسم قانون

په خدا یم او په آخرت ایمان. د کلاک والی لوی سبب دے. او دا قسم خلق د خدا په امداد
یقین لری. او چیه کتبه انکی. نو اصلاح د دوی کار وی.

دولسم قانون

په جنک کین خدا یم ته توجه کول دین فائده ورکوی. دشمن په شکست خوری. فَمَهْزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ
کین دے ته اشاره ده.

دیارلسم قانون

یو بادشاه د بل بادشاه ظلم دفع کوی دایو عام قانون دے. نن ورځ، تنازع للبقاء، د
د جونډون د پاره جنک، والی. اودا د توله دنیا د پاره یو ناطق قانون دے. هر یو جنک خبر ورود
خپره پاره وی. اگر که دغه غیر موثر. ته معلوم نه وی او په ظاهر کین زور زیات په یکین بشکاري.

خوارلسم قانون

د جنک مقصد دا وی. چه صانع او دزمک بنده نظام کونکی پاتې شی او فسادیان او زکونه
غوند خلق رلک شی د جنکو نویسیلا بونوا او ورونه بے خه نه وی. خوک چیه جهاعتی او انسانی
جونډ نه پوهیږی. یا پوهیږی او په هغه قانون نه چی. داز کونډ رلک شی او د هغوی نه خه قدر دے
بند یا ډیر بند پاتې شی هغوی انسانی اجتماعي جونډ تیره وی یا چه نا اهل شی نو په دوی بل خوک
حق دار شی او دوی رلک کی. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فِي الْاَوَّلِ وَالْاٰخِرِ. د الله په امداد. یا باند طبع دوم پاره نویخت ش

مولنا الحاج حیدر رحمت الله علیه

تاریخ ۲۵ صفر سنہ ۱۳۸۵ھ

ٹیلیفون - 41720

نیوٹاؤن - کراچی پاکستان
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قابلِ قدمہ معذور ہوئے ذادکم اللہ فضلًا و قدراً۔

نحیۃ و سلاماً ستاسو تفسیرِ دقران کریم تفسیرِ جیبی او

د بخاری شریف۔ تشریح جیبی دواہ ما وورسیدہ

ستادیا دفرماٹا او کرم نوازی دیرہ دیرہ شکر یہ جزاکم اللہ
خیلاً۔ دقران کریم پستودا قابلِ قدمہ خدمت او حدیث

رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم خدمت دا توفیق ربّاخی دے چہ
قابل دھر قسم شکر او قابل د غبطہ دے۔ اللہ تعالیٰ دا خدمت
قبول کری۔ اوسقہ دا ورسئی او تاسوقہ دُمزید توفیق ددکری

والسلام۔

محمد یوسف بنوری عفا اللہ عنہ

حمایہ اشاعت کتب نوی امداد کوئی

نمبر شمار	نام	مقام
۱	جناب محترم الحاج محمد علی خاں صاحب بالقابہ۔	ہوئی مردان
۲	حافظ صاحب خلیفہ مولانا صاحب مرحوم۔	درگئی
۳	مولانا محمد رفیق صاحب ساکن اسماعیلہ۔ معلم دینیات	۔
۴	عزیز محمد عبدالسلام۔ جے۔ وی۔	کریالہ
۵	مولوی محمد رفیق صاحب۔	شیخ جانا
۶	مولوی حبیب اللہ صاحب۔ تاجر	کاتلناک
۷	مولانا نعت احمد صاحب مدرسہ عربیہ نزالانوار	نوندخورد

کتبہ محمد صاحب زاد کل غفرلہ ولوالدئہ الیٰ الخواف رستم

